

Consumentenprijsindex

In de [persmededeling van 5 augustus 2003](#) heeft het CBS gemeld dat de uitkomsten over de periode juni 2002 tot en met juni 2003 niet correct zijn. Dientengevolge zijn de CPI-cijfers in deze publicatie niet correct.

Het [persbericht van 9 september 2003](#) bevat de gecorrigeerde cijfers voor de reeks voor alle huishoudens en voor de geharmoniseerde consumentenprijsindex.

Sociaal- economische Maandstatistiek

Jaargang 20 – januari 2003

Verklaring der tekens

.	= gegevens ontbreken
*	= voorlopig cijfer
x	= geheim
—	= nihil
—	= (indien voorkomend tussen twee getallen) tot en met
0 (0,0)	= het getal is minder dan de helft van de gekozen eenheid
niets (blank)	= een cijfer kan op logische gronden niet voorkomen
2002–2003	= 2002 tot en met 2003
2002/2003	= het gemiddelde over de jaren 2002 tot en met 2003
2002/'03	= oogstjaar, boekjaar, schooljaar enz., beginnend in 2002 en eindigend in 2003
1992/'93–2002/'03	= boekjaar enzovoort, 1992/'93 tot en met 2002/'03

In geval van afronding kan het voorkomen dat de som van de aantallen afwijkt van het totaal.
Verbeterde cijfers in de staten en tabellen zijn niet als zodanig gekenmerkt.

Colofon

Uitgever

Centraal Bureau voor de Statistiek
Prinses Beatrixlaan 428
2273 XZ Voorburg

Druk

Centraal Bureau voor de Statistiek
Facilitair Bedrijf

Omslagontwerp

WAT ontwerpers, Utrecht

Inlichtingen

Tel.: (045) 570 70 70
Fax: (045) 570 62 68
E-mail: infoservice@cbs.nl

Bestellingen

E-mail: verkoop@cbs.nl

Internet

www.cbs.nl

© Centraal Bureau voor de Statistiek
Voorburg/Heerlen, 2003.
Bronvermelding is verplicht.
Verveelvoudiging voor eigen gebruik
of intern gebruik is toegestaan.

Prijzen excl. administratie- en
verzendkosten.

Abonnementsprijs: € 112,25
Prijs per los nummer: € 12,80
Kengetal: V-4
ISSN 0168-549X

Centraal Bureau voor de Statistiek

Inhoud

1. Persberichten en artikelen

Persberichten	7
Webmagazine	11
Arbeidsomstandigheden in kleine, middelgrote en grote bedrijven	15
Constante afname aantal vacatures	18
Arbeidskosten in 2000	20
Gemiddelde looptijd werkloosheidsuitkeringen nog geen jaar	30
Wie komen in de WAO?	38
Onderwijsachterstand van niet-westers allochtone scholieren	53

2. Tabellen

Sociaal-economische statistieken in StatLine	67
2.0 Kerncijfers	69
2.1 Banen en arbeidsvolume	71
2.2 Vacatures	73
2.3 Werkloosheid	76
2.4 Cao-lonen	78
2.5 Verdiende lonen en loonkosten	80
2.6 Consumentenprijzen	81
2.7 Consumentenvertrouwen	83
2.8 Sociale zekerheid	84
2.9 Vakverenigingen	89

3. Technische toelichtingen

93

Nu en eerder verschenen

99

Enkele afzonderlijke publicaties

102

1. *Persberichten en artikelen*

Persberichten

Werkgelegenheid groeit in de zorg en daalt in het bedrijfsleven

In het derde kwartaal van 2002 is het aantal banen van werknemers 63 duizend hoger dan in het derde kwartaal van 2001. Dit blijkt uit de nieuwste arbeidsgegevens van het CBS. De stijging is het saldo van twee sterk uiteenlopende ontwikkelingen. In het bedrijfsleven daalt het aantal banen met 36 duizend, terwijl het aantal bij de zorg en de overheid met 99 duizend is toegenomen. In voltijdbanen is de werkgelegenheidsgroei bijna tot stilstand gekomen. De werkgelegenheid volgt nu de economie, waarvan de groei al een jaar eerder de nullijn is genaderd. De loonkostenstijging is in het derde kwartaal iets afgenomen tot 4,6 procent.

Vooraf minder banen in industrie en zakelijke dienstverlening

Het aantal banen in het bedrijfsleven, alle bedrijven minus overheid en zorg, is met 36 duizend afgenomen. De grootste daling vindt plaats in de industrie. Daar is het aantal banen 25 duizend lager dan een jaar eerder, een daling van 2,3 procent. In de financiële en zakelijke dienstverlening is het aantal banen 13 duizend lager. Voor het eerst sinds 1994 is ook in de bouwrijverheid en bij vervoer en communicatie het aantal banen lager dan een jaar eerder. In de handel, horeca en reparatie is de groei nog wel positief (7 duizend), maar duidelijk minder dan voorheen.

Overheid en zorg houden banengroei overeind

De banengroei in Nederland komt in het derde kwartaal van 2002 geheel voor rekening van zorg en overheid. In de zorg en overige kwartaire dienstverlening zijn er in een jaar tijd 64 duizend banen bijgekomen en bij de overheid (inclusief onderwijs) 35 duizend. Dat komt overeen met een groei bij de overheid van 3,8 procent en in de zorg zelfs van 4,8 procent. Deze groeitempo's zijn hoger dan in 2001 en het eerste halfjaar van 2002.

Banengroei geconcentreerd bij vrouwen

Zowel bij mannen als vrouwen vertraagt de banengroei. Wel groeit het aantal banen van vrouwen nog altijd sneller dan het aantal banen van mannen: 1,6 procent tegen 0,2 procent. Het totaal aantal banen in Nederland is 0,8 procent hoger dan een jaar eerder. In het jaar 2001 steeg het aantal banen nog met 2,3 procent.

Groei in arbeidsjaren vrijwel tot stilstand gekomen

De werkgelegenheidsgroei omgerekend naar arbeidsjaren (voltijd-banen) is in het derde kwartaal van 2002 afgenomen en wel tot 0,2 procent. In 2000 en 2001 steeg het aantal voltijdbanen van werknemers telkens nog met 2,1 procent. In arbeidsjaren loopt de werkgelegenheidsgroei nog sneller terug dan in banen. Dit komt voor een belangrijk deel door de toename van de werkgelegenheid in de zorg waar relatief veel in deeltijd wordt gewerkt. In voltijdbanen daalt de werkgelegenheid van mannen voor het eerst sinds 1994.

Loonkosten stijgen met 4,6 procent

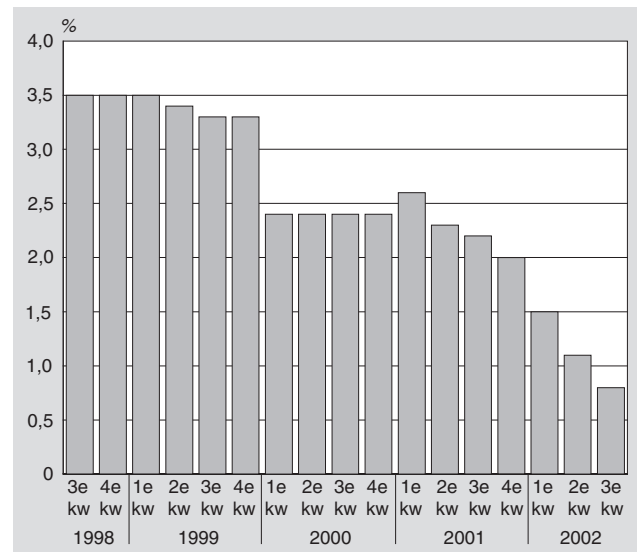
De loonkosten per arbeidsjaar nemen in het derde kwartaal toe met gemiddeld 4,6 procent. Deze stijging is iets minder dan de 5,0 procent in 2001. De CAO-loonstijging neemt sterker af, van gemid-

deld 4,8 procent in 2001 naar 3,4 procent in het derde kwartaal van 2002. De gemiddelde loonkostenstijging is het hoogst in de financiële en zakelijke dienstverlening en het laagst bij de overheid.

Groei werkgelegenheid in de pas met economische groei

De economische groei viel begin 2001 sterk terug. Sinds medio 2001 ligt de kwartaal-op-kwartaalgroei van de economie nagenoeg op de nullijn. De werkgelegenheid bleef aanvankelijk onvertraagd doorgroeien, maar is in de loop van 2002 steeds meer gaan reageren op het vrijwel stilvallen van de economische groei. In het derde kwartaal van 2002 ligt de toename van de werkgelegenheid in arbeidsjaren voor het eerst sinds 2000 weer iets beneden de economische groei, 0,2 procent tegen 0,3 procent. Ook andere signalen wijzen op de omslag op de arbeidsmarkt. Het aantal vacatures is in de tweede helft van 2001 en de eerste helft van 2002 snel teruggelopen. Na zeven jaar daling stijgt de werkloosheid weer.

1. Banen van werknemers, procentuele veranderingen t.o.v. dezelfde periode van het voorgaande jaar

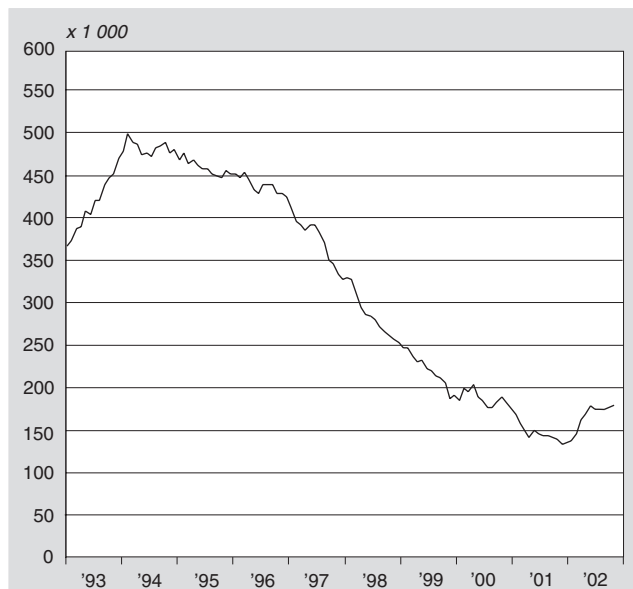
Werkloosheid stijgt

Volgens de nieuwste cijfers van het CBS kwam het aantal geregistreerde werklozen in de maanden september–november gemiddeld uit op 183 duizend. De werkloosheid is verder gestegen. In de laatste twaalf maanden steeg het aantal werklozen gemiddeld met drie à vierduizend per maand.

Stijgende trend werkloosheid

In de maanden september–november waren er gemiddeld 183 duizend geregistreerde werklozen. Dat zijn er zesduizend meer dan in de maanden augustus–oktober. Vanwege seizoeneffecten is echter een stijging van het aantal werklozen met drieduizend gebruikelijk. Na verwijdering van de seizoeneffecten komt het nieuwste werkloosheidscijfer dan ook drieduizend hoger uit dan in de vorige driemaandsperiode. Vergelijken met dezelfde periode een jaar geleden is het aantal geregistreerde werklozen nu 42 duizend hoger. Gemiddeld steeg de werkloosheid het afgelopen jaar dus met drie- à vierduizend per maand.

2. Geregistreerde werklozen na verwijdering van seizoensinvloeden

Aantal WW-uitkeringen blijft stijgen

Eind derde kwartaal 2002 werden 184 duizend WW-uitkeringen verstrekt. Dat zijn er 20 duizend meer dan een jaar geleden. Vorig kwartaal was de toename ten opzichte van een jaar eerder 8 duizend. Het aantal bijstandsuitkeringen is in het tweede kwartaal van 2002 met 3 duizend gedaald tot 318 duizend. Het aantal arbeidsongeschiktheidsuitkeringen ten slotte is in het derde kwartaal van 2002 niet verder gestegen en bedraagt 988 duizend. Dit blijkt uit cijfers van het CBS.

Stijging WW-uitkeringen versnelt

Het aantal WW-uitkeringen neemt steeds sneller toe. Ten opzichte van een jaar geleden zijn er eind september 2002 ongeveer 20 duizend uitkeringen meer verstrekt. Eind juni was de toename in vergelijking met een jaar eerder 8 duizend. Het aantal verstrekte WW-uitkeringen is eind september 2002 uitgekomen op 184 duizend.

Vooral aan mensen van 25–44 jaar werden meer WW-uitkeringen verstrekt. Bij personen van 55 jaar en ouder is daarentegen het aantal WW-uitkeringen gedaald. Het ontvangen van een WW-uitkering hangt bij deze groep minder af van de economische ontwikkelingen dan bij jongeren. Omdat ouderen doorgaans een langere periode een WW-uitkering ontvangen, neemt ook het aantal WW-uitkeringen met een duur van langer dan 1 jaar af.

Bijstand daalt langzaam verder

In het tweede kwartaal van 2002 werden 318 duizend bijstandsuitkeringen verstrekt. Dat zijn er 3 duizend minder dan een kwartaal eerder. Gezien de verslechterende economische omstandigheden is het echter onzeker of de daling in dit tempo zal doorgaan. Ten opzichte van een jaar eerder zijn er eind juni 2002 ongeveer 8 duizend uitkeringen minder.

Aantal arbeidsongeschiktheidsuitkeringen stabiel

Het aantal arbeidsongeschiktheidsuitkeringen is in het derde kwartaal van 2002 niet gestegen. Eind september 2002 kwam het aantal uit op 988 duizend. Dat is 15 duizend meer dan een jaar eerder. Deze stijging is kleiner dan de stijging van 28 duizend in september 2001 ten opzichte van een jaar daarvoor. De toename van 15 duizend komt volledig voor rekening van vrouwen. Het aantal vrouwen met een arbeidsongeschiktheidsuitkering is in een jaar tijd met 17 duizend gestegen en het aantal mannen met 2 duizend gedaald.

Staat 1
Uitkeringen in het kader van de ABW, WW, WAO, WAZ en Wajong

	2000		2001			2002			
	31 dec.		31 maart	30 juni	30 sept.	31 dec.	31 maart	30 juni	30 sept.
	x 1 000								
ABW	335		331	326	323	322	321	318	.
Man	141		139	136	133	134	134	133	.
Vrouw	194		192	190	189	188	186	186	.
WW ¹⁾	189		189	172	164	166	180	179	184
Man	107		108	95	91	94	104	102	105
Vrouw	82		81	77	74	72	76	77	79
WAO, WAZ, Wajong ¹⁾	957		965	973	973	981	985	988	988
Man	551		553	553	551	552	552	551	549
Vrouw	406		412	419	422	429	433	437	439

¹⁾ Inclusief onbekend.

Consument opnieuw iets positiever

Het consumentenvertrouwen is in december met drie punten gestegen ten opzichte van november. Deze uitkomst is gecorrigeerd voor seizoeninvloeden. Dit is de tweede opeenvolgende verbetering van het vertrouwen, na een periode van voornamelijk dalingen sinds januari van dit jaar. Het vertrouwen blijft nog wel op een laag niveau, zo blijkt uit het Consumenten Conjunctuur Onderzoek van het CBS.

Tweede achtereenvolgende stijging

Voor het bepalen van omslagen van een trend kan het beste worden gekeken naar seizoen gecorrigeerde cijfers. In november lieten deze cijfers voor het eerst dit jaar een stijging van het consumentenvertrouwen zien, van 5 punten. In december vindt nu opnieuw een verbetering plaats. In oktober was sprake van een stabilisatie, na dalingen sinds januari van dit jaar. De stijgingen in november en december hangen samen met een toegenomen koopbereidheid en een minder negatief oordeel over de economie in het algemeen.

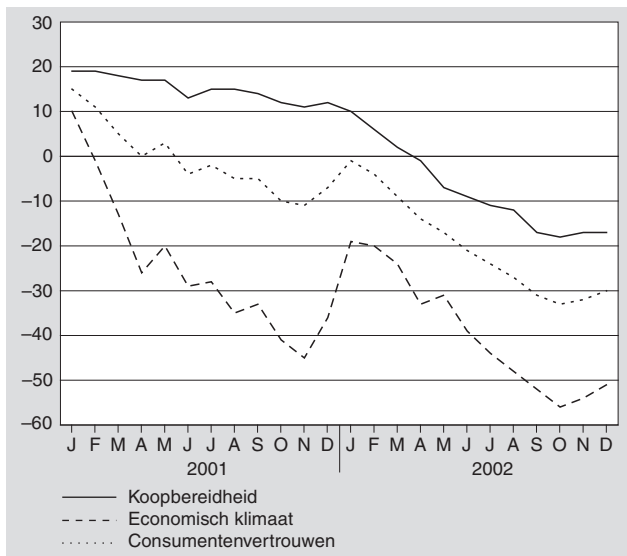
Consument positiever over grote aankopen

De koopbereidheid is in december vrijwel gelijk gebleven. De koopbereidheid is gebaseerd op het oordeel over de financiële situatie van het eigen huishouden en het doen van grote aankopen. In deze voor de consument erg dure maand is sprake van relatief sterke seizoeneffecten. Met name vindt men in december de tijd meestal veel ongunstiger dan in andere maanden voor het doen van grote aankopen. Na correctie voor dergelijke effecten is sprake van een stijging van de koopbereidheid met drie punten in vergelijking met november. Consumenten zijn in december vooral positiever over het doen van grote aankopen en in mindere mate ook over de ontwikkelingen van hun financiën in de afgelopen tijd. Over de financiële toekomst van het eigen huishouden zijn ze daarentegen somberder dan in november.

Oordeel over economisch klimaat verder verbeterd

Het oordeel van de consument over de economische toestand in Nederland is in december positiever dan in november. De consument is minder negatief over de afgelopen twaalf maanden. Ook de verwachtingen voor de komende twaalf maanden zijn minder pessimistisch.

3. Consumentenvertrouwen, economisch klimaat en koopbereidheid (oorspronkelijke reeks)

Inflatie 2002: 3,5 procent

De inflatie in Nederland is in 2002 uitgekomen op gemiddeld 3,5 procent. Dit blijkt uit het consumentenprijsindexcijfer van het CBS. Sinds 1982 was de inflatie alleen in 2001 en 1991 hoger. In de loop van 2002 is de inflatie wel gezakt, vooral in de eerste vijf maanden. De prijsstijging in december 2002 is met 3,2 procent gelijk aan die in november.

De Nederlandse inflatie volgens de Europees geharmoniseerde index kwam in het jaar 2002 uit op gemiddeld 3,9 procent. De inflatie in december is ook volgens de Europese rekenregels hetzelfde als in november, namelijk 3,4 procent.

Inflatie in 2002 op hoog niveau

De prijzen zijn in 2002 gemiddeld 3,5 procent gestegen. Dat is een stuk minder dan in 2001, toen een prijsstijging van 4,5 procent werd gemeten. Toch is de inflatie in 2002 één van de hoogste van de afgelopen twintig jaar. Sinds 1982 was de inflatie alleen in 2001 en 1991 hoger. In de jaren 1983 tot en met 2000 bedroeg de inflatie gemiddeld 2,1 procent, met als uiterste waarden -0,2 procent in 1987 en 4,0 procent in 1991.

In de loop van 2002 daalde de inflatie eerst vrij snel, van 4,0 procent in januari naar 3,3 procent in mei. Daarna stabiliseerde de inflatie zich. In de periode van mei tot oktober fluctueerde de inflatie tussen 3,3 en 3,5 procent. Vervolgens daalde in november de inflatie weer licht, naar een niveau van 3,2 procent. Deze prijsstijging is ook in december 2002 gemeten.

Sterke prijsstijging voedingsmiddelen en alcoholvrije dranken

De ontwikkeling van de prijzen in 2002 vertoont niet bij alle artikelgroepen hetzelfde patroon. Voedingsmiddelen en alcoholvrije dranken zijn sneller in prijs gestegen dan gemiddeld, namelijk 3,8 procent. Dat is overigens een lagere prijsstijging dan in 2001, toen voedingsmiddelen en alcoholvrije dranken maar liefst 7 procent in prijs stegen. Tussen 1995 en 2000 waren deze artikelen juist veel minder in prijs gestegen dan de gemiddelde inflatie.

Prijsstijging kleding en schoeisel sterker dan in voorgaande jaren

Voor kleding en schoeisel zijn in 2002 gemiddeld 3,2 procent hogere prijzen gemeten dan in 2001. Deze stijging ligt iets beneden het gemiddelde inflatieniveau, maar is duidelijk hoger dan de prijsstijging van kleding en schoeisel in eerdere jaren. Tussen 1995 en 2001 werden kleding en schoeisel gemiddeld 1 procent per jaar duurder.

Recreatie, cultuur en horeca: bovengemiddelde prijsstijgingen

Goederen en diensten voor recreatie en cultuur werden in 2002 gemiddeld 4,0 procent duurder. Het gaat hierbij vooral om tuinartikelen, bloemen en planten, entreebewijzen voor bioscoop, stadion, museum en attractiepark, de centrale antenne, kranten, weekbladen en tijdschriften.

De prijzen in de horeca zijn in 2002 gemiddeld 6,1 procent hoger dan een jaar eerder. In 2001 was de prijsstijging met 5,4 procent iets kleiner.

Gematigde prijsontwikkeling energieproducten

Gas en elektriciteit zijn in 2002 bijna 6 procent duurder dan een jaar eerder. Dat is een gematigder prijsontwikkeling dan in de twee jaren ervoor. In 2001 en 2000 werden nog prijsstijgingen gemeten van rond 14 en 15 procent. Autobrandstoffen zijn in 2002 gemiddeld 1 procent in prijs gedaald.

Inflatie in december even hoog als in november

De inflatie is in december 2002 niet gewijzigd ten opzichte van de maand ervoor. In de laatste twee maanden van het jaar is de inflatie uitgekomen op 3,2 procent. Dit is het laagste niveau sinds december 2000.

De bijdrage aan de inflatie van kleding en schoeisel is in december iets teruggelopen. Dit komt doordat de uitverkoop eerder startte dan het jaar ervoor. Daarentegen liep de bijdrage aan de inflatie van autobrandstoffen op.

Prijzen in december licht gedaald

Van november op december 2002 zijn de prijzen gemiddeld 0,2 procent gedaald. Een lichte prijsdaling is normaal in december. De belangrijkste oorzaak voor de daling is het begin van de uitverkoop van kleding en schoeisel. Door de kerstzegel zijn ook de posttarieven in december lager. Hier staan prijsstijgingen tegenover van aardappelen, groenten en fruit, en van autobrandstoffen.

Afgeleide consumentenprijsindex

De inflatie volgens de afgeleide consumentenprijsindex voor werknemersgezinnen met een laag inkomen komt in december 2002 uit op 3,2 procent. Dat is even hoog als in oktober en november. Deze index wordt vaak gebruikt voor het aanpassen van overheidstarieven, CAO's en andere contracten.

De inflatie volgens de afgeleide consumentenprijsindex voor werknemersgezinnen met een laag inkomen is in 2002 uitgekomen op gemiddeld 3,4 procent. Dat is iets lager dan in 2001, toen het gemiddelde 3,6 procent was. De daling van de inflatie in de afgeleide reeksen is veel geringer dan de daling van de inflatie volgens de gewone reeks.

Het verschil tussen de inflatie volgens de gewone CPI en de inflatie volgens deze afgeleide reeks bedraagt in 2002 gemiddeld 0,1 procentpunt. Dit verschil weerspiegelt de invloed van een aantal overheidstarieven op het prijsniveau, waarvan het effect in de afgeleide reeks is geëlimineerd. Dit verschil van 0,1 procentpunt is het kleinste verschil sinds 1989. In het jaar 2001 was het effect van de verandering van overheidstarieven juist het hoogst. Dat hing vooral samen met de verhoging van BTW en ecotaks in 2001.

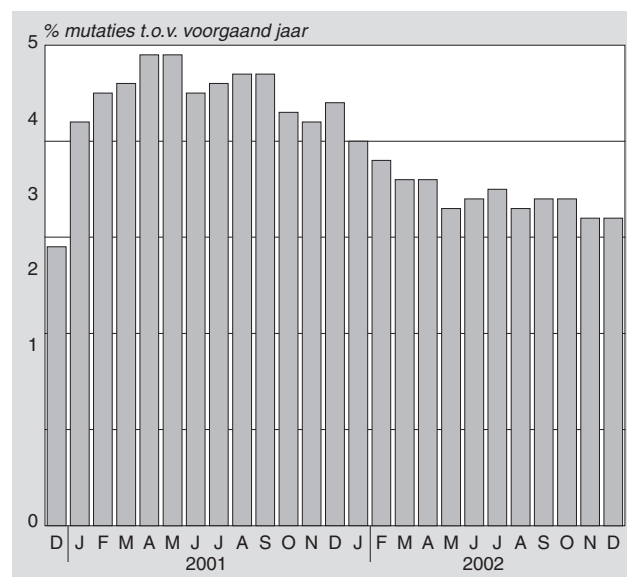
Inflatie volgens Europese norm

Het CBS stelt niet alleen de nationale consumentenprijsindex samen, maar ook de Europees geharmoniseerde consumentenprijsindex voor Nederland (HICP). Deze index maakt deel uit van het inflatiecijfer van de Eurozone dat een officieel richtsnoer vormt voor het monetaire beleid van de Europese Centrale Bank.

In december 2002 komt de inflatie in Nederland volgens de HICP uit op 3,4 procent. Dat is even hoog als in november. De uitkomsten van november en december zijn de laagste voor Nederland van het jaar 2002. Gemiddeld bedraagt de inflatie in 2002 volgens de HICP in Nederland 3,9 procent. Het jaar daarvoor was de gemiddelde inflatie volgens Europese norm in Nederland nog 5,1 procent.

In november bedroeg de inflatie in de Eurozone gemiddeld 2,2 procent. Dat was 0,1 procentpunt lager dan in oktober. Eurostat, het Europese statistische bureau, verwacht dat de inflatie in de Eurozone als geheel in december eveneens 2,2 procent is. De uitkomsten over december, alsmede de jaargemiddelden voor de afzonderlijke landen van de Eurozone en van de Europese Unie, zullen op 22 januari worden gepubliceerd door Eurostat.

4. Consumentenprijzen, reeks alle huishoudens (1995=100)

De in deze rubriek opgenomen artikelen zijn eerder gepubliceerd in edities van het Webmagazine. Het Webmagazine verschijnt wekelijks (ieder maandagochtend) op de CBS-site (www.cbs.nl)

Arbeidsmarkt het gunstigst in Utrecht

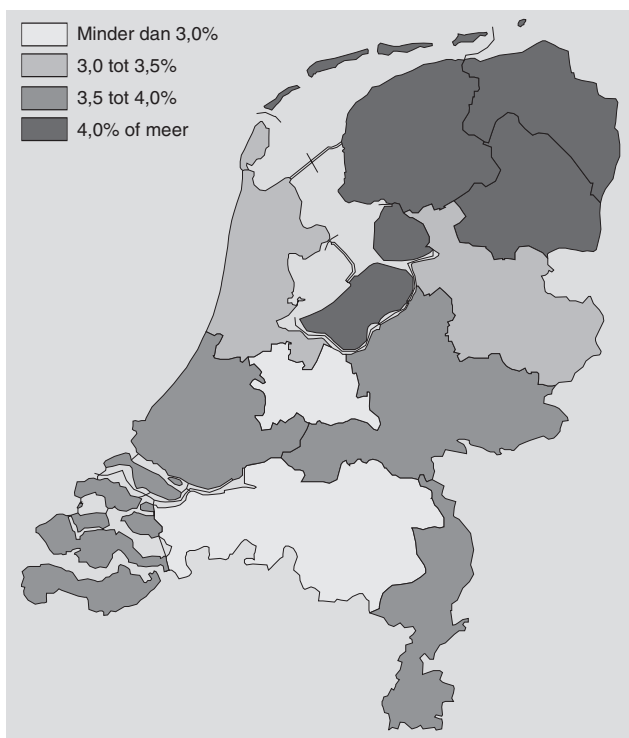
Mariëlle Reemers

In de provincie Utrecht is de werkloosheid het laagst en de arbeidsdeelname het hoogst. Ook in Noord-Holland en Noord-Brabant is de arbeidsmarkt relatief gunstig. Minder rooskleurig is de situatie in de meest noordelijke provincies. In de grote steden is de Rotterdamse arbeidsmarkt het minst gunstig.

Werkloosheid het laagst in provincie Utrecht

In de provincie Utrecht lag de werkloosheid in 2001 beneden de 3 procent. Utrecht heeft al jaren het laagste werkloosheidscijfer van het land. Ook in Noord-Brabant, Noord-Holland en Overijssel lag de werkloosheid laag.

1. Werkloosheid naar provincie, 2001

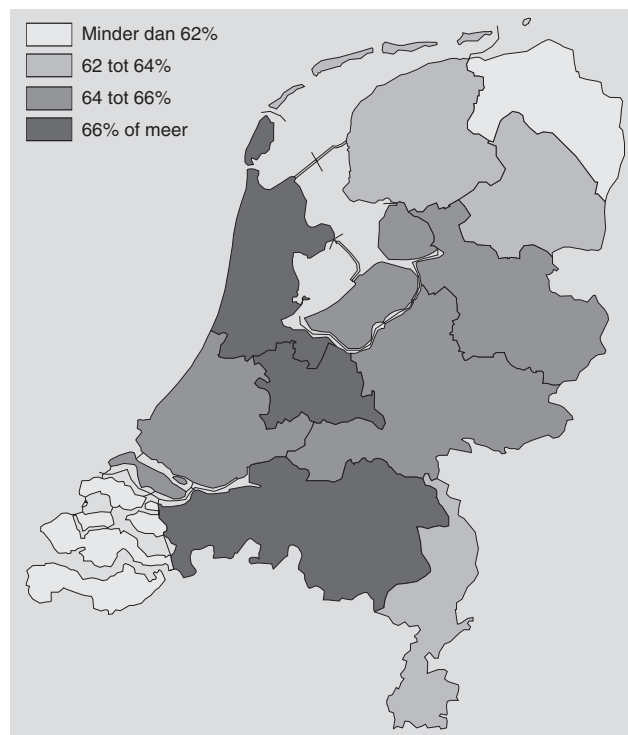
In het noorden hogere werkloosheid

In de provincies Groningen, Friesland en in mindere mate Drenthe zitten naar verhouding de meeste mensen zonder werk. Groningen kent al jarenlang de hoogste werkloosheid van ons land. In 2001 was daar bijna 5 procent van de beroepsbevolking werkloos, aanzienlijk meer dan het landelijk gemiddelde van ruim 3 procent. Ook Flevoland kende een relatief hoge werkloosheid.

Utrecht ook hoogste arbeidsdeelname

De provincies met de laagste werkloosheid zijn ook de provincies met de hoogste arbeidsdeelname. Utrecht spande in 2001 de kroon met een arbeidsdeelname van 69 procent. In Noord-Brabant en Noord-Holland werkte 67 procent van de 15–64-jarigen. In 2001 lag de arbeidsdeelname het laagst in Groningen en Zeeland, waar 61 procent een baan had.

2. Arbeidsdeelname naar provincie, 2001

Arbeidsmarkt Rotterdam relatief ongunstig

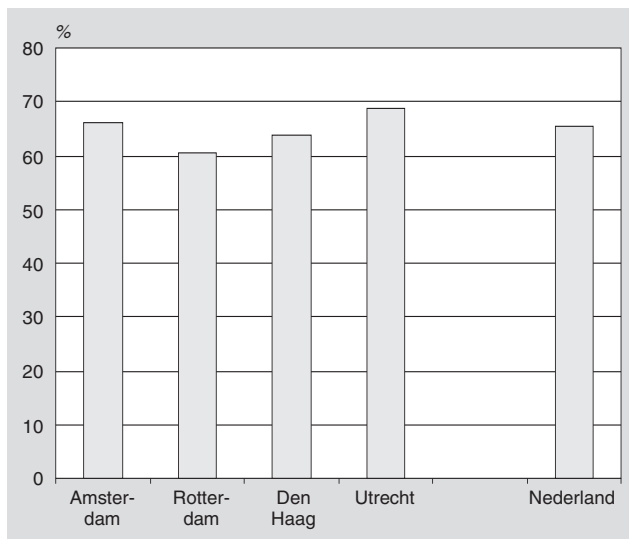
In Rotterdam is de situatie op de arbeidsmarkt al jaren minder florisant dan in de andere grote steden. De werkloosheid lag in 2001 met 6 procent ver boven het landelijk gemiddelde. De arbeidsdeelname is met 60 procent veel lager dan gemiddeld. Voor heel Nederland lag dat in 2001 op 65 procent.

In Amsterdam is arbeidsmarkt verbeterd

In Amsterdam is de werkloosheid de laatste jaren met succes teruggedrongen. In 1992 was de werkloosheid hoger dan in Rotter-

dam, maar in 2001 is de werkloosheid in Amsterdam teruggebracht tot ruim 4 procent. De arbeidsdeelname was in 2001 met 66 procent hoger dan het landelijk gemiddelde

3. Arbeidsdeelname in de vier grote steden, 2001

Werkloosheid Den Haag en Utrecht gemiddeld

In Den Haag en Utrecht ligt de werkloosheid met ruim 3 procent rond het landelijk gemiddelde. In Den Haag is de arbeidsdeelname iets lager dan landelijk, in Utrecht juist hoger.

Toelichting

Arbeidsdeelname

De arbeidsdeelname is de werkzame beroepsbevolking in procenten van de bevolking. De werkzame beroepsbevolking bestaat uit alle mensen van 15–64 jaar die voor ten minste twaalf uur per week betaald werk hebben.

Werkloosheidspercentage

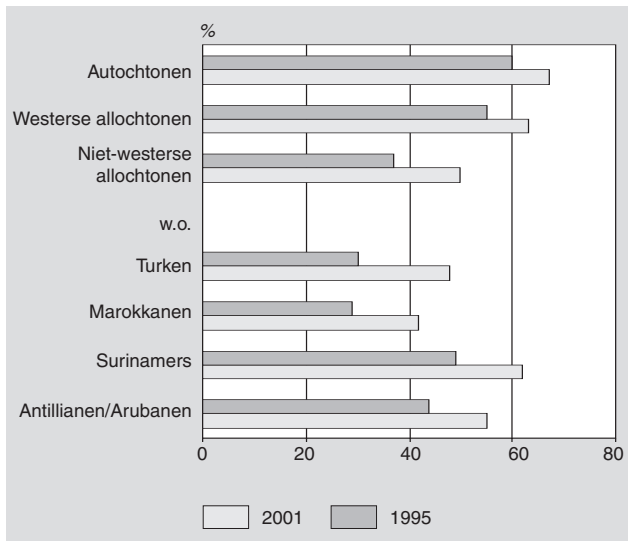
De werkloze beroepsbevolking in procenten van de beroepsbevolking.

Niet-westerse allochtonen verkleinen achterstand op arbeidsmarkt

Mariëlle Reemers

De helft van de niet-westerse allochtonen behoorde in 2001 tot de werkzame beroepsbevolking. Onder autochtonen was dat bijna zeven op de tien. Met name Marokkaanse en Turkse vrouwen hebben niet vaak een baan. De afgelopen jaren is de arbeidsdeelname onder niet-westerse allochtonen naar verhouding snel gestegen.

1. Arbeidsdeelname 15-64-jarigen naar herkomst

Bron: CBS.

Arbeidsdeelname niet-westerse allochtonen lager

Niet-westerse allochtonen behoren minder vaak tot de werkzame beroepsbevolking dan westerse allochtonen en autochtonen. De helft van de niet-westerse allochtonen had in 2001 werk voor ten minste twaalf uur per week. Binnen deze groep bestaan grote verschillen in de arbeidsdeelname. Ruim vier op de tien Marokkanen heeft een betaalde baan. Onder Surinamers is dit zes op de tien, bijna evenveel als onder westerse allochtonen.

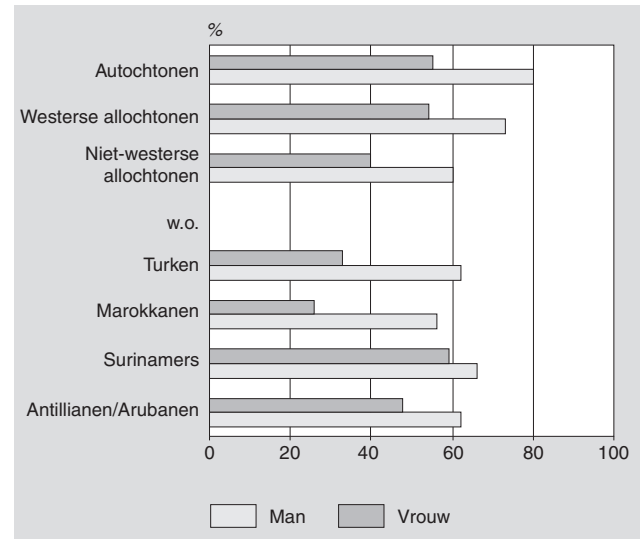
Arbeidsdeelname niet-westerse allochtonen wel sneller gestegen

De afgelopen jaren zijn de verschillen in arbeidsdeelname tussen autochtonen en allochtonen kleiner geworden. Had in 1995 nog 37 procent van de niet-westerse allochtonen een baan voor twaalf uur of meer per week, in 2001 was dat toegenomen tot 50 procent. Bij de autochtonen was de stijging minder groot.

Relatief weinig Turkse en Marokkaanse vrouwen werken

Ondanks de toegenomen arbeidsdeelname van vrouwen hebben mannen nog altijd vaker een baan. Dit geldt zowel voor autochtonen als voor allochtonen. Onder westerse allochtonen en autochtonen had in 2001 ruim de helft van de vrouwen een baan. Onder niet-westerse allochtonen was dit 40 procent. Met name onder Marokkaanse en Turkse vrouwen is de arbeidsdeelname laag. Surinaamse vrouwen werken daarentegen vaker dan autochtone vrouwen.

2. Arbeidsdeelname naar herkomst en geslacht, 2001

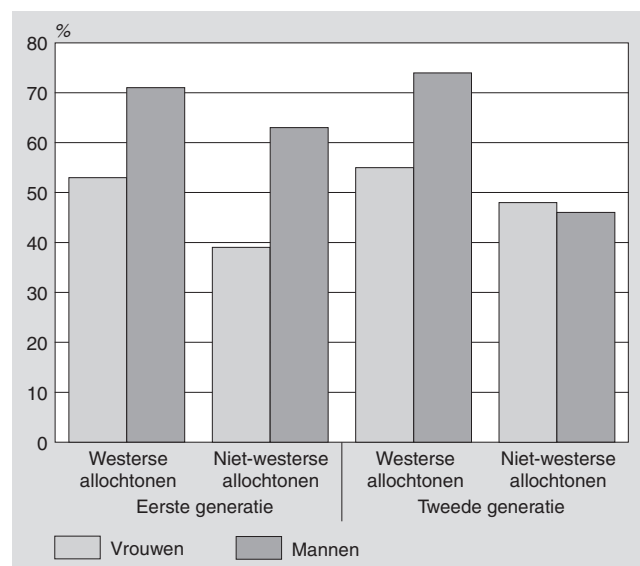

Bron: CBS.

Tweede generatie vrouwen presteert beter

De tweede generatie niet-westerse vrouwen doet het veel beter op de arbeidsmarkt dan de eerste. Bijna de helft van de tweede generatie had in 2001 een betaalde baan. Zij doen hiermee niet onder voor hun mannelijke leeftijdgenoten van niet-westerse herkomst.

3. Arbeidsdeelname naar herkomst en generatie, 2001

Bron: CBS.

Groot deel tweede generatie nog op school

Een aanzienlijk deel van de tweede generatie allochtonen is jong en nog bezig met school of studie. Zij zijn daardoor nog niet beschikbaar voor de arbeidsmarkt. Dit verklaart waarom de ar-

beidsdeelname van de tweede generatie niet-westerse allochtonen mannen lager is dan die van de eerste generatie.

Toelichting

Allochtonen

Allochtonen zijn alle personen van wie minstens één ouder in het buitenland is geboren. Daarbij wordt onderscheid gemaakt tussen degenen die zelf in het buitenland zijn geboren (de eerste generatie) en degenen die in Nederland zijn geboren (de tweede generatie).

Allochtonen zijn onderverdeeld in 'westers' en 'niet-westers'. Tot de categorie 'westers' behoren allochtonen uit Europa (exclusief Turkije), Noord-Amerika, Indonesië of het vroegere Nederlands Indië, Japan en Oceanië. Tot de categorie 'niet-westers' behoren allochtonen uit Afrika, Azië (exclusief Indonesië en Japan), Latijns Amerika en Turkije.

Arbeidsdeelname

De arbeidsdeelname is de werkzame beroepsbevolking in procenten van de bevolking. De werkzame beroepsbevolking bestaat uit alle mensen van 15–64 jaar die voor ten minste twaalf uur per week betaald werk hebben.

Arbeidsomstandigheden in kleine, middelgrote en grote bedrijven

I. Beckers en S.C.H.H.L. Lucassen

Over het algemeen hebben mensen in kleine bedrijven minder last van psychisch belastende factoren op het werk dan mensen in middelgrote en grote bedrijven. Zo wordt er in kleine bedrijven minder onder hoge tijdsdruk gewerkt en is men meer tevreden over de leidinggevenden. De fysieke belasting die mensen ondervinden in grote en kleine bedrijven wijst niet eenduidig op een zwaardere belasting in grote of kleine bedrijven.

1. Psychische belasting

1.1 Tijdsdruk

In 2000 gaf bijna één op de drie werkenden aan regelmatig onder hoge tijdsdruk te werken. Hoe groter het bedrijf is waar mensen werken, hoe meer mensen zeggen onder tijdsdruk te moeten werken. In bedrijven waar minder dan tien werknemers werken, geeft nog geen twee op de tien werknemers aan regelmatig onder druk te moeten presteren. Bij bedrijven waar tussen de tien en honderd werknemers werken zegt 28 procent regelmatig onder hoge tijdsdruk te werken. Bij bedrijven waar minimaal honderd werknemers werken, gaat het om 35 procent. De verhouding tussen kleine, middelgrote en grote bedrijven is sinds 1996 steeds hetzelfde.

Staat 1
Werknemers naar regelmatig werken onder hoge tijdsdruk en grootteklasse bedrijf, 1996–2000

	1996	1997	1998	1999	2000
	%				
Totaal ¹⁾	31	32	33	33	31
Grootteklasse bedrijf					
1– 9 werknemers	19	21	20	22	19
10–99 werknemers	29	30	30	31	28
100 werknemers of meer	34	36	37	37	35

¹⁾ Inclusief onbekenden.

Bron: Enquête beroepsbevolking.

1.2 Controlemogelijkheden op het werk

Mensen kunnen tijdsdruk verschillend ervaren. Controlemogelijkheden op het werk, zoals zelf het werktempo kunnen bepalen en zelf verlof kunnen opnemen, kunnen de ervaren tijdsdruk beïnvloeden.

Ruim de helft van de werknemers kan zelf het tempo regelen waarin ze werken. Daarin verschillen kleine en grote bedrijven nauwelijks. In kleine bedrijven hebben werknemers iets vaker de mogelijkheid om zelf het werktempo te bepalen dan in grotere bedrijven. Dit is in overeenstemming met het gegeven dat mensen in kleine bedrijven minder vaak zeggen onder hoge tijdsdruk te moeten werken. Immers als werknemers zelf het tempo kunnen bepalen waarin ze werken, bepalen ze ook deels zelf hoe hoog de tijdsdruk is waaronder gewerkt wordt. Dat wil niet zeggen dat

mensen in kleine bedrijven minder hard werken. Wanneer werknemers zelf het werktempo bepalen, zal dat minder snel leiden tot het gevoel dat de tijdsdruk hoog is, dan wanneer men hard werkt omdat dat wordt opgelegd.

Gemiddeld kan 60 procent van de werknemers zelf bepalen wanneer ze verlof opnemen. Ook hier is nauwelijks verschil te zien tussen grote en kleine bedrijven. Van alle werknemers in kleine en grote bedrijven kan 62 procent zelf bepalen wanneer hij of zij verlof opneemt. In middelgrote bedrijven gaat het om 58 procent.

Staat 2
Werknemers naar controlemogelijkheden op het werk en grootteklasse bedrijf, 2000

	Zelf het werktempo kunnen regelen	Zelf verlof op kunnen nemen
	%	
Totaal ¹⁾	56	60
Grootteklasse bedrijf		
1– 9 werknemers	58	62
10–99 werknemers	56	58
100 werknemers of meer	55	62

¹⁾ Inclusief onbekenden.

Bron: Enquête beroepsbevolking.

1.3 Sfeer op het werk

Van alle werknemers vindt 84 procent de sfeer op het werk meestal goed. Tussen grote en kleine bedrijven zijn wat dat betreft geen verschillen zichtbaar. Wanneer mensen gevraagd wordt of ze tevreden zijn over de leiding op hun werk, geeft 77 procent van de werknemers in kleine bedrijven aan meestal tevreden te zijn over hun leidinggevende. In middelgrote en grote bedrijven gaat het om respectievelijk 72 en 69 procent. Hoe kleiner dus het bedrijf waar iemand voor werkt, hoe vaker men tevreden is over de leidinggevende.

Staat 3
Werknemers naar sfeer op het werk en tevredenheid met de leiding en grootteklasse bedrijf, 2000

	Sfeer op het werk meestal goed	Tevredenheid leiding (meestal tevreden)
	%	
Totaal ¹⁾	84	71
Grootteklasse bedrijf		
1– 9 werknemers	83	77
10–99 werknemers	84	72
100 werknemers of meer	84	69

¹⁾ Inclusief onbekenden.

Bron: Enquête beroepsbevolking.

Iets meer dan één op de tien werknemers geeft aan door het werk regelmatig in conflictsituaties met klanten, patiënten, leerlingen of burgers terecht te komen. Een voorbeeld is een verkeersagent die agressief wordt benaderd door iemand aan wie hij of zij een bekeuring wil geven.

In kleine bedrijven komt dit minder voor dan in middelgrote bedrijven. In middelgrote bedrijven komt dit weer minder voor dan in grote bedrijven. Dit heeft waarschijnlijk te maken met de bedrijfstak waarin mensen werkzaam zijn. Met name in de gezondheidszorg, het onderwijs en het openbaar bestuur worden werkenden geconfronteerd met patiënten, leerlingen en burgers. Dit zijn bedrijfstakken met relatief veel grote bedrijven.

Staat 4
Werknemers naar conflictsituaties door het werk en grootteklasse bedrijf, 2000

	Conflictsituaties
	%
Totaal ¹⁾	12
Grootteklasse bedrijf	
1– 9 werknemers	7
10–99 werknemers	10
100 werknemers of meer	15

¹⁾ Inclusief onbekenden.

Bron: Enquête beroepsbevolking.

2. Fysieke belasting

2.1 Kracht zetten en lawaai op de werkplek

Ruim twee op de tien werknemers in Nederland moet regelmatig kracht zetten tijdens het werk. In kleine en middelgrote bedrijven wordt vaker lichamelijk zware arbeid verricht dan in grote bedrijven. Dit hangt waarschijnlijk samen met de aard van de werkzaamheden. Met name de landbouw en visserij kent veel kleine bedrijven en de bouw veel middelgrote bedrijven. In deze sectoren wordt regelmatig kracht gezet. In sectoren met relatief veel grote bedrijven, bijvoorbeeld financiële instellingen en openbaar bestuur, komen meer kantoorbanen voor, waar krachtzetten niet zo'n groot probleem zal zijn.

In de periode 1996–2000 is het percentage mensen dat regelmatig kracht moet zetten op het werk licht afgenomen. Deze afname komt voor rekening van kleine en de middelgrote bedrijven. Bij de grote bedrijven is het percentage mensen dat regelmatig kracht moet zetten niet afgenomen in deze periode.

Staat 5
Werknemers naar kracht zetten en grootteklasse bedrijf, 1996–2000

	1996	1997	1998	1999	2000
	%				
Totaal ¹⁾	24	23	22	22	22
Grootteklasse bedrijf					
1– 9 werknemers	29	28	27	26	25
10–99 werknemers	28	26	26	26	25
100 werknemers of meer	21	20	19	19	20

¹⁾ Inclusief onbekenden.

Bron: Enquête beroepsbevolking.

Eén op de tien werknemers in middelgrote en grote bedrijven heeft te maken met lawaai op de werkplek. In kleine bedrijven is dat veel minder vaak het geval. Daar heeft slechts zes procent van de werknemers regelmatig last van lawaai. Dit patroon is in de periode 1996–2000 niet veranderd.

Staat 6
Werknemers naar lawaai en grootteklasse bedrijf, 1996–2000

	1996	1997	1998	1999	2000
	%				
Totaal ¹⁾	10	10	9	9	10
Grootteklasse bedrijf					
1– 9 werknemers	7	7	7	7	6
10–99 werknemers	12	11	11	12	11
100 werknemers of meer	10	10	9	9	10

¹⁾ Inclusief onbekenden.

Bron: Enquête beroepsbevolking.

2.2 Werken achter een beeldscherm

Ruim vier van elke tien werknemers werkt regelmatig achter een beeldscherm. Naarmate het bedrijf groter wordt, werken er meer mensen achter een beeldscherm. Bij kleine bedrijven werken drie van de tien werknemers achter een beeldscherm. Bij middelgrote bedrijven gaat het om vier op de tien werknemers en bij grote bedrijven werkt gemiddeld de helft van de werknemers regelmatig achter een beeldscherm. Deze relatie tussen bedrijfsgrootte en beeldschermwerk is in de periode 1996–2000 niet gewijzigd. Ook dit heeft waarschijnlijk te maken met de aard van de werkzaamheden. In kleine bedrijven bleek vaker dan in grote bedrijven fysiek zwaar werk gedaan te worden. In bedrijfstakken met relatief veel grote bedrijven komen meer kantoorbanen voor, waarbij met een computer wordt gewerkt.

Staat 7
Werknemers naar beeldschermwerk en grootteklasse bedrijf, 1996–2000

	1996	1997	1998	1999	2000
	%				
Totaal ¹⁾	39	43	44	46	44
Grootteklasse bedrijf					
1– 9 werknemers	27	30	31	33	30
10–99 werknemers	34	36	38	38	39
100 werknemers of meer	45	49	50	52	50

¹⁾ Inclusief onbekenden.

Bron: Enquête beroepsbevolking.

2.3 Ongevallen op het werk

Drie procent van de werknemers in Nederland maakt in de periode van één jaar tijd een bedrijfsongeval mee, waarbij ook letsel wordt opgelopen. Er is nauwelijks verschil tussen grote en kleine bedrijven voor wat betreft het meemaken van een bedrijfsongeval.

Staat 8
Werknemers naar bedrijfsongevallen en grootteklasse bedrijf, 2000

	Bedrijfsongeval meegemaakt ²⁾
	%
Totaal ¹⁾	3
Grootteklasse bedrijf	
1– 9 werknemers	2
10–99 werknemers	3
100 werknemers of meer	3

¹⁾ Inclusief onbekenden.

²⁾ Percentage mensen dat in de afgelopen 12 maanden één of meerdere bedrijfsongevallen heeft meegemaakt en als gevolg van het meest recente ongeval letsel heeft opgelopen.

Bron: Enquête beroepsbevolking.

Technische toelichting

Alle gegevens zijn afkomstig uit de Enquête beroepsbevolking (EBB). De EBB is een steekproefonderzoek onder personen die in Nederland wonen, met uitzondering van personen in inrichtingen, instellingen en tehuizen (institutionele bevolking). Voor de EBB

wordt elk jaar een steekproef getrokken van ongeveer 1% van de Nederlandse bevolking. Sinds oktober 1999 is de EBB een roterend panelonderzoek.

In de EBB wordt aan respondenten gevraagd in hoeverre zij op hun werk worden blootgesteld aan verschillende vormen van belasting. Deze gegevens over arbeidsomstandigheden zijn in opdracht van het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid verzameld.

De informatie die op deze manier wordt verzameld is een weergave van de beleving van respondenten. Wanneer twee personen op hun werk even vaak zware voorwerpen tillen, kan de een dat als belastend ervaren en de ander niet. In de vragenlijst zijn drie verschillende modules opgenomen. In deze modules worden vragen gesteld over respectievelijk fysieke belasting, psychische belasting en chemische en biologische belasting. Iedere respondent krijgt één van deze drie modules voorgelegd. Op deze manier kunnen er ieder jaar globale cijfers over al deze aspecten van arbeidsomstandigheden gegeven worden.

In dit artikel worden bedrijven met minder dan tien werknemers gerekend tot de kleine bedrijven, bedrijven met tussen de tien en honderd werknemers tot de middelgrote bedrijven, en bedrijven met minstens honderd werknemers tot de grote bedrijven.

Constate afname aantal vacatures

Hans Langenberg

Het aantal openstaande vacatures is in het derde kwartaal van 2002 verder afgenomen. Eind september 2002 stonden er 115 duizend vacatures open. Dit waren er 56 duizend minder dan een jaar eerder. De daling is gelijk aan die van een kwartaal eerder. De ontwikkelingen in de afgelopen vijf kwartalen duiden op een constante afname van het aantal vacatures met ongeveer 14 duizend per kwartaal.

1. Zelfde afname als vorig kwartaal

Eind september 2002 waren er 115 duizend openstaande vacatures. Dit betekent een daling van 56 duizend ten opzichte van een jaar eerder. De daling is gelijk aan die van drie maanden eerder. Zoals bij de publicatie van de vorige kwartaalcijfers is aangegeven, worden er bij een omslagpunt aanvankelijk steeds grotere jaarmutaties gevonden. (Zie Langenberg, 2002.) Na een jaar is hier echter geen sprake meer van. Aangezien het aantal vacatures nu voor de vijfde achtereenvolgende keer is gedaald, en de jaarmutatie net als een kwartaal eerder is uitgekomen op -56 duizend, mogen we stellen dat het aantal vacatures daalt met ongeveer 14 duizend per kwartaal. Overigens is het aantal vacatures nog altijd behoorlijk. Het aantal openstaande vacatures lag eind september iets onder het niveau van 1998.

2. Aantal ontstane vacatures op niveau 1995

In het derde kwartaal van 2002 zijn 160 duizend vacatures ontstaan. Dit waren er bijna 50 duizend minder dan een jaar eerder. De daling ligt hiermee onder die van de eerdere kwartalen, maar is nog altijd hoog. De sterke dalingen in de voorbije kwartalen hebben er toe geleid dat het aantal ontstane vacatures fors lager is komen te liggen. Het aantal ontstane vacatures is momenteel vergelijkbaar met het niveau van 1995. De laagste waarden in het aantal ontstane vacatures in de jaren negentig werden waargenomen in 1993.

In het derde kwartaal van 2002 werden 207 duizend vacatures vervuld. Dit waren er 50 duizend minder dan een jaar eerder. De daling ligt hiermee iets onder die van de voorbije kwartalen. De afname van zowel het aantal ontstane als het aantal vervulde vacatures wijst op een sterk verminderde dynamiek op de arbeidsmarkt.

3. Terugloop in alle bedrijfstakken

Het aantal openstaande vacatures is voor het eerst afgenomen in alle bedrijfstakken. De sterkste daling vond voor het vierde achtereenvolgende kwartaal plaats in de zakelijke dienstverlening. In deze branche stonden eind september 23 duizend vacatures open, tegen 39 duizend een jaar eerder. Wèl vlakke de daling iets af. Sterke afnames vonden verder plaats in de industrie en de bouwnijverheid. Ook het aantal vacatures in de landbouw, dat de voorafgaande kwartalen juist toenam, daalde in het derde kwartaal sterk.

4. Spanning op de arbeidsmarkt verder gedaald

Vanwege de afname in het aantal vacatures, is ook de spanning op de arbeidsmarkt verder afgenomen. Eind september stonden er op de duizend banen 15 vacatures open. Een jaar eerder waren dat er nog 23. De spanning is in het derde kwartaal over de hele linie gezakt. Met name in de bouwnijverheid was de daling fors. Eind september 2001 stonden hier op de duizend banen nog 33 vacatures open. Een jaar later waren dat er nog maar 15. De spanning was eind september het hoogst in de horeca, de zakelijke dienstverlening en de gezondheidszorg.

5. Stijging geregistreerde werkloosheid

Het aantal geregistreerde werklozen is in de maanden september-november uitgekomen op gemiddeld 183 duizend. Dit waren er 42 duizend meer dan een jaar eerder. Het aantal geregistreerde werklozen is hiermee het afgelopen jaar met gemiddeld 10 duizend per kwartaal gestegen. Het aantal WW-uitkeringen is in het derde kwartaal met ongeveer 20 duizend toegenomen ten opzichte van een jaar eerder. De daling van het aantal vacatures en de stijging van het aantal werklozen zijn het gevolg van de sterk vertraagde economische groei.

Literatuur

Hans Langenberg, 2002, Daling aantal vacatures zet krachtig door. In: Sociaal-economische maandstatistiek oktober 2002, blz. 22-23.

Tabel 1
Vacaturegraden naar economische activiteit ¹⁾

	2000		2001			2002			
	31 dec.		31 maart	30 juni	30 sept.	31 dec.	31 maart	30 juni	30 sept.
Totaal	28		29	29	23	22	24	22	15
Bedrijfssector ²⁾									
01-05 Landbouw en visserij	30		38	27	21	21	41	32	10
10-45 Industrie en bouwnijverheid	28		30	30	23	22	23	21	12
50-74 Commerciële dienstverlening	32		33	33	25	23	25	23	17
75-93 Niet-commerciële dienstverlening	21		22	23	20	20	21	19	15
Bedrijfstak ²⁾									
10-14 Delfstoffenwinning	24		17	20	16	16	37	25	31
15-37 Industrie	25		23	23	19	18	18	16	11
40-41 Energie- en waterleidingbedrijven	14		20	13	12	16	14	11	10
45 Bouwnijverheid	38		47	46	33	33	37	32	15
50-52 Handel	28		28	28	21	20	23	22	16
55 Horeca	27		34	34	29	26	31	34	23
60-64 Vervoer en communicatie	27		25	24	18	15	18	17	12
65-67 Financiële instellingen	27		28	25	19	25	21	17	10
70-74 Zakelijke dienstverlening	40		44	44	31	28	30	26	19
75 Openbaar bestuur	19		20	19	18	20	19	17	14
80 Onderwijs	14		13	15	14	13	9	13	8
85 Gezondheids- en welzijnszorg	22		24	24	23	22	24	20	18
90-93 Cultuur en overige dienstverlening	30		31	35	25	25	32	27	18

¹⁾ Het aantal vacatures per duizend banen.

²⁾ Indeling naar economische activiteit volgens de Standaard bedrijfsindeling (SBI 1993).

Bron: CBS, Vacature-enquête en Arbeidsrekeningen.

Arbeidskosten in 2000

Mevr. A. van der Meulen en H.C.A. Slagter¹⁾

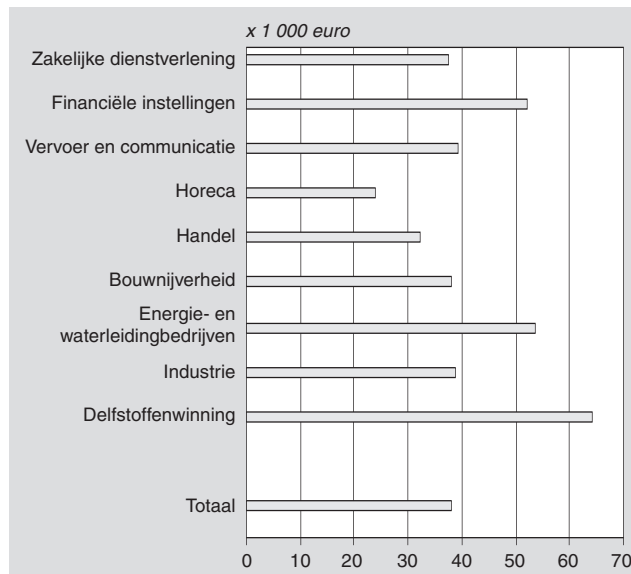
In het jaar 2000 is er door particuliere bedrijven met tien of meer werknemers in Nederland per voltijdeenheid bijna 38 duizend euro uitgegeven aan arbeidskosten. Dit komt neer op een totaal van ruim 120 miljard euro. Per gewerkt uur bedroegen de arbeidskosten gemiddeld zo'n 23 euro. Per voltijdeenheid waren de arbeidskosten het hoogst in de delfstoffenwinning en het laagst in de horeca. Naarmate een bedrijf meer personeel heeft, zijn de arbeidskosten per voltijdeenheid of per gewerkt uur hoger. Het merendeel van de arbeidskosten, ruim driekwart, gaat op aan lonen. Deze gegevens zijn verkregen uit een onderzoek waarbij uitsluitend gebruik is gemaakt van reeds bij het CBS beschikbare data. Er is geen speciale enquête gehouden. Het onderzoek maakt deel uit van een onderzoek dat in alle lidstaten van de Europese Unie en in een groot aantal EU-kandidaatlanden is gehouden.

1. Uitkomsten

1.1 Arbeidskosten per voltijdeenheid

In 2000 is er door bedrijven in de particuliere sector met tien of meer werknemers in totaal ruim 120 miljard euro aan arbeidskosten gemaakt. Dit komt neer op bijna 38 duizend euro per voltijdeenheid²⁾ (figuur 1). In de delfstoffenwinning lagen de arbeidskosten fors boven het gemiddelde. Met 64 duizend euro per voltijdeenheid liet deze sector alle andere sectoren ver achter zich. Ook de energie- en waterleidingbedrijven en de financiële instellingen zaten met respectievelijk 54 en 52 duizend euro ruim boven het gemiddelde. In de horeca waren de arbeidskosten het laagst, met 24 duizend euro per voltijdeenheid.

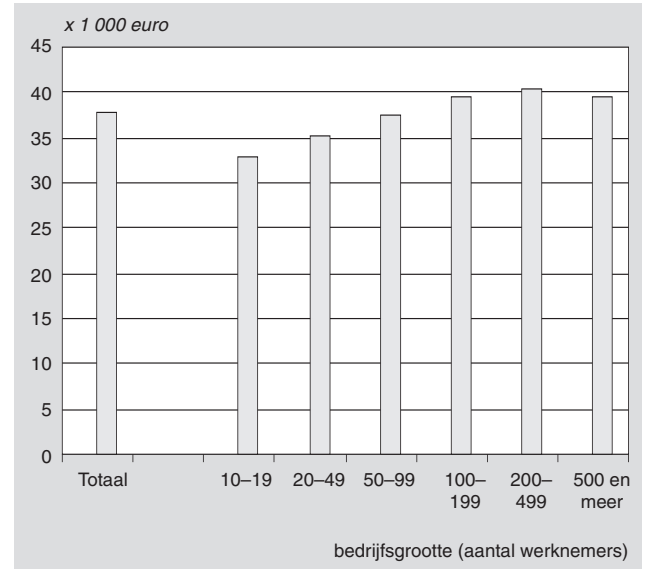
1. Arbeidskosten per voltijdeenheid naar bedrijfstak, 2000

De arbeidskosten per voltijdeenheid kunnen ook uitgesplitst worden naar de grootte van de bedrijven. Een werknemer is gemiddeld meestal duurder naarmate een bedrijf meer personeel heeft (figuur 2). Uit de figuur blijkt dat de kosten stijgen tot bedrijven in de grootteklasse met 200–499 werknemers. Bij de kleinste bedrijven met 10–19 werknemers kostte een werknemer gemiddeld nog

geen 33 duizend euro. Bij bedrijven met 200–499 werknemers was dit ruim 40 duizend euro. De grootste bedrijven met 500 werknemers en meer vertoonden een lichte daling.

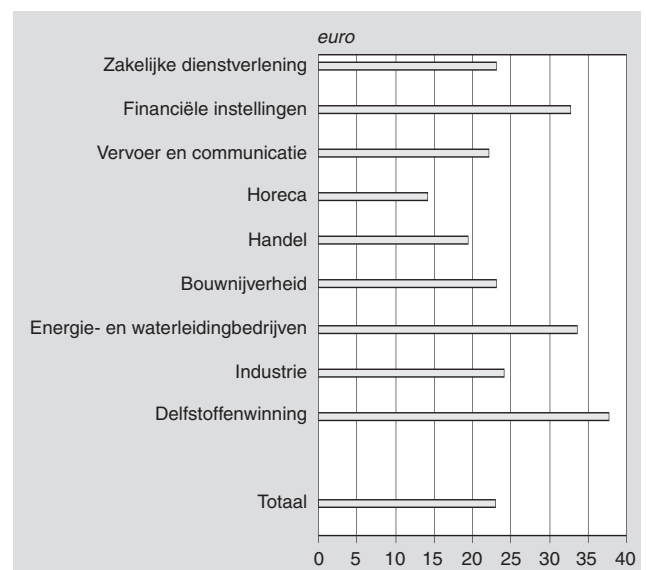
2. Totale arbeidskosten per voltijdeenheid naar bedrijfsgrootte, 2000

1.2 Arbeidskosten per gewerkt uur

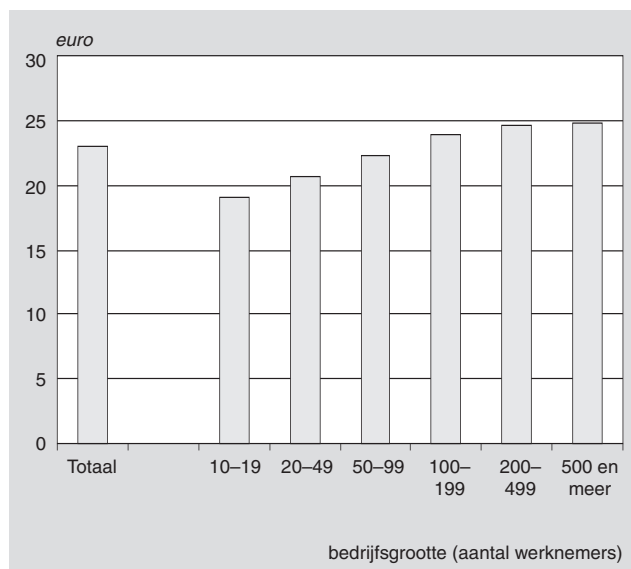
De gemiddelde arbeidskosten per gewerkt uur waren in 2000 23 euro. Met bijna 38 euro per gewerkt uur kwam de delfstoffenwinning ver boven dit gemiddelde uit (figuur 3). Ook de energie- en waterleidingbedrijven en de financiële instellingen zaten ruim boven het gemiddelde met respectievelijk 34 en 33 euro per gewerkt uur. Met ruim 14 euro waren de arbeidskosten per gewerkt uur het laagst in de horeca.

3. Arbeidskosten per gewerkt uur naar bedrijfstak, 2000

Evenals bij de kosten per voltijdeenheid is ook bij de kosten per gewerkt uur een verschil tussen kleine en grote bedrijven. Hoe groter het bedrijf, hoe hoger de gemiddelde kosten per gewerkt uur. Bij de kleinste bedrijven met 10–19 werknemers werd in 2000 gemiddeld ruim 19 euro uitgegeven per gewerkt uur tegen bijna 25 euro bij de grootste bedrijven met 500 werknemers en meer (figuur 4).

4. Arbeidskosten per gewerkt uur naar bedrijfsgrootte, 2000

1.3 Structuur van de arbeidskosten

De verschillende componenten die bijdragen aan de arbeidskosten zijn te zien in staat 1. Het direct loon vormde in 2000 veruit de grootste component, namelijk ruim 58 procent van de arbeidskosten. Gevolgd door de wettelijke sociale premies met een aandeel van bijna 11 procent, waarvan de premie WAO ongeveer de helft voor zijn rekening nam. Alle componenten die als lonen ten goede komen aan de werknemers zoals direct loon, bijzondere beloningen, bijdragen spaarregelingen, loon voor niet-gewerkte tijd en loon in natura vormden opgeteld ruim driekwart van de totale arbeidskosten.

Staat 1
Structuur van de arbeidskosten, 2000 ¹⁾

	Direct loon	Bijzondere beloningen	Bijdragen spaarregelingen	Loon voor niet-gewerkte tijd	Loon in natura	Sociale premies			Overige kosten	
						wettelijk	contractueel	toegerekend		
	%									
Totaal	58,4	9,1	0,3	8,9	1,3	10,9	4,7	4,8	1,6	
Bedrijfstak										
Delfstoffenwinning	57,9	12,2	0,2	9,1	0,8	8,0	3,2	5,9	2,7	
Industrie	58,4	9,0	0,3	9,0	0,7	11,1	4,9	5,2	1,6	
Energie- en waterleidingbedrijven	55,3	7,7	0,7	9,5	0,8	7,6	6,9	9,8	1,6	
Bouwnijverheid	59,0	6,5	0,1	9,5	1,7	11,9	5,0	3,8	2,6	
Handel	59,7	9,7	0,2	8,9	1,6	11,1	4,5	3,9	0,4	
Horeca	63,7	6,1	0,0	9,0	0,5	13,7	3,5	3,9	-0,5	
Vervoer en communicatie	59,3	8,3	0,2	8,4	0,7	11,2	4,9	5,1	1,9	
Financiële instellingen	51,8	14,6	0,5	8,2	2,6	8,0	4,9	5,9	3,6	
Zakelijke dienstverlening	58,9	8,5	0,3	9,0	1,6	11,3	4,3	4,6	1,4	
Bedrijfsgrootte (aantal werknemers)										
10- 99	60,4	8,5	0,2	9,0	1,4	11,3	4,9	3,6	0,7	
100-499	57,9	9,0	0,3	8,9	1,2	10,9	5,1	4,9	1,8	
500 en meer	57,0	9,8	0,3	8,9	1,3	10,7	4,3	5,8	2,0	

¹⁾ In procenten van de totale arbeidskosten.

De structuur van de arbeidskosten bij de verschillende bedrijfstakken laat zien dat het aandeel van het direct loon in de totale arbeidskosten uiteenliep van bijna 52 procent bij de financiële instellingen tot bijna 64 procent in de horeca. Bij de financiële instellingen hadden de componenten die bovenop het direct loon komen een groter aandeel in de totale arbeidskosten. De bijzondere beloningen en het loon in natura hebben in deze bedrijfstak een veel hoger aandeel in de arbeidskosten dan bij andere bedrijfstakken.

Bij de energie- en waterleidingbedrijven vormen de wettelijke sociale premies een kleiner deel van de totale kosten dan bij de andere bedrijfstakken. Dat wordt veroorzaakt doordat er bij deze bedrijfstak vrijwel geen premie voor de ziekenfondswet wordt afgedragen. Door de beduidend hogere tegemoetkoming in de ziektekosten van particulier verzekerde werknemers, wordt dit echter weer gecompenseerd. De tegemoetkoming in de ziektekosten is een onderdeel van de toegerekende sociale premies. Bij de delfstoffenwinning en bij de financiële instellingen is eenzelfde beeld te zien, zij het iets minder sterk dan bij de energie- en waterleidingbedrijven.

Op de overige kosten zijn loonkostensubsidies en zogenaamde afdrachtverminderingen in mindering gebracht. Bij de horeca, waar relatief veel van dergelijke subsidies zijn verstrekt, kwamen hierdoor de overige kosten negatief uit.

De verschillen in structuur van de arbeidskosten tussen bedrijfsgroottes zijn kleiner dan die tussen bedrijfstakken. Kleinere bedrijven hebben een iets groter aandeel direct loon en een iets kleiner aandeel bijzondere beloningen en toegerekende sociale premies dan grotere bedrijven.

1.4 Arbeidsduur: van potentiële uren naar gewerkte uren

De potentiële jaarlijkse arbeidsduur ofwel de arbeidsduur die de werknemer is overeengekomen met de werkgever, bedroeg in 2000 per voltijdeenheid 1992 uur (staat 2). Het aantal uren waarop niet gewerkt werd vanwege verlof- en feestdagen plus ziekte-uren en kort verzuim bedroeg 390 uur, het aantal betaalde overwerkuren 45 uur. Per saldo werd er 1 647 uur gewerkt.

Staat 2
Structuur van de arbeidsduur, 2000

	Potentiële arbeidsduur per voltijdeenheid (=100%)	Verlofuren en uren van feestdagen	Ziekte-uren en kort verzuim	Gewerkte uren excl. overwerkuren	Gewerkte uren	Gewerkte uren per voltijdeenheid
	uur	%				uur
Totaal	1 992	12,3	7,3	80,4	82,7	1 647
Bedrijfstak						
Delfstoffenwinning	2 026	12,6	5,5	81,9	83,7	1 695
Industrie	1 965	12,5	7,8	79,8	82,2	1 615
Energie- en waterleidingbedrijven	1 961	13,7	7,6	78,7	81,3	1 595
Bouwnijverheid	1 983	12,5	6,2	81,2	82,4	1 634
Handel	1 983	12,2	6,2	81,7	83,6	1 658
Horeca	2 033	11,6	6,5	81,8	83,0	1 688
Vervoer en communicatie	2 032	12,2	7,4	80,4	87,3	1 773
Financiële instellingen	1 963	12,5	7,0	80,4	81,1	1 592
Zakelijke dienstverlening	2 021	12,2	8,2	79,6	80,7	1 631
Bedrijfs grootte (aantal werknemers)						
10– 19	1 998	12,2	4,3	83,7	86,1	1 720
20– 49	2 000	12,3	5,6	82,2	85,1	1 701
50– 99	1 993	12,4	6,5	81,1	84,4	1 683
100–199	1 992	12,4	7,3	80,3	83,1	1 655
200–499	1 991	12,4	7,9	79,8	82,5	1 641
500 en meer	1 988	12,3	8,9	78,8	80,1	1 593

De potentiële jaarlijkse arbeidsduur varieerde tussen de bedrijfstakken van gemiddeld 1961 uur bij de energie- en waterleidingbedrijven tot 2033 uur in de horeca. Dit is een verschil van bijna 4 procent.

Het aandeel van verlofuren en uren van feestdagen in de potentiële uren lag in de meeste gevallen iets boven de 12 procent. Er waren twee uitschieters: de energie- en waterleidingbedrijven met een hoger aandeel verlof- en feestdagen van 13,7 procent en de horeca met een lager aandeel van 11,6 procent.

Het percentage ziekte-uren en kort verzuim bedroeg in 2000 gemiddeld 7,3. Het hoogste percentage was te vinden bij de zakelijke dienstverlening (8,2), het laagste bij de industriële dienstverlening (5,5).

De sector vervoer en communicatie telde door het hoge aantal overwerkuren, 139 uur tegen 45 uur gemiddeld over alle sectoren, het grootste aandeel gewerkte uren. In absolute aantallen kwam deze bedrijfstak wat gewerkte uren betreft met 1 773 uur ver boven de andere bedrijfstakken uit. De sector met het laagste aandeel gewerkte uren ten opzichte van de potentiële uren was de zakelijke dienstverlening. In absolute aantallen echter stonden de financiële instellingen en de energie- en waterleidingbedrijven onderaan met respectievelijk 1 592 en 1 595 gewerkte uren.

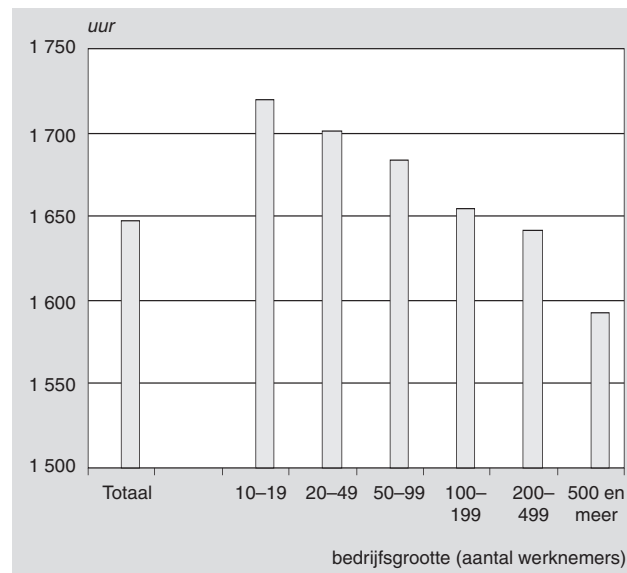
Bij een uitsplitsing naar bedrijfs grootte liet de potentiële arbeidsduur slechts geringe verschillen zien. De gewerkte uren per voltijdeenheid verschilden daarentegen wel naar grootte van het bedrijf (figuur 5). Bij grote bedrijven worden gemiddeld per jaar minder uren gewerkt dan bij kleine bedrijven. Bij de kleinste bedrijven van 10–19 werknemers was in 2000 het gemiddelde 1 720 uur, bij de grootste bedrijven van 500 werknemers en meer was dat 1 593 uur. Dit verschil wordt voor een belangrijk deel veroorzaakt doordat bij kleinere bedrijven relatief minder ziekte-uren en kort verzuim voorkomen dan bij grotere bedrijven.

2. Onderzoeksopzet en bronnen

2.1 De populatie

Het Arbeidskostenonderzoek over het jaar 2000 maakt deel uit van een door Eurostat, het statistisch bureau van de Europese Unie, gecoördineerd Europees onderzoek. Het onderzoek is uitge-

5. Aantal gewerkte uren (inclusief overwerk) per voltijdeenheid, 2000

voerd onder een steekproef van particuliere bedrijven met tien of meer werknemers. Dit betekent dat de bedrijfstakken openbaar bestuur, onderwijs, gezondheids- en welzijnszorg en cultuur en overige dienstverlening buiten beschouwing zijn gebleven. Tevens is de landbouw en visserij niet in het onderzoek meegenomen.

2.2 Bronnen

Voor het huidige onderzoek is uitsluitend gebruik gemaakt van reeds bestaande gegevens binnen het CBS. Er is dus geen speciale enquête gehouden. Hierdoor hoefden werkgevers niet te worden belast met een vragenlijst.

De basis voor het onderzoek is gevormd door de Enquête Werkgelegenheid en Lonen (EWL). Deze enquête wordt ieder kwartaal uitgevoerd en beslaat alle bedrijfstakken en grootteklassen. De

gegevens worden verkregen met behulp van vragenlijsten en via elektronische dataverzameling (EDI).

De EWL is opgedeeld in twee delen: een deel met vragen over het aantal werknemers en de loonsom van het bedrijf als geheel, en een deel met vragen over lonen en arbeidsduur van individuele werknemers.

De enquête is gebaseerd op een gestratificeerde steekproef van bedrijven uit het Algemeen Bedrijfsregister (ABR). Bedrijven met honderd of meer werknemers worden integraal waargenomen, kleinere bedrijven steekproefsgewijs. Bedrijven die een vragenlijst hebben gekregen, hoeven in het algemeen slechts voor een deel van hun werknemers individuele gegevens te verstrekken. Van EDI-bedrijven wordt een integrale opgave verkregen.

In het onderzoek van het vierde kwartaal is de steekproef het grootst. Tevens worden bij dit onderzoek ook gegevens over het gehele kalenderjaar gevraagd. Voor het Arbeidskostenonderzoek 2000 is gebruik gemaakt van gegevens over individuele werknemers uit het EWL-bestand van het vierde kwartaal.

Het gedeelte van de EWL-respons dat betrekking heeft op de populatie van het Arbeidskostenonderzoek (Ako) omvat in totaal 8 819 bedrijven. Van 1,6 miljoen werknemers werden individuele gegevens verkregen. Dit is 44 procent van het totaal aantal werknemers in de Ako-populatie.

Een groot deel van de variabelen in het Ako is direct aan de EWL ontleend ofwel afgeleid uit EWL-variabelen. Het betreft gegevens over onder meer het aantal werknemers, het aantal voltijdeenheden, de potentiële arbeidsduur, de verlofuren, de overwerkuren en het brutojaarloon. Daarnaast is gebruik gemaakt van gegevens uit een aantal andere CBS-enquêtes (meestal met als referentiejaar 2000), te weten:

1. Enquêtes van de Productiestatistieken (voor pensioenpremies en loonkostensubsidies);
2. Onderzoek Bedrijfsopleidingen 1999 (voor opleidingskosten);
3. Kwartaalonderzoek ziekteverzuim (voor gegevens over het ziekteverzuim);
4. Statistiek Stakingen (voor gegevens over stakingen);
5. Arbeidskostenonderzoek 1996 (voor ontslagvergoedingen en overige uitgaven).

Bovengenoemde gegevens verkregen uit CBS-enquêtes werden aangevuld met gegevens uit een aantal andere bronnen. Het betreft:

6. Gegevens van de Belastingdienst (onder meer niet aan de EWL te ontleenen looncomponenten en afdrachtverminderingen);
7. Informatie (onder meer met betrekking tot bijdragen spaarregeelingen, percentages sociale premies en tegemoetkomingen ziektekosten) van het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, Collectieve Arbeidsovereenkomsten, en het Landelijk Instituut Sociale Verzekeringen (LISV);
8. Gegevens van pensioenfondsen (pensioenpremies).

2.3 Methodologie

Voor het samenstellen van het merendeel van de loon- en arbeidsduurgegevens is gebruik gemaakt van gegevens van individuele werknemers uit de EWL-respons van het vierde kwartaal 2000. Deze EWL-gegevens zijn op werknemersniveau uitgebreid met gegevens over niet aan de EWL te ontleenen looncomponenten, de ten laste van de werkgever gekomen sociale premies en enkele andere kostencomponenten. In een aantal gevallen, zoals voor de wettelijke sociale premies, zijn de toe te voegen gegevens berekend met behulp van het brutoloon sociale verzekeringen van de EWL en informatie over premiepercentages, premievrije voeten en premieloongrenzen. In de meeste gevallen is echter gebruik gemaakt van hulpvariabelen, variabelen die zowel beschikbaar waren in de EWL als in een bepaalde externe bron en die nauw samenhangen met de samen te stellen doelvariabele. Gebruikte hulpvariabelen zijn: het brutoloon sociale verzekeringen, de overeengekomen arbeidsduur en het aantal werknemers.

De EWL-gegevens die voor het arbeidskostenonderzoek zijn gebruikt, hebben alleen betrekking op werknemers die op 31 decem-

ber 2000 in dienst van een bedrijf waren. Om gegevens te verkrijgen die representatief zijn voor 2000, zijn deze ultimo responsgegevens opgehoogd: eerst binnen het bedrijf en vervolgens naar de populatie inclusief de in de loop van 2000 uitgestroomde werknemers en de niet waargenomen bedrijven. Voor de eerste ophoging is per werknemer een gewicht berekend. Dit gewicht is afgeleid uit het totaal aantal werknemers van het bedrijf waar de desbetreffende werknemer werkzaam was en de bij dat bedrijf behorende respons. Voor de tweede ophoging zijn twee gewichten per waargenomen bedrijf samengesteld. Hierbij is gebruik gemaakt van gegevens uit de vier kwartaal-enquêtes van de EWL. Het betreft het gemiddeld aantal werknemers in 2000 (voor de ophoging van de gegevens over aantallen werknemers, voltijdeenheden en uren) en de totale loonsom (voor de ophoging van gegevens over arbeidskosten).

2.4 Het onderzoek van 1996

Het voorgaande arbeidskostenonderzoek, eveneens deel uitmakend van een door Eurostat gecoördineerd Europees onderzoek, is gehouden over het jaar 1996. Dit onderzoek kijkt op een aantal punten sterk af van het onderzoek over 2000. Het voornaamste verschil is dat in 1996 de basis van het onderzoek een schriftelijke enquête was welke werd aangevuld met gegevens uit andere bronnen, terwijl voor het onderzoek over 2000 uitsluitend gebruik is gemaakt van reeds beschikbare bronnen. Door dit verschil in dataverzameling zijn enkele variabelen in het huidige onderzoek op een andere manier bepaald dan in 1996. Een vergelijking van de resultaten van 2000 met die van 1996 is hierdoor niet goed mogelijk en is daarom ook niet gedaan.

Voor meer informatie

In dit artikel is een selectie opgenomen van alle resultaten die beschikbaar zijn uit het Arbeidskostenonderzoek 2000. Een overzicht van de uitkomsten is te vinden in StatLine, de elektronische databank van het CBS, die te bereiken is via de internetpagina van het CBS: www.cbs.nl. Tevens zijn op aanvraag uitkomsten te verkrijgen bij de Infoservice van het CBS. Telefoon (045) 570 70 70.

Noten in de tekst

- 1) Naast deze auteurs hebben de volgende personen meegewerkt aan het onderzoek: J.H. Gaiser, M.J. Heerschop, F.J. Planting, E. Schulte Nordholt, en J. van der Zwan.
- 2) Een voltijdeenheid wordt berekend door alle (deeltijd)banen om te rekenen naar voltijdeenheden. Twee halve banen leveren samen een voltijdeenheid op.

Literatuur

CBS, 2001. Banen, lonen en arbeidsduur van werknemers, 1999–2000. In: Sociaal-economische maandsstatistiek, Jaargang 18, december 2001, blz. 30–43.

Eurostat, 1999. Statistics in focus. Population and social conditions. Labour Costs 1996. Major disparities between the European Union countries.

Eurostat, 2001. European social statistics. Labour costs. Series 1988–1999.

Eurostat, 2002. Statistics in focus. Population and social conditions. Labour Costs Survey 2000. Candidate Countries.

Terpstra, J.R., 1995. De structuur van de arbeidskosten in Nederland in 1992. In: Sociaal-economische maandstatistiek. Jaargang 12, december 1995, blz. 27–50.

Begrippenlijst

Arbeidskosten

Alle kosten die samenhangen met het in dienst hebben van personeel. Deze kosten omvatten de beloning van werknemers, de opleidingskosten en een aantal overige kosten. De beloning van werknemers heeft twee componenten: lonen en ten laste van de werkgevers komende sociale premies. Op de arbeidskosten zijn subsidies in mindering gebracht.

Bedrijfstak

Voor de indeling naar economische activiteit wordt de Standaard bedrijfsindeling 1993 gebruikt. Dit is een CBS-indeling die van de Europese NACE-indeling is afgeleid en waarbij de economische activiteit van een bedrijf gekenmerkt wordt door het voortgebrachte product, de in het productieproces gebruikte grondstoffen en hulpdiensten, en de aard van het productieproces. De Standaard bedrijfsindeling heeft een hiërarchische opbouw, de bedrijfstak is hier een onderdeel van.

Bijdragen spaarregelingen

De bedragen die de werkgever heeft bijgestort op de premie-spaarrekening van de werknemer.

Bijzondere beloningen

De niet-regelmatig verrichte betalingen in geld die tot het brutoloon sociale verzekeringen behoren, zoals vakantiegeld, dertiende maand, eindejaarsuitkeringen, tantièmes, gratificaties en winstuitkeringen. Ook de onbelaste winstuitkeringen zijn in de bijzondere beloningen begrepen. Tot de bijzondere beloningen worden niet gerekend: bijdragen spaarregelingen, ontslagvergoedingen en tegemoetkomingen in de ziektekosten.

Contractuele premies

De werkgeversbijdragen die betaald zijn in het kader van een pensioenverzekering voor werknemers, alsmede de premies voor aanvullende invaliditeits- en werkloosheidsverzekeringen, ziekteverzuimverzekeringen en sociale fondsen (exclusief opleidingsfondsen).

Direct loon

De regelmatig verrichte betalingen in geld die tot het brutoloon sociale verzekeringen behoren, vermeerderd met de waarde van niet-belastbare vakantiebonnen, het spaarloon, de werknemersbijdrage pensioen en vut en de vergoedingen voor woon-werkverkeer. Tot het direct loon worden niet gerekend: bijdragen spaarregelingen, loon voor niet-gewerkte tijd, loon bij ziekte en tegemoetkomingen in de ziektekosten.

Gewerkte uren

De tussen werkgevers en werknemers overeengekomen arbeidsuren, verminderd met verlofuren, adv-uren, uren van feestdagen, ziekte-uren, kort verzuim en vanwege stakingen, werkduurverkorting of weersomstandigheden niet-gewerkte uren en vermeerderd met betaalde overwerkuren.

Lonen

Alle betalingen in geld of natura aan werknemers met uitzondering van het loon bij ziekte, de ontslagvergoedingen en de tegemoetkomingen in de ziektekosten.

Loon bij ziekte

Loon dat bij ziekte en bij zwangerschaps- en bevallingsverlof wordt doorbetaald.

Loon in natura

De waarde van alle goederen en diensten die door de werkgever aan werknemers worden verstrekt. Voorbeelden van loon in natura zijn: privé-gebruik auto van de zaak, door de werkgever verzorgde kinderopvang, voordelig reizen met het openbaar vervoer, laagrentende leningen en kerstpakketten.

Loon voor niet-gewerkte tijd

Loon dat voor verlofuren, uren van feestdagen en kort verzuim wordt betaald.

Ontslagvergoedingen

Bijzondere betalingen (inclusief wachtgeld) aan werknemers bij beëindiging van hun werkkring.

Opleidingskosten

Betalingen aan opleidingsinstituten, vergoedingen aan werknemers van studiekosten, premies opleidingsfondsen en materiële opleidingsuitgaven.

Overhevelingstoelage

De toeslag die de werkgever op het loon van de werknemer betaalt ter compensatie van de premies AWBZ en AAW die op het loon van de werknemer worden ingehouden.

Overige kosten

Opleidingskosten, werkgeversbijdragen in de exploitatiekosten van kantines en van sociale, culturele en medische voorzieningen (exclusief loonkosten van eigen werknemers), kosten van werving en selectie van personeel, eindheffingen van de Belastingdienst op bepaalde loonbestanddelen.

In mindering zijn gebracht: loonkostensubsidies en afdrachtverminderingen.

Overige premies

De premies van werkgevers met betrekking tot aanvullende invaliditeits- en werkloosheidsverzekeringen, ziekteverzuimverzekeringen en sociale fondsen (exclusief opleidingsfondsen). Restituties zijn in mindering gebracht.

Overige uitgaven

Werkgeversbijdragen in de exploitatiekosten van kantines en van sociale, culturele en medische voorzieningen (exclusief loonkosten van eigen werknemers), kosten van werving en selectie van personeel, eindheffingen van de Belastingdienst op bepaalde loonbestanddelen.

Overwerkuren

Uren die boven de voor de werknemer geldende arbeidsduur werkelijk zijn gewerkt en volledig zijn uitbetaald.

Pensioenpremie

De werkgeversbijdragen die betaald zijn in het kader van een pensioenverzekering voor werknemers. Terugstortingen van pensioenfondsen zijn als negatieve bijdragen beschouwd.

Potentiële arbeidsduur

De tussen werkgevers en werknemers overeengekomen arbeidsuren, verminderd met adv-uren.

Premie WAO

De premie die werkgevers verschuldigd zijn op grond van de Wet op de arbeidsongeschiktheidsverzekering. Deze premie omvat een verplichte basispremie en een gedifferentieerde premie die niet verplicht is en die per bedrijf kan verschillen.

Premie WW

De premie die werkgevers verschuldigd zijn op grond van de Werkloosheidswet. Deze premie bestaat uit een Awf-deel voor het Algemeen werkloosheidsfonds en een wachtgelddeel, waarvan de hoogte per Wachtgeldfonds verschilt.

Premie ZFW

De premie die werkgevers verschuldigd zijn op grond van de Ziekenfondswet.

Subsidies

Hieronder vallen: loonkostensubsidies en afdrachtverminderingen. Afdrachtverminderingen zijn kortingen op de door de werkgever

aan de Belastingdienst af te dragen loonheffingen die op het salaris van werknemers zijn ingehouden. De subsidies zijn in mindering gebracht op de arbeidskosten.

Tegemoetkomingen ziektekosten

Werkgeversbijdragen in de ziektekostenverzekering van werknemers die niet verzekerd zijn voor de Ziekenfondswet.

Toegerekende sociale premies

Loon bij ziekte, ontslagvergoedingen en tegemoetkomingen in de ziektekosten.

Voltijdeenheden

Een voltijdeenheid wordt bepaald door per baan van de werknemer de overeengekomen arbeidsduur te delen door de arbeids-

duur die behoort bij een voltijdbaan in het bedrijf waar deze werknemer werkzaam is. Het totaal aantal voltijdeenheden in het bedrijf wordt bepaald door de voltijdeenheden van alle banen op te tellen.

Wettelijke sociale premies

De premies die werkgevers verschuldigd zijn op grond van een aantal sociale verzekeringswetten, te weten de WAO, de ZFW en de WW, alsmede de overhevelingstoeslag.

Ziekte-uren en kort verzuim

Ziekte-uren zijn inclusief verlofuren vanwege zwangerschap en bevalling. Kort verzuim omvat buitengewoon verlof wegens familieomstandigheden, doktersbezoek en studieverlof.

Tabel 1
Arbeidskosten en aantal gewerkte uren naar economische activiteit, 2000

Economische activiteit	SBI-code	Totale arbeidskosten	Per voltijdeeenheid	Per gewerkt uur	Gewerkte uren per voltijdeeenheid
		<i>x mld euro</i>	<i>x 1 000 euro</i>	<i>euro</i>	<i>uur</i>
Totaal	10-74	120,5	37,9	23,0	1 647
Delfstoffenwinning	10-14	0,5	64,1	37,8	1 695
Turfwinning	10
Aardolie- en aardgaswinning	11	0,4	72,5	43,4	1 670
Zand-, grind-, klei- en zoutwinning	14	0,1	43,3	24,7	1 757
Industrie	15-37	31,7	38,9	24,1	1 615
Voedingsmiddelen- en drankenindustrie	15	4,4	39,5	23,9	1 652
Tabakverwerkende industrie	16	0,3	52,4	33,6	1 562
Textielindustrie	17	0,6	35,8	22,5	1 594
Kleding- en bontindustrie	18	0,1	28,8	18,1	1 595
Leer-, lederwaren- en schoenindustrie	19	0,1	32,6	20,2	1 613
Houtindustrie (excl. meubels)	20	0,5	32,6	19,7	1 653
Papier- en kartonindustrie	21	1,0	43,0	26,8	1 601
Grafische industrie	22	3,0	45,4	28,3	1 605
Aardolie-, steenkoolverwerkende industrie	23	0,3	63,7	38,5	1 655
Chemische industrie	24	3,4	52,0	32,0	1 626
Rubber- en kunststofproducten industrie	25	1,2	37,7	23,1	1 629
Glas- en bouwmaterialenindustrie	26	1,2	40,7	24,6	1 656
Basismetalaalindustrie	27	1,1	49,6	30,6	1 622
Metaalproductenindustrie	28	3,0	36,4	21,7	1 679
Machine- en apparatenindustrie	29	3,2	40,1	23,9	1 674
Kantoormachine- en computerindustrie	30	0,3	40,8	25,1	1 623
Overige elektrische apparatenindustrie	31	0,7	39,7	24,5	1 624
Audio-, video- en telecom.- apparatuur	32	x	x	x	x
Medische en optische apparatenindustrie	33	0,7	38,4	23,3	1 651
Auto-, aanhangwagen-, opleggerindustrie	34	1,0	39,0	24,6	1 586
Overige transportmiddelenindustrie	35	1,0	39,9	24,8	1 608
Meubel- en overige industrie n.e.g.	36	3,2	26,4	18,0	1 470
Voorbereiding tot recycling	37	x	x	x	x
Energie- en waterleidingbedrijven	40-41	1,8	53,6	33,6	1 595
Openbare energievoorzieningsbedrijven	40	1,5	54,7	34,1	1 605
Waterleidingbedrijven	41	0,3	49,3	31,7	1 556
Bouwnijverheid	45	11,7	37,9	23,2	1 634
Handel	50-52	20,8	32,3	19,5	1 658
Handel, reparatie auto's en motorfietsen	50	2,4	33,3	20,1	1 659
Groothandel	51	12,0	40,4	24,0	1 680
Detailhandel (incl. reparatie)	52	6,3	23,2	14,2	1 633
Horeca	55	2,1	24,0	14,2	1 688
Vervoer en communicatie	60-64	13,7	39,2	22,1	1 773
Vervoer over land	60	5,3	36,1	18,8	1 918
Vervoer over water	61	x	x	x	x
Vervoer door de lucht	62	x	x	x	x
Dienstverlening voor het vervoer	63	2,5	39,5	24,2	1 635
Post en telecommunicatie	64	3,9	38,4	23,0	1 672
Financiële instellingen	65-67	10,5	52,2	32,8	1 592
Financiële instellingen (excl. verzekeraars)	65	6,6	52,9	33,7	1 571
Verzekeringswezen, pensioenfondsen	66	2,6	54,3	33,8	1 607
Activiteiten t.b.v. financiële instellingen	67	1,2	45,1	27,1	1 665
Zakelijke dienstverlening	70-74	27,6	37,6	23,1	1 631
Verhuur van en handel in o.g.	70	1,4	43,1	27,5	1 566
Verhuur van roerende goederen	71	0,5	38,5	22,6	1 701
Computerservice, informatietechnologie	72	4,2	48,3	28,3	1 708
Speur- en ontwikkelingswerk	73	1,6	55,0	33,1	1 660
Overige zakelijke dienstverlening	74	19,9	34,8	21,5	1 620

Bron: CBS, Arbeidskostenonderzoek 2000.

Tabel 2
Arbeidskosten naar bedrijfstak en bedrijfsgrootte, 2000

	SBI-code	Totaal werknemers	10-99 werknemers	100-499 werknemers	500 of meer werknemers
<i>x mld euro</i>					
Totale arbeidskosten					
Totaal	10-74	120,5	43,3	27,7	49,5
Delfstoffenwinning	10-14	0,5	x	x	x
Industrie	15-37	31,7	9,8	10,3	11,6
Energie- en waterleidingbedrijven	40-41	1,8	x	x	x
Bouwnijverheid	45	11,7	6,8	2,8	2,2
Handel	50-52	20,8	10,9	4,8	5,1
Horeca	55	2,1	1,1	0,5	0,6
Vervoer en communicatie	60-64	13,7	3,9	2,2	7,6
Financiële instellingen	65-67	10,5	1,3	1,2	8,0
Zakelijke dienstverlening	70-74	27,6	9,2	5,6	12,8
<i>x 1 000 euro</i>					
Arbeidskosten per voltijdeenheid					
Totaal	10-74	37,9	35,1	40,0	39,4
Delfstoffenwinning	10-14	64,1	x	x	x
Industrie	15-37	38,9	34,6	41,2	41,3
Energie- en waterleidingbedrijven	40-41	53,6	x	x	x
Bouwnijverheid	45	37,9	35,5	39,9	44,1
Handel	50-52	32,3	32,8	37,7	27,7
Horeca	55	24,0	21,1	27,2	28,8
Vervoer en communicatie	60-64	39,2	35,5	39,5	41,4
Financiële instellingen	65-67	52,2	47,3	53,6	52,9
Zakelijke dienstverlening	70-74	37,6	39,7	38,8	35,8
<i>euro</i>					
Arbeidskosten per gewerkt uur					
Totaal		23,0	20,6	24,3	24,8
Delfstoffenwinning	10-14	37,8	x	x	x
Industrie	15-37	24,1	20,7	25,4	26,6
Energie- en waterleidingbedrijven	40-41	33,6	x	x	x
Bouwnijverheid	45	23,2	21,9	24,4	26,6
Handel	50-52	19,5	19,5	22,8	17,2
Horeca	55	14,2	12,2	16,7	17,8
Vervoer en communicatie	60-64	22,1	18,0	21,9	25,2
Financiële instellingen	65-67	32,8	28,1	33,4	33,6
Zakelijke dienstverlening	70-74	23,1	23,5	23,5	22,6

Bron: CBS, Arbeidskostenonderzoek 2000.

Tabel 3
Gewerkte uren per voltijdeenheid naar bedrijfstak en bedrijfsgrootte, 2000

	SBI-code	Totaal werknemers	10-99 werknemers	100-499 werknemers	500 of meer werknemers
<i>uur</i>					
Totaal					
Totaal	10-74	1 647	1 702	1 647	1 593
Delfstoffenwinning	10-14	1 695	x	x	x
Industrie	15-37	1 615	1 671	1 620	1 555
Energie- en waterleidingbedrijven	40-41	1 595	x	x	x
Bouwnijverheid	45	1 634	1 626	1 638	1 658
Handel	50-52	1 658	1 685	1 652	1 613
Horeca	55	1 688	1 736	1 625	1 618
Vervoer en communicatie	60-64	1 773	1 979	1 802	1 640
Financiële instellingen	65-67	1 592	1 684	1 604	1 573
Zakelijke dienstverlening	70-74	1 631	1 689	1 650	1 586

Bron: CBS, Arbeidskostenonderzoek 2000.

Tabel 4
Structuur van de arbeidskosten naar economische activiteit, 2000

	SBI-code	Totaal	Lonen	Sociale premies			Overige kosten
				wettelijk	contractueel	toegerekend	
		%					
Totaal	10-74	100,0	78,0	10,9	4,7	4,8	1,6
Delfstoffenwinning	10-14	100,0	80,2	8,0	3,2	5,9	2,7
Turfwinning	10
Aardolie- en aardgaswinning	11	100,0	80,7	7,1	2,6	6,4	3,3
Zand-, grind-, klei- en zoutwinning	14	100,0	78,2	11,8	5,9	3,7	0,3
Industrie	15-37	100,0	77,3	11,1	4,9	5,2	1,6
Voedingsmiddelen- en drankenindustrie	15	100,0	75,8	11,3	6,5	4,8	1,6
Tabakverwerkende industrie	16	100,0	74,5	9,8	8,6	5,5	1,7
Textielindustrie	17	100,0	76,5	11,3	6,4	4,7	1,1
Kleding- en bontindustrie	18	100,0	78,3	11,2	6,0	4,6	-0,2
Leer-, lederwaren- en schoenindustrie	19	100,0	78,0	12,5	5,1	4,8	-0,3
Houtindustrie (excl. meubels)	20	100,0	78,3	12,3	4,3	4,0	1,1
Papier- en kartonindustrie	21	100,0	76,8	11,3	5,3	5,2	1,4
Grafische industrie	22	100,0	77,0	10,1	5,7	5,4	1,8
Aardolie-, steenkoolverwerkende industrie	23	100,0	80,9	7,9	3,1	5,8	2,3
Chemische industrie	24	100,0	78,3	9,6	5,7	4,7	1,6
Rubber- en kunststofproducten industrie	25	100,0	77,3	11,9	4,6	4,9	1,3
Glas- en bouwmaterialenindustrie	26	100,0	75,7	11,8	6,1	4,7	1,7
Basismetalenindustrie	27	100,0	72,5	10,3	10,4	5,0	1,8
Metaalproductenindustrie	28	100,0	77,4	11,6	5,3	4,0	1,6
Machine- en apparatenindustrie	29	100,0	77,8	10,7	5,8	4,0	1,7
Kantoormachine- en computerindustrie	30	100,0	77,1	10,7	5,7	5,0	1,4
Overige elektrische apparatenindustrie	31	100,0	77,7	10,8	5,3	4,6	1,5
Audio-, video- en telecom.-apparatuur	32	x	x	x	x	x	x
Medische en optische apparatenindustrie	33	100,0	79,4	10,6	4,9	4,1	1,0
Auto-, aanhangwagen-, opleggerindustrie	34	100,0	75,6	11,5	4,8	6,0	2,1
Overige transportmiddelenindustrie	35	100,0	76,8	11,1	4,2	5,9	2,0
Meubel- en overige industrie n.e.g.	36	100,0	72,9	12,2	5,5	8,7	0,7
Vorbereiding tot recycling	37	x	x	x	x	x	x
Energie- en waterleidingbedrijven	40-41	100,0	74,1	7,6	6,9	9,8	1,6
Openbare energievoorzieningsbedrijven	40	100,0	74,1	7,6	7,1	9,6	1,7
Waterleidingbedrijven	41	100,0	73,8	7,9	6,1	10,9	1,3
Bouwnijverheid	45	100,0	76,8	11,9	5,0	3,8	2,6
Handel	50-52	100,0	80,2	11,1	4,5	3,9	0,4
Handel, reparatie auto's en motorfietsen	50	100,0	79,5	11,5	5,1	3,2	0,7
Groothandel	51	100,0	80,4	10,2	4,8	3,9	0,9
Detailhandel (incl. reparatie)	52	100,0	80,2	12,7	3,8	4,1	-0,8
Horeca	55	100,0	79,4	13,7	3,5	3,9	-0,5
Vervoer en communicatie	60-64	100,0	76,9	11,2	4,9	5,1	1,9
Vervoer over land	60	100,0	77,8	12,6	3,7	4,8	1,2
Vervoer over water	61	x	x	x	x	x	x
Vervoer door de lucht	62	x	x	x	x	x	x
Dienstverlening voor het vervoer	63	100,0	78,0	10,4	5,2	5,0	1,4
Post en telecommunicatie	64	100,0	75,6	11,1	5,0	5,6	2,8
Financiële instellingen	65-67	100,0	77,6	8,0	4,9	5,9	3,6
Financiële instellingen (excl. verzekeraars)	65	100,0	78,3	7,8	4,2	5,9	3,8
Verzekeringswezen, pensioenfondsen	66	100,0	74,7	8,6	6,1	6,8	3,7
Activiteiten t.b.v. financiële instellingen	67	100,0	79,7	8,1	6,3	3,8	2,1
Zakelijke dienstverlening	70-74	100,0	78,4	11,3	4,3	4,6	1,4
Verhuur van en handel in o.g.	70	100,0	78,0	9,9	5,2	4,9	1,9
Verhuur van roerende goederen	71	100,0	77,9	10,5	5,1	4,6	1,9
Computerservice, informatietechnologie	72	100,0	81,2	9,2	3,1	4,2	2,4
Speur- en ontwikkelingswerk	73	100,0	78,9	8,1	4,8	5,5	2,8
Overige zakelijke dienstverlening	74	100,0	77,8	12,2	4,4	4,6	1,1

Bron: CBS, Arbeidskostenonderzoek 2000.

Tabel 5
Structuur van de arbeidskosten naar bedrijfstak, 2000

	Totaal	Economische activiteit								
		Delfstoffen-winning	Industrie	Energie- en waterleiding-bedrijven	Bouw-rijverheid	Handel	Horeca	Vervoer en communicatie	Financiële instellingen	Zakelijke dienstverlening
	%									
Totale structuur	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Direct loon	58,4	57,9	58,4	55,3	59,0	59,7	63,7	59,3	51,8	58,9
Bijzondere beloningen	9,1	12,2	9,0	7,7	6,5	9,7	6,1	8,3	14,6	8,5
Bijdragen spaarregelingen	0,3	0,2	0,3	0,7	0,1	0,2	0,0	0,2	0,5	0,3
Loon voor niet-gewerkte tijd	8,9	9,1	9,0	9,5	9,5	8,9	9,0	8,4	8,2	9,0
Loon in natura	1,3	0,8	0,7	0,8	1,7	1,6	0,5	0,7	2,6	1,6
Premie wao	5,1	4,2	5,2	4,8	5,2	5,3	6,0	5,3	4,1	5,1
Premie zfw	2,6	0,9	2,7	0,0	2,9	2,9	4,1	2,7	1,6	2,4
Premie ww	1,9	1,7	1,7	1,4	2,3	1,5	2,0	1,8	1,1	2,5
Overhevelingstoelage	1,4	1,2	1,4	1,3	1,4	1,4	1,5	1,4	1,3	1,4
Pensioenpremies	4,4	3,1	4,6	6,9	4,3	4,3	2,9	4,7	4,8	4,1
Overige premies	0,3	0,1	0,3	0,1	0,8	0,2	0,6	0,2	0,1	0,2
Loon bij ziekte	3,5	2,6	4,0	3,7	3,1	3,0	3,6	3,6	3,7	3,3
Ontslagvergoedingen	0,5	0,5	0,5	2,8	0,1	0,3	0,1	0,8	0,9	0,5
Tegemoetkoming ziektekosten	0,8	2,8	0,7	3,4	0,5	0,6	0,1	0,7	1,3	0,8
Opleidingskosten	1,7	2,3	1,3	1,3	2,6	1,0	0,7	1,6	2,7	1,9
Overige uitgaven	0,8	0,9	0,9	0,8	0,5	0,7	0,4	0,8	0,9	0,7
Subsidies ¹⁾	0,8	0,5	0,6	0,5	0,4	1,4	1,7	0,5	0,1	1,2

¹⁾ Subsidies zijn een minpost op de totale arbeidskosten.

Gemiddelde looptijd werkloosheidsuitkeringen nog geen jaar

Ton Ferber

In de jaren 1992–2001 was de gemiddelde looptijd van een WW-uitkering elf maanden.

Van de 4,3 miljoen beëindigde uitkeringen was de gemiddelde looptijd tien maanden. De 166 duizend WW-uitkeringen die aan het eind van 2001 nog werden verstrekt, de zogeheten lopende uitkeringen, hadden op dat moment een gemiddelde looptijd van 22 maanden. Met de voortdurende daling van het aantal WW-uitkeringen, steeg de gemiddelde looptijd. Vooral kortlopende uitkeringen werden dan ook beëindigd.

De leeftijd waarop men werkloos wordt, speelt een belangrijke rol in de duur van de WW-uitkering. Naar mate de leeftijd hoger is, is men langer aangewezen op de WW. Personen van wie de WW-uitkering werd beëindigd, waren bij aanvang van de werkloosheid gemiddeld 34 jaar. Zij die eind 2001 nog een WW-uitkering ontvingen, waren gemiddeld 46 jaar toen zij werkloos werden.

1. Gemiddelde looptijd werkloosheidsuitkering elf maanden

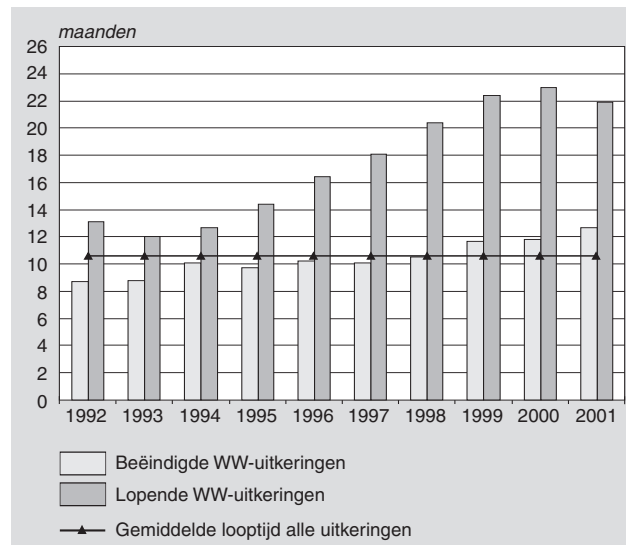
Werknemers die buiten hun schuld werkloos worden, hebben recht op een uitkering in het kader van de werkloosheidswet. In eerste instantie ontstaat er recht op de loongerelateerde uitkering. Deze loongerelateerde uitkering duurt, afhankelijk van het arbeidsverleden, tenminste een half jaar en maximaal vijf jaar. Na afloop daarvan heeft de werkloze voor de duur van twee jaar recht op een vervolguitkering. Werknemers die op de eerste werkloosheidsdag 57,5 jaar oud waren, hebben maximaal 3,5 jaar recht op deze vervolguitkering. Gelet echter op de leeftijd bij aanvang van de werkloosheid, zullen deze ouderen nooit langer dan 7,5 jaar een WW-uitkering ontvangen. De maximale duur, die dus varieert van een half tot 7,5 jaar, wordt slechts in 14 procent van de gevallen bereikt. Ruim de helft daarvan betreft WW-uitkeringen met een looptijd van een jaar of korter. Het verloop is groot en de looptijd is in de regel dan ook veel korter dan de variërende, maximale duur. In de jaren 1992–2001 werden van de eerder toegekende uitkeringen er 4,3 miljoen beëindigd. Eind 2001 werden er nog 166 duizend WW-uitkeringen verstrekt, de zogeheten lopende uitkeringen. De gemiddelde looptijd van deze 4,5 miljoen WW-uitkeringen was nog geen elf maanden. Tussen de beëindigde en de eind 2001 nog lopende WW-uitkeringen is wel een groot verschil in looptijd.

2. Hoe minder WW-uitkeringen, hoe langer de looptijd

In de jaren 1992–2001 werden in totaal 4,3 miljoen WW-uitkeringen beëindigd. Deze hadden een gemiddelde looptijd van tien maanden.

Gaandeweg is de gemiddelde looptijd per jaar van de beëindigde WW-uitkeringen wel toegenomen. Werden deze uitkeringen in 1992 nog voor gemiddeld negen maanden verstrekt, in 2001 was de looptijd opgelopen tot dertien maanden. De gunstige economische ontwikkelingen zorgden er vooral voor dat het veelvuldig kortstondig beroep op de WW verminderde. Bij de langlopende WW-uitkeringen was het aantal beëindigingen kleiner. Daarmee werd het aandeel van deze uitkeringen steeds groter. Dat leidde tot een stijging van de gemiddelde looptijd van de beëindigde WW-uitkeringen.

1. WW-uitkeringen naar gemiddelde looptijd, 1992–2001

Bron: CBS, Sociale zekerheidsstatistieken.

Op 31 december 2001 werden 166 duizend WW-uitkeringen verstrekt. Deze lopende uitkeringen hadden, met gemiddeld 22 maanden, een beduidend langere looptijd dan de beëindigde WW-uitkeringen. De helft had eind 2001 een looptijd van meer dan een jaar. Een kwart had zelfs een looptijd van langer dan drie jaar.

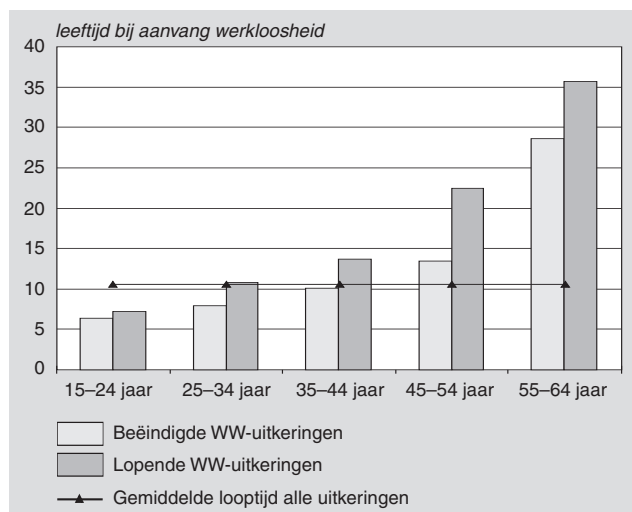
Evenals bij de beëindigde WW-uitkeringen is er verband tussen de gemiddelde looptijd en het aantal lopende WW-uitkeringen. Eind 2001 was het aantal WW-uitkeringen het laagste in de afgelopen tien jaar. Eind 1994 werd met 410 duizend uitkeringen het hoogste punt bereikt. De gemiddelde looptijd van deze 410 duizend uitkeringen was dertien maanden. Dat is negen maanden korter dan eind 2001. Evenals bij de beëindigde uitkeringen, is vooral het aantal korter lopende uitkeringen afgenomen. Naarmate het aantal lopende uitkeringen aan het eind van een jaar daalt, neemt de gemiddelde looptijd dan ook toe.

3. Hoe ouder in de WW, hoe langer

De gemiddelde looptijd van de beëindigde WW-uitkeringen, is langer naarmate de betrokkenen ouder zijn bij aanvang van de werkloosheid. Personen van 15–24 jaar ontvingen deze uitkering in de beschouwde periode gemiddeld zes maanden. WW-uitkeringen van personen van 25–34 jaar hadden een gemiddelde looptijd van acht maanden en van personen van 35–44 jaar gemiddeld tien maanden. Aan de 45–54 jarigen en, vooral, de 55-plussers werden de WW-uitkeringen aanzienlijk langer verstrekt, respectievelijk 14 en 29 maanden.

De looptijd van de eind 2001 lopende WW-uitkeringen was met gemiddeld 22 maanden veel langer. Vooral uitkeringen die voor het eerst werden verstrekt aan personen die op dat moment 55 jaar of ouder waren, hadden met 36 maanden een lange looptijd.

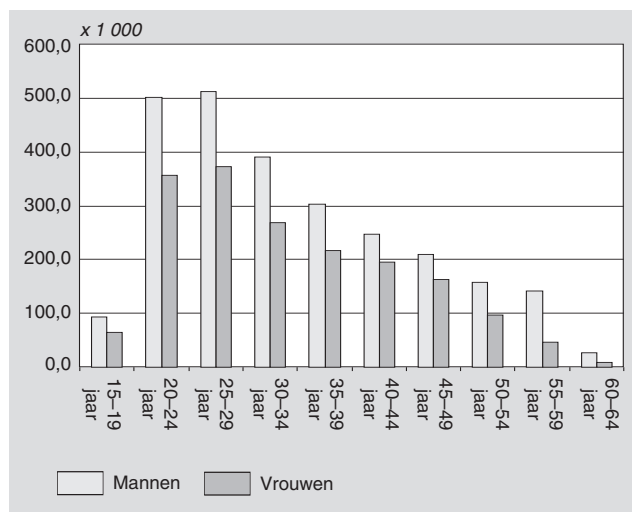
2. WW-uitkeringen (beëindigd 1992–2001, lopend eind 2001) naar gemiddelde looptijd

Bron: CBS, Sociale zekerheidsstatistieken.

Het grotere verloop van het aantal WW-uitkeringen in de jongere leeftijdsklassen, blijkt ook uit de onderverdeling van de beëindigde uitkeringen naar leeftijd. De personen van wie in de periode 1992–2001 de WW-uitkering werd beëindigd, waren gemiddeld 34 jaar toen zij voor het eerst een uitkering ontvingen. Bijna 60 procent was dan ook jonger dan 35 jaar.

3. Beëindigde WW-uitkeringen naar leeftijd bij aanvang recht, 1992–2001

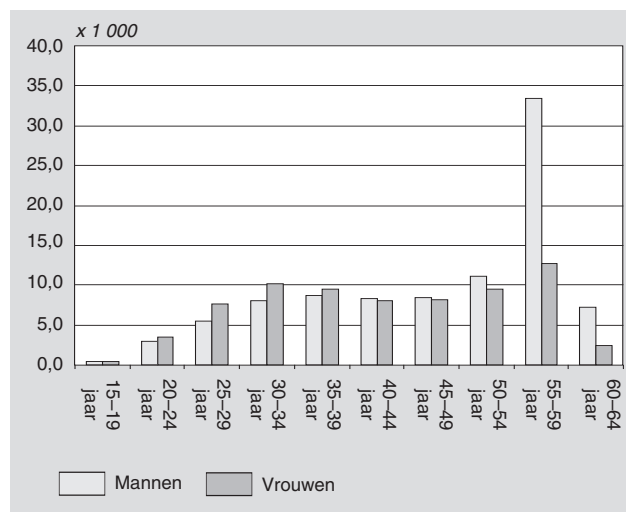
Bron: CBS, Sociale zekerheidsstatistieken.

De personen die eind 2001 nog een WW-uitkering hadden, waren gemiddeld bijna 46 jaar bij de aanvang van die uitkering. Dat is aanzienlijk ouder dan degenen van wie de uitkering werd beëindigd.

4. Meer mannen dan vrouwen in en uit de WW

Het aandeel van mannen in het aantal WW-uitkeringen is groter dan van vrouwen. In de periode 1992–2001 kwam gemiddeld 60 procent van de 4,3 miljoen beëindigingen voor rekening van de mannen. Van het aantal lopende WW-uitkeringen eind 2001, had 56 procent betrekking op mannen. Mannen raken blijkbaar vaker werkloos. Enerzijds komt dat doordat nog steeds meer mannen

4. Lopende WW-uitkeringen naar leeftijd bij aanvang recht, 31 december 2001

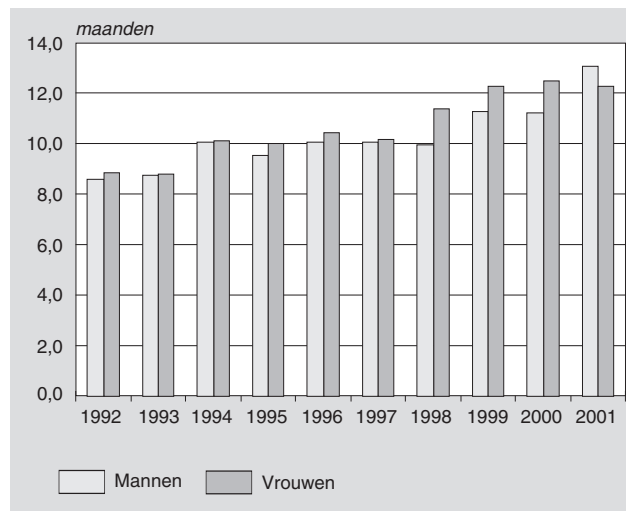

Bron: CBS, Sociale zekerheidsstatistieken.

dan vrouwen tot de werkzame beroepsbevolking behoren. Anderzijds zijn vooral jongere mannen met een kortlopende WW-uitkering werkzaam in beroepen die onderhevig zijn aan seizoensinvloeden, zoals de bouw en de land- en tuinbouw.

Het grotere verloop van het aantal mannen van wie de WW-uitkering werd beëindigd, heeft weinig invloed op de duur van hun WW-uitkering vergeleken met die van de vrouwen. De gemiddelde duur van de beëindigde uitkeringen was in de jaren 1992–1997 bij mannen en vrouwen nagenoeg gelijk. In 1998–2000 was het verschil iets groter. Mannen ontvingen deze uitkering toen gemiddeld een maand korter dan vrouwen. In 2001 werd de WW-uitkering van mannen gemiddeld bijna een maand later beëindigd dan die van vrouwen.

5. Beëindigde WW-uitkeringen naar geslacht en gemiddelde looptijd

Bron: CBS, Sociale zekerheidsstatistieken.

Lopende WW-uitkeringen worden, in tegenstelling tot de beëindigde uitkeringen, langer aan mannen verstrekt dan aan vrouwen. Eind 2001 ontvingen mannen een dergelijke uitkering gemiddeld 24 maanden. Bij vrouwen bedroeg de gemiddelde looptijd op dat moment twintig maanden. De gemiddeld langere looptijd bij mannen is te zien in de grotere aantallen met een maximale duur van meer dan vier jaar, zoals vermeld in *staat 1*.

Staat 1
Werkloosheidsuitkeringen naar geslacht en gemiddelde looptijd van de uitkering, 31 december 2001

	Totaal ¹⁾	Maximale looptijd van de uitkering					Gemiddelde looptijd in maanden
		1 jaar	2 jaar	3 jaar	4 jaar	> 4 jaar	
<i>x 1 000</i>							
Totaal	166,0	82,3	111,3	128,5	141,8	24,0	22
Geslacht							
Mannen	94,1	45,2	60,4	69,9	77,1	16,2	24
Vrouwen	71,9	37,1	50,9	58,6	64,1	7,7	20
Totaal	100	50	67	77	86	14	
Geslacht							
Mannen	100	48	64	74	82	17	
Vrouwen	100	52	71	82	89	11	

¹⁾ Inclusief looptijd van de uitkering onbekend.

Maximale duur van de WW-uitkering		
Soort uitkering	Duur	Voorwaarden
Kortdurende uitkering	6 maanden	<ul style="list-style-type: none"> – In 39 weken voorafgaand aan de de werkloosheid tenminste 26 weken arbeid verricht – Geen recht op loongerelateerde en vervolgutkering.
Loongerelateerde uitkering		<ul style="list-style-type: none"> – In 39 weken voorafgaand aan de werkloosheid tenminste 26 weken arbeid verricht. – In 5 jaar voorafgaand aan werkloosheid ten minste 4 jaar loon ontvangen. – Een arbeidsverleden van
	6 maanden	4 jaar of minder
	9 maanden	ten minste 5 jaar
	12 maanden	ten minste 10 jaar
	18 maanden	ten minste 15 jaar
	24 maanden	ten minste 20 jaar
	30 maanden	ten minste 25 jaar
	36 maanden	ten minste 30 jaar
	48 maanden	ten minste 35 jaar
	60 maanden	ten minste 40 jaar
Vervolgutkering		<ul style="list-style-type: none"> – voorafgaand een loongerelateerde uitkering ontvangen
	24 maanden	– jonger dan 57,5 jaar
	42 maanden	– 57,5 jaar of ouder
Looptijd van de WW-uitkering		
De periode waarin het recht op een WW-uitkering bestond. Deze periode vangt aan op de dag dat het recht ontstond en eindigt op de dag dat het recht werd beëindigd. Het is hierbij niet van belang of dit recht tot uitbetaling van de uitkering leidt.		

Tabel 1
Beëindigde WW-uitkeringen naar reden van beëindiging

	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	1992-2001
	<i>x 1 000</i>										
Totaal	394,4	459,3	476,4	581,0	568,9	528,3	452,8	349,9	278,6	247,0	4 336,5
Reden van beëindiging											
Werkhervatting	236,8	265,1	260,8	342,3	319,1	310,8	277,6	205,3	158,1	131,2	2 507,1
Maximale duur bereikt	59,2	72,7	83,3	88,5	97,1	76,9	50,8	42,0	29,5	28,4	628,4
65 jaar	4,6	4,2	4,8	4,4	4,0	4,7	4,0	4,3	5,2	6,2	46,5
Overlijden	0,4	0,5	0,5	0,6	0,6	0,3	0,6	0,5	0,4	0,4	4,8
Arbeidsongeschikt	28,2	35,4	36,0	47,9	49,6	47,0	40,7	32,5	31,1	32,7	381,1
Nul-uitkering	2,5	3,0	3,1	3,6	4,0	4,7	2,7	2,3	2,0	1,8	29,8
Overig	48,6	73,8	83,7	91,9	81,8	70,2	70,6	53,4	45,0	42,5	661,6
Onbekend	14,0	4,7	4,1	1,7	12,8	13,6	1,0	2,0	1,5	2,7	58,1
	%										
Totaal	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Reden van beëindiging											
Werkhervatting	60	58	55	59	56	59	61	59	57	53	58
Maximale duur bereikt	15	16	17	15	17	15	11	12	11	11	14
65 jaar	1	1	1	1	1	1	1	1	2	3	1
Overlijden	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Arbeidsongeschikt	7	8	8	8	9	9	9	9	11	13	9
Nul-uitkering	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Overig	12	16	18	16	14	13	16	15	16	17	15
Onbekend	4	1	1	0	2	3	0	1	1	1	1

Bron: Sociale zekerheidsstatistieken.

Tabel 2
Beëindigde WW-uitkeringen naar looptijd van de uitkering

	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	1992-2001
	<i>x 1 000</i>										
Totaal ¹⁾	394,4	459,3	476,4	581,0	568,9	528,3	452,8	349,9	278,6	247,0	4 336,5
Looptijd van de uitkering											
duur =< 0,5 jaar	264,1	301,5	266,3	345,8	335,5	326,8	299,4	228,6	182,6	160,9	2 711,7
0,5 jaar < duur =< 1 jaar	68,9	82,7	107,3	101,3	100,5	85,9	47,9	36,7	29,6	25,9	686,8
1 jaar < duur =< 1,5 jaar	20,1	26,2	39,1	46,3	39,0	35,0	26,1	17,6	14,3	12,1	275,8
1,5 jaar < duur =< 2 jaar	13,2	18,7	26,9	38,5	34,2	22,0	17,3	12,1	9,7	7,8	200,3
2 jaar < duur =< 2,5 jaar	6,9	8,6	12,3	18,8	20,7	16,3	13,4	9,1	7,0	5,3	118,3
2,5 jaar < duur =< 3 jaar	4,9	5,1	7,4	9,6	13,3	11,8	13,9	10,0	7,0	4,9	87,8
3 jaar < duur =< 3,5 jaar	3,9	3,5	4,4	6,2	8,6	9,6	9,9	8,2	5,6	4,2	63,9
3,5 jaar < duur =< 4 jaar	3,4	3,1	3,3	4,3	5,3	7,4	8,3	7,1	5,1	3,5	50,8
4 jaar < duur =< 4,5 jaar	1,8	1,9	1,7	2,0	2,6	3,4	3,1	3,6	4,5	3,3	27,8
4,5 jaar < duur =< 5 jaar	2,4	3,1	2,8	2,4	3,9	4,2	7,4	10,2	5,6	3,6	45,7
5 jaar < duur =< 5,5 jaar	2,9	1,3	1,5	1,4	1,6	2,2	1,7	1,8	1,7	1,9	18,1
5,5 jaar < duur =< 6 jaar	1,7	0,7	0,8	0,7	0,6	0,9	1,1	1,3	1,5	6,1	15,5
6 jaar < duur =< 6,5 jaar	0,1	1,7	0,8	0,8	0,6	0,6	0,9	0,9	1,4	1,2	9,0
6,5 jaar < duur =< 7 jaar	0,0	0,9	0,7	1,0	0,9	0,7	1,0	1,1	1,6	1,6	9,5
7 jaar < duur =< 7,5 jaar	0,0	0,2	0,8	0,6	0,8	0,7	0,7	0,9	1,1	2,0	7,7
	%										
Totaal ¹⁾	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Looptijd van de uitkering											
duur =< 0,5 jaar	67	66	56	60	59	62	66	65	66	65	63
0,5 jaar < duur =< 1 jaar	17	18	23	17	18	16	11	11	11	10	16
1 jaar < duur =< 1,5 jaar	5	6	8	8	7	7	6	5	5	5	6
1,5 jaar < duur =< 2 jaar	3	4	6	7	6	4	4	3	3	3	5
2 jaar < duur =< 2,5 jaar	2	2	3	3	4	3	3	3	3	2	3
2,5 jaar < duur =< 3 jaar	1	1	2	2	2	2	3	3	2	2	2
3 jaar < duur =< 3,5 jaar	1	1	1	1	2	2	2	2	2	2	1
3,5 jaar < duur =< 4 jaar	1	1	1	1	1	1	2	2	2	1	1
4 jaar < duur =< 4,5 jaar	0	0	0	0	0	1	1	1	2	1	1
4,5 jaar < duur =< 5 jaar	1	1	1	0	1	1	2	3	2	1	1
5 jaar < duur =< 5,5 jaar	1	0	0	0	0	0	0	1	1	1	0
5,5 jaar < duur =< 6 jaar	0	0	0	0	0	0	0	0	1	2	0
6 jaar < duur =< 6,5 jaar	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
6,5 jaar < duur =< 7 jaar	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0
7 jaar < duur =< 7,5 jaar	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0

¹⁾ Inclusief looptijd van de uitkering onbekend.

Bron: Sociale zekerheidsstatistieken.

Tabel 3
Beëindigde WW-uitkeringen naar leeftijd bij aanvang van de uitkering en looptijd van de uitkering, 1992–2001

	Totaal ¹⁾	15–24 jaar	25–34 jaar	35–44 jaar	45–54 jaar	55–64 jaar
	x 1 000					
Totaal ²⁾	4 336,5	1 003,5	1 526,7	952,3	621,8	221,8
Looptijd van de uitkering						
duur =< 0,5 jaar	2 711,7	724,2	998,5	576,4	343,1	68,1
0,5 jaar < duur =< 1 jaar	686,8	174,5	252,0	147,2	90,7	22,0
1 jaar < duur =< 1,5 jaar	275,8	50,1	103,4	66,9	42,9	12,1
1,5 jaar < duur =< 2 jaar	200,3	33,1	85,2	43,5	28,4	10,0
2 jaar < duur =< 2,5 jaar	118,3	9,4	43,7	36,2	20,5	8,3
2,5 jaar < duur =< 3 jaar	87,8	5,8	23,8	34,1	16,2	7,7
3 jaar < duur =< 3,5 jaar	63,9		10,0	24,3	19,9	7,3
3,5 jaar < duur =< 4 jaar	50,8		3,9	12,4	24,9	8,1
4 jaar < duur =< 4,5 jaar	27,8			5,3	12,1	7,5
4,5 jaar < duur =< 5 jaar	45,7			2,2	14,1	27,1
5 jaar < duur =< 5,5 jaar	18,1				4,3	10,6
5,5 jaar < duur =< 6 jaar	15,5				2,6	10,9
6 jaar < duur =< 6,5 jaar	9,0				0,7	6,8
6,5 jaar < duur =< 7 jaar	9,5				0,3	7,8
7 jaar < duur =< 7,5 jaar	7,7					6,8
	%					
Totaal ²⁾	100	100	100	100	100	100
Looptijd van de uitkering						
duur =< 0,5 jaar	63	72	65	61	55	31
0,5 jaar < duur =< 1 jaar	16	17	17	15	15	10
1 jaar < duur =< 1,5 jaar	6	5	7	7	7	5
1,5 jaar < duur =< 2 jaar	5	3	6	5	5	5
2 jaar < duur =< 2,5 jaar	3	1	3	4	3	4
2,5 jaar < duur =< 3 jaar	2	1	2	4	3	3
3 jaar < duur =< 3,5 jaar	1		1	3	3	3
3,5 jaar < duur =< 4 jaar	1		0	1	4	4
4 jaar < duur =< 4,5 jaar	1			1	2	3
4,5 jaar < duur =< 5 jaar	1			0	2	12
5 jaar < duur =< 5,5 jaar	0				1	5
5,5 jaar < duur =< 6 jaar	0				0	5
6 jaar < duur =< 6,5 jaar	0				0	3
6,5 jaar < duur =< 7 jaar	0				0	4
7 jaar < duur =< 7,5 jaar	0					3

¹⁾ Inclusief leeftijd onbekend.

²⁾ Inclusief looptijd van de uitkering onbekend.

Bron: Sociale zekerheidsstatistieken.

Tabel 4
Beëindigde WW-uitkeringen naar geslacht en looptijd van de uitkering, 1992–2001

	Totaal ¹⁾	Mannen	Vrouwen
	x 1 000		
Totaal ²⁾	4 336,5	2 562,5	1 772,2
Looptijd van de uitkering			
duur =< 0,5 jaar	2 711,7	1 665,0	1 045,1
0,5 jaar < duur =< 1 jaar	686,8	386,5	300,1
1 jaar < duur =< 1,5 jaar	275,8	148,2	127,5
1,5 jaar < duur =< 2 jaar	200,3	101,8	98,5
2 jaar < duur =< 2,5 jaar	118,3	61,1	57,2
2,5 jaar < duur =< 3 jaar	87,8	43,9	43,9
3 jaar < duur =< 3,5 jaar	63,9	32,2	31,6
3,5 jaar < duur =< 4 jaar	50,8	26,8	23,9
4 jaar < duur =< 4,5 jaar	27,8	15,5	12,4
4,5 jaar < duur =< 5 jaar	45,7	31,6	14,1
5 jaar < duur =< 5,5 jaar	18,1	12,3	5,7
5,5 jaar < duur =< 6 jaar	15,5	11,6	4,0
6 jaar < duur =< 6,5 jaar	9,0	6,9	2,1
6,5 jaar < duur =< 7 jaar	9,5	7,8	1,7
7 jaar < duur =< 7,5 jaar	7,7	6,4	1,3
	%		
Totaal ²⁾			
Looptijd van de uitkering			
duur =< 0,5 jaar	63	65	59
0,5 jaar < duur =< 1 jaar	16	15	17
1 jaar < duur =< 1,5 jaar	6	6	7
1,5 jaar < duur =< 2 jaar	5	4	6
2 jaar < duur =< 2,5 jaar	3	2	3
2,5 jaar < duur =< 3 jaar	2	2	2
3 jaar < duur =< 3,5 jaar	1	1	2
3,5 jaar < duur =< 4 jaar	1	1	1
4 jaar < duur =< 4,5 jaar	1	1	1
4,5 jaar < duur =< 5 jaar	1	1	1
5 jaar < duur =< 5,5 jaar	0	0	0
5,5 jaar < duur =< 6 jaar	0	0	0
6 jaar < duur =< 6,5 jaar	0	0	0
6,5 jaar < duur =< 7 jaar	0	0	0
7 jaar < duur =< 7,5 jaar	0	0	0

¹⁾ Inclusief geslacht onbekend.

²⁾ Inclusief looptijd van de uitkering onbekend.

Bron: Sociale zekerheidsstatistieken.

Tabel 5
WW-uitkeringen naar geslacht en looptijd van de uitkering, 31 december 2001

	Totaal	Mannen	Vrouwen
	<i>x 1 000</i>		
Totaal ¹⁾	166,0	94,1	71,9
Looptijd van de uitkering			
duur =< 0,5 jaar	57,7	32,4	25,3
0,5 jaar < duur =< 1 jaar	24,5	12,8	11,7
1 jaar < duur =< 1,5 jaar	16,4	8,5	7,9
1,5 jaar < duur =< 2 jaar	12,7	6,7	6,0
2 jaar < duur =< 2,5 jaar	9,3	5,0	4,2
2,5 jaar < duur =< 3 jaar	7,9	4,5	3,4
3 jaar < duur =< 3,5 jaar	6,9	4,0	2,9
3,5 jaar < duur =< 4 jaar	6,5	3,8	2,6
4 jaar < duur =< 4,5 jaar	5,0	3,0	2,1
4,5 jaar < duur =< 5 jaar	4,4	2,7	1,7
5 jaar < duur =< 5,5 jaar	4,8	3,3	1,4
5,5 jaar < duur =< 6 jaar	5,3	3,8	1,4
6 jaar < duur =< 6,5 jaar	2,3	1,7	0,6
6,5 jaar < duur =< 7 jaar	1,5	1,2	0,3
7 jaar < duur =< 7,5 jaar	0,7	0,5	0,2
	%		
Totaal ¹⁾	100	100	100
Looptijd van de uitkering			
duur =< 0,5 jaar	35	34	35
0,5 jaar < duur =< 1 jaar	15	14	16
1 jaar < duur =< 1,5 jaar	10	9	11
1,5 jaar < duur =< 2 jaar	8	7	8
2 jaar < duur =< 2,5 jaar	6	5	6
2,5 jaar < duur =< 3 jaar	5	5	5
3 jaar < duur =< 3,5 jaar	4	4	4
3,5 jaar < duur =< 4 jaar	4	4	4
4 jaar < duur =< 4,5 jaar	3	3	3
4,5 jaar < duur =< 5 jaar	3	3	2
5 jaar < duur =< 5,5 jaar	3	4	2
5,5 jaar < duur =< 6 jaar	3	4	2
6 jaar < duur =< 6,5 jaar	1	2	1
6,5 jaar < duur =< 7 jaar	1	1	0
7 jaar < duur =< 7,5 jaar	0	1	0

¹⁾ Inclusief looptijd van de uitkering onbekend.

Bron: Sociale zekerheidsstatistieken.

Tabel 6
WW-uitkeringen naar leeftijd bij aanvang en looptijd van de uitkering, 31 december 2001

	Totaal ¹⁾	15-24 jaar	25-34 jaar	35-44 jaar	45-54 jaar	55-64 jaar
	<i>x 1 000</i>					
Totaal ²⁾	166,0	8,1	32,1	34,4	38,3	53,2
looptijd van de uitkering						
duur =< 0,5 jaar	57,7	5,8	16,9	15,7	12,1	7,3
0,5 jaar < duur =< 1 jaar	24,5	1,1	5,9	6,1	5,8	5,7
1 jaar < duur =< 1,5 jaar	16,4	0,5	3,2	3,8	3,9	5,1
1,5 jaar < duur =< 2 jaar	12,7	0,3	2,4	2,6	3,0	4,4
2 jaar < duur =< 2,5 jaar	9,3	0,2	1,5	1,8	2,2	3,5
2,5 jaar < duur =< 3 jaar	7,9	0,1	1,1	1,4	1,9	3,5
3 jaar < duur =< 3,5 jaar	6,9		0,5	1,2	1,8	3,4
3,5 jaar < duur =< 4 jaar	6,5		0,2	0,9	1,8	3,5
4 jaar < duur =< 4,5 jaar	5,0			0,5	1,7	2,7
4,5 jaar < duur =< 5 jaar	4,4			0,2	1,6	2,5
5 jaar < duur =< 5,5 jaar	4,8				1,1	3,5
5,5 jaar < duur =< 6 jaar	5,3				1,1	4,0
6 jaar < duur =< 6,5 jaar	2,3				0,2	2,0
6,5 jaar < duur =< 7 jaar	1,5				0,1	1,4
7 jaar < duur =< 7,5 jaar	0,7					0,6
	%					
Totaal ²⁾	100	100	100	100	100	100
looptijd van de uitkering						
duur =< 0,5 jaar	35	72	52	46	32	14
0,5 jaar < duur =< 1 jaar	15	14	18	18	15	11
1 jaar < duur =< 1,5 jaar	10	6	10	11	10	10
1,5 jaar < duur =< 2 jaar	8	4	7	7	8	8
2 jaar < duur =< 2,5 jaar	6	2	5	5	6	7
2,5 jaar < duur =< 3 jaar	5	1	3	4	5	7
3 jaar < duur =< 3,5 jaar	4		2	3	5	6
3,5 jaar < duur =< 4 jaar	4			3	5	7
4 jaar < duur =< 4,5 jaar	3			1	4	5
4,5 jaar < duur =< 5 jaar	3				4	5
5 jaar < duur =< 5,5 jaar	3				3	6
5,5 jaar < duur =< 6 jaar	3				3	8
6 jaar < duur =< 6,5 jaar	1				0	4
6,5 jaar < duur =< 7 jaar	1				0	3
7 jaar < duur =< 7,5 jaar	1					

¹⁾ Inclusief leeftijd onbekend.

²⁾ Inclusief looptijd van de uitkering onbekend.

Bron: Sociale zekerheidsstatistieken.

Wie komen in de WAO?

Mathilda Copinga en Robert Selten (Centrum voor Beleidsstatistiek)

Samenvatting

In 2000 zijn 97 duizend personen ingestroomd in de WAO. Dit betekent dat gemiddeld 15 van de 1 000 voor de WAO verzekerde werknemers arbeidsongeschikt zijn geworden. De instroom van vrouwen ligt boven het gemiddelde. Ook ouderen, personen met een hoog loon en personen van Turkse of Marokkaanse herkomst hebben een grotere kans om arbeidsongeschikt te worden. Bedrijfstakken met een bovengemiddeld WAO-risico zijn: schoonmaakbedrijven, sociale werkplaatsen, verpleeg- en bejaardentehuizen en uitzendbureaus.

1. Inleiding

1.1 Doel van het onderzoek

In dit artikel worden de uitkomsten gepresenteerd van een recent CBS-onderzoek naar de omvang en de aard van de instroom in de WAO. Het onderzoek is uitgevoerd in opdracht van het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW). Het maakt deel uit van de pilot van het CBS en SZW om met het bij het CBS ingerichte Centrum voor Beleidsstatistiek te komen tot een betere informatievoorziening voor departementen. Dit artikel is een beknopte weergave van het rapport 'Wie komen in de WAO?' (Selten en Copinga, 2002).

Het uitgevoerde onderzoek vormt op twee manieren een belangrijke aanvulling op eerder onderzoek naar de instroom in de WAO. Ten eerste waren tot nu toe zelden gegevens beschikbaar over de arbeidssituatie vóór instroom in de WAO. Met het beschikbaar komen van het Sociaal Statistisch Bestand (SSB) is het mogelijk geworden om gegevens over banen te koppelen aan gegevens over uitkeringen (Arts en Hoogteijling, 2002). Hierdoor kon de situatie van arbeidsongeschikten worden beschreven voordat zij in de WAO terecht kwamen. Er is gekeken naar de kenmerken van de baan waarin de ingestroomde WAO'er voorheen werkzaam was.

Ten tweede wordt in dit onderzoek gekeken naar het risico om in de WAO te komen. De aantallen personen die instromen in de WAO worden vergeleken met de aantallen personen die arbeid verrichten en daarmee verzekerd zijn voor de WAO. Deze vergelijking wordt op een gedetailleerd niveau gemaakt. Met behulp van demografische kenmerken én baankenmerken worden specifieke groepen onderscheiden. Door de instroom uit te drukken als percentage van de verzekerden in de overeenkomstige groep wordt het risico om in de WAO terecht te komen gepresenteerd.

1.2 Opzet van het onderzoek

Het onderzoek richt zich op de personen die in het jaar 2000 zijn ingestroomd in de WAO. De instroompopulatie bestaat uit alle personen die in 2000 met een nieuwe uitkering zijn opgenomen in de WAO-registraties van de uitvoeringsinstellingen. Instroom in de WAZ en de WAJONG is buiten beschouwing gelaten. Hoewel de WAO-uitkeringen van deze personen in het jaar 2000 voor het eerst zijn opgenomen in de administratie van de uitvoeringsinstellingen, kan het recht op die uitkering al eerder zijn ingegaan. Ongeveer een kwart van de personen in de instroompopulatie van 2000 is in de administratie opgenomen met een WAO-uitkering waarop hij of zij reeds vóór 1 januari 2000 recht had.

De WAO verzekert werknemers die langer dan een jaar geheel of gedeeltelijk arbeidsongeschikt zijn van een loonvervangende uitkering. Het recht op een WAO-uitkering kan dus pas na een wachttijd van 52 weken ingaan. Vanwege deze wachttijd bekijken we de situatie van de ingestroomde WAO'er twaalf maanden voordat het recht op de uitkering inging. Om de situatie een jaar voor recht op WAO te kunnen bepalen, is het WAO-instroombestand 2000 gekoppeld met SSB-bestanden van 1999 en 1998. Uit het banenbestand van werknemers is informatie over bedrijfstak, bedrijfsgrootte en loonhoogte aan het instroombestand toegevoegd. Uit het personenbestand van het SSB zijn onder andere gegevens over herkomstgroepering en plaats in huishouden van de ingestroomde WAO'ers toegevoegd.

De informatie over de instroompopulatie zullen we afzetten tegen de totale populatie van werknemers die verzekerd zijn tegen arbeidsongeschiktheid. Als kader hiervoor nemen we de populatie van verzekerden uit het banenbestand werknemers van 1999.

In paragraaf 2 worden resultaten van het onderzoek beschreven. De WAO-instroompopulatie wordt beschreven aan de hand van persoons- en baankenmerken. Tevens worden de kenmerken van de instroompopulatie afgezet tegen die van de verzekerdenpopulatie. Zo wordt zichtbaar welke groepen onder- of oververtegenwoordigd zijn in de WAO-instroom. In paragraaf 3 is een technische toelichting bij het onderzoek opgenomen. Bovendien is bij dit artikel een tabellenset opgenomen.

2. Resultaten

2.1 WAO-instroom naar persoonskenmerken

In het jaar 2000 zijn 97 duizend personen met een nieuwe uitkering in de WAO terecht gekomen. Dat is 1,5 procent van alle verzekerde werknemers. In staat 1 is de verdeling van de instroompopulatie over de persoonskenmerken gegeven. De kenmerken van de instroompopulatie worden vergeleken met die van de verzekerdenpopulatie.

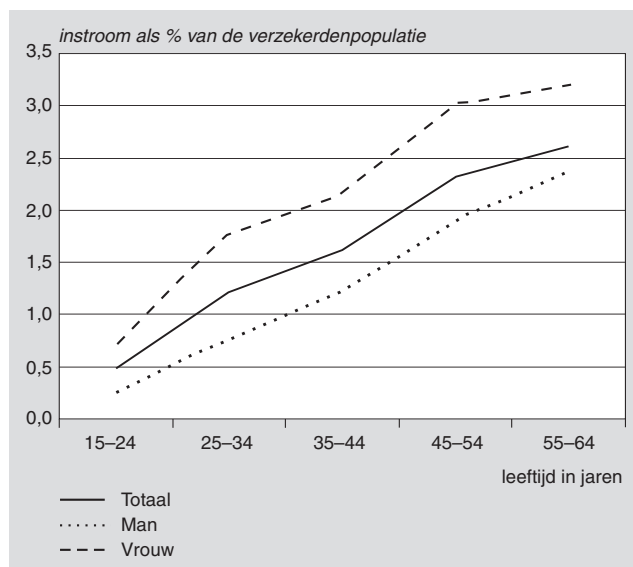
Hoewel de verzekerdenpopulatie meer mannen dan vrouwen bevat, zijn er in 2000 meer vrouwen dan mannen ingestroomd in de WAO. Van de vrouwelijke werknemers is 2,0 procent ingestroomd en van de mannelijke werknemers 1,2 procent. In grafiek 1 komt duidelijk naar voren dat oudere werknemers een veel groter risico hebben om in de WAO terecht te komen¹. Het aandeel instromers loopt op van 0,5 procent van de verzekerden voor 15–24-jarigen tot 2,6 procent voor 55–64-jarigen. Tevens is te zien dat de oververtegenwoordiging van vrouwen zich in alle leeftijdsklassen voordoet.

Meer dan driekwart van de WAO-instroom in 2000 bestaat uit autochtonen. Turken en Marokkanen hebben een relatief grote kans om in de WAO terecht te komen, maar vormen slechts een kleine groep binnen de instroom (7 procent). Het instroompercentage van de Turkse en Marokkaanse werknemers is respectievelijk 3,5 keer en 2,5 keer zo groot als dat van de autochtone werknemers. Ook Surinaamse werknemers komen vaker dan autochtonen in de WAO terecht, maar dit verschil is minder groot dan bij Turken en Marokkanen.

Staat 1
WAO-instroom in 2000 naar persoonskenmerken

	Instroom WAO		Verzekerden		Instroom WAO <i>in % van verzekerden in overeenkomstige groep</i>
	x 1 000	%	x 1 000	%	
Totaal	97,0	100	6 434,6	100	1,5
Geslacht					
Man	44,3	45,6	3 729,7	58,0	1,2
Vrouw	52,7	54,4	2 702,9	42,0	2,0
Leeftijd					
15-24 jaar	5,4	5,6	1 125,5	17,5	0,5
25-34 jaar	22,9	23,6	1 887,2	29,3	1,2
35-44 jaar	27,2	28,0	1 683,5	26,2	1,6
45-54 jaar	30,9	31,9	1 331,5	20,7	2,3
55-64 jaar	10,5	10,9	403,3	6,3	2,6
Herkomstgroepering					
Autochtonen	75,2	77,6	5 413,9	84,1	1,4
Westerse allochtonen	8,9	9,2	538,3	8,4	1,7
Marokko	2,4	2,5	68,0	1,1	3,6
Turkije	4,0	4,1	83,7	1,3	4,7
Suriname	2,5	2,6	124,0	1,9	2,0
Nederlandse Antillen en Aruba	0,6	0,6	37,2	0,6	1,5
Overige niet-westerse allochtonen	2,3	2,4	169,4	2,6	1,4
Plaats in huishouden					
Alleenstaande	16,5	17,0	931,5	14,5	1,8
Alleenstaande ouder	5,1	5,3	153,7	2,4	3,3
Partner in stel zonder kind	28,0	28,8	1 669,4	25,9	1,7
Partner in stel met kind(eren)	39,7	41,0	2 483,1	38,6	1,6
Overig	5,9	6,1	1 124,5	17,5	0,5

1. Instroom in de WAO in 2000 naar leeftijdsklasse en geslacht

Tweede van de ingestroomde WAO'ers deelt het huishouden met een partner. Werknemers die met een partner de zorg over een of meer kinderen delen, hebben gemiddeld genomen een ongeveer even groot risico om in de WAO te komen als werknemers die het huishouden delen met een partner maar zonder kind. Partners met kinderen komen echter vaker op jongere leeftijd in de WAO terecht en partners zonder kinderen vaker op latere leeftijd. Verder zijn er relatief veel alleenstaande ouders in de WAO ingestroomd. De groep alleenstaande ouders maakt echter een klein deel van de instroom uit (5 procent).

Van de 97 duizend ingestroomde WAO'ers is bijna tweederde volledig (80-100 procent) en eenderde gedeeltelijk (<80 procent) arbeidsongeschikt. Uit staat 2 blijkt dat de mate van arbeidsongeschiktheid in de instroom sterk samenhangt met leeftijd en herkomstgroepering. Het aandeel volledig arbeidsongeschikten neemt af naarmate de leeftijd oploopt. De 55-64-jarigen vormen een uitzondering op dit patroon. Vier van de vijf Marokkaanse en Turkse instromers zijn volledig arbeidsongeschikt, tegenover drie van de vijf van de autochtone instromers.

2.2 WAO-instroom naar baankenmerken

Staat 3 geeft de verdeling van de instroompopulatie over de baankenmerken. Alleen personen met één baan zijn hierin opgenomen. De ingestroomde WAO'ers waarvoor geen baan of meer dan één baan is teruggevonden in het banenbestand, zijn niet opgenomen in de tabellering van de baankenmerken (een nadere toelichting staat in paragraaf 3.1).

In dit artikel worden de bedrijfstakken waarvan vaak gedacht wordt dat zij een verhoogd arbeidsongeschiktheidsrisico hebben apart onderscheiden. De indeling naar bedrijfstak is gebaseerd op de Standaard Bedrijfsindeling (SBI) van het CBS. In de Standaard Bedrijfsindeling zijn bedrijven gegroepeerd naar de economische activiteit van het bedrijf. Binnen bedrijfstakken zijn de banen echter heterogeen wat betreft functieniveau en soort werkzaamheden. Dikwijls worden de industrie en de bouw gezien als grote leveranciers van arbeidsongeschikten. Dit beeld wordt niet bevestigd in ons onderzoek. De kans om vanuit de industrie in te stromen in de WAO ligt met 1,5 procent nauwelijks boven het landelijk gemiddelde. Als de sociale werkplaatsen buiten beschouwing worden gelaten, is het instroompercentage vanuit de industrie gelijk aan het gemiddelde. De bouwrijverheid zit daar zelfs iets onder.

Staat 2
WAO-instroom in 2000 naar mate van arbeidsongeschiktheid en persoonskenmerken

	Totaal	Gedeeltelijk (<80%)	Volledig (80–100%)
	x 1 000	%	
Totaal	97,0	36,4	63,6
Geslacht			
Man	44,3	42,8	57,2
Vrouw	52,7	31,0	69,0
Leeftijd			
15–24 jaar	5,4	18,8	81,2
25–34 jaar	22,9	30,9	69,0
35–44 jaar	27,2	39,6	60,4
45–54 jaar	30,9	41,3	58,7
55–64 jaar	10,5	34,7	65,3
Herkomstgroepering			
Autochtonen	75,2	38,9	61,0
Westerse allochtonen	8,9	34,9	65,1
Marokko	2,4	18,2	81,8
Turkije	4,0	19,3	80,7
Suriname	2,5	30,8	69,2
Nederlandse Antillen en Aruba	0,6	29,6	70,4
Overige niet-westerse allochtonen	2,3	26,4	73,6

Staat 3
WAO-instroom in 2000 naar baankenmerken

	SBI-code	Instroom WAO		Verzekerden		Instroom WAO in % van verze- kerden in overeen- komstige groep
		x 1 000	%	x 1 000	%	
Totaal ¹⁾		84,7	100	6 190,5	100	1,4
Bedrijfstak						
Landbouw en visserij	01–05	1,3	1,6	102,8	1,7	1,3
Delfstoffenwinning	10–14	0,1	0,1	9,8	0,2	0,8
Industrie	15–37	13,4	15,9	900,7	14,5	1,5
w.v. Voedings- en genotmiddelenindustrie	15–16	2,3	2,7	140,0	2,3	1,7
Grafische industrie	22	1,1	1,3	81,1	1,3	1,3
Aardolie- en chemische industrie	23–25	1,4	1,7	109,4	1,8	1,3
Metaal- en elektrotechnische industrie	27–35	4,3	5,0	329,4	5,3	1,3
Sociale werkplaatsen	36 631	2,1	2,5	99,9	1,6	2,1
Energie- en waterleidingbedrijven	40–41	0,3	0,3	35,7	0,6	0,8
Bouwnijverheid	45	4,9	5,8	378,1	6,1	1,3
Autohandel en -reparatie	50	1,1	1,3	111,5	1,8	1,0
Groothandel	51	4,2	5,0	391,8	6,3	1,1
Detailhandel	52	5,4	6,3	532,2	8,6	1,0
Horeca	55	2,0	2,4	209,8	3,4	1,0
Vervoer en communicatie	60–64	5,2	6,1	393,9	6,4	1,3
Financiële instellingen	65–67	2,9	3,4	236,2	3,8	1,2
Zakelijke dienstverlening	70–74	15,4	18,2	1 013,2	16,4	1,5
w.v. Uitzendbureaus	74501	5,8	6,9	293,1	4,7	2,0
Schoonmaakbedrijven	747	2,6	3,1	102,7	1,7	2,6
Overheid	75	5,0	5,9	457,2	7,4	1,1
Onderwijs	80	5,3	6,3	364,3	5,9	1,5
Gezondheids- en welzijnszorg	85	15,0	17,8	788,9	12,7	1,9
w.v. Ziekenhuizen	8511	3,5	4,2	230,1	3,7	1,5
Verpleeg- en bejaardentehuizen	8531	5,7	6,7	278,2	4,5	2,0
Cultuur en overige dienstverlening	90–99	2,6	3,1	217,1	3,5	1,2
Onbekend		0,5	0,6	47,3	0,8	1,0
Bedrijfs grootte						
Bedrijven met 1– 9 werknemers		8,6	10,2	885,7	14,3	1,0
Bedrijven met 10–99 werknemers		20,0	23,6	1 610,5	26,0	1,2
Bedrijven met 100 werknemers of meer		55,5	65,6	3 644,2	58,9	1,5
Onbekend		0,5	0,6	50,0	0,8	1,0
Dagloon						
1– 49 euro		11,3	13,4	1 221,4	19,7	0,9
50– 74 euro		17,7	20,9	1 233,3	19,9	1,4
75– 99 euro		20,3	24,0	1 493,1	24,1	1,4
100–124 euro		13,5	15,9	1 061,3	17,1	1,3
125 euro of hoger		21,9	25,8	1 181,3	19,1	1,9

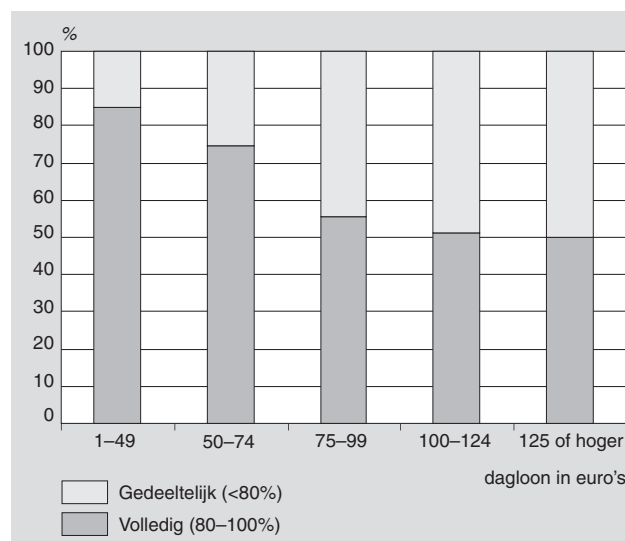
¹⁾ Baankenmerken zijn getabelleerd over personen met één baan.

Wel zijn er enkele andere bedrijfstakken waarin relatief gezien veel werknemers arbeidsongeschikt raken. De oververtegenwoordiging in de WAO-instroom is het sterkst bij schoonmaakbedrijven, sociale werkplaatsen³⁾, uitzendbureaus⁴⁾ en de gezondheids- en welzijnszorg. Dit laatste is vooral toe te schrijven aan de verpleeg- en bejaardentehuizen. Personeel uit ziekenhuizen is nauwelijks oververtegenwoordigd in de instroom.

Werknemers uit grote bedrijven hebben meer kans om in de WAO te komen dan werknemers uit kleine bedrijven. Van de werknemers uit het kleinbedrijf (1-9 werknemers) is 1,0 procent ingestroomd in de WAO, vanuit het middenbedrijf (10-99 werknemers) 1,2 procent en vanuit het grootbedrijf (100 werknemers of meer) 1,5 procent. In vergelijking met de hoogte van het ziekteverzuim valt de oververtegenwoordiging van arbeidsongeschikten in grote bedrijven mee. In 2000 lag het ziekteverzuimpercentage in het kleinbedrijf op 3,3 procent, in het middenbedrijf op 5,1 procent en in het grootbedrijf op 8,1 procent. Het deel van de ingestroomde WAO'ers uit het kleinbedrijf dat volledig arbeidsongeschikt is (72 procent), is overigens groter dan bij het midden- (62 procent) en grootbedrijf (59 procent) het geval is.

Het gepresenteerde dagloon is gebaseerd op het brutoloon sociale verzekeringen (BLSV). Het BLSV is het loon waarover premieheffing voor de werknemersverzekeringen plaatsvindt en wijkt daarmee af van het loon waarover loonbelasting wordt betaald. Met behulp van het aantal SV-dagen is het BLSV omgerekend naar een dagloon. In de begrippenlijst is een toelichting op het BLSV en het daaruit berekende dagloon opgenomen (paragraaf 3.2). Eenderde van de ingestroomde WAO'ers had een gemiddeld dagloon van minder dan 75 euro. Een kwart van de instroom verdiende gemiddeld 125 euro per dag of meer. Ten opzichte van de verzekerdenpopulatie zijn weinig werknemers vanuit de laagste loonklasse (minder dan 50 euro per dag) ingestroomd in de WAO en juist veel werknemers vanuit de hoogste loonklasse (125 euro per dag of hoger). De werknemers uit de hoogste loonklasse hebben een twee keer zo groot risico om in de WAO te komen als die uit de laagste loonklasse.

2. Instroom in de WAO in 2000 naar mate van arbeidsongeschiktheid en loonklasse

De mate waarin de ingestroomde WAO'ers arbeidsongeschikt zijn verschilt sterk per loonklasse (zie grafiek 2). Volledige arbeidsongeschiktheid komt relatief veel voor in de lage loonklassen en beduidend minder in de hoge loonklassen. Van elke 100 ingestroomde WAO'ers die minder dan 50 euro per dag verdienen zijn er 85 volledig en 15 gedeeltelijk arbeidsongeschikt. Onder de instromers die 125 euro of meer per dag verdienen komen volledige en gedeeltelijke arbeidsongeschiktheid echter evenveel voor.

2.3 Risicogroepen voor de WAO

Eerder is duidelijk geworden dat het risico om in de WAO te komen toeneemt met leeftijd. In staat 4 is leeftijd afgezet tegen be-

Staat 4
WAO-instroom in 2000 naar bedrijfstak en leeftijd, vergeleken met de verzekerdenpopulatie

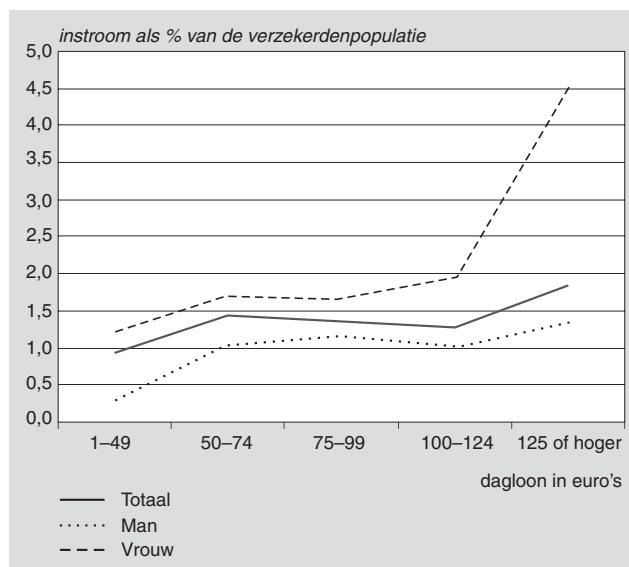
	SBI-code	Totaal	15-24 jaar	25-34 jaar	35-44 jaar	45-54 jaar	55-64 jaar
<i>in % van de overeenkomstige groep in de verzekerdenpopulatie</i>							
Totaal ¹⁾		1,4	0,5	1,1	1,5	2,1	2,1
Bedrijfstak							
Landbouw en visserij	01-05	1,3	0,4	1,5	1,8	2,2	2,3
Delfstoffenwinning	10-14	0,8	x	0,2	0,6	1,2	1,6
Industrie	15-37	1,5	0,6	1,1	1,5	2,1	2,1
w.v. Voedings- en genotmiddelenindustrie	15-16	1,7	0,5	1,4	1,7	2,5	2,5
Grafische industrie	22	1,3	0,4	0,9	1,4	2,1	1,9
Aardolie- en chemische industrie	23-25	1,3	0,7	0,9	1,3	1,9	1,9
Metaal- en elektrotechnische industrie	27-35	1,3	0,5	0,9	1,2	2,0	2,0
Sociale werkplaatsen	36631	2,1	2,1	2,0	2,2	2,2	1,9
Energie- en waterleidingbedrijven	40-41	0,8	-	0,6	0,7	1,1	0,4
Bouwnijverheid	45	1,3	0,4	0,9	1,4	2,0	2,0
Autohandel en -reparatie	50	1,0	0,3	0,7	1,2	1,9	1,9
Groothandel	51	1,1	0,4	0,7	1,1	1,8	2,4
Detailhandel	52	1,0	0,3	1,3	1,5	2,1	2,5
Horeca	55	1,0	0,2	1,0	1,6	2,6	2,4
Vervoer en communicatie	60-64	1,3	0,3	0,9	1,4	2,1	1,9
Financiële instellingen	65-67	1,2	0,5	0,8	1,3	1,9	2,1
Zakelijke dienstverlening	70-74	1,5	0,7	1,3	1,8	2,5	2,5
w.v. Uitzendbureaus	74501	2,0	0,7	2,3	3,3	3,9	3,8
Schoonmaakbedrijven	747	2,6	0,6	2,5	2,7	4,1	4,0
Overheid	75	1,1	0,4	0,8	1,0	1,5	1,4
Onderwijs	80	1,5	0,3	0,8	1,2	2,0	2,2
Gezondheids- en welzijnszorg	85	1,9	0,7	1,6	1,9	2,7	2,3
w.v. Ziekenhuizen	8511	1,5	0,5	1,2	1,6	2,2	2,0
Verpleeg- en bejaardentehuizen	8531	2,0	0,7	1,8	2,1	2,9	2,6
Cultuur en overige dienstverlening	90-99	1,2	0,5	1,0	1,4	1,9	1,8

¹⁾ Baankenmerken zijn getabelleerd over personen met één baan.

drijfstaking. In deze staat is alleen getabelleerd over personen met één baan. In de aardolie- en chemische industrie zijn er relatief veel jongeren die instromen in de WAO. In de groot- en detailhandel zijn het voornamelijk ouderen vanaf 55 jaar die meer instromen dan op grond van de verdeling in de verzekerdenpopulatie kan worden verwacht. De horeca laat een soortgelijk patroon zien: jongeren onder 35 jaar zijn ondervertegenwoordigd in de instroom, terwijl ouderen van 45 jaar en ouder sterk oververtegenwoordigd zijn.

De sociale werkplaatsen laten een ander beeld zien. Hier verandert het risico om arbeidsongeschikt te worden nauwelijks bij oplopende leeftijd. Het gaat hier om een bijzondere populatie, omdat vooral personen in het kader van de Wet Sociale Werkvoorziening (WSW) werkzaam zijn in de sociale werkplaatsen. In de gezondheids- en welzijnzorg, en dan vooral in de verpleeg- en bejaardentehuizen, ligt de piek niet in de leeftijdsklasse 55–64 jaar, maar in de klasse 45–54 jaar.

3. Instroom in de WAO in 2000 naar leeftijdsklasse en geslacht

In grafiek 3 is het risico om in de WAO te komen afgezet tegen het dagloon. Het is duidelijk zichtbaar dat vrouwen met een hoog dagloon zijn oververtegenwoordigd in de instroom. Dit loopt op tot 4,5 procent in de klasse van 125 euro of hoger, terwijl het instroompercentage bij mannen in deze loonklasse 1,3 procent is.

Een in het oog springend resultaat uit paragraaf 2.1 zijn de hoge percentages Turkse en Marokkaanse werknemers die in 2000 zijn ingestroomd in de WAO. Kijkend naar de bedrijfstakken blijkt deze oververtegenwoordiging van Turken en Marokkanen zich over de hele breedte voor te doen. Voor elke bedrijfstak geldt dat het percentage Turkse en Marokkaanse werknemers dat in 2000 is ingestroomd groter is dan het totale instroompercentage in die bedrijfstak (zie tabel 3d). Hetzelfde geldt voor grootteklasse van het bedrijf en loonklasse. In staat 5 is gekeken naar de persoonskenmerken per herkomstgroepen. De WAO-instroom van de herkomstgroepen naar leeftijd, geslacht en plaats in het huishouden is afgezet tegen de overeenkomstige verdeling in de verzekerdenpopulatie.

Het hoge risico dat Turkse vrouwen hebben om in de WAO te komen springt eruit. In 2000 is 8,0 procent van de werkende Turkse vrouwen ingestroomd in de WAO. Ook absoluut gezien bevat de Turkse instroompopulatie veel vrouwen (58 procent). De Marokkaanse instroom daarentegen bestaat voor de meerderheid uit mannen (57 procent). Het aandeel oudere Turken en Marokkanen dat instroomt is eveneens opvallend hoog. De piek ligt hierbij niet in de leeftijdsklasse 55–64 jaar, maar in de klasse 45–54 jaar.

In paragraaf 2.1 kwam naar voren dat het instroompercentage verschilt naar plaats in het huishouden. Voor de Turken en Marokkanen pakt dit echter anders uit dan voor de autochtonen. Binnen de groep van autochtone werknemers hebben de alleenstaanden een meer dan gemiddeld risico om in de WAO te belanden. De alleenstaande Turken en Marokkanen zijn echter ondervertegenwoordigd in de WAO-instroom in vergelijking met het gemiddelde instroompercentage van deze herkomstgroepen. Binnen de groep autochtone werknemers zijn ook partners in een stel zonder kind enigszins oververtegenwoordigd, terwijl zij binnen de groepen Surinamers en Antillianen en Arubanen zijn ondervertegenwoordigd. Binnen alle herkomstgroepen hebben alleenstaande ouders een groter dan gemiddeld risico om in de WAO te komen. Bij de wer-

Staat 5
WAO-instroom in 2000 naar persoonskenmerken en herkomstgroepering, vergeleken met de verzekerdenpopulatie

	Totaal	Autochtonen	Westerse allochtonen	Marokko	Turkije	Suriname	Ned. Antillen en Aruba	Overige niet-westerse allochtonen
<i>in % van de overeenkomstige groep in de verzekerdenpopulatie</i>								
Totaal	1,5	1,4	1,7	3,6	4,7	2,0	1,5	1,4
Geslacht								
Man	1,2	1,1	1,3	3,1	3,0	1,4	1,1	1,2
Vrouw	2,0	1,8	2,1	4,5	8,0	2,6	1,9	1,7
Leeftijd								
15–24 jaar	0,5	0,4	0,4	1,4	1,9	0,5	0,3	0,3
25–34 jaar	1,2	1,1	1,2	4,3	5,0	1,7	1,1	1,2
35–44 jaar	1,6	1,5	1,7	5,6	6,5	2,4	2,1	1,8
45–54 jaar	2,3	2,2	2,5	7,0	10,1	3,4	2,7	2,4
55–64 jaar	2,6	2,4	2,8	4,5	9,3	4,0	3,8	2,1
Plaats in huishouden ¹⁾								
Alleenstaande	1,8	1,7	1,8	3,1	3,0	2,1	1,6	1,5
Alleenstaande ouder	3,3	3,2	3,3	7,9	11,2	3,4	2,7	3,2
Partner in stel zonder kind	1,7	1,6	1,8	4,5	4,8	1,9	1,2	1,6
Partner in stel met kind(eren)	1,6	1,4	1,7	5,6	6,2	2,3	1,8	2,0
Overig	0,5	0,5	0,6	1,0	1,3	0,7	0,5	0,5

¹⁾ De 1,8 duizend personen waarvan plaats in huishouden onbekend is, zijn niet in deze staat opgenomen.

kende Turken en Marokkanen loopt dit instroompercentage op tot respectievelijk 11,2 en 7,9 procent.

3. Technische toelichting

3.1 Beschrijving van bronnen en methoden

Gebruikte bestanden

Voor dit onderzoek is gebruik gemaakt van het uitkeringenbestand arbeidsongeschiktheid 2000 (AO-bestand 2000), het banenbestand werknemers 1999 en 1998 en het personenbestand 1999 en 1998. De gebruikte bestanden zijn volumebestanden, dat wil zeggen dat gegevens over het gehele jaar zijn opgenomen. Het banenbestand en het personenbestand zijn afkomstig uit het SSB van 1999 en 1998. In het SSB zijn gegevens over personen uit registraties en enquêtes op microniveau gekoppeld, geïntegreerd en consistent gemaakt. Een uitgebreide toelichting op de samenstelling van de SSB-bestanden is gegeven door Arts en Hoogteijling (2002).

De gegevens over de arbeidsongeschiktheidsuitkeringen in 2000 zijn nog niet beschikbaar in het SSB, maar de gegevens zijn al wel geïntegreerd tot een volumebestand, het AO-bestand 2000. Dit volumebestand is gebaseerd op de gegevens die het CBS maandelijks ontvangt van de uitvoeringsinstellingen sociale zekerheid. Het AO-bestand 2000 bevat gegevens over alle arbeidsongeschiktheidsuitkeringen uit de maandbestanden van 2000.

Afbakening WAO-instroompopulatie

Om de instroompopulatie af te bakenen worden uit het AO-bestand 2000 alle WAO-uitkeringen geselecteerd die op registratiebasis in het jaar 2000 zijn begonnen. Dit zijn de WAO-uitkeringen die in 2000 voor het eerst zijn waargenomen in de maandbestanden van de uitvoeringsinstellingen. De WAZ- en WAJONG-uitkeringen worden in dit onderzoek buiten beschouwing gelaten. Het bestand bevat ook zogeheten nuluitkeringen. Nuluitkeringen zijn uitkeringen die niet tot uitbetaling komen door korting op de uitkering, sanctie of schorsing. We beperken de instroompopulatie tot arbeidsongeschikten in de leeftijd van 15 tot en met 64 jaar.

Van de ingestroomde WAO'ers is ongeveer 1 procent meer dan één keer met een nieuwe WAO-uitkering opgenomen in 2000. Van deze personen selecteren we de uitkering die het eerst in 2000 is geregistreerd. Hierdoor krijgen we een instroombestand op persoonsniveau. De WAO-instroompopulatie bestaat uit 97 duizend personen die in het jaar 2000 zijn ingestroomd.

De instroom is bepaald op registratiebasis. Dit houdt in dat de instroomdatum gelijk is aan de datum van invoering in de administratie van de uitvoeringsinstelling. In de praktijk komt het regelmatig voor dat het recht op WAO met terugwerkende kracht is toegekend. In dat geval ligt de aanvangsdatum van het uitkeringsrecht vóór de instroomdatum op registratiebasis. Bijna een kwart van de personen in de instroompopulatie (22 procent) heeft een aanvangsdatum van recht op WAO die ligt in 1999 of eerder. Deze uitkeringen zijn pas in 2000 voor het eerst opgenomen in de administratie van de uitvoeringsinstellingen.

Afbakening verzekerdenpopulatie

De verzekerdenpopulatie wordt afgebakend met behulp van het banenbestand werknemers. Zelfstandigen zijn hierin niet opgenomen. Banen waarin de werknemer niet verzekerd is tegen arbeidsongeschiktheid zijn buiten beschouwing gelaten. De verzekerdenpopulatie wordt beperkt tot personen in de leeftijd van 15 tot en met 64 jaar.

De mediaan van de aanvangsdatum van het uitkeringsrecht voor de WAO-instroom van 2000 ligt in de maand april 2000. De gegevens over de instroompopulatie een jaar voor recht op WAO worden vergeleken met de verzekerdenpopulatie op 15 april 1999. De verzekerdenpopulatie bestond toen uit 6,4 miljoen werknemers.

Koppelingsrendementen

Voor de WAO-instroompopulatie zijn via koppelingen met het banenbestand en het personenbestand baan- en persoonskenmerken aan de WAO-instroomrecords toegevoegd. Bij de koppeling is uitgegaan van de situatie twaalf maanden vóór het uitkeringsrecht op WAO. Als een persoon in juli 2000 recht had op de WAO-uitkering, dan is gezocht naar zijn baan- en persoonsgegevens op 1 juli 1999. Indien op die datum geen baanrecord wordt gevonden, is gekeken of de persoon in de drie maanden vóór 1 juli 1999 een baan had of anders in de twee maanden ná 1 juli 1999. Als in deze periode rondom de peildatum wel een baanrecord wordt gevonden, dan zijn de gegevens van deze baan aan het instroomrecord toegevoegd. Deze marge rond de peildatum is aangehouden om het deel van de WAO-instroom waarvoor we vanwege toevalligheden geen voorafgaande baan kunnen vinden te beperken. Voor de koppeling van baan- en persoonsgegevens is gebruik gemaakt van de SSB-bestanden van 1999 en 1998. Van de WAO-instroom van 2000 heeft 4,2 procent een aanvangsdatum van recht op WAO die vóór 1 januari 1999 ligt. Voor deze personen zijn de baan- en persoonsgegevens op 1 januari 1998 toegevoegd.

Via de gevolgde koppelmethode is 98,9 procent van de WAO-instroom 2000 succesvol gekoppeld aan het personenbestand 1999 of 1998. Bij de koppeling van het banenbestand 1999 en 1998 aan het instroombestand 2000 is 89,8 procent van de instroomrecords succesvol gekoppeld (87,3 procent met één baanrecord en 2,5 procent met meer dan één baanrecord op de peildatum). Er is een groot verschil in koppelingsrendement tussen de banenbestanden van 1999 en 1998 (91,8 procent versus 82,6 procent). Voor de verzekerdenpopulatie zijn gegevens uit het personenbestand 1999 gekoppeld aan de baangegevens van de werknemers. Van de 6,4 miljoen werknemers in de verzekerdenpopulatie is 100 procent succesvol gekoppeld met de gegevens uit het persoonsbestand op peildatum 15 april 1999.

Onbekende scores

Personen met ontbrekende of onbekende scores op de variabelen zijn in de tabellering van het desbetreffende kenmerk niet opgenomen. Hierdoor tellen de aantallen in een kolom of rij niet altijd op tot het randtotaal. Vanwege de gemiste koppelingen zijn met name bij de baankenmerken de percentages ontbrekende of onbekende scores groot. De 9,9 duizend ingestroomde WAO'ers die niet gekoppeld konden worden met het banenbestand, zijn niet opgenomen in de tabellen met baankenmerken. Dit geldt ook voor de 2,4 duizend arbeidsongeschikten die op de peildatum een jaar voor recht op WAO werkzaam waren in twee of meer banen. De tabellen met baankenmerken zijn getabelleerd over de 84,7 duizend ingestroomde WAO'ers met één baan.

De aantallen in de staten en tabellen die gebaseerd zijn op een groep van 500 of minder personen in de verzekerdenpopulatie zijn weergegeven met het teken voor geheim (x), omdat de nauwkeurigheid van het percentage ingestroomde WAO'ers voor deze groep te wensen overlaat.

3.2 Begrippenlijst

BLSV – Het brutoloon voor de sociale verzekeringen (BLSV) is het loon waarover de premies van de werknemersverzekeringen WW, WAO en ZFW worden berekend. Het BLSV is het loon zoals opgenomen in kolom 8 van de loonstaat. Het BLSV bevat:

- loon in geld (inclusief bijzondere beloningen zoals gratificaties, vakantietoelagen, eindejaarsuitkeringen en winstdelingen);
- loon in natura (met uitzondering van de auto van de zaak);
- fooien.

De bijdragen van werknemers voor pensioen- en VUT-regelingen alsmede beloningscomponenten die uitsluitend bij de bepaling van de loonbelasting/premies volksverzekeringen een rol spelen (o.a. werkgeversdeel ZFW, overhevelingstoelage) behoren niet tot het BLSV.

Dagloon – In het banenbestand is het brutoloon sociale verzekeringen opgenomen (zie *BLSV*). Via het aantal SV-dagen is dit brutoloon omgerekend naar een dagloon. Het aantal SV-dagen is het aantal werkdagen waarover premieheffing voor de werknemersverzekeringen plaatsvindt. Het zo berekende dagloon is het loon dat een werknemer per werkdag verdient. Het aantal uren dat de werknemer per dag werkt is onbekend.

Herkomstgroepering – De herkomstgroepering van een persoon wordt vastgesteld aan de hand van diens geboorteland en dat van zijn ouders. **Autochtonen** zijn personen die in Nederland geboren zijn en van wie ook beide ouders in Nederland geboren zijn, alsmede personen die in het buitenland geboren zijn en van wie beide ouders in Nederland geboren zijn. Alle overige personen zijn **allochtonen**. Samengevat zijn dit dus personen van wie minstens één ouder in het buitenland geboren is.

SBI-code – Voor de indeling van bedrijven naar bedrijfstak is gebruik gemaakt van de Standaard Bedrijfsindeling (SBI) van 1993.

WAJONG – Wet arbeidsongeschiktheidsvoorziening jonggehandicapten.

WAO – Wet op de arbeidsongeschiktheidsverzekering.

WAZ – Wet arbeidsongeschiktheidsverzekering zelfstandigen.

Ziekteverzuim – Het ziekteverzuimpercentage is het aantal door ziekte verzuimde dagen, in procenten van het totaal aantal beschikbare dagen van de werknemers. De cijfers hebben betrekking op bedrijven en instellingen, met uitzondering van overheidsinstellingen.

Noten in de tekst

- 1) Leeftijd is berekend een jaar voor recht op WAO.
- 2) De bedrijfstak bouwnijverheid zoals opgenomen in dit onderzoek bevat onder meer de installatie- en afwerkingsbedrijven die bij de bouw betrokken zijn. Deze bedrijven vallen echter niet onder de sector bouw zoals onderscheiden door de uitvoeringsinstellingen.
- 3) De groep WAO'ers die vanuit de sociale werkplaatsen is ingestroomd bestaat voor 9 procent uit stafpersoneel en voor 91 procent uit tewerkgestelden met een WSW-dienstbetrekking. De instroompercentages voor de overeenkomstige groepen in de verzekerdenpopulatie zijn 1,9 procent voor het stafpersoneel en 2,2 procent voor de tewerkgestelden.
- 4) De groep WAO'ers die vanuit de uitzendbureaus is ingestroomd bestaat voor 5 procent uit stafpersoneel en voor 95 procent uit uitzendkrachten. Voor de uitzendkrachten geldt dat zij feitelijk werkzaam zijn geweest in een andere bedrijfstak. De instroompercentages voor de overeenkomstige groepen in de verzekerdenpopulatie zijn 1,5 procent voor het stafpersoneel en 2,0 procent voor de uitzendkrachten.

Literatuur

Arts, C.H. en E.M.J. Hoogteijling (2002). Het Sociaal Statistisch Bestand 1998 en 1999. *Sociaal-economische maandstatistiek*, december 2002.

Selten, R.M.K.P. en M. Copinga (2002). *Wie komen in de WAO? Rapport voor SZW, 1802-02-CBO; CBS: Voorburg.*

Toor, L. van, B. Schaafsma-Harteveld en A.J.P. Ferber (2000). *Instroom in de WAO naar economische activiteit van de (voormalig) werkgever in 1998*. Interne CBS-nota, BPA-nr. 1637-00-SOZ. CBS: Voorburg.

Tabel 1a
WAO-instroom in 2000 naar persoonskenmerken en leeftijd

	Totaal	15-24 jaar	25-34 jaar	35-44 jaar	45-54 jaar	55-64 jaar
	<i>x 1 000</i>					
Totaal	97,0	5,4	22,9	27,2	30,9	10,5
Geslacht						
Man	44,3	1,5	7,9	12,2	15,9	6,7
Vrouw	52,7	3,9	15,0	15,0	15,1	3,8
Herkomstgroepering						
Autochtonen	75,2	3,9	16,8	20,8	25,3	8,4
Westerse allochtonen	8,9	0,3	1,8	2,4	3,2	1,2
Marokko	2,4	0,4	1,0	0,6	0,3	0,1
Turkije	4,0	0,5	1,7	1,2	0,5	0,1
Suriname	2,5	0,1	0,7	0,9	0,6	0,2
Nederlandse Antillen en Aruba	0,6	0,0	0,1	0,2	0,2	0,0
Overige niet-westerse allochtonen	2,3	0,1	0,7	0,9	0,6	0,1
Plaats in huishouden ¹⁾						
Alleenstaande	16,5	1,0	4,8	4,5	4,6	1,6
Alleenstaande ouder	5,1	0,1	0,9	2,0	1,8	0,3
Partner in stel zonder kind	28,0	1,7	7,0	4,2	9,5	5,6
Partner in stel met kind(eren)	39,7	0,5	8,1	15,0	13,7	2,3
Overig	5,9	2,1	1,8	0,9	0,8	0,3

¹⁾ De 1,8 duizend personen waarvan plaats in huishouden onbekend is zijn niet in de tabel opgenomen.

Tabel 1b
WAO-instroom in 2000 naar baankenmerken en leeftijd

	SBI-code	Totaal	15-24 jaar	25-34 jaar	35-44 jaar	45-54 jaar	55-64 jaar
	<i>x 1 000</i>						
Totaal ¹⁾		84,7	4,8	20,2	24,2	27,2	8,2
Bedrijfstak							
Landbouw en visserij	01-05	1,3	0,1	0,4	0,4	0,3	0,1
Delfstoffenwinning	10-14	0,1	x	0,0	0,0	0,0	0,0
Industrie	15-37	13,4	0,5	3,0	3,9	4,4	1,6
w.v. Voedings- en genotmiddelenindustrie	15-16	2,3	0,1	0,6	0,7	0,7	0,2
Grafische industrie	22	1,1	0,0	0,2	0,3	0,4	0,1
Aardolie- en chemische industrie	23-25	1,4	0,0	0,3	0,4	0,5	0,2
Metaal- en elektrotechnische industrie	27-35	4,3	0,2	1,0	1,2	1,4	0,5
Sociale werkplaatsen	36631	2,1	0,1	0,4	0,7	0,7	0,3
Energie- en waterleidingbedrijven	40-41	0,3	-	0,0	0,1	0,2	0,0
Bouwnijverheid	45	4,9	0,2	1,0	1,3	1,7	0,5
Autohandel en -reparatie	50	1,1	0,1	0,2	0,3	0,4	0,1
Groothandel	51	4,2	0,2	1,1	1,1	1,2	0,6
Detailhandel	52	5,4	0,7	1,7	1,2	1,3	0,5
Horeca	55	2,0	0,2	0,5	0,6	0,6	0,2
Vervoer en communicatie	60-64	5,2	0,2	1,1	1,6	1,9	0,5
Financiële instellingen	65-67	2,9	0,1	0,7	0,9	0,9	0,3
Zakelijke dienstverlening	70-74	15,4	1,5	4,8	4,3	3,7	1,1
w.v. Uitzendbureaus	74501	5,8	0,8	2,2	1,6	1,0	0,2
Schoonmaakbedrijven	747	2,6	0,1	0,7	0,8	0,8	0,2
Overheid	75	5,0	0,1	0,8	1,5	2,0	0,5
Onderwijs	80	5,3	0,1	0,6	1,3	2,5	0,9
Gezondheids- en welzijnszorg	85	15,0	0,6	3,5	4,9	5,0	1,0
w.v. Ziekenhuizen	8511	3,5	0,1	0,8	1,3	1,1	0,2
Verpleeg- en bejaardentehuizen	8531	5,7	0,3	1,4	1,8	1,8	0,4
Cultuur en overige dienstverlening	90-99	2,6	0,2	0,7	0,7	0,8	0,3
Bedrijfs grootte							
Bedrijven met 1- 9 werknemers		8,6	0,7	2,4	2,2	2,4	0,9
Bedrijven met 10-99 werknemers		20,0	1,2	4,9	5,5	6,3	2,1
Bedrijven met 100 werknemers of meer		55,5	2,9	12,8	16,4	18,4	5,1
Dagloon							
1- 49 euro		11,3	1,7	2,4	2,9	3,3	1,0
50- 74 euro		17,7	1,9	5,8	4,7	4,2	1,1
75- 99 euro		20,3	0,8	5,9	6,1	6,0	1,6
100-124 euro		13,5	0,2	2,5	4,3	5,0	1,4
125 euro of hoger		21,9	0,2	3,7	6,2	8,7	3,0

¹⁾ Baankenmerken zijn getabelleerd over personen met één baan.

Tabel 1c
WAO-instroom in 2000 naar persoonskenmerken en leeftijd, vergeleken met de verzekerdenpopulatie

	Totaal	15–24 jaar	25–34 jaar	35–44 jaar	45–54 jaar	55–64 jaar
<i>in % van de overeenkomstige groep in de verzekerdenpopulatie</i>						
Totaal	1,5	0,5	1,2	1,6	2,3	2,6
Geslacht						
Man	1,2	0,3	0,8	1,2	1,9	2,4
Vrouw	2,0	0,7	1,8	2,2	3,0	3,2
Herkomstgroepering						
Autochtonen	1,4	0,4	1,1	1,5	2,2	2,4
Westerse allochtonen	1,7	0,4	1,2	1,7	2,5	2,8
Marokko	3,6	1,4	4,3	5,6	7,0	4,5
Turkije	4,7	1,9	5,0	6,5	10,1	9,3
Suriname	2,0	0,5	1,7	2,4	3,4	4,0
Nederlandse Antillen en Aruba	1,5	0,3	1,1	2,1	2,7	3,8
Overige niet-westerse allochtonen	1,4	0,3	1,2	1,8	2,4	2,1
Plaats in huishouden ¹⁾						
Alleenstaande	1,8	0,7	1,3	2,2	3,2	3,0
Alleenstaande ouder	3,3	3,2	3,7	3,2	3,3	3,3
Partner in stel zonder kind	1,7	1,2	1,0	1,7	2,7	2,5
Partner in stel met kind(eren)	1,6	3,4	1,5	1,4	1,9	2,3
Overig	0,5	0,3	0,8	1,7	2,8	3,4

¹⁾ De 1,8 duizend personen waarvan plaats in huishouden onbekend is zijn niet in de tabel opgenomen.

Tabel 1d
WAO-instroom in 2000 naar baankenmerken en leeftijd, vergeleken met de verzekerdenpopulatie

	SBI-code	Totaal	15–24 jaar	25–34 jaar	35–44 jaar	45–54 jaar	55–64 jaar
<i>in % van de overeenkomstige groep in de verzekerdenpopulatie</i>							
Totaal ¹⁾		1,4	0,5	1,1	1,5	2,1	2,1
Bedrijfstak							
Landbouw en visserij	01–05	1,3	0,4	1,5	1,8	2,2	2,3
Delfstoffenwinning	10–14	0,8	x	0,2	0,6	1,2	1,6
Industrie	15–37	1,5	0,6	1,1	1,5	2,1	2,1
w.v. Voedings- en genotmiddelenindustrie	15–16	1,7	0,5	1,4	1,7	2,5	2,5
Grafische industrie	22	1,3	0,4	0,9	1,4	2,1	1,9
Aardolie- en chemische industrie	23–25	1,3	0,7	0,9	1,3	1,9	1,9
Metaal- en elektrotechnische industrie	27–35	1,3	0,5	0,9	1,2	2,0	2,0
Sociale werkplaatsen	36631	2,1	2,1	2,0	2,2	2,2	1,9
Energie- en waterleidingbedrijven	40–41	0,8	–	0,6	0,7	1,1	0,4
Bouwnijverheid	45	1,3	0,4	0,9	1,4	2,0	2,0
Autohandel en -reparatie	50	1,0	0,3	0,7	1,2	1,9	1,9
Groothandel	51	1,1	0,4	0,7	1,1	1,8	2,4
Detailhandel	52	1,0	0,3	1,3	1,5	2,1	2,5
Horeca	55	1,0	0,2	1,0	1,6	2,6	2,4
Vervoer en communicatie	60–64	1,3	0,3	0,9	1,4	2,1	1,9
Financiële instellingen	65–67	1,2	0,5	0,8	1,3	1,9	2,1
Zakelijke dienstverlening	70–74	1,5	0,7	1,3	1,8	2,5	2,5
w.v. Uitzendbureaus	74501	2,0	0,7	2,3	3,3	3,9	3,8
Schoonmaakbedrijven	747	2,6	0,6	2,5	2,7	4,1	4,0
Overheid	75	1,1	0,4	0,8	1,0	1,5	1,4
Onderwijs	80	1,5	0,3	0,8	1,2	2,0	2,2
Gezondheids- en welzijnszorg	85	1,9	0,7	1,6	1,9	2,7	2,3
w.v. Ziekenhuizen	8511	1,5	0,5	1,2	1,6	2,2	2,0
Verpleeg- en bejaardentehuizen	8531	2,0	0,7	1,8	2,1	2,9	2,6
Cultuur en overige dienstverlening	90–99	1,2	0,5	1,0	1,4	1,9	1,8
Bedrijfs grootte							
Bedrijven met 1– 9 werknemers		1,0	0,3	0,9	1,2	1,7	2,0
Bedrijven met 10–99 werknemers		1,2	0,4	1,0	1,4	2,1	2,2
Bedrijven met 100 werknemers of meer		1,5	0,6	1,3	1,6	2,2	2,1
Dagloon							
1– 49 euro		0,9	0,3	1,4	1,4	1,8	1,5
50– 74 euro		1,4	0,6	1,3	1,8	2,3	2,2
75– 99 euro		1,4	0,6	0,9	1,6	2,3	2,2
100–124 euro		1,3	1,1	0,7	1,2	1,9	2,1
125 euro of hoger		1,9	4,6	1,7	1,5	2,1	2,4

¹⁾ Baankenmerken zijn getabelleerd over personen met één baan.

Tabel 2a
WAO-instroom in 2000 naar persoonskenmerken en geslacht

	Totaal	Man	Vrouw
	x 1 000		
Totaal	97,0	44,3	52,7
Leeftijd			
15-24 jaar	5,4	1,5	3,9
25-34 jaar	22,9	7,9	15,0
35-44 jaar	27,2	12,2	15,0
45-54 jaar	30,9	15,9	15,1
55-64 jaar	10,5	6,7	3,8
Herkomstgroepering			
Autochtonen	75,2	34,0	41,2
Westerse allochtonen	8,9	4,0	4,9
Marokko	2,4	1,4	1,0
Turkije	4,0	1,7	2,3
Suriname	2,5	0,9	1,6
Nederlandse Antillen en Aruba	0,6	0,2	0,3
Overige niet-westerse allochtonen	2,3	1,3	1,0
Plaats in huishouden ¹⁾			
Alleenstaande	16,5	7,7	8,8
Alleenstaande ouder	5,1	0,7	4,4
Partner in stel zonder kind	28,0	11,7	16,2
Partner in stel met kind(eren)	39,7	19,6	20,1
Overig	5,9	3,3	2,6

¹⁾ De 1,8 duizend personen waarvan plaats in huishouden onbekend is zijn niet in de tabel opgenomen.

Tabel 2b
WAO-instroom in 2000 naar baankenmerken en geslacht

	SBI-code	Totaal	Man	Vrouw
		x 1 000		
Totaal ¹⁾		84,7	38,5	46,1
Bedrijfstak				
Landbouw en visserij	01-05	1,3	0,8	0,6
Delfstoffenwinning	10-14	0,1	0,1	0,0
Industrie	15-37	13,4	9,3	4,1
w.v. Voedings- en genotmiddelenindustrie	15-16	2,3	1,4	0,9
Grafische industrie	22	1,1	0,6	0,5
Aardolie- en chemische industrie	23-25	1,4	1,0	0,4
Metaal- en elektrotechnische industrie	27-35	4,3	3,4	0,9
Sociale werkplaatsen	36631	2,1	1,4	0,8
Energie- en waterleidingbedrijven	40-41	0,3	0,2	0,1
Bouwnijverheid	45	4,9	4,6	0,3
Autohandel en -reparatie	50	1,1	0,8	0,3
Groothandel	51	4,2	2,5	1,7
Detailhandel	52	5,4	1,3	4,1
Horeca	55	2,0	0,6	1,4
Vervoer en communicatie	60-64	5,2	3,5	1,7
Financiële instellingen	65-67	2,9	1,2	1,7
Zakelijke dienstverlening	70-74	15,4	6,0	9,4
w.v. Uitzendbureaus	74501	5,8	2,3	3,5
Schoonmaakbedrijven	747	2,6	0,5	2,1
Overheid	75	5,0	2,5	2,4
Onderwijs	80	5,3	2,0	3,3
Gezondheids- en welzijnszorg	85	15,0	1,8	13,3
w.v. Ziekenhuizen	8511	3,5	0,5	3,0
Verpleeg- en bejaardentehuizen	8531	5,7	0,6	5,1
Cultuur en overige dienstverlening	90-99	2,6	1,0	1,7
Bedrijfs grootte				
Bedrijven met 1- 9 werknemers		8,6	4,4	4,3
Bedrijven met 10-99 werknemers		20,0	10,9	9,0
Bedrijven met 100 werknemers of meer		55,5	23,0	32,5
Dagloon				
1- 49 euro		11,3	1,2	10,1
50- 74 euro		17,7	5,4	12,3
75- 99 euro		20,3	10,9	9,4
100-124 euro		13,5	8,0	5,5
125 euro of hoger		21,9	13,1	8,8

¹⁾ Baankenmerken zijn getabelleerd over personen met één baan.

Tabel 2c
WAO-instroom in 2000 naar persoonskenmerken en geslacht, vergeleken met de verzekerdenpopulatie

	Totaal	Man	Vrouw
<i>in % van de overeenkomstige groep in de verzekerdenpopulatie</i>			
Totaal	1,5	1,2	2,0
Leeftijd			
15–24 jaar	0,5	0,3	0,7
25–34 jaar	1,2	0,8	1,8
35–44 jaar	1,6	1,2	2,2
45–54 jaar	2,3	1,9	3,0
55–64 jaar	2,6	2,4	3,2
Herkomstgroepering			
Autochtonen	1,4	1,1	1,8
Westerse allochtonen	1,7	1,3	2,1
Marokko	3,6	3,1	4,5
Turkije	4,7	3,0	8,0
Suriname	2,0	1,4	2,6
Nederlandse Antillen en Aruba	1,5	1,1	1,9
Overige niet-westerse allochtonen	1,4	1,2	1,7
Plaats in huishouden ¹⁾			
Alleenstaande	1,8	1,4	2,2
Alleenstaande ouder	3,3	2,4	3,5
Partner in stel zonder kind	1,7	1,3	2,1
Partner in stel met kind(eren)	1,6	1,3	2,1
Overig	0,5	0,5	0,6

¹⁾ De 1,8 duizend personen waarvan plaats in huishouden onbekend is zijn niet in de tabel opgenomen.

Tabel 2d
WAO-instroom in 2000 naar baankenmerken en geslacht, vergeleken met de verzekerdenpopulatie

	SBI-code	Totaal	Man	Vrouw
<i>in % van de overeenkomstige groep in de verzekerdenpopulatie</i>				
Totaal ¹⁾		1,4	1,1	1,8
Bedrijfstak				
Landbouw en visserij	01–05	1,3	1,1	1,8
Delfstoffenwinning	10–14	0,8	0,8	0,9
Industrie	15–37	1,5	1,3	2,2
w.v. Voedings- en genotmiddelenindustrie	15–16	1,7	1,5	2,1
Grafische industrie	22	1,3	1,2	1,7
Aardolie- en chemische industrie	23–25	1,3	1,2	2,0
Metaal- en elektrotechnische industrie	27–35	1,3	1,2	2,0
Sociale werkplaatsen	36631	2,1	1,8	3,3
Energie- en waterleidingbedrijven	40–41	0,8	0,7	1,3
Bouwnijverheid	45	1,3	1,3	1,1
Autohandel en -reparatie	50	1,0	0,9	1,5
Groothandel	51	1,1	0,9	1,6
Detailhandel	52	1,0	0,7	1,2
Horeca	55	1,0	0,6	1,2
Vervoer en communicatie	60–64	1,3	1,2	1,7
Financiële instellingen	65–67	1,2	0,9	1,5
Zakelijke dienstverlening	70–74	1,5	1,1	2,1
w.v. Uitzendbureaus	74501	2,0	1,5	2,4
Schoonmaakbedrijven	747	2,6	1,7	3,0
Overheid	75	1,1	0,8	1,7
Onderwijs	80	1,5	1,2	1,7
Gezondheids- en welzijnszorg	85	1,9	1,2	2,1
w.v. Ziekenhuizen	8511	1,5	0,9	1,7
Verpleeg- en bejaardentehuizen	8531	2,0	1,4	2,2
Cultuur en overige dienstverlening	90–99	1,2	0,9	1,5
Bedrijfs grootte				
Bedrijven met 1– 9 werknemers		1,0	0,9	1,1
Bedrijven met 10–99 werknemers		1,2	1,0	1,6
Bedrijven met 100 werknemers of meer		1,5	1,1	2,0
Dagloon				
1– 49 euro		0,9	0,3	1,2
50– 74 euro		1,4	1,0	1,7
75– 99 euro		1,4	1,2	1,7
100–124 euro		1,3	1,0	2,0
125 euro of hoger		1,9	1,3	4,5

¹⁾ Baankenmerken zijn getabelleerd over personen met één baan.

Tabel 3a
WAO-instroom in 2000 naar persoonskenmerken en herkomstgroepering

	SBI-code	Totaal	Autochtonen	Westerse allochtonen	Marokko	Turkije	Suriname	Ned. Antillen en Aruba	Overige niet-westerse
<i>x 1 000</i>									
Totaal		97,0	75,2	8,9	2,4	4,0	2,5	0,6	2,3
Geslacht									
Man		44,3	34,0	4,0	1,4	1,7	0,9	0,2	1,3
Vrouw		52,7	41,2	4,9	1,0	2,3	1,6	0,3	1,0
Leeftijd									
15–24 jaar		5,4	3,9	0,3	0,4	0,5	0,1	0,0	0,1
25–34 jaar		22,9	16,8	1,8	1,0	1,7	0,7	0,1	0,7
35–44 jaar		27,2	20,8	2,4	0,6	1,2	0,9	0,2	0,9
45–54 jaar		30,9	25,3	3,2	0,3	0,5	0,6	0,2	0,6
55–64 jaar		10,5	8,4	1,2	0,1	0,1	0,2	0,0	0,1
Plaats in huishouden ¹⁾									
Alleenstaande		16,5	13,0	1,7	0,4	0,3	0,5	0,2	0,4
Alleenstaande ouder		5,1	3,5	0,6	0,1	0,2	0,5	0,1	0,2
Partner in stel zonder kind		28,0	23,5	2,7	0,5	0,5	0,4	0,1	0,3
Partner in stel met kind(eren)		39,7	30,4	3,4	1,3	2,8	0,9	0,2	0,7
Overig		5,9	4,7	0,5	0,2	0,2	0,2	0,0	0,1

¹⁾ De 1,8 duizend personen waarvan plaats in huishouden onbekend is zijn niet in de tabel opgenomen.

Tabel 3b
WAO-instroom in 2000 naar baankenmerken en herkomstgroepering

	SBI-code	Totaal	Autochtonen	Westerse allochtonen	Marokko	Turkije	Suriname	Ned. Antillen en Aruba	Overige niet-westerse allochtonen
<i>x 1 000</i>									
Totaal ¹⁾		84,7	67,4	7,8	1,9	3,1	2,2	0,5	1,8
Bedrijfstak									
Landbouw en visserij	01–05	1,3	0,8	0,1	0,2	0,3	x	x	0,0
Delfstoffenwinning	10–14	0,1	0,1	0,0	x	x	x	x	x
Industrie	15–37	13,4	10,2	1,4	0,4	0,8	0,3	0,1	0,4
w.v. Voedings- en genotmiddelenindustrie	15–16	2,3	1,7	0,2	0,1	0,2	0,1	0,0	0,1
Grafische industrie	22	1,1	0,9	0,1	x	0,0	0,0	x	0,0
Aardolie- en chemische industrie	23–25	1,4	1,1	0,2	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0
Metaal- en elektrotechnische industrie	27–35	4,3	3,2	0,5	0,1	0,2	0,1	0,0	0,1
Sociale werkplaatsen	36631	2,1	1,7	0,2	0,1	0,1	0,1	x	0,0
Energie- en waterleidingbedrijven	40–41	0,3	0,3	0,0	x	x	x	x	x
Bouwnijverheid	45	4,9	4,3	0,3	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0
Autohandel en -reparatie	50	1,1	0,9	0,1	0,0	0,0	0,0	x	0,0
Groothandel	51	4,2	3,3	0,4	0,1	0,2	0,1	0,0	0,1
Detailhandel	52	5,4	4,6	0,4	0,1	0,1	0,1	0,0	0,1
Horeca	55	2,0	1,5	0,2	0,1	0,1	0,1	0,0	0,1
Vervoer en communicatie	60–64	5,2	4,3	0,5	0,0	0,1	0,2	0,0	0,1
Financiële instellingen	65–67	2,9	2,5	0,3	0,0	0,0	0,1	0,0	0,0
Zakelijke dienstverlening	70–74	15,4	10,5	1,7	0,6	1,2	0,6	0,2	0,6
w.v. Uitzendbureaus	74501	5,8	3,5	0,7	0,3	0,7	0,3	0,1	0,3
Schoonmaakbedrijven	747	2,6	1,6	0,3	0,3	0,3	0,1	0,0	0,1
Overheid	75	5,0	4,2	0,5	0,0	0,1	0,2	0,0	0,0
Onderwijs	80	5,3	4,7	0,4	0,0	0,0	0,1	0,0	0,0
Gezondheids- en welzijnszorg	85	15,0	12,8	1,2	0,2	0,1	0,5	0,1	0,2
w.v. Ziekenhuizen	8511	3,5	3,0	0,3	0,0	0,0	0,1	0,0	0,1
Verpleeg- en bejaardentehuizen	8531	5,7	4,9	0,4	0,1	0,0	0,2	0,1	0,1
Cultuur en overige dienstverlening	90–99	2,6	2,1	0,3	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0
Bedrijfs grootte									
Bedrijven met 1– 9 werknemers		8,6	7,0	0,7	0,2	0,4	0,1	0,0	0,2
Bedrijven met 10–99 werknemers		20,0	16,1	1,8	0,5	0,7	0,4	0,1	0,4
Bedrijven met 100 werknemers of meer		55,5	43,9	5,2	1,2	1,9	1,7	0,4	1,2
Dagloon									
1– 49 euro		11,3	8,9	1,0	0,3	0,5	0,3	0,1	0,3
50– 74 euro		17,7	12,9	1,6	0,6	1,1	0,6	0,2	0,6
75– 99 euro		20,3	16,1	1,9	0,5	0,8	0,5	0,1	0,5
100–124 euro		13,5	11,3	1,2	0,2	0,3	0,3	0,1	0,2
125 euro of hoger		21,9	18,3	2,0	0,3	0,4	0,5	0,1	0,3

¹⁾ Baankenmerken zijn getabelleerd over personen met één baan.

Tabel 3c
WAO-instroom in 2000 naar persoonskenmerken en herkomstgroepering, vergeleken met de verzekerdenpopulatie

	SBI-code	Totaal	Autochtonen	Westerse allochtonen	Marokko	Turkije	Suriname	Ned. Antillen en Aruba	Overige niet-westerse allochtonen
<i>in % van de overeenkomstige groep in de verzekerdenpopulatie</i>									
Totaal		1,5	1,4	1,7	3,6	4,7	2,0	1,5	1,4
Geslacht									
Man		1,2	1,1	1,3	3,1	3,0	1,4	1,1	1,2
Vrouw		2,0	1,8	2,1	4,5	8,0	2,6	1,9	1,7
Leeftijd									
15–24 jaar		0,5	0,4	0,4	1,4	1,9	0,5	0,3	0,3
25–34 jaar		1,2	1,1	1,2	4,3	5,0	1,7	1,1	1,2
35–44 jaar		1,6	1,5	1,7	5,6	6,5	2,4	2,1	1,8
45–54 jaar		2,3	2,2	2,5	7,0	10,1	3,4	2,7	2,4
55–64 jaar		2,6	2,4	2,8	4,5	9,3	4,0	3,8	2,1
Plaats in huishouden ¹⁾									
Alleenstaande		1,8	1,7	1,8	3,1	3,0	2,1	1,6	1,5
Alleenstaande ouder		3,3	3,2	3,3	7,9	11,2	3,4	2,7	3,2
Partner in stel zonder kind		1,7	1,6	1,8	4,5	4,8	1,9	1,2	1,6
Partner in stel met kind(eren)		1,6	1,4	1,7	5,6	6,2	2,3	1,8	2,0
Overig		0,5	0,5	0,6	1,0	1,3	0,7	0,5	0,5

¹⁾ De 1,8 duizend personen waarvan plaats in huishouden onbekend is zijn niet in de tabel opgenomen.

Tabel 3d
WAO-instroom in 2000 naar baankenmerken en herkomstgroepering, vergeleken met de verzekerdenpopulatie

	SBI-code	Totaal	Autochtonen	Westerse allochtonen	Marokko	Turkije	Suriname	Ned. Antillen en Aruba	Overige niet-westerse allochtonen
<i>in % van de overeenkomstige groep in de verzekerdenpopulatie</i>									
Totaal ¹⁾		1,4	1,3	1,5	3,1	3,9	1,9	1,4	1,1
Bedrijfstak									
Landbouw en visserij	01–05	1,3	0,9	2,1	7,1	6,1	x	x	1,3
Delfstoffenwinning	10–14	0,8	0,8	0,8	x	x	x	x	x
Industrie	15–37	1,5	1,4	1,7	3,5	4,0	2,2	1,7	1,4
w.v. Voedings- en genotmiddelenindustrie	15–16	1,7	1,4	2,1	3,7	5,2	2,8	1,5	1,7
Grafische industrie	22	1,3	1,3	1,5	x	2,8	1,6	x	0,9
Aardolie- en chemische industrie	23–25	1,3	1,2	1,6	3,0	4,2	1,8	0,9	0,9
Metaal- en elektrotechnische industrie	27–35	1,3	1,2	1,5	2,9	3,4	1,9	1,7	1,3
Sociale werkplaatsen	36631	2,1	2,0	2,2	5,1	5,8	2,6	x	2,6
Energie- en waterleidingbedrijven	40–41	0,8	0,8	0,9	x	x	x	x	x
Bouwnijverheid	45	1,3	1,3	1,6	2,1	2,9	1,4	0,8	1,3
Autohandel en -reparatie	50	1,0	1,0	1,1	2,2	1,1	1,5	x	0,7
Groothandel	51	1,1	1,0	1,2	2,7	4,1	1,3	0,9	1,0
Detailhandel	52	1,0	1,0	1,1	1,6	1,6	1,1	0,5	0,7
Horeca	55	1,0	0,9	1,0	1,8	1,6	1,5	0,4	0,7
Vervoer en communicatie	60–64	1,3	1,3	1,4	2,2	2,4	1,9	1,4	1,0
Financiële instellingen	65–67	1,2	1,2	1,3	1,4	1,6	1,7	1,1	0,7
Zakelijke dienstverlening	70–74	1,5	1,4	1,6	3,5	5,2	1,9	1,4	1,3
w.v. Uitzendbureaus	74501	2,0	1,7	2,2	3,2	6,4	2,1	1,7	1,4
Schoonmaakbedrijven	747	2,6	2,3	2,7	4,4	4,6	2,5	1,2	2,0
Overheid	75	1,1	1,1	1,2	2,0	2,3	1,6	1,1	0,4
Onderwijs	80	1,5	1,5	1,4	3,2	2,7	1,9	1,6	1,0
Gezondheids- en welzijnszorg	85	1,9	1,8	2,1	4,4	4,0	2,9	2,7	1,9
w.v. Ziekenhuizen	8511	1,5	1,5	1,7	2,9	3,6	2,0	1,6	1,5
Verpleeg- en bejaardentehuizen	8531	2,0	2,0	2,2	4,8	4,2	3,0	3,0	1,9
Cultuur en overige dienstverlening	90–99	1,2	1,2	1,3	3,4	4,2	1,5	0,6	1,0
Bedrijfsomvang									
Bedrijven met 1– 9 werknemers		1,0	0,9	1,1	3,2	3,3	1,0	0,7	0,6
Bedrijven met 10–99 werknemers		1,2	1,2	1,5	3,1	3,6	1,7	1,1	1,1
Bedrijven met 100 werknemers of meer		1,5	1,4	1,6	3,1	4,2	2,0	1,6	1,3
Dagloon									
1– 49 euro		0,9	0,9	1,0	1,6	2,4	1,1	0,6	0,7
50– 74 euro		1,4	1,3	1,6	3,2	4,5	1,8	1,5	1,3
75– 99 euro		1,4	1,3	1,5	3,2	3,7	1,6	1,3	1,4
100–124 euro		1,3	1,2	1,5	3,2	3,0	1,8	1,5	1,1
125 euro of hoger		1,9	1,8	1,9	20,7	13,9	5,3	3,2	1,1

¹⁾ Baankenmerken zijn getabelleerd over personen met één baan.

Tabel 4a
WAO-instroom in 2000 naar persoonskenmerken en plaats in huishouden ¹⁾

	Totaal	Alleenstaande	Alleenstaande ouder	Partner in stel zonder kind	Partner in stel met kind(eren)	Overig
<i>x 1 000</i>						
Totaal	97,0	16,5	5,1	28,0	39,7	5,9
Geslacht						
Man	44,3	7,7	0,7	11,7	19,6	3,3
Vrouw	52,7	8,8	4,4	16,2	20,1	2,6
Leeftijd						
15-24 jaar	5,4	1,0	0,1	1,7	0,5	2,1
25-34 jaar	22,9	4,8	0,9	7,0	8,1	1,8
35-44 jaar	27,2	4,5	2,0	4,2	15,0	0,9
45-54 jaar	30,9	4,6	1,8	9,5	13,7	0,8
55-64 jaar	10,5	1,6	0,3	5,6	2,3	0,3
Herkomstgroepering						
Autochtonen	75,2	13,0	3,5	23,5	30,4	4,7
Westerse allochtonen	8,9	1,7	0,6	2,7	3,4	0,5
Marokko	2,4	0,4	0,1	0,5	1,3	0,2
Turkije	4,0	0,3	0,2	0,5	2,8	0,2
Suriname	2,5	0,5	0,5	0,4	0,9	0,2
Nederlandse Antillen en Aruba	0,6	0,2	0,1	0,1	0,2	0,0
Overige niet-westerse allochtonen	2,3	0,4	0,2	0,3	0,7	0,1

¹⁾ De 1,8 duizend personen waarvan plaats in huishouden onbekend is zijn alleen in de kolom 'Totaal' opgenomen.

Tabel 4b
WAO-instroom in 2000 naar baankenmerken en plaats in huishouden ¹⁾

SBI-code	Totaal	Alleenstaande	Alleenstaande ouder	Partner in stel zonder kind	Partner in stel met kind(eren)	Overig
<i>x 1 000</i>						
Totaal ²⁾	84,7	14,5	4,4	24,9	35,2	5,2
Bedrijfstak						
Landbouw en visserij	01-05	1,3	0,2	0,1	0,3	0,1
Delfstoffenwinning	10-14	0,1	0,0	x	0,0	0,0
Industrie	15-37	13,4	2,2	0,4	3,9	1,1
w.v. Voedings- en genotmiddelenindustrie	15-16	2,3	0,3	0,1	0,6	0,2
Grafische industrie	22	1,1	0,2	0,0	0,4	0,0
Aardolie- en chemische industrie	23-25	1,4	0,2	0,0	0,5	0,1
Metaal- en elektrotechnische industrie	27-35	4,3	0,6	0,1	1,3	0,3
Sociale werkplaatsen	36631	2,1	0,6	0,1	0,5	0,4
Energie- en waterleidingbedrijven	40-41	0,3	0,0	0,0	0,1	0,0
Bouwnijverheid	45	4,9	0,6	0,1	1,3	0,4
Autohandel en -reparatie	50	1,1	0,2	0,0	0,3	0,1
Groothandel	51	4,2	0,6	0,1	1,4	0,3
Detailhandel	52	5,4	0,8	0,2	1,9	0,5
Horeca	55	2,0	0,4	0,2	0,6	0,1
Vervoer en communicatie	60-64	5,2	0,9	0,2	1,5	0,3
Financiële instellingen	65-67	2,9	0,5	0,1	1,0	0,1
Zakelijke dienstverlening	70-74	15,4	3,2	1,0	4,1	1,2
w.v. Uitzendbureaus	74 501	5,8	1,3	0,4	1,3	0,6
Schoonmaakbedrijven	747	2,6	0,3	0,2	0,6	0,1
Overheid	75	5,0	0,9	0,3	1,6	0,1
Onderwijs	80	5,3	0,9	0,3	1,7	0,1
Gezondheids- en welzijnszorg	85	15,0	2,5	1,2	4,3	0,5
w.v. Ziekenhuizen	8511	3,5	0,7	0,2	1,0	0,1
Verpleeg- en bejaardentehuizen	8531	5,7	0,9	0,4	1,6	0,2
Cultuur en overige dienstverlening	90-99	2,6	0,6	0,2	0,8	0,2
Bedrijfs grootte						
Bedrijven met 1- 9 werknemers		8,6	1,4	0,4	2,6	0,7
Bedrijven met 10-99 werknemers		20,0	3,2	0,9	5,8	1,4
Bedrijven met 100 werknemers of meer		55,5	9,7	3,1	16,4	3,0
Dagloon						
1- 49 euro		11,3	1,2	0,8	3,0	1,1
50- 74 euro		17,7	3,4	1,2	5,0	1,7
75- 99 euro		20,3	3,7	0,9	6,0	1,2
100-124 euro		13,5	2,3	0,5	4,0	0,5
125 euro of hoger		21,9	3,9	0,9	6,9	0,7

¹⁾ De 1,8 duizend personen waarvan plaats in huishouden onbekend is zijn alleen in de kolom 'Totaal' opgenomen.

²⁾ Baankenmerken zijn getabelleerd over personen met één baan.

Tabel 4c
WAO-instroom in 2000 naar persoonskenmerken en plaats in huishouden, vergeleken met de verzekerdenpopulatie¹⁾

	Totaal	Alleenstaande	Alleenstaande ouder	Partner in stel zonder kind	Partner in stel met kind(eren)	Overig
<i>in % van de overeenkomstige groep in de verzekerdenpopulatie</i>						
Totaal	1,5	1,8	3,3	1,7	1,6	0,5
Geslacht						
Man	1,2	1,4	2,4	1,3	1,3	0,5
Vrouw	2,0	2,2	3,5	2,1	2,1	0,6
Leeftijd						
15–24 jaar	0,5	0,7	3,2	1,2	3,4	0,3
25–34 jaar	1,2	1,3	3,7	1,0	1,5	0,8
35–44 jaar	1,6	2,2	3,2	1,7	1,4	1,7
45–54 jaar	2,3	3,2	3,3	2,7	1,9	2,8
55–64 jaar	2,6	3,0	3,3	2,5	2,3	3,4
Herkomstgroepering						
Autochtonen	1,4	1,7	3,2	1,6	1,4	0,5
Westerse allochtonen	1,7	1,8	3,3	1,8	1,7	0,6
Marokko	3,6	3,1	7,9	4,5	5,6	1,0
Turkije	4,7	3,0	11,2	4,8	6,2	1,3
Suriname	2,0	2,1	3,4	1,9	2,3	0,7
Nederlandse Antillen en Aruba	1,5	1,6	2,7	1,2	1,8	0,5
Overige niet-westerse allochtonen	1,4	1,5	3,2	1,6	2,0	0,5

¹⁾ De 1,8 duizend personen waarvan plaats in huishouden onbekend is zijn alleen in de kolom 'Totaal' opgenomen.

Tabel 4d
WAO-instroom in 2000 naar baankenmerken en plaats in huishouden, vergeleken met de verzekerdenpopulatie¹⁾

	SBI-code	Totaal	Alleenstaande	Alleenstaande ouder	Partner in stel zonder kind	Partner in stel met kind(eren)	Overig
<i>in % van de overeenkomstige groep in de verzekerdenpopulatie</i>							
Totaal ²⁾		1,4	1,6	3,0	1,5	1,5	0,5
Bedrijfstak							
Landbouw en visserij	01–05	1,3	1,8	4,9	1,6	2,0	0,3
Delfstoffenwinning	10–14	0,8	0,9	x	1,1	0,6	0,3
Industrie	15–37	1,5	1,8	2,9	1,6	1,5	0,8
w.v. Voedings- en genotmiddelenindustrie	15–16	1,7	2,1	2,8	1,8	1,8	0,6
Grafische industrie	22	1,3	1,6	2,5	1,5	1,3	0,6
Aardolie- en chemische industrie	23–25	1,3	1,4	2,3	1,4	1,3	0,7
Metaal- en elektrotechnische industrie	27–35	1,3	1,6	2,8	1,4	1,3	0,6
Sociale werkplaatsen	36631	2,1	2,5	3,3	2,1	1,9	1,9
Energie- en waterleidingbedrijven	40–41	0,8	1,2	1,8	0,8	0,7	0,5
Bouwnijverheid	45	1,3	1,6	2,6	1,4	1,4	0,6
Autohandel en -reparatie	50	1,0	1,3	1,9	1,2	1,2	0,3
Groothandel	51	1,1	1,2	2,4	1,2	1,2	0,4
Detailhandel	52	1,0	1,4	2,6	1,6	1,5	0,2
Horeca	55	1,0	1,1	2,7	1,5	1,6	0,2
Vervoer en communicatie	60–64	1,3	1,5	2,7	1,4	1,4	0,5
Financiële instellingen	65–67	1,2	1,4	2,5	1,3	1,2	0,5
Zakelijke dienstverlening	70–74	1,5	1,6	3,8	1,6	1,8	0,6
w.v. Uitzendbureaus	74501	2,0	2,1	4,9	2,4	3,4	0,6
Schoonmaakbedrijven	747	2,6	2,8	4,2	3,2	2,9	0,5
Overheid	75	1,1	1,4	2,5	1,2	1,0	0,4
Onderwijs	80	1,5	1,7	2,5	1,7	1,3	0,6
Gezondheids- en welzijnzorg	85	1,9	2,2	3,3	2,0	1,8	0,8
w.v. Ziekenhuizen	8511	1,5	1,7	2,7	1,6	1,5	0,7
Verpleeg- en bejaardentehuizen	8531	2,0	2,5	3,3	2,3	2,0	0,7
Cultuur en overige dienstverlening	90–99	1,2	1,5	2,7	1,4	1,3	0,4
Bedrijfsomvang							
Bedrijven met 1– 9 werknemers		1,0	1,2	2,1	1,2	1,1	0,3
Bedrijven met 10–99 werknemers		1,2	1,5	3,0	1,4	1,4	0,4
Bedrijven met 100 werknemers of meer		1,5	1,8	3,2	1,7	1,6	0,6
Dagloon							
1– 49 euro		0,9	1,1	2,3	1,6	1,4	0,2
50– 74 euro		1,4	1,6	3,0	1,5	1,8	0,6
75– 99 euro		1,4	1,4	2,8	1,3	1,5	0,7
100–124 euro		1,3	1,4	2,8	1,3	1,2	0,8
125 euro of hoger		1,9	2,7	4,9	2,1	1,5	2,8

¹⁾ De 1,8 duizend personen waarvan plaats in huishouden onbekend is zijn alleen in de kolom 'Totaal' opgenomen.

²⁾ Baankenmerken zijn getabelleerd over personen met één baan.

Onderwijsachterstand van niet-westers allochtone scholieren

Suzan van der Aart

Per augustus 1998 is de wet Gemeentelijk Onderwijsachterstandenbeleid in werking getreden. Deze wet heeft als doel de onderwijsachterstanden van voornamelijk niet-westerse allochtonen te verminderen. Het CBS heeft in opdracht van het ministerie van Onderwijs een eerste stap gezet met het monitoren van dit gemeentelijke beleid. Allochtonen met een niet-westerse achtergrond blijken vaker dan autochtonen onderwijs op een lager niveau te volgen. Ook slagen ze minder vaak voor hun examens. Verder blijkt dat ruim een kwart van de autochtone vbo- en mavo-leerlingen die in de grote stad wonen, buiten de stad naar school gaan. Autochtonen die in de grote stad naar school gaan, bezoeken scholen die door gemiddeld de helft minder niet-westerse allochtonen bezocht worden dan de gemiddelde school waar de niet-westerse allochtonen heengaan.

Het Gemeentelijk Onderwijsachterstandenbeleid

Met de invoering van het Gemeentelijk Onderwijsachterstandenbeleid (GOA) zijn gemeenten zelf verantwoordelijk voor het monitoren en evalueren van het onderwijsachterstandenbeleid. Om de vergelijking tussen gemeenten te kunnen waarborgen, is in 2000 door het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen de GOA-kernmonitor opgezet. Hierin staan definities van vijftien indicatoren die het gehele onderwijsveld bestrijken. De meeste van deze indicatoren kunnen echter pas over enkele jaren gemaakt worden wanneer met de Wet op het Onderwijsnummer goede registraties beschikbaar komen.

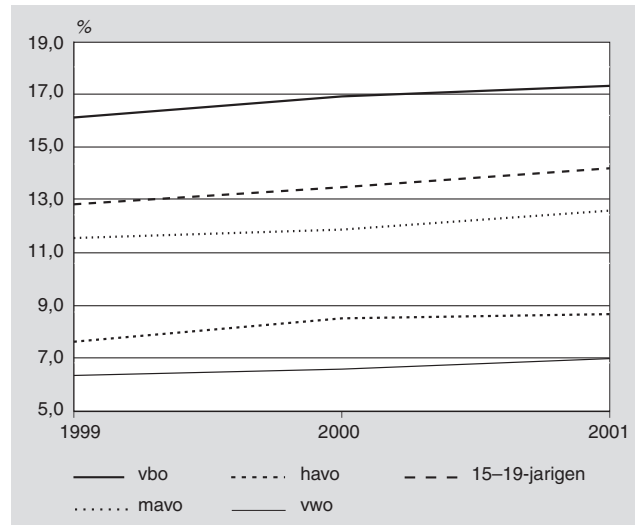
Voor het voortgezet onderwijs is er wel al een goede registratie van de examenresultaten beschikbaar. Op basis hiervan heeft het CBS een aantal indicatoren uit de kernmonitor samengesteld. De resultaten van de examenjaren 1999 tot en met 2001 zijn via StatLine, de statistische database op de internetsite van het CBS, beschikbaar naar gemeente en herkomstgroepering. Bij het kiezen van de gemeente kan onderscheid worden gemaakt tussen de gemeente waar de school staat en de gemeente waar de leerlingen wonen. Het is de bedoeling om in de komende jaren ook voor de andere onderwijsvelden indicatoren te produceren. Steeds meer gegevens zullen zo voor gemeenten, scholen, beleidsmakers en andere geïnteresseerden eenvoudig te raadplegen zijn.

1. Aandeel niet-westerse eindexamenkandidaten toegenomen

In het schooljaar 2000/2001 hebben in Nederland 157 duizend jongeren examen gedaan in het voortgezet onderwijs (exclusief landbouwonderwijs). Dit was ongeveer twaalfduizend minder dan het jaar ervoor. Vooral het aantal havo-eindexamenkandidaten is met tienduizend sterk gedaald. De invoering van het studiehuis is vermoedelijk de belangrijkste oorzaak. Met name de doorstroom van mavo naar 4 havo in het schooljaar 1999/2000 is minder geworden, waardoor het aantal havo-examenkandidaten in het schooljaar erna is afgenomen.

Het aandeel niet-westerse allochtonen onder de eindexamenkandidaten is de laatste jaren bij alle schoolsoorten toegenomen. Voornamelijk door een relatieve toename van het aantal allochtonen in de bevolking. De niet-westerse allochtonen zijn oververtegenwoordigd bij de vbo-examenkandidaten, maar sterk ondervertegenwoordigd bij de havo- en vwo-examinandi.

1. Aandeel niet-westerse allochtonen onder eindexamenkandidaten, 1999–2001

Bron: Inspectie van Onderwijs, CBS, IB-groep.

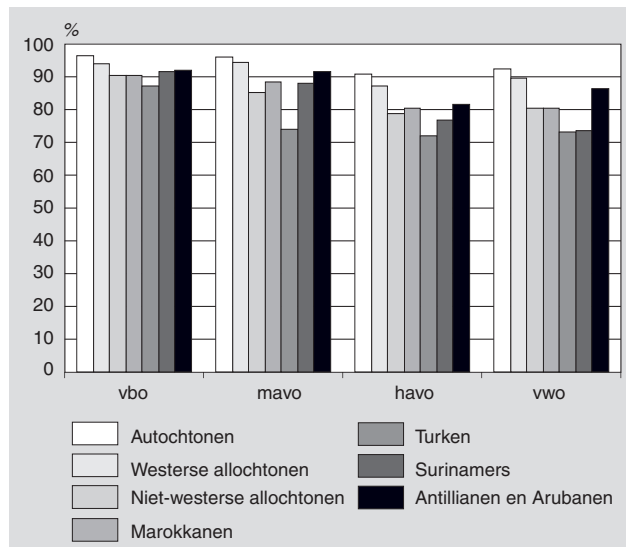
2. Driekwart niet-westerse allochtonen doet examen op vbo of mavo

Een groot deel van de niet-westers allochtone leerlingen volgt onderwijs op een lager niveau: vbo en mavo. Zo deed in het schooljaar 2000/2001 van de niet-westers allochtone eindexamenkandidaten 74 procent een vbo- of mavo-examen, terwijl dat van de autochtone leerlingen maar 58 procent was. Van de tweede generatie niet-westerse allochtonen deed 73 procent een vbo- of mavo-examen en van de eerste generatie 78 procent. Vooral Marokkanen en Turken deden vaker examen op scholen met een lager niveau; Surinamers, Antillianen en Arubanen wat minder veelvuldig. Niet-westerse allochtone meisjes deden niet zo vaak een vbo-examen als de jongens. Zij leggen vaker een havo-examen af. Dezelfde verschillen tussen jongens en meisjes komen ook en nog duidelijker naar voren bij autochtone scholieren.

3. Slagingspercentages allochtonen lager

Het slagingspercentage van niet-westers allochtone eindexamenkandidaten was lager dan dat van autochtonen. Terwijl van de autochtone examenkandidaten 91 procent slaagde voor de havo en 92 procent voor het vwo, haalde van de niet-westerse allochtonen 79 procent respectievelijk 80 procent het diploma. Voor de mavo en het vbo zegt het slagingspercentage niet alles, omdat daar op verschillende niveaus eindexamen gedaan kan worden. Minder goede leerlingen kunnen zo ook op een lager niveau een diploma halen.

2. Slagingspercentages naar herkomst, 2001

Bron: Inspectie van Onderwijs, CBS, IB-groep.

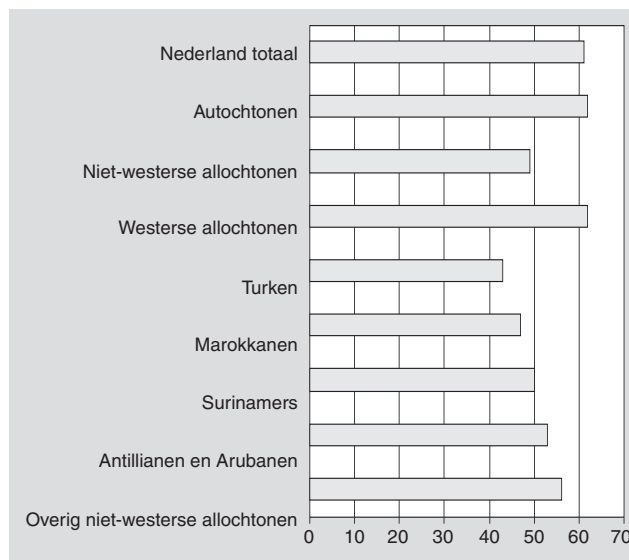
4. Examenscore

OCenW en het CBS hebben een indicator ontwikkeld die op een snelle manier de onderwijsprestaties van de doelgroep in kaart brengt. In deze indicator genaamd 'examenscore' wordt het slagingspercentage gewogen met het soort examen. Als S het slagingspercentage is en N het aantal examenkandidaten, is de examenscore gedefinieerd als:

$$\text{Examenscore} = (S_{vbo} \cdot N_{vbo} \cdot 40 + S_{mavo} \cdot N_{mavo} \cdot 60 + S_{havo} \cdot N_{havo} \cdot 80 + S_{vwo} \cdot N_{vwo} \cdot 100) / N_{tot}$$

De score loopt van 0 (niemand is geslaagd) tot 100 (iedereen is geslaagd voor het vwo). Landelijk gezien hadden autochtonen een examenscore van 62 en de niet-westerse allochtonen kwamen op 49. Een opmerkelijk verschil. In de grote gemeenten blijken de verschillen in examenscore vaak nog groter te zijn.

3. Examenscore naar herkomst, 2001

Bron: Inspectie van Onderwijs, CBS, IB-groep.

5. Autochtonen in grote stad vaak naar school in randgemeenten

De woongemeente van een leerling hoeft niet altijd zijn schoolgemeente¹⁾ te zijn. Scholen in een gemeente kunnen immers ook veel leerlingen van buiten aantrekken.

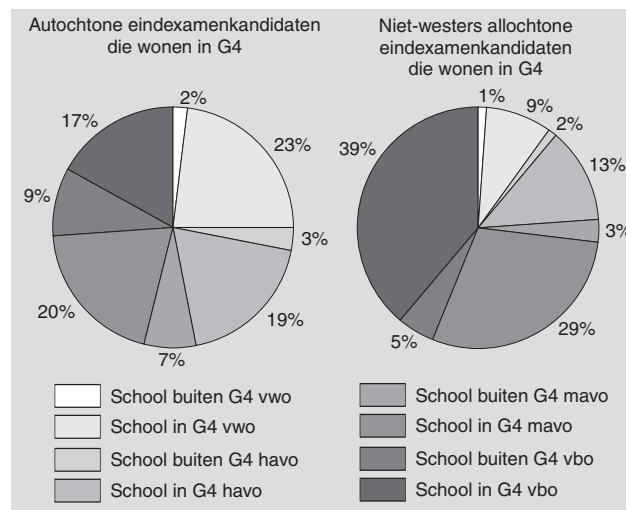
Van de autochtonen die in de grote stad²⁾ wonen, ging respectievelijk 35 procent en 24 procent van de vbo- en mavo-examenkandidaten buiten de grote stad naar school. Voor havo en vwo is dit slechts 13 procent respectievelijk 9 procent.

Niet-westerse allochtonen die in de grote stad wonen, gaan minder vaak buiten die stad naar school. Van de vbo- en mavo-examenkandidaten bezocht respectievelijk 11 procent en 8 procent een school buiten de stad en bij het havo en vwo is dit ongeveer 6 procent.

Er zijn natuurlijk ook leerlingen die buiten de grote stad wonen en in de grote stad naar school gaan. Dit zijn met name autochtonen. In veel gevallen gaat het dan echter om vestigingen van scholen, waarvan de hoofdvestiging in de grote stad staat. De verdeling over de schoolsoorten van deze leerlingen is niet erg afwijkend van de gewone verdeling van examenleerlingen die naar school gaan in de grote steden.

Met name de schoolpendel van autochtone mavo- en vbo-leerlingen uit de grote stad, weerspiegelt zich ook in de examenscore. Autochtonen die in de grote stad wonen, hadden met gemiddeld 64 een lagere examenscore dan autochtonen die in de grote stad naar school gingen (examenscore = 67). Voor niet-westerse allochtonen was de examenscore zowel in de woon- als schoolgemeente van de grote steden 48.

4. Verdeling van eindexamenkandidaten over schoolsoorten en schoolgemeente, van leerlingen die wonen in de vier grote steden (G4), 2001

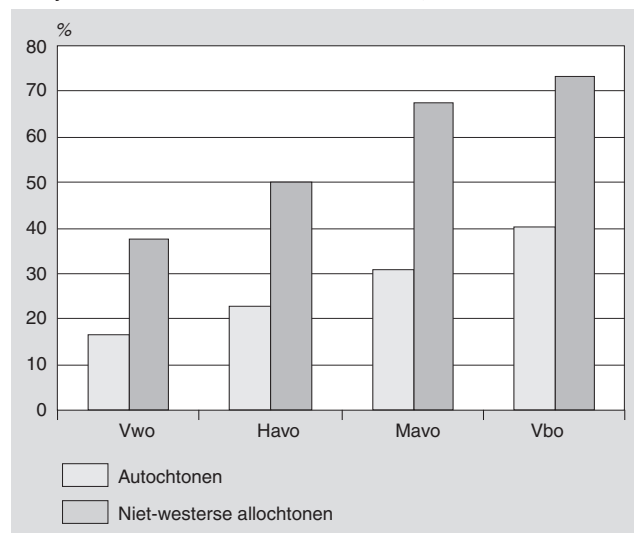
Bron: Inspectie van Onderwijs, CBS, IB-groep.

Uit een opinie-onderzoek 'schoolkeuzemotieven Utrecht' van het bureau CVO³⁾ blijkt dat een kwart van de Utrechtse ouders die hun kind naar een school voor voortgezet onderwijs in de randgemeente stuurt, dit doet vanwege de betere 'pedagogische en onderwijskundige aanpak' op die instelling. Zo'n 20 procent van de ouders noemt het aantal allochtonen op de school en de veiligheid als doorslaggevende factor. Deze motieven gelden waarschijnlijk ook voor ouders in de andere grote gemeenten.

6. Autochtonen gemiddeld naar 'wittere' scholen

Autochtone examenkandidaten die in de vier grote gemeenten naar school gaan, bezoeken gemiddeld scholen waar ongeveer de helft minder niet-westerse allochtonen in de examenklassen zitten, dan de scholen waar niet-westers allochtone examenkandidaten naartoe gaan. Bijvoorbeeld een niet-westerse allochtoon die examens doet op een vwo in de grote stad, zat gemiddeld in een klas met 37 procent niet-westerse allochtonen. Een autochtoon die examens deed op een vwo in de grote stad, zat gemiddeld in een klas met 16 procent niet-westerse allochtonen. Voor een gemiddelde vbo-er waren deze percentages gelijk aan 73 respectie-

5. Gemiddeld percentage niet-westerse allochtonen in examenklas bij examenkandidaten aan scholen in de G4, 2001

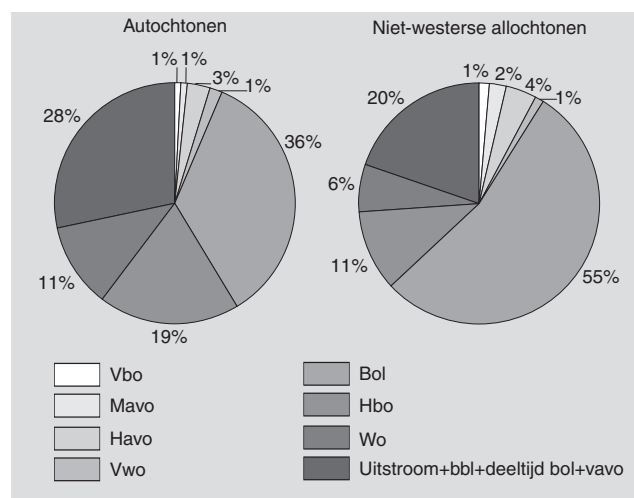
Bron: Inspectie van Onderwijs, CBS, IB-groep.

velijk 40 procent.

7. Doorstroom niet-westerse allochtonen naar hoger onderwijs gering

Slechts een klein deel van de niet-westers allochtone examenkandidaten stroomde door naar het hbo en wo. Dit komt doordat er weinig van hen havo- of vwo-examens deden en ook doordat het slagingspercentage wat achterbleef bij autochtonen. Van de niet-westerse allochtonen die in 2000/2001 eindexamens deden in het voortgezet onderwijs, kwam een schooljaar later 11 procent in het hbo terecht en 6 procent in het wo. Voor autochtonen lagen deze percentages op 19 procent en 11 procent. Ruim de helft van de niet-westers allochtone examenkandidaten stroomde door naar

6. Doorstroom eindexamenkandidaten naar herkomstgroepering, 2000

Bron: Inspectie van Onderwijs, CBS, IB-groep.

de beroepsopleidende leerweg (bol). Bij autochtonen was dit ongeveer een derde.

8. Geslaagde allochtonen stromen vaker door naar vervolgonderwijs

Hebben niet-westerse allochtonen echter een havo- of vwo-diploma, dan stroomt een groter deel door naar vervolgonderwijs dan bij de autochtonen. Bovendien kiezen ze voor een hoger schoolniveau dan autochtonen. Van de geslaagde autochtone havo-leerlingen ging 75 procent naar het hbo, 6 procent naar de bol en 3 procent naar het vwo. De overige 16 procent stroomde dus niet of niet direct door naar voltijd vervolgonderwijs. Bij de niet-westerse allochtonen was de doorstroom naar het hbo aanzienlijk hoger, namelijk 81 procent. Vooral Turkse jongeren gingen met 86 procent relatief vaak naar het hbo.

Van de geslaagde vwo-leerlingen ging 63 procent van de autochtonen naar het wo en 20 procent naar het hbo, terwijl van de niet-westerse allochtonen ruim driekwart de keuze liet vallen op het wo en nog eens 11 procent op het hbo. De doorstroom naar de bol was bij de niet-westers allochtone eindexamenkandidaten veel hoger dan bij autochtonen. Zo stroomden geslaagde niet-westers allochtone vbo-leerlingen voor 73 procent door naar de bol, terwijl dat bij de autochtonen op 47 procent lag. Het is niet bekend hoeveel vbo-leerlingen naar de beroepsbegeleidende leerweg (bbl), het voormalige leerlingwezen, gingen.

9. Economie zeer populair bij allochtonen

Economisch onderwijs blijkt zeer populair te zijn bij allochtonen, met name bij niet-westerse allochtonen. Bij de overgang van havo naar hbo heeft 56 procent van hen gekozen voor de economische richting. Van de autochtonen daarentegen ging 39 procent naar het economisch onderwijs.

Het percentage niet-westers allochtone vrouwen dat in het hbo gezondheidszorg heeft gekozen, was vergeleken met autochtonen erg laag: slechts 6 procent van de niet-westers allochtone vrouwen tegen 14 procent van de autochtonen. Bij vwo-gediplomeerden was eenzelfde patroon zichtbaar. Van de niet-westers allochtone vrouwen heeft 9 procent voor deze hbo-studierichting gekozen tegen 20 procent van de autochtonen.

Ook in het wetenschappelijk onderwijs zijn de economische studierichtingen zeer populair bij niet-westerse allochtonen. Ruim een kwart ofwel 26 procent van de niet-westers allochtone vwo-geslaagden die naar het wo ging, heeft een economisch getinte opleiding gekozen, terwijl dit bij autochtonen 19 procent was. Daarnaast kozen niet-westerse allochtonen vaker voor recht, met name de vrouwen. De voorkeur van niet-westerse allochtonen voor de wo-studierichtingen economie en recht gaat vooral ten koste van de studierichtingen gedrag en maatschappij, taal en cultuur en techniek. Ten slotte valt op dat niet-westerse allochtonen, zowel op hbo als op wo nauwelijks hebben gekozen voor landbouwopleidingen.

Toelichting

De gepresenteerde resultaten vormen een onderdeel van de uitkomsten van een lopend onderzoek dat het CBS uitvoert in het kader van gemeentelijk onderwijsachterstandenbeleid. Het onderzoek wordt gefinancierd door het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen.

De gegevens zijn gebaseerd op het examenresultatenregister van de Informatie Beheergroep (IBG). Deze registratie bevat volledige gegevens van circa 90 procent van de totale groep eindexamenkandidaten. De gegevens over de herkomstgroepering komen uit de gemeentelijke basisadministratie (GBA). De gegevens uit beide bestanden zijn samengevoegd en opgehoogd tot de totale populatie eindexamenkandidaten. Door koppeling van bestanden kan echter selectiviteit naar herkomstgroepering optreden. Het absolute aantal allochtonen kan hierdoor iets onderschat zijn.

Het voortgezet algemeen volwassenen onderwijs (vavo) is in de analyses buiten beschouwing gelaten. Ook de opleidingen die vallen onder het ministerie van Landbouw, Natuur en Visserij en overige landbouwopleidingen behoren niet de onderzoekspopulatie.

Het voorbereidend beroepsonderwijs (vbo) is inclusief het leerwegondersteunend onderwijs lwoo. In de bestanden is het onderscheid tussen deze twee onderwijsvormen niet te maken.

Met doorstroom van eindexamenkandidaten wordt de doorstroom uit het examenjaar naar vervolgonderwijs in het aansluitende schooljaar bedoeld. Leerlingen die na het eindexamen een jaar iets anders gaan doen en daarna doorstromen naar vervolgonderwijs zijn dus niet waargenomen.

De doorstroom is bepaald door het examenresultatenregister te koppelen aan het lesgeldregister en het centraal register inschrijvingen hoger onderwijs, beide bestanden afkomstig van de Informatie Beheergroep. Uit het lesgeldregister kan worden bepaald of een leerling zich het volgende schooljaar heeft ingeschreven in het voortgezet onderwijs, dan wel de voltijd beroepsopleidende leerweg (bol). Helaas konden leerlingen die doorstromen naar de beroepsbegeleidende leerweg (bbl) dan wel de deeltijd beroepsopleidende leerweg niet worden waargenomen. Bij de doorstroom naar het hoger beroepsonderwijs en het wetenschappelijk onderwijs zijn zowel voltijd- als deeltijdstudenten meegenomen.

Begrippen

Allochtoon

Een allochtoon is een persoon van wie ten minste één ouder in het buitenland is geboren.

Herkomstgroepering

In aanvulling op de standaarddefinitie van allochtonen gebruikt het CBS ook een vaste indeling van allochtonen naar herkomst. Gezien de grote verschillen in sociaal-economische en -culturele situatie worden steeds twee hoofdcategorieën naar herkomst onderscheiden: westerse en niet-westerse allochtonen. Binnen de groep niet-westerse allochtonen worden zoveel mogelijk ook nog vier grote doelgroepen van het minderhedenbeleid van de overheid onderscheiden, te weten Turken, Marokkanen, Surinamers en Antillianen/Arubanen.

Onder westers wordt verstaan: Europa (excl. Turkije), Noord-Amerika, Indonesië/het vroegere Nederlands Indië, Japan en Oceanië.

Onder niet-westers wordt verstaan: Afrika, Azië (excl. voormalig Nederlands Indië/Indonesië en Japan), Latijns-Amerika en Turkije.

Noten in de tekst

- 1) De gemeente waar de hoofdvestiging van de school is gevestigd.
- 2) Amsterdam, Rotterdam, Den Haag en Utrecht.
- 3) Trouw van 23 november 2002.

Tabel 1
Eindexamenkandidaten voortgezet onderwijs naar schoolsoort, 2001

	Vbo	Mavo	Havo	Vwo	Totaal
	%				x 1 000
Totaal	29,7	30,1	21,4	18,7	156,7
Man	33,8	29,4	19,2	17,6	78,9
Vrouw	25,6	30,9	23,6	19,9	77,8
Autochtonen	28,0	30,1*	22,3	19,7	126,7
Niet-westerse allochtonen	43,2	31,1	15,3	10,4	19,8
Westerse allochtonen	25,2	29,1	22,7	22,9	10,2
Autochtonen	28,0	30,1	22,3	19,7	126,7
Man	32,5	29,2	19,9	18,5	64,0
Vrouw	23,4	31,0	24,7	21,0	62,6
Niet-westerse allochtonen	43,2	31,1	15,3	10,4	19,8
Man	44,9	30,6*	14,3	10,2*	9,7
Vrouw	41,5	31,6*	16,2	10,7*	10,1
Eerste generatie	48,6	29,5	13,7	8,2	6,1
Tweede generatie	40,7	31,8	16,0	11,4	13,7
w.o.					
Marokkanen	50,6	31,9*	12,6	4,9	4,2
Turken	50,4	31,2*	12,1	6,3	4,4
Surinamers	41,1	32,2*	15,5*	11,2*	4,7
Antillianen en Arubanen	44,8*	26,3	15,4*	13,6	1,5
Westerse allochtonen	25,2	29,1	22,7	22,9	10,2
Man	29,0	29,2*	20,5	21,3	5,2
Vrouw	21,3	29,0*	25,1	24,6	5,0

* De waarde wijkt niet significant af van de waarde van het naast hogere (vetgezette) aggregaat.

Bron: Inspectie van het Onderwijs, CBS, IB-groep.

Tabel 1a
Aantallen eindexamenkandidaten voortgezet onderwijs naar schoolsoort en herkomstgroepering, 1999-2001

	1999	2000	2001
	x 1 000		
Totaal vbo	50,2	47,8	46,6
Autochtonen	38,5	36,5	35,4
Niet-westerse allochtonen	8,5	8,5	8,5
Westerse allochtonen	3,2	2,8	2,6
Totaal mavo	47,3	47,8	47,2
Autochtonen	38,3	38,8	38,1
Niet-westerse allochtonen	5,7	5,9	6,2
Westerse allochtonen	3,2	3,1	3,0
Totaal havo	43,4	43,5	33,5
Autochtonen	36,8	36,6	28,2
Niet-westerse allochtonen	3,4	3,8	3,0
Westerse allochtonen	3,1	3,1	2,3
Totaal vwo	30,8	29,9	29,4
Autochtonen	26,4	25,4	25,0
Niet-westerse allochtonen	2,0	2,0	2,1
Westerse allochtonen	2,5	2,5	2,4

Bron: Inspectie van het Onderwijs, CBS, IB-groep.

Tabel 2
Slagingspercentages in het voortgezet onderwijs, 2001

	Vbo	Mavo	Havo	Vwo
	%			
Totaal	95	95	90	91
Man	92*	94*	89*	89*
Vrouw	95	95*	89*	89*
Autochtonen	96	96	91	92
Niet-westerse allochtonen	90	85	79	80
Westerse allochtonen	94	94*	87	89
Autochtonen	96	96	91	92
Man	94*	96*	90*	90*
Vrouw	97	96*	90*	90*
Niet-westerse allochtonen	90	85	79	80
Man	85*	84*	76*	77*
Vrouw	90	85*	77*	74*
Eerste generatie	91*	84*	78*	82*
Tweede generatie	90*	85*	79*	80*
w.o.				
Marokkanen	90*	88	80*	81*
Turken	87	74	72	73
Surinamers	92	88	77*	73
Antillianen en Arubanen	92*	91	82*	86
Westerse allochtonen	94	94	87	89
Man	91*	94*	86*	86*
Vrouw	94	94*	86*	87*

* De waarde wijkt niet significant af van de waarde van het naast hogere (vetgezette) aggregaat.

Bron: Inspectie van Onderwijs, CBS, IB-groep.

Tabel 3
Doorstroom¹⁾ van eindexamenkandidaten in het voortgezet onderwijs, 2001

	Naar:							Overig ²⁾	Totaal
	vbo	mavo	havo	vwo	bol	hbo	wo		
	%								x 1 000
Totaal	0,9	0,9	3,4	1,5	37,5	17,7	10,9	27,1	156,8
Autochtonen	0,9	0,7	3,2	1,5*	35,2	18,8	11,4	28,3	126,7
Niet-westerse allochtonen	1,3	2,3	4,1	1,3	54,0	10,9	6,4	19,7	19,8
Westerse allochtonen	0,9*	0,9*	4,0	1,9	34,2	17,0*	13,5	27,6	10,3
Niet-westerse allochtonen	1,3	2,3	4,1	1,3	54,0	10,9	6,4	19,7	19,8
w.o.									
Marokkanen	1,4*	2,0*	3,7*	0,7	65,5	9,3	3,2	14,2	4,2
Turken	1,4*	4,1	3,7*	1,3*	58,4	7,9	4,2	19,0	4,4
Surinamers	1,3*	2,1*	4,0*	1,4*	53,0*	11,0*	6,4*	20,7	4,7
Antillianen en Arubanen	1,3*	1,0	4,3*	1,4*	47,6	10,4*	7,3*	26,7	1,5

* De waarde wijkt niet significant af van de waarde van het naast hogere (vetgezette) aggregaat.

¹⁾ Doorstroom naar bbl, deeltijd bol en vavo werd niet waargenomen.

²⁾ Onder overig is inbegrepen de uitstroom en de eventuele doorstroom naar bbl, deeltijd bol of vavo.

Bron: Inspectie van Onderwijs, CBS, IB-groep.

Tabel 4a
Doorstroom¹⁾ **examenkandidaten van het vbo naar bestemming, 2001**

	Geslaagden		Afgewezenen	
	bol	vbo ²⁾	bol	vbo ²⁾
	%			
Totaal	52	2	31	21
Man	42	3	28	21*
Vrouw	64	1	37	21*
Autochtonen	47	2	23	23
Niet-westerse allochtonen	73	2	45	16
Westers allochtonen	53*	2*	28*	24*
Autochtonen	47	2	23	23
Man	38	3	20	23*
Vrouw	60	1	28	24*
Niet-westerse allochtonen	73	2	45	16
Man	66	2	43*	17*
Vrouw	80	1	49*	15*
Eerste generatie	71	2	44*	14*
Tweede generatie	74	1	45*	17*
w.o.				
Marokkanen	81	1*	50*	18*
Turken	74*	1*	46*	14*
Surinamers	71	2*	40*	19*
Antillianen en Arubanen	65	2*	40*	16*
Westers allochtonen	53	2	28	24
Man	46	3	22	22*
Vrouw	63	1	41	29*

* De waarde wijkt niet significant af van de waarde van het naast hogere (vetgezette) aggregaat.

¹⁾ Doorstroom naar bbl, deeltijd bol en vavo werd niet waargenomen.

²⁾ Aangenomen mag worden dat de doorstroom naar het voortgezet onderwijs het vbo betreft.

Bron: Inspectie van Onderwijs, CBS, IB-groep.

Tabel 4b
Doorstroom ¹⁾ **examenkandidaten van de mavo naar bestemming, 2001**

	Geslaagden		Afgewezenen	
	bol	havo ²⁾	bol	mavo ³⁾
	%			
Totaal	72	7	21	56
Man	73	8*	21*	57*
Vrouw	71	7*	21*	55*
Autochtonen	71	7	16	60
Niet-westerse allochtonen	80	9	31	50
Westerse allochtonen	70	10	20*	55*
Autochtonen	71	7	16	60
Man	72	7*	14*	61*
Vrouw	70	7*	17*	58*
Niet-westerse allochtonen	80	9	31	50
Man	80*	9*	32*	51*
Vrouw	79*	9*	30*	49*
Eerste generatie	79*	10*	34*	41
Tweede generatie	80*	8*	29*	54
w.o.				
Marokkanen	85	8*	32*	53*
Turken	81*	9*	35	51*
Surinamers	81*	6	23	53*
Antillianen en Arubanen	75	10*	37*	43*
Westerse allochtonen	70	10	20	55
Man	70*	10*	23*	51*
Vrouw	70*	9*	18*	59*

* De waarde wijkt niet significant af van de waarde van het naast hogere (vetgezette) aggregaat.

¹⁾ Doorstroom naar bbl, deeltijd bol en vavo werd niet waargenomen.

²⁾ Aangenomen mag worden dat de doorstroom van geslaagden naar het voortgezet onderwijs de havo betreft.

³⁾ Aangenomen mag worden dat de doorstroom van afgewezenen naar het voortgezet onderwijs de mavo betreft.

Bron: Inspectie van Onderwijs, CBS, IB-groep.

Tabel 4c
Doorstroom ¹⁾ **examenkandidaten van de havo naar bestemming, 2001**

	Geslaagden			Afgewezenen	
	hbo	bol	vwo ²⁾	bol	havo ³⁾
	%				
Totaal	75	6	3	12	64
Man	77	5	4	12*	65*
Vrouw	74	6	3	12*	63*
Autochtonen	75	6	3*	11*	66
Niet-westerse allochtonen	81	3	3*	13*	59
Westerse allochtonen	73	5*	3*	12*	52
Autochtonen	75	6	3	11	66
Man	76	6	4	12*	67*
Vrouw	73	7	3	11*	65*
Niet-westerse allochtonen	81	3	3	13	59
Man	83	2*	4	14*	60*
Vrouw	79	4*	2	13*	59*
eerste generatie	84*	2	3*	11*	53
tweede generatie	80*	4	3*	14*	62
w.o.					
Marokkanen	87	3*	3*	16*	56*
Turken	86	2*	5*	19	53*
Surinamers	83*	3*	2*	10*	65*
Antillianen en Arubanen	66	3*	3*	5*	70*
Westerse allochtonen	73	5	3	12	52
Man	76	5*	4*	9*	52*
Vrouw	70	5*	3*	15*	53*

* De waarde wijkt niet significant af van de waarde van het naast hogere (vetgezette) aggregaat.

¹⁾ Doorstroom naar bbl, deeltijd bol en vavo werd niet waargenomen.

²⁾ Aangenomen mag worden dat de doorstroom van geslaagden naar het voortgezet onderwijs het vwo betreft.

³⁾ Aangenomen mag worden dat de doorstroom van afgewezenen naar het voortgezet onderwijs de havo betreft.

Bron: Inspectie van Onderwijs, CBS, IB-groep.

Tabel 4d
Doorstroom¹⁾ examenkandidaten van het vwo naar bestemming, 2001

	Geslaagden		Afgewezenen		
	wo	hbo	hbo	vwo ²⁾	bol
	%				
Totaal	64	19	7	51	8
Man	69	15	6*	53*	7*
Vrouw	60	22	4*	50*	9*
Autochtonen	63	20	8*	52*	7
Niet-westerse allochtonen	76	11	6*	47	12
Westerse allochtonen	66*	12	7*	54*	11*
Autochtonen	63	20	8	52	7
Man	68	16	6*	54*	6*
Vrouw	58	23	5*	50*	7*
Niet-westerse allochtonen	76	11	6	47	12
Man	79	8	5*	45*	11*
Vrouw	74	13	4*	48*	13*
Eerste generatie	76*	10*	8*	44*	9*
Tweede generatie	76*	11*	5*	47*	13*
w.o.					
Marokkanen	83	10*	4*	45*	18*
Turken	91	4	4*	53*	24
Surinamers	78*	13*	4*	39	12*
Antillianen en Arubanen	63	18	15*	56*	0
Westerse allochtonen	66	12	7	54	11
Man	68	11*	2*	58*	8*
Vrouw	63	13*	2*	52*	12*

* De waarde wijkt niet significant af van de waarde van het naast hogere (vetgezette) aggregaat.

¹⁾ Doorstroom naar bbl, deeltijd bol en vavo werd niet waargenomen.

²⁾ aangenomen mag worden dat de doorstroom van afgewezen kandidaten naar het voortgezet onderwijs het vwo betreft.

Bron: Inspectie van Onderwijs, CBS, IB-groep.

Tabel 5
Doorstroom havo-examinandi naar hbo per sector, 2001

	Agrarisch	Technisch	Gezondheidszorg	Economisch	Sociaal-agogisch	Kunst	Pedagogisch
	%						
Totaal	3	18	8	41	11	2	17
Autochtonen	3	18	9	39	11*	2*	18
Niet-westerse allochtonen	1	19*	4	56	12*	1*	8
Westerse allochtonen	1	21	6	44	11*	3	14
Man	3	34	3	49	2	1	7
Autochtonen	3	34*	3*	48	2*	1*	7
Niet-westerse allochtonen	0	33*	2*	60	3*	0	2
Westerse allochtonen	1	38	2*	48*	3*	2*	5*
Vrouw	2	4	13	34	18	2	26
Autochtonen	2	4	14	32	18*	2	27
Niet-westerse allochtonen	1	6	6	53	20*	2*	13
Westerse allochtonen	1*	5*	10	41	18*	4	22

* De waarde wijkt niet significant af van de waarde van het naast hogere (vetgezette) aggregaat.

Bron: Inspectie van Onderwijs, CBS, IB-groep.

Tabel 6
Doorstroom vwo-examinandi naar wo per HOOP-gebied, 2001

	Landbouw	Natuur	Techniek	Gezondheid	Economie	Recht	Gedrag en Maatschappij	Taal en cultuur
	%							
Totaal	2	9	16	12	19	13	19	10
Autochtonen	2	9*	17	12*	19	12	19	11
Niet-westerse allochtonen	1	8*	13	13*	26	20	14	6
Westerse allochtonen	1*	9*	15*	11*	18*	17	17	12
Man	2	12	26	8	27	11	9	6
Autochtonen	2	12*	27	7*	26*	10	9*	6
Niet-westerse allochtonen	1	11*	20	9*	32	16	8*	3
Westerse allochtonen	1*	12*	26*	8*	26*	13	9*	6*
Vrouw	2	5	6	16	12	15	28	15
Autochtonen	3	6*	6*	16*	11	14	30	15*
Niet-westerse allochtonen	0	5*	6*	16*	20	24	20	8
Westerse allochtonen	2*	6*	5*	14*	11*	20	24	19

* De waarde wijkt niet significant af van de waarde van het naast hogere (vetgezette) aggregaat.

Bron: Inspectie van Onderwijs, CBS, IB-groep.

Tabel 7
Doorstroom vwo-examinandi naar hbo per sector, 2001

	Agrarisch	Technisch	Gezondheidszorg	Economisch	Sociaal-agogisch	Kunst	Pedagogisch
	%						
Totaal	3	18	13	41	7	6	11
Autochtonen	3	18*	14	40	7*	6*	12
Niet-westerse allochtonen	1*	18*	7	56	7*	5*	5
Westerse allochtonen	1*	20*	9*	48	6*	8*	7
Man	3	37	4	44	2	5	5
Autochtonen	3*	38*	4*	43	2*	5*	6
Niet-westerse allochtonen	1*	32*	4*	52*	3*	6*	1*
Westerse allochtonen	0*	32*	3*	53*	3*	8*	2*
Vrouw	2	6	19	40	11	7	15
Autochtonen	3*	5	20	39	11*	6*	16
Niet-westerse allochtonen	0*	9*	9	59	10*	5*	8
Westerse allochtonen	1*	12	14*	45*	9*	8*	10*

* De waarde wijkt niet significant af van de waarde van het naast hogere (vetgezette) aggregaat.

Bron: Inspectie van Onderwijs, CBS, IB-groep.

2. Tabellen

Sociaal-economische statistieken in StatLine

StatLine

De cijfers van het CBS zijn beschikbaar via internet. Via de website van het CBS kunt u toegang verkrijgen tot StatLine, de elektronische databank van het CBS. In StatLine vindt u statistische informatie over vele maatschappelijke en economische onderwerpen in de vorm van tabellen en grafieken. Deze resultaten kunt u gratis bekijken, printen of opslaan. Naast de mogelijkheid om te zoeken met trefwoorden, kan met behulp van een Webselector een keuze worden gemaakt uit alle publicaties die zijn opgenomen in StatLine.

Hoe vindt u sociaal-economische cijfers in StatLine?

In StatLine zijn veel cijfers over sociaal-economische onderwerpen te vinden. U vindt deze cijfers als volgt. Ga naar de openingspagina van de CBS homepage (www.cbs.nl), ga met de muis op 'Cijfers' in de linkerbalk staan en klik in het pop-up menu op 'StatLine databank'. U krijgt nu een scherm waarin wordt uitgelegd hoe u binnen StatLine kunt zoeken naar onderwerpen.

Klik in de tekst op het eerste woord 'StatLine'. U krijgt nu een scherm waarin u twee mogelijkheden hebt om StatLine te benaderen (*figuur 1*). Dit scherm kunt u overigens ook direct oproepen door op de homepage van het CBS op de rode tekst 'StatLine' aan de rechterkant te klikken. De eerste ingang tot StatLine is zoeken met een trefwoord. Als u een trefwoord intoetst en daarna op 'zoeken' klikt, selecteert een zoekmachine tabellen van StatLine-publicaties waarin het door u gekozen trefwoord voorkomt.

De tweede mogelijkheid is zelf te zoeken in de themaboom. U klikt dan op 'thema's', waarna de StatLine Webselector gestart wordt. U kunt dan snel gegevens vinden over sociaal-economische onderwerpen als u klikt op 'Arbeid, inkomen en sociale zekerheid'. Door op het plusje voor een geel mapje te klikken krijgt u de onderliggende thema's of publicaties te zien. De StatLine-publicaties zijn te herkennen aan het blauwe pijltje voor de titel. In de StatLine-publicaties kunt u zelf een tabel samenstellen door onderwerpen, detailleringen en periodes te selecteren.

In *figuur 2* is een voorbeeld gegeven. In de linkerhelft van het scherm staat het bovenste deel van het thema 'Arbeid, inkomen en sociale zekerheid'. Deze bevat zowel subthema's als publicaties. De publicatie 'Beroepsbevolking naar geslacht' is aangeklikt.

In het rechterdeel van het scherm staan de onderwerpen van deze publicatie: werkzame personen, beroepsbevolking, et cetera. Submappen in het rechterdeel opent u door op het 'plusje' te klikken. Rechtsboven staan naast de onderwerpen de detailleringen waaruit geselecteerd kan worden: persoonskenmerken (leeftijd, onderwijsniveau, herkomst, positie huishouden), geslacht en periodes. Wanneer u klaar bent met selecteren, klikt u op 'Gegevens tonen' en wordt de door u samengestelde tabel op het scherm getoond. Uiteraard kunt u deze tabel afdrukken of opslaan op schijf. Als u op het pictogram met de diskette ('Tabel bewaren') boven de tabel klikt, krijgt u de keuze om de tabel in Excel-formaat of in een ander formaat op te slaan.

Wat kunt u in StatLine vinden?

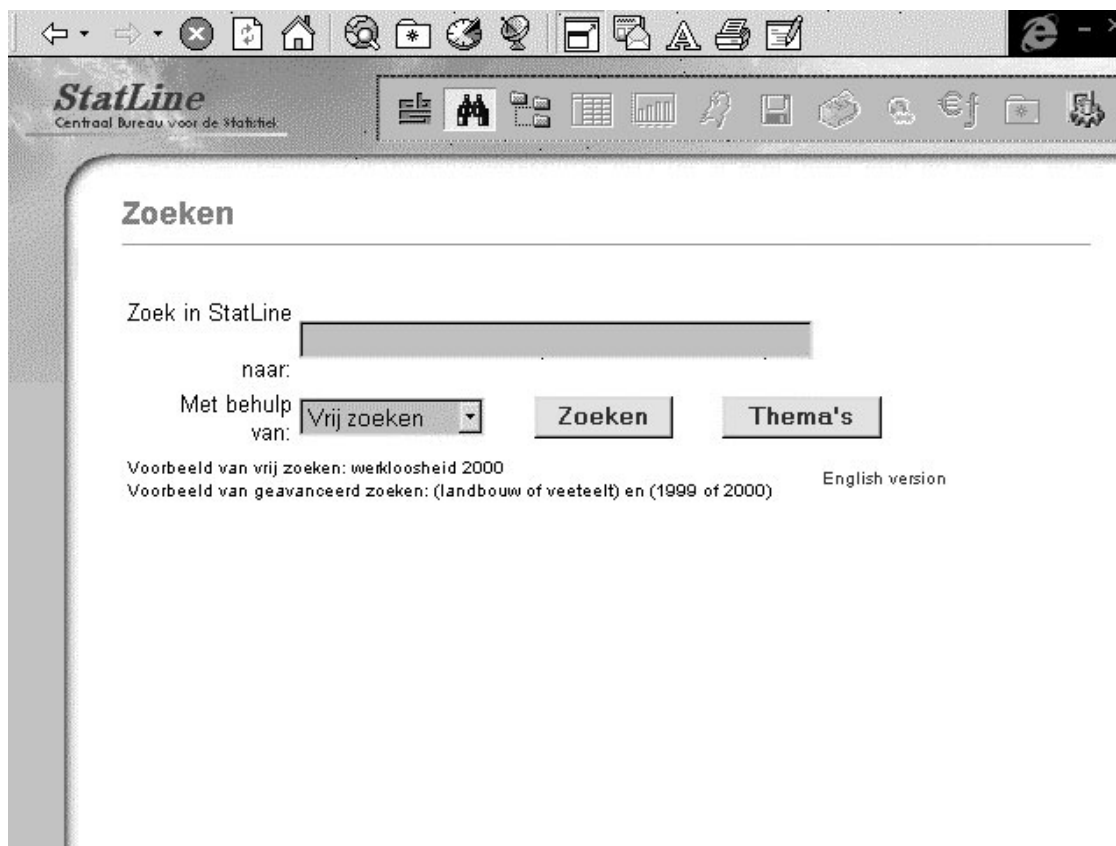
Er is een groot aantal StatLine-publicaties over sociaal-economische onderwerpen. De meeste vindt u onder de kop 'Arbeid, inkomen en sociale zekerheid'. Over arbeid zijn onder meer cijfers opgenomen over banen en lonen, en cao-gegevens, vacatures, beroepsbevolking, werkloosheid arbeidsomstandigheden en vakbeweging. Onder inkomen vindt u onder andere gegevens over inkomensverdelingen, samenstelling van het inkomen, koopkracht, vermogens en bestedingen. Onder sociale zekerheid staan publicaties over arbeidsongeschiktheid, werkloosheid, de bijstandswet en het ziekteverzuim.

Meer cijfers over sociaal-economische onderwerpen zijn te vinden bij 'Historische reeksen' (net onder 'Arbeid, inkomen en sociale zekerheid' in *figuur 2*). Hierin vindt u tijdreeksen vanaf 1899 voor een beperkt aantal onderwerpen. Cijfers per gemeente of andere regio's zijn behalve onder de thema's zelf ook te vinden bij het thema 'Nederland regionaal'.

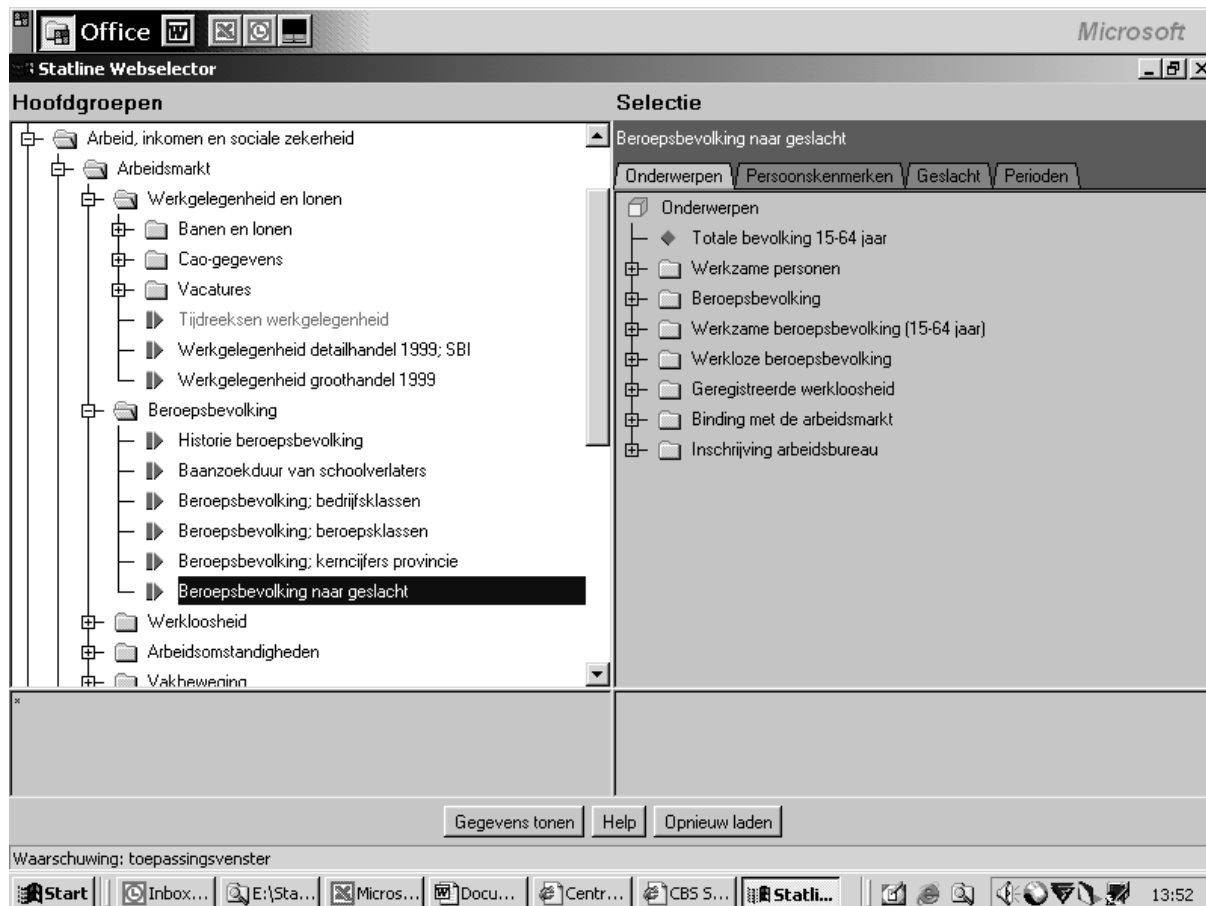
Nieuwe cijfers

De bestaande publicaties ondergaan regelmatig een update. Op de homepage van het CBS vindt u onder de rode tekst 'StatLine' de tekst 'updates'. Wanneer u hierop klikt verschijnt een overzicht van StatLine-publicaties die nieuw verschenen zijn en die een update hebben ondergaan.

Figuur 1

Figuur 2

2.0 Kerncijfers

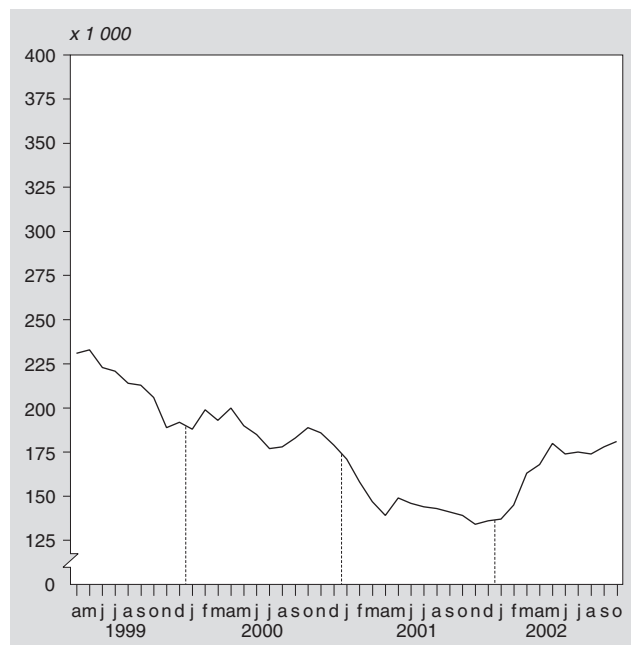
	Basis c.q. eenheid	1998	1999	2000	2001	2001			2002		
						2e kw.	3e kw.	4e kw.	1e kw.	2e kw.	3e kw.
1. Werkgelegenheid en vacatures¹⁾											
Werkzame personen	1 000	7 743	7 946	8 123*	8 277*
Werknemers	1 000	6 559	6 798	6 968*	7 125*
Zelfstandigen	1 000	1 184	1 148	1 155*	1 152*
Banen van werknemers	1 000	6 881	7 113	7 284*	7 450*	7 443*	7 492*	7 498*	7 477*	7 521*	7 555*
Landbouw en visserij	1 000	114	120	118*	121*	123*	128*	124*	114*	125*	126*
Industrie en bouwnijverheid	1 000	1 483	1 509	1 528*	1 538*	1 537*	1 547*	1 545*	1 519*	1 522*	1 520*
Commerciële dienstverlening	1 000	3 194	3 356	3 470*	3 546*	3 546*	3 562*	3 554*	3 546*	3 551*	3 553*
Niet-commerciële dienstverlening	1 000	2 088	2 128	2 168*	2 245*	2 236*	2 255*	2 275*	2 298*	2 323*	2 354*
Mannen	1 000	3 959	4 056	4 118*	4 175*	4 180*	4 195*	4 184*	4 168*	4 200*	4 204*
Vrouwen	1 000	2 922	3 056	3 166*	3 275*	3 262*	3 297*	3 314*	3 308*	3 321*	3 351*
Voltijd	1 000	4 004	4 094	4 134*	4 207*
Deeltijd	1 000	2 877	3 019	3 150*	3 243*
Vast	1 000	6 095	6 336	6 528*	6 694*
Flexibel	1 000	786	776	756*	756*
Vacatures ²⁾	1 000	123	171	203	197	218	171	164	178	162	115
Landbouw en visserij	1 000	2	3	3	3	3	3	3	5	4	1
Industrie en bouwnijverheid	1 000	28	37	47	41	46	35	34	35	32	19
Commerciële dienstverlening	1 000	74	94	110	106	119	88	82	90	82	59
Niet-commerciële dienstverlening	1 000	19	37	42	47	51	45	45	48	44	36
2. Beroepsbevolking en werkloosheid											
Beroepsbevolking	1 000	6 957	7 097	7 187	7 311*
Mannen	1 000	4 196	4 242	4 288	4 321*
Vrouwen	1 000	2 761	2 856	2 898	2 990*
Werkzame beroepsbevolking	1 000	6 609	6 805	6 917	7 064*
Mannen	1 000	4 047	4 121	4 174	4 215*
Vrouwen	1 000	2 562	2 684	2 743	2 848*
Werkloze beroepsbevolking ³⁾	1 000	348	292	270	248*
Mannen	1 000	149	121	114	106*
Vrouwen	1 000	199	172	156	142*
Geregistreerde werkloosheid	1 000	287	221	188	146	132	141	135	161	164	172
Mannen	1 000	155	115	98	77	72	72	67	82	87	94
Vrouwen	1 000	132	106	90	69	61	69	69	79	77	77
Geregistreerde werkloosheid	%	4,1	3,1	2,6	2,0*	1,8*	1,9*	1,9*	2,2*	2,2*	2,3*
Mannen	%	3,7	2,7	2,3	1,8*	1,7*	1,7*	1,5*	1,9*	2,0*	2,2*
Vrouwen	%	4,8	3,7	3,1	2,3*	2,0*	2,3*	2,3*	2,6*	2,6*	2,6*

¹⁾ De gehele werkgelegenheid inclusief minder dan 12 uur.

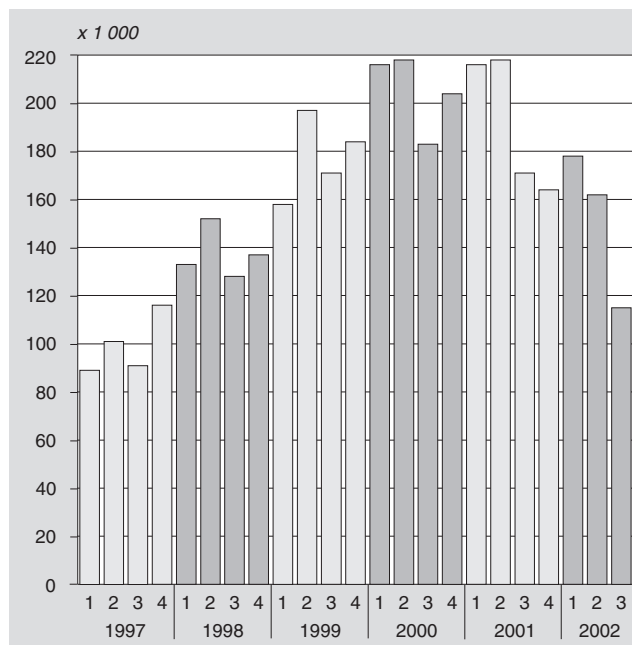
²⁾ Exclusief vacatures bij overheid en onderwijs.

³⁾ Vóór oktober 1999 in SEM voorlopige cijfers betreffende 1998 gepubliceerd.

1. Geregistreerde werklozen (driemaandsgemiddelde; onder middelste maand) gecorrigeerd voor seizoeninvloeden

2. Vacatures, ultimo kwartaal

	Basis c.q. eenheid	1999	2000	2001	2001			2002		
					2e kw.	3e kw.	4e kw.	1e kw.	2e kw.	3e kw.
3. Collectieve arbeidsvoorwaarden en vakverenigingen										
Cao-lonen per uur incl. bijzondere beloningen	1990=100	128,0	132,2	138,5	137,5	139,7	140,2	141,6*	142,7*	144,4*
Particuliere bedrijven	1990=100	128,6	132,8	139,2	138,2	140,5	140,8	142,1*	143,1*	144,7*
Gesubsidieerde sector	1990=100	126,8	131,3	138,2	136,5	139,7	139,7	141,6*	142,2*	145,5*
Overheid	1990=100	126,5	130,4	136,3	135,5	136,8	138,0	139,7*	141,3*	142,6*
Leden van vakverenigingen ¹⁾	1 000	1 814	1 797	1 800	1 804	1 804	1 801	1 781	1 786	1 787
Verloren arbeidsdagen door stakingen ²⁾	1 000	75,8	9,4	45,1	9,9	18,9
4. Lonen en loonkosten										
Verdiende lonen per maand van Voltijdwerknemers ³⁾	euro	2 277*	2 369*
Minimumloon per maand	euro	.	.	.	1 154,46	1 180,42	1 180,42	1 206,60	1 206,60	.
Aantal minimumloners	1 000	295,6	284,6
Loonkosten per uur in industrie en (bouw-) nijverheid	euro	24,27	25,11*	26,37*	26,26*	26,7*	26,81*	27,06*	27,41*	.
5. Inkomen, vermogen en consumptie										
Gemiddeld beschikbaar inkomen van huishoudens ⁴⁾	1 000 euro	23,4*
Dynamische koopkrachtverandering ⁵⁾ , t.o.v. 1 jaar eerder	%	1,3*
Gemiddeld vermogen per huishouden	1 000 euro	93,0
Gemiddelde bestedingen per huishouden	1 000 euro	23,2
Consumptie (volumemutatie per persoon) ⁶⁾	%	4,0*	2,7*	0,2*	0,3*	0,4*	0,5*	0,4*	0,1*	0,5*
Consumentenvertrouwen ⁷⁾ , gem. saldo pos. en neg. antw.		14	25	-1	-1	-4	-9	-5	-17	-27
Consumentenprijsindex										
Alle huishoudens	1995=100	108,6	111,4	116,4*	116,4	117,0	117,6	119,0	120,5*	121,0*
Werknemers laag	1995=100	108,4	111,1	116,2*	116,2	116,8	117,4	118,7	120,1*	120,7*
Geharmoniseerde index CPI, Nederland	1996=100	105,8	108,2	113,8*	114,0	114,3	115,0	116,9	118,5*	118,6*
6. Sociale zekerheid										
WW ⁸⁾	1 000	249	204	176	172	164	166	180	179	184
Algemene bijstandswet, (incl. RWW) periodiek algemeen <65 jaar, thuiswonend	1 000	363	335	322	326	323	322	321	318	.
Arbeidsongeschiktheidsuitkeringen	1 000	915	942	970	973	973	981	985	988	988
Ziekteverzuim (exclusief overheid) ⁹⁾	%	6,0	6,1	6,1	6,0	5,7	6,1	6,5	.	.

¹⁾ Betreft vakverenigingen aangesloten bij de FNV, het CNV en de Vakcentrale MHP en tot 1998 de AVC.

²⁾ De gegevens voor het tweede kwartaal van 2001 zijn exclusief de acties in verband met de CAO Ziekenhuizen. Ter voorkoming van onthulling van herkenbare afzonderlijke bedrijven zijn de gegevens van het derde en vierde kwartaal 2001 samengevoegd.

³⁾ De samenstelling is ingaande 1999 gewijzigd (zie art. 'Banen, lonen en arbeidsduur van werknemers' in de Sociaal-economische maandstatistiek, december 2001).

⁴⁾ Het besteedbaar inkomen is de som van inkomsten uit alle bronnen na aftrek van premies en belastingen.

⁵⁾ De ontwikkeling van werkelijk ondervonden koopkracht.

⁶⁾ Consumptie door huishoudens incl. Instellingen Zonder Winstoogmerk werkzaam ten behoeve van huishoudens (binnenlands). Het betreft hier mutaties t.o.v. de overeenkomstige periode voorgaand jaar.

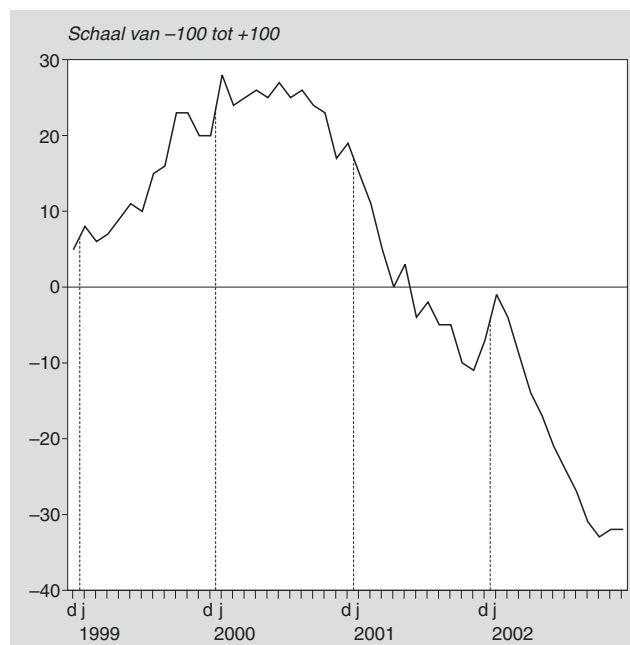
⁷⁾ Jaar- en kwartaalcijfers zijn berekend als een gewogen gemiddelde van het maandelijks vastgestelde consumentenvertrouwen. De index is weergegeven op een schaal van -100 tot +100.

⁸⁾ De WW-cijfers wijken af van eerder gepubliceerde cijfers.

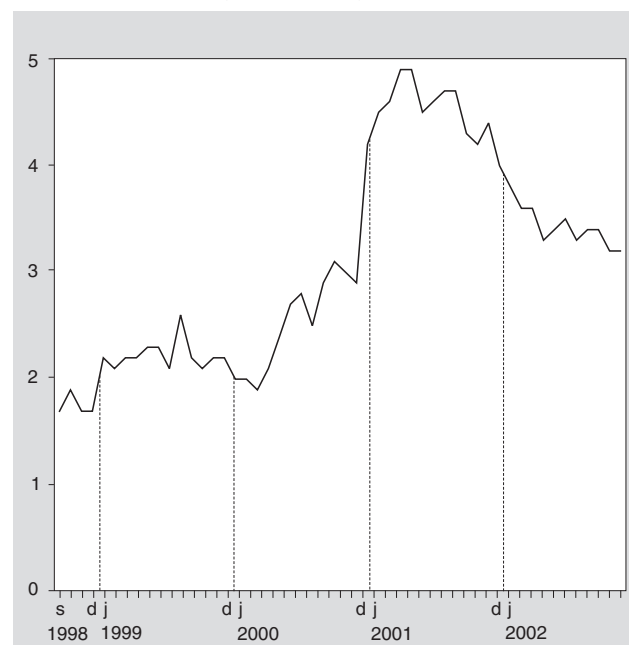
⁹⁾ In het verleden werd het aantal WW-uitkeringen gepubliceerd op transactiebasis. Hierbij werden uitkeringen gecorrigeerd met maximaal 6 maanden nagekomen informatie.

⁹⁾ Inclusief verzuim als gevolg van zwangerschaps- en bevallingsverlof.

3. Index consumentenvertrouwen

4. Procentuele verandering consumentenprijsindex-alle huishoudens t.o.v. overeenkomstige maand voorgaand jaar (1995=100)

2.1 Banen en arbeidsvolume

Tabel 2.1.1
Banen van werknemers naar geslacht en bedrijfstak

	2000*	2001*			2002*			
	4e kwartaal	1e kwartaal	2e kwartaal	3e kwartaal	4e kwartaal	1e kwartaal	2e kwartaal	3e kwartaal
	<i>x 1 000</i>							
Totaal	7 349	7 369	7 443	7 492	7 498	7 477	7 521	7 555
Landbouw en visserij	122	110	123	128	124	114	125	127
Delfstoffenwinning	8	9	8	8	8	9	9	8
Industrie	1 055	1 053	1 056	1 056	1 054	1 045	1 039	1 031
Energie en water	37	37	36	36	36	36	37	36
Bouwnijverheid	439	425	436	447	447	430	438	445
Handel, horeca en reparatie	1 533	1 549	1 559	1 559	1 560	1 570	1 572	1 566
Vervoer en communicatie	459	459	463	470	469	465	463	466
Financiële en zakelijke diensten	1 507	1 513	1 524	1 534	1 525	1 511	1 516	1 521
Overheid	910	924	930	930	939	952	960	965
Zorg en overige diensten	1 279	1 290	1 306	1 325	1 336	1 346	1 363	1 389
Mannen	4 137	4 141	4 180	4 195	4 184	4 168	4 200	4 204
Landbouw en visserij	82	77	86	88	85	79	86	87
Delfstoffenwinning	7	7	7	7	7	7	7	7
Industrie	805	798	797	799	800	791	787	783
Energie en water	30	30	30	29	29	29	29	28
Bouwnijverheid	401	387	399	407	406	392	402	407
Handel, horeca en reparatie	804	818	825	824	818	829	834	831
Vervoer en communicatie	327	327	329	333	334	330	329	330
Financiële en zakelijke diensten	836	840	846	848	843	836	845	847
Overheid	514	518	520	521	523	526	530	532
Zorg en overige diensten	331	340	341	338	338	348	352	351
Vrouwen	3 212	3 228	3 262	3 297	3 314	3 308	3 321	3 351
Landbouw en visserij	39	33	37	40	39	34	39	39
Delfstoffenwinning	1	1	1	1	1	1	2	1
Industrie	250	255	259	256	255	253	252	248
Energie en water	7	7	7	7	7	7	7	8
Bouwnijverheid	37	38	38	39	40	38	37	38
Handel, horeca en reparatie	729	732	734	735	741	741	739	735
Vervoer en communicatie	132	133	134	136	135	134	134	135
Financiële en zakelijke diensten	671	673	678	686	682	674	670	674
Overheid	396	406	409	409	416	426	430	434
Zorg en overige diensten	948	950	965	987	997	998	1 012	1 038
	<i>% verandering t.o.v. hetzelfde kwartaal van voorgaand jaar</i>							
Totaal	2,4	2,6	2,3	2,2	2,0	1,5	1,1	0,8
Landbouw en visserij	-1,0	2,6	3,0	2,6	2,4	2,9	1,2	-0,6
Delfstoffenwinning	-2,7	-3,7	-5,6	-3,6	-1,5	0,1	2,1	0,3
Industrie	0,7	0,5	0,2	0,2	-0,1	-0,8	-1,6	-2,3
Energie en water	-3,9	-3,5	-2,6	-2,3	-2,1	-0,9	0,1	-1,1
Bouwnijverheid	2,6	2,6	2,3	2,1	1,8	1,2	0,4	-0,3
Handel, horeca en reparatie	2,8	3,2	2,6	2,2	1,7	1,4	0,9	0,5
Vervoer en communicatie	4,2	3,7	3,0	2,6	2,2	1,1	0,0	-0,8
Financiële en zakelijke diensten	3,1	2,6	1,8	1,5	1,2	-0,1	-0,6	-0,8
Overheid	1,7	2,1	2,8	3,0	3,2	3,0	3,2	3,8
Zorg en overige diensten	2,6	3,7	3,9	4,2	4,4	4,3	4,4	4,8
Mannen	1,3	1,7	1,4	1,3	1,1	0,7	0,5	0,2
Landbouw en visserij	-1,3	3,2	4,2	2,7	3,2	2,4	0,0	-0,6
Delfstoffenwinning	-1,8	-3,6	-6,3	-4,9	-2,8	-0,6	1,8	0,0
Industrie	0,1	0,0	-0,6	-0,5	-0,6	-0,8	-1,3	-2,0
Energie en water	-4,4	-3,5	-2,5	-2,3	-2,2	-1,6	-1,3	-3,2
Bouwnijverheid	2,1	2,0	1,3	1,3	1,3	1,3	0,8	-0,2
Handel, horeca en reparatie	1,7	2,8	2,2	2,1	1,8	1,4	1,1	0,9
Vervoer en communicatie	3,0	3,0	2,5	2,4	2,1	1,1	0,1	-0,8
Financiële en zakelijke diensten	3,1	2,6	1,9	1,5	0,9	-0,4	-0,2	-0,2
Overheid	-0,1	0,4	1,0	1,0	1,8	1,6	1,8	2,1
Zorg en overige diensten	-0,6	1,4	3,0	2,0	2,2	2,3	3,1	4,0
Vrouwen	3,8	3,7	3,5	3,5	3,2	2,5	1,8	1,6
Landbouw en visserij	-0,5	1,2	0,3	2,4	0,6	4,2	4,0	-0,7
Delfstoffenwinning	-7,6	-4,5	-2,3	3,4	6,2	4,0	3,4	1,8
Industrie	3,0	2,2	2,8	2,5	1,6	-0,8	-2,7	-3,2
Energie en water	-1,9	-3,4	-3,0	-2,5	-1,7	1,8	6,3	7,9
Bouwnijverheid	8,9	9,3	15,2	11,1	7,8	0,9	-2,9	-1,6
Handel, horeca en reparatie	4,2	3,5	3,0	2,2	1,7	1,3	0,6	0,0
Vervoer en communicatie	7,3	5,6	4,4	3,2	2,3	1,1	-0,3	-0,8
Financiële en zakelijke diensten	3,0	2,7	1,7	1,5	1,6	0,2	-1,1	-1,6
Overheid	4,1	4,2	5,3	5,8	5,0	4,9	5,0	6,0
Zorg en overige diensten	3,7	4,6	4,2	5,0	5,2	5,0	4,8	5,1

Bron: CBS, Arbeidsrekeningen.

Tabel 2.1.2
Arbeidsvolume van werknemers naar geslacht en bedrijfstak

	2000*	2001*	2002*			2002*		
	4e kwartaal	1e kwartaal	2e kwartaal	3e kwartaal	4e kwartaal	1e kwartaal	2e kwartaal	3e kwartaal
<i>1 000 arbeidsjaren</i>								
Totaal	5 685	5 733	5 798	5 814	5 800	5 813	5 844	5 829
Landbouw en visserij	87	81	91	93	90	84	92	93
Delfstoffenwinning	8	8	8	8	8	8	8	8
Industrie	933	935	935	934	932	927	919	910
Energie en water	34	34	34	33	33	33	34	33
Bouwnijverheid	415	401	413	422	422	406	415	420
Handel, horeca en reparatie	1 068	1 093	1 108	1 100	1 090	1 109	1 116	1 103
Vervoer en communicatie	385	385	386	393	394	389	386	390
Financiële en zakelijke diensten	1 180	1 194	1 207	1 206	1 197	1 195	1 199	1 191
Overheid	734	746	751	751	758	768	774	776
Zorg en overige diensten	840	856	865	873	877	893	900	905
Mannen	3 654	3 669	3 707	3 713	3 698	3 695	3 720	3 710
Landbouw en visserij	67	63	70	71	69	64	70	71
Delfstoffenwinning	7	7	7	7	7	7	7	7
Industrie	753	751	748	749	748	745	738	733
Energie en water	29	29	29	28	28	28	28	28
Bouwnijverheid	391	377	388	397	395	382	391	395
Handel, horeca en reparatie	647	663	672	667	659	672	677	671
Vervoer en communicatie	295	294	295	300	301	297	296	297
Financiële en zakelijke diensten	730	738	747	745	740	738	746	742
Overheid	467	471	473	473	475	478	482	483
Zorg en overige diensten	271	277	277	275	276	284	285	283
Vrouwen	2 030	2 064	2 091	2 101	2 102	2 119	2 124	2 119
Landbouw en visserij	21	18	21	22	21	19	22	22
Delfstoffenwinning	1	1	1	1	1	1	1	1
Industrie	180	184	187	185	184	183	181	177
Energie en water	5	5	5	5	5	5	5	6
Bouwnijverheid	24	25	25	26	26	25	24	25
Handel, horeca en reparatie	421	431	436	433	431	437	439	432
Vervoer en communicatie	91	91	91	94	93	92	91	93
Financiële en zakelijke diensten	450	456	459	461	458	457	453	449
Overheid	267	275	278	278	283	290	292	292
Zorg en overige diensten	569	578	588	597	601	609	615	622
<i>% verandering t.o.v. hetzelfde kwartaal van voorgaand jaar</i>								
Totaal	1,8	2,1	2,3	2,2	2,0	1,4	0,8	0,2
Landbouw en visserij	-2,4	0,8	3,7	2,9	3,0	3,1	1,1	-0,6
Delfstoffenwinning	-1,2	-3,4	-5,8	-3,8	-1,7	0,1	2,0	-0,2
Industrie	0,4	0,6	0,1	0,1	-0,1	-0,8	-1,7	-2,5
Energie en water	-4,4	-3,5	-2,6	-2,3	-2,1	-1,1	0,1	-0,9
Bouwnijverheid	2,2	2,3	2,0	1,8	1,7	1,2	0,4	-0,6
Handel, horeca en reparatie	1,8	2,2	2,6	2,3	2,0	1,4	0,8	0,3
Vervoer en communicatie	4,4	3,8	2,8	2,5	2,2	1,2	0,0	-1,0
Financiële en zakelijke diensten	2,4	2,0	2,1	1,9	1,5	0,1	-0,6	-1,3
Overheid	1,5	2,1	2,9	3,0	3,2	2,9	3,0	3,3
Zorg en overige diensten	2,5	3,2	4,0	4,0	4,4	4,4	4,0	3,7
Mannen	0,9	1,3	1,4	1,3	1,2	0,7	0,3	-0,1
Landbouw en visserij	-1,8	2,3	4,6	2,9	3,6	2,6	0,0	-0,5
Delfstoffenwinning	-1,6	-3,4	-6,3	-4,9	-2,8	-0,5	2,1	0,1
Industrie	-0,2	0,0	-0,6	-0,5	-0,6	-0,8	-1,4	-2,1
Energie en water	-4,7	-3,6	-2,5	-2,3	-2,2	-1,6	-1,4	-3,3
Bouwnijverheid	1,9	1,8	1,2	1,3	1,3	1,3	0,7	-0,4
Handel, horeca en reparatie	0,9	1,8	2,1	2,1	1,8	1,3	0,8	0,5
Vervoer en communicatie	3,5	3,2	2,4	2,3	2,1	1,2	0,0	-1,0
Financiële en zakelijke diensten	2,1	1,8	2,2	1,9	1,3	0,0	-0,2	-0,4
Overheid	-0,3	0,5	1,1	1,0	1,7	1,6	1,8	2,1
Zorg en overige diensten	0,7	1,7	2,9	1,9	2,1	2,3	2,7	2,9
Vrouwen	3,5	3,5	3,8	3,8	3,5	2,6	1,6	0,8
Landbouw en visserij	-4,3	-3,9	0,6	3,1	1,2	4,8	4,7	-0,8
Delfstoffenwinning	2,3	-3,4	-2,7	3,2	5,9	4,2	1,3	-2,0
Industrie	3,0	2,8	3,0	2,7	1,8	-0,7	-3,1	-4,1
Energie en water	-2,6	-3,2	-3,0	-2,6	-1,8	1,8	8,7	12,7
Bouwnijverheid	7,9	9,5	16,4	11,7	8,3	0,9	-3,9	-3,2
Handel, horeca en reparatie	3,2	2,8	3,3	2,7	2,3	1,5	0,8	-0,1
Vervoer en communicatie	7,4	5,8	3,9	3,1	2,3	1,3	-0,2	-0,9
Financiële en zakelijke diensten	3,0	2,4	1,9	1,9	1,7	0,2	-1,4	-2,6
Overheid	4,7	5,1	6,2	6,5	5,7	5,3	5,0	5,2
Zorg en overige diensten	3,4	4,0	4,5	5,1	5,5	5,3	4,6	4,1

Bron: CBS, Arbeidsrekeningen.

2.2 Vacatures

Tabel 2.2.1
Vacatures naar economische activiteit en bedrijfsgrootte

	SBI-code	2000		2001				2002			Jaar- mutatie 2001- 2002
		30 sept.	31 dec.	31 maart	30 juni	30 sept.	31 dec.	31 maart	30 juni	30 sept.	
Totaal		183,4	204,2	215,6	218,1	170,7	163,9	177,8	162,0	115,1	-55,6
w.v.											
Particuliere bedrijven ¹⁾		169,4	188,8	200,6	201,7	156,1	147,8	162,8	146,0	103,3	-52,7
Overheid		14,0	15,4	15,0	16,4	14,7	16,0	15,1	15,9	11,8	-2,9
Bedrijfssector											
Landbouw en visserij	01-05	2,8	3,8	4,4	3,4	2,7	2,6	4,6	4,0	1,2	-1,5
Industrie en bouwnijverheid	10-45	42,7	43,8	45,2	45,5	35,0	33,8	35,1	31,6	18,7	-16,3
Commerciële dienstverlening	50-74	98,6	112,0	118,7	118,6	88,1	82,0	90,0	82,3	59,2	-29,0
Niet-commerciële dienstverlening	75-93	39,3	44,6	47,4	50,6	44,9	45,5	48,1	44,1	36,0	-8,9
Bedrijfstak											
Delfstoffenwinning	10-14	0,2	0,2	0,1	0,2	0,1	0,1	0,3	0,2	0,3	0,1
Industrie	15-37	25,3	26,4	24,5	24,8	20,0	18,5	18,4	16,8	11,2	-8,7
Energie- en waterleidingbedrijven	40-41	0,4	0,5	0,7	0,5	0,4	0,6	0,5	0,4	0,4	-0,1
Bouwnijverheid	45	16,8	16,7	19,8	20,1	14,5	14,6	15,8	14,2	6,9	-7,6
Handel	50-52	31,3	35,3	35,3	35,9	26,6	25,9	29,9	27,7	20,7	-5,9
Horeca	55	7,1	7,5	9,3	9,5	8,4	7,4	9,0	9,9	6,7	-1,7
Vervoer en communicatie	60-64	12,7	12,2	11,4	10,7	8,1	7,0	8,2	7,8	5,6	-2,5
w.o. post en telecommunicatie	64	3,1	2,7	2,8	2,1	1,3	1,3	1,2	0,9	0,6	-0,7
Financiële instellingen	65-67	5,8	8,0	8,2	7,5	5,9	7,5	6,0	4,8	3,0	-2,9
Zakelijke dienstverlening	70-74	41,8	49,1	54,4	54,9	39,2	34,2	36,9	32,0	23,2	-16,0
w.o. computerservice, informatietechnologie	72	6,8	8,3	10,7	8,4	6,1	5	4,1	3,3	1,8	-4,3
Openbaar bestuur	75	8,7	9,4	9,8	9,6	9,0	10,0	9,9	9,0	7,3	-1,7
Onderwijs	80	5,5	6,1	5,7	7,0	6,3	6,1	4,3	5,8	3,7	-2,6
Gezondheids- en welzijnszorg	85	18,6	20,6	22,8	23,8	22,2	21,5	24,0	20,9	19,4	-2,8
Cultuur en overige dienstverlening	90-93	6,5	8,5	9,1	10,3	7,5	7,9	10,0	8,4	5,7	-1,8
Bedrijfsgrootte											
Bedrijven met 1- 9 werknemers		39,7	49,5	54,4	61,1	45,7	44,1	54,0	47,6	28,0	-17,7
Bedrijven met 10-99 werknemers		59,9	63,1	65,0	69,6	52,4	50,4	55,5	51,3	33,8	-18,7
Bedrijven met 100 werknemers en meer		83,8	91,6	96,2	87,4	72,7	69,4	68,3	63,0	53,4	-19,3

¹⁾ Inclusief gesubsidieerde sector.

Bron: CBS, Vacature-enquête.

Tabel 2.2.2
Ontstane vacatures naar economische activiteit en bedrijfsgrootte ¹⁾

	SBI-code	2000		2001		2002				Jaar- mutatie 2001– 2002	
		30 sept.	31 dec.	31 maart	30 juni	30 sept.	31 dec.	31 maart	30 juni		30 sept.
<i>x 1 000</i>											
Totaal		230	254	270	273	209	194	213	200	160	–49
w.v.											
Particuliere bedrijven ²⁾		208	237	252	252	189	176	196	182	141	–48
Overheid		22	17	18	20	20	17	17	18	19	–2
Bedrijfssector											
Landbouw en visserij	01–05	8	6	6	4	4	3	6	4	2	–2
Industrie en bouwnijverheid	10–45	38	42	49	42	33	30	35	31	20	–13
Commerciële dienstverlening	50–74	126	149	152	160	114	107	115	111	86	–29
Niet-commerciële dienstverlening	75–93	59	57	62	67	58	54	57	54	52	–5
Bedrijfstak											
Delfstoffenwinning	10–14	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Industrie	15–37	23	27	27	27	20	18	19	17	13	–7
Energie- en waterleidingbedrijven	40–41	0	1	1	0	0	1	0	0	0	0
Bouwnijverheid	45	14	14	22	15	12	11	15	13	7	–6
Handel	50–52	51	61	55	52	45	44	43	40	35	–9
Horeca	55	13	11	17	23	16	11	15	19	11	–5
Vervoer en communicatie	60–64	16	15	14	15	10	9	12	12	9	–1
w.o. post en telecommunicatie	64	4	4	3	3	2	2	2	1	1	–1
Financiële instellingen	65–67	6	10	9	7	7	8	5	5	4	–3
Zakelijke dienstverlening	70–74	39	52	56	63	37	34	40	35	27	–11
w.o. computerservice, informatietechnologie	72	5	7	9	6	5	4	3	3	2	–3
Openbaar bestuur	75	7	7	9	9	7	9	8	7	6	–2
Onderwijs	80	15	10	9	11	14	8	8	10	12	–1
Gezondheids- en welzijnszorg	85	26	28	32	32	27	27	30	27	26	–1
Cultuur en overige dienstverlening	90–93	11	12	12	14	9	10	11	11	8	–1
Bedrijfsgrootte											
Bedrijven met 1– 9 werknemers		59	69	76	82	55	54	64	60	38	–17
Bedrijven met 10–99 werknemers		74	80	86	93	69	62	69	67	47	–22
Bedrijven met 100 werknemers en meer		96	104	108	97	85	77	79	73	74	–10

¹⁾ In het kwartaal eindigend op aangegeven datum.

²⁾ Inclusief gesubsidieerde sector.

Bron: CBS, Vacature-enquête.

Tabel 2.2.3
Vervulde vacatures naar economische activiteit en bedrijfsgrootte¹⁾²⁾

	SBI-code	2000		2001		2002				Jaar- mutatie 2001- 2002	
		30 sept.	31 dec.	31 maart	30 juni	30 sept.	31 dec.	31 maart	30 juni		30 sept.
<i>x 1 000</i>											
Totaal		265	233	258	270	256	200	199	216	207	-50
w.v.											
Particuliere bedrijven ³⁾		241	217	241	251	234	185	181	199	184	-51
Overheid		24	16	18	19	22	16	18	17	23	1
Bedrijfssector											
Landbouw en visserij	01-05	9	5	6	5	5	3	4	5	5	0
Industrie en bouwnijverheid	10-45	49	41	48	42	43	31	33	34	33	-11
Commerciële dienstverlening	50-74	143	136	145	160	145	113	107	119	109	-36
Niet-commerciële dienstverlening	75-93	63	52	60	64	63	53	55	58	61	-3
Bedrijfstak											
Delfstoffenwinning	10-14	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Industrie	15-37	30	26	28	26	25	19	19	19	18	-7
Energie- en waterleidingbedrijven	40-41	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0
Bouwnijverheid	45	18	15	19	15	18	11	14	15	14	-4
Handel	50-52	58	57	55	51	54	44	39	42	42	-12
Horeca	55	16	11	15	23	17	12	13	18	14	-3
Vervoer en communicatie	60-64	15	16	15	15	13	10	10	12	11	-1
w.o. post en telecommunicatie	64	3	4	3	3	3	2	2	1	1	-1
Financiële instellingen	65-67	8	8	9	8	8	7	7	6	5	-3
Zakelijke dienstverlening	70-74	47	45	51	62	53	39	37	40	35	-18
w.o. computerservice, informatietechnologie	72	6	5	7	9	7	6	4	4	4	-4
Openbaar bestuur	75	8	7	8	9	8	8	8	8	7	-1
Onderwijs	80	17	9	9	10	14	8	10	9	15	0
Gezondheids- en welzijnszorg	85	26	26	30	31	29	28	28	30	28	-1
Cultuur en overige dienstverlening	90-93	12	10	12	13	12	9	9	12	11	-1
Bedrijfsgrootte											
Bedrijven met 1- 9 werknemers		71	59	71	76	71	56	54	66	58	-13
Bedrijven met 10-99 werknemers		87	77	84	88	87	64	64	71	65	-22
Bedrijven met 100 werknemers en meer		107	97	103	106	99	81	80	78	84	-15

¹⁾ Het aantal vervulde vacatures is inclusief het aantal vervallen vacatures.

²⁾ In het kwartaal eindigend op aangegeven datum.

³⁾ Inclusief gesubsidieerde sector.

Bron: CBS, Vacature-enquête.

2.3 Werkloosheid

Tabel 2.3.1
Geregisteerde werklozen naar geslacht, leeftijd en duur van inschrijving, driemaandsgemiddelden ¹⁾

	2001				2002			
	juli	augustus	september	oktober	juli	augustus	september	oktober
	<i>x 1 000</i>							
Leeftijd en geslacht								
Totaal	135	141	140	141	166	172	177	183
16-24 jaar	15	18	20	22	19	21	23	24
25-34 jaar	35	34	33	34	44	46	45	48
35-64 jaar	85	89	87	85	102	105	109	110
Man	67	72	70	70	90	94	95	99
16-24 jaar	9	11	12	11	13	13	14	14
25-64 jaar	58	60	59	59	77	81	81	85
Vrouw	68	69	69	71	76	77	82	84
16-24 jaar	6	6	8	11	7	8	9	10
25-64 jaar	62	63	62	60	70	70	73	74
Duur inschrijving en geslacht ²⁾								
Korter dan 1 jaar	87	91	93	95	114	116	120	125
man	41	44	47	48	64	64	65	68
vrouw	46	47	46	47	50	52	55	57
1 jaar of langer	48	50	47	46	52	56	57	58
man	26	27	24	23	26	30	31	31
vrouw	22	22	23	24	26	26	27	27

¹⁾ Driemaandsgemiddelden opgenomen onder de middelste maand. Niet voor seizoen gecorrigeerde cijfers.

²⁾ Duur inschrijving volgens registratie bij Centra voor Werk en Inkomen; het betreft een onafgebroken periode van inschrijving.

Bron: CBS, Enquête beroepsbevolking.

Tabel 2.3.2
Geregisteerde werklozen ¹⁾ van 16-64 jaar naar landsdeel en de 4 grote gemeenten ²⁾

	2001			2002			2001	2002
	2e kwartaal	3e kwartaal	4e kwartaal	1e kwartaal	2e kwartaal	3e kwartaal	3e kwartaal	3e kwartaal
	<i>x 1 000</i>						<i>% van de beroepsbevolking</i>	
Nederland	132	141	135	161	164	172	1,9	2,3
Noord-Nederland	19	20	22	26	23	23	2,8	3,2
Oost-Nederland	30	26	30	28	29	31	1,8	2,1
West-Nederland	55	69	53	73	77	81	2,0	2,4
Zuid-Nederland	28	26	31	34	35	37	1,6	2,4
Vier grote gemeenten	21	34	24	35	35	39	1,9	4,2

¹⁾ Niet voor seizoeninvloeden gecorrigeerd

²⁾ Noord-Nederland: Groningen, Friesland, Drenthe;
Oost-Nederland: Overijssel, Flevoland, Gelderland;
West-Nederland: Utrecht, Noord-Holland, Zuid-Holland, Zeeland;
Zuid-Nederland: Noord-Brabant, Limburg;
4 grote gemeenten: Amsterdam, Rotterdam, 's-Gravenhage, Utrecht.

Bron: CBS, Enquête beroepsbevolking.

Tabel 2.3.3
Ingeschreven personen van 16–64 jaar naar arbeidspositie volgens de Enquête Beroepsbevolking

	2000		2001			2002		
	4e kwartaal	1e kwartaal	2e kwartaal	3e kwartaal	4e kwartaal	1e kwartaal	2e kwartaal	3e kwartaal
<i>x 1 000</i>								
Totaal ¹⁾	644	629	579	553	571	592	572	572
Geregistreerde werklozen	186	176	132	141	135	162	163	172
Werkzame beroepsbevolking	228	236	203	179	180	175	160	164
Niet beschikbaar voor de arbeidsmarkt	230	218	244	233	255	255	248	237
<i>% van ingeschreven personen</i>								
Totaal	100	100	100	100	100	100	100	100
Geregistreerde werklozen	29	28	23	25	24	27	29	30
Werkzame beroepsbevolking	35	37	35	32	32	30	28	29
Niet beschikbaar voor de arbeidsmarkt	36	35	42	42	45	43	43	41

¹⁾ De hier vermelde aantallen volgens de registratie zijn bepaald uit het maandelijks door het Centrum voor Werk en Inkomen aan het CBS ter beschikking gestelde data-bestand (het zgn. Gis-bestand).

Bron: CBS, Enquête beroepsbevolking.

Tabel 2.3.4
Werkzoekenden zonder baan ¹⁾; maandcijfers seizoensgecorrigeerd

	2000	2001*		2002*							
		nov.	dec.	april	mei	juni	juli	aug.	sept.	okt.	nov.
<i>in % van de beroepsbevolking</i>											
België	7,0	6,7	6,7	6,8	6,8	6,9	6,9	6,9	6,8	6,9	7,1
Denemarken	4,7	4,3	4,3	4,4	4,4	4,5	4,5	4,6	4,6	4,7	.
Duitsland	8,1	7,9	7,9	8,0	8,2	8,3	8,3	8,3	8,3	8,3	8,4
Finland	9,8	9,2	9,3	9,2	9,3	9,3	9,2	9,2	9,1	9,0	8,9
Frankrijk	9,5	8,6	8,7	8,7	8,7	8,7	8,8	8,8	8,8	8,8	.
Griekenland	.	10,7	10,7	9,9	9,9	9,9
Ierland	4,2	4,1	4,1	4,3	4,3	4,4	4,4	4,4	4,4	4,4	4,4
Italië	10,5	9,2	9,1	9,0	9,0	9,0	9,0
Luxemburg	2,2	2,1	2,1	2,2	2,3	2,3	2,4	2,5	2,5	2,6	.
Nederland	2,8	2,3	2,4	2,6	2,7	2,8	2,8	2,8	2,8	2,9	.
Oostenrijk	3,7	3,8	3,9	4,0	4,1	4,1	4,2	4,2	4,2	4,1	4,1
Portugal	4,2	4,1	4,2	4,4	4,4	4,5	4,6	4,7	4,8	5,0	5,1
Spanje	14,1	10,6	10,7	11,2	11,2	11,3	11,4	11,5	11,6	11,7	11,8
Verenigd Koninkrijk	5,5	5,1	5,1	5,2	5,1	5,1	5,1	5,2	5,2	.	.
Zweden	5,9	4,8	5,0	5,1	5,0	4,9	5,0	4,8	5,1	5,1	5,1
EU-15	8,3	7,4	7,4	7,5	7,5	7,6	7,6	7,6	7,6	7,7	.
Verenigde Staten	5,5	5,6	5,7	6,1	5,9	5,9	5,8	5,7	5,6	5,7	5,9
Japan	4,7	5,4	5,5	5,2	5,4	5,4	5,4	5,5	5,5	.	.

¹⁾ Het betreft personen zonder werk die betaald werk zoeken en onmiddellijk voor een werkkring beschikbaar zijn (werkloosheid volgens de ILO-definitie). De maand- en jaarcijfers zijn door Eurostat berekend op grond van het Labour Force Survey van de EU en gegevens over de geregistreerde werkloosheid.

Bron: Eurostat.

2.4 Cao-lonen

Tabel 2.4.1
Cao-lonen per uur inclusief bijzondere beloningen

	Sbi-code ¹⁾	2001		2002*										
		nov.	dec.	jan.	febr.	maart	april	mei	juni	juli	aug.	sept.	okt.	nov.
<i>1990=100</i>														
Totaal	01-93	140,2	140,2	141,6	141,8	142,2	142,7	142,8	143,0	144,4	144,5	144,6	144,9	144,9
Leeftijdscategorie														
Jeugd		142,9	142,9	144,8	144,8	145,1	145,3	145,3	145,3	146,9	146,9	147,0	148,0	147,7
Volwassenen		140,0	140,0	141,4	141,6	142,0	142,5	142,6	142,8	144,3	144,3	144,4	144,7	144,7
Cao-sector														
Particuliere bedrijven		140,9	140,9	142,1	142,2	142,6	143,1	143,2	143,5	144,7	144,9	145,0	145,4	145,3
Overheid		138,0	138,0	139,8	140,8	141,1	141,4	141,4	141,4	142,7	142,7	142,7	142,9	143,3
Gesubsidieerde sector		139,7	139,7	141,6	141,7	141,8	142,2	142,4	142,5	145,5	145,3	145,3	145,5	145,5
Bedrijfssector ¹⁾														
Landbouw en visserij	01-05	142,3	142,3	145,3	145,3	145,3	145,3	145,3	145,3	148,2	148,2	148,5	148,5	148,5
Industrie en bouwnijverheid	10-45	141,8	141,8	142,9	143,1	143,8	144,8	144,8	144,9	146,5	146,4	146,5	146,6	146,4
Commerciële dienstverlening	50-74	139,7	139,7	141,1	141,1	141,4	141,7	141,8	142,2	143,2	143,5	143,6	144,2	144,1
Niet-commerciële dienstverlening	75-93	139,2	139,2	140,9	141,5	141,7	142,0	142,1	142,2	144,1	144,0	144,0	144,2	144,4
Bedrijfstak ¹⁾														
Industrie	15-37	140,4	140,4	141,4	141,7	142,2	143,4	143,5	143,6	144,8	144,7	144,8	145,0	144,8
Energie- en waterleidingbedrijven	40-41	136,4	136,4	137,2	138,8	138,8	141,8	141,8	141,8	141,8	141,8	141,8	142,0	142,0
Bouwnijverheid	45	146,2	146,2	147,3	147,3	148,5	148,5	148,5	148,8	151,5	151,5	151,5	151,5	151,0
Handel	50-52	140,6	140,6	141,9	141,9	142,5	142,6	142,7	142,9	144,4	144,4	144,8	145,6	145,3
Horeca	55	142,5	142,5	143,2	143,2	143,2	143,2	143,2	143,2	143,2	143,2	143,2	143,2	143,2
Vervoer en communicatie	60-64	136,4	136,4	137,0	137,1	137,3	138,7	138,8	140,0	140,1	140,2	140,1	140,1	140,1
Financiële instellingen	65-67	140,2	140,7	141,4	141,4	141,9	142,0	142,6	142,6	145,1	145,9	145,9	145,9	145,9
Zakelijke dienstverlening	70-74	139,9	139,8	141,9	141,9	141,9	141,9	141,9	142,1	142,9	143,3	143,3	144,2	144,4
Openbaar bestuur	75	138,3	138,3	138,9	140,5	140,5	141,0	141,1	141,1	141,4	141,4	141,4	141,8	142,7
Onderwijs	80	137,6	137,6	141,1	141,1	141,1	141,1	141,1	141,1	144,0	144,0	144,0	144,0	144,0
Gezondheids- en welzijnszorg	85	140,6	140,6	142,4	142,5	143,0	143,1	143,2	143,4	146,6	146,3	146,3	146,3	146,3
Cultuur en overige dienstverlening	90-93	140,4	140,4	141,7	141,7	141,9	143,3	143,3	143,3	144,2	144,2	144,2	144,5	144,5
Bedrijfsklasse ¹⁾														
Voedings- en genotmiddelenindustrie	15-16	140,2	140,2	141,2	141,2	141,4	142,8	142,9	143,3	144,6	144,5	144,9	145,1	145,1
Grafische industrie	22	138,4	138,4	138,9	140,8	140,8	141,4	141,4	141,4	141,5	141,5	141,5	142,4	142,4
Chemische industrie	24	142,9	142,9	144,8	144,8	144,9	149,8	149,9	149,9	150,0	150,0	150,0	150,0	150,0
Metaal- en elektrotechnische industrie	27-35	140,2	140,2	141,1	141,3	142,4	142,4	142,4	142,4	143,4	143,4	143,4	143,4	143,0
Groothandel	51	138,7	138,7	140,3	140,3	140,3	140,5	140,6	140,9	142,5	142,5	142,5	143,8	143,8
Detailhandel	52	144,1	144,4	145,4	145,4	145,7	145,8	145,9	145,9	147,6	147,6	148,9	149,2	149,2
Financiële instellingen en zakelijke dienstverlening	65-74	140,0	140,0	141,8	141,8	141,9	141,9	142,1	142,3	143,5	144,0	144,0	144,7	144,8
Bankwezen	65	140,7	140,7	141,6	141,6	142,3	142,3	143,1	143,1	145,3	146,5	146,5	146,5	146,5
Verzekeringswezen en pensioenfondsen	66	139,5	141,5	141,8	141,8	141,8	142,2	142,4	142,4	145,4	145,2	145,2	145,3	145,3

¹⁾ Indeling naar economische activiteit volgens de Standaard bedrijfsindeling (SBI 1993).

Tabel 2.4.2
Cao-lonen per maand inclusief bijzondere beloningen

	Sbi-code ¹⁾	2001		2002*										
		nov.	dec.	jan.	febr.	maart	april	mei	juni	juli	aug.	sept.	okt.	nov.
<i>1990=100</i>														
Totaal	01-93	136,9	136,9	138,3	138,5	138,9	139,4	139,4	139,6	141,1	141,1	141,2	141,5	141,5
Leeftijdscategorie														
Jeugd		141,2	141,2	143,1	143,1	143,3	143,5	143,6	143,6	145,1	145,1	145,2	146,2	146,0
Volwassenen		136,6	136,7	138,0	138,2	138,6	139,1	139,2	139,4	140,8	140,9	140,9	141,2	141,2
Cao-sector														
Particuliere bedrijven		138,9	139,0	140,2	140,2	140,6	141,2	141,2	141,5	142,7	142,9	143,0	143,4	143,3
Overheid		132,4	132,4	134,1	135,0	135,3	135,6	135,6	135,6	136,8	136,8	136,8	137,0	137,4
Gesubsidieerde sector		132,7	132,7	134,5	134,6	134,7	135,1	135,2	135,4	138,3	138,0	138,0	138,2	138,2
Bedrijfssector¹⁾														
Landbouw en visserij	01-05	139,2	139,2	142,1	142,1	142,1	142,1	142,1	142,1	145,0	145,0	145,3	145,3	145,3
Industrie en bouwnijverheid	10-45	139,8	139,8	140,8	141,1	141,7	142,7	142,7	142,9	144,4	144,3	144,4	144,5	144,3
Commerciële dienstverlening	50-74	137,7	137,8	139,1	139,1	139,4	139,7	139,8	140,2	141,2	141,4	141,6	142,1	142,1
Niet-commerciële dienstverlening	75-93	133,0	133,0	134,6	135,1	135,4	135,7	135,7	135,8	137,7	137,6	137,6	137,7	138,0
Bedrijfstak¹⁾														
Industrie	15-37	138,8	138,8	139,8	140,1	140,6	141,8	141,8	141,9	143,1	143,1	143,2	143,3	143,1
Energie- en waterleidingbedrijven	40-41	133,9	133,9	134,7	136,3	136,3	139,2	139,2	139,2	139,2	139,2	139,2	139,4	139,4
Bouwnijverheid	45	143,1	143,1	144,2	144,2	145,3	145,4	145,4	145,7	148,3	148,3	148,3	148,3	147,8
Handel	50-52	138,9	138,9	140,2	140,2	140,8	140,9	141,0	141,2	142,6	142,6	143,1	143,8	143,6
Horeca	55	142,3	142,3	143,0	143,0	143,0	143,0	143,0	143,0	143,0	143,0	143,0	143,0	143,0
Vervoer en communicatie	60-64	134,5	134,5	135,1	135,2	135,4	136,8	137,0	138,1	138,2	138,3	138,2	138,3	138,3
Financiële instellingen	65-67	134,2	134,6	135,4	135,4	135,8	135,9	136,5	136,5	138,9	139,6	139,6	139,7	139,7
Zakelijke dienstverlening	70-74	139,0	138,9	141,0	141,0	141,0	141,0	141,0	141,3	142,0	142,4	142,4	143,3	143,5
Openbaar bestuur	75	132,9	132,9	133,5	135,1	135,1	135,5	135,6	135,6	135,9	135,9	135,9	136,3	137,2
Onderwijs	80	131,4	131,4	134,7	134,7	134,7	134,7	134,7	134,7	137,5	137,5	137,5	137,5	137,5
Gezondheids- en welzijnszorg	85	132,9	132,9	134,5	134,6	135,1	135,2	135,2	135,4	138,5	138,2	138,2	138,2	138,2
Cultuur en overige dienstverlening	90-93	136,6	136,6	137,8	137,8	138,1	139,4	139,4	139,4	140,3	140,3	140,3	140,6	140,6
Bedrijfsklasse¹⁾														
Voedings- en genotmiddelenindustrie	15-16	140,0	140,0	141,1	141,1	141,2	142,6	142,7	143,2	144,4	144,3	144,7	145,0	145,0
Grafische industrie	22	138,5	138,5	139,0	140,8	140,8	141,5	141,5	141,5	141,6	141,6	141,6	142,5	142,5
Chemische industrie	24	139,0	139,0	140,5	140,5	140,6	145,4	145,4	145,4	145,5	145,6	145,6	145,6	145,6
Metaal- en elektrotechnische industrie	27-35	139,0	139,0	139,8	140,1	141,1	141,1	141,1	141,1	142,1	142,1	142,1	142,1	141,7
Groothandel	51	137,7	137,7	139,3	139,3	139,3	139,5	139,6	139,9	141,5	141,5	141,5	142,7	142,7
Detailhandel	52	141,1	141,3	142,3	142,3	142,6	142,7	142,8	142,8	144,4	144,5	145,8	146,0	146,0
Financiële instellingen en zakelijke dienstverlening	65-74	137,6	137,7	139,4	139,4	139,5	139,6	139,7	139,9	141,1	141,5	141,5	142,2	142,3
Bankwezen	65	132,5	132,5	133,3	133,3	134,0	134,0	134,7	134,7	136,8	137,9	137,9	137,9	137,9
Verzekeringswezen en pensioenfondsen	66	137,5	139,4	139,7	139,7	139,7	140,2	140,3	140,3	143,3	143,1	143,1	143,2	143,2

¹⁾ Indeling naar economische activiteit volgens de Standaard bedrijfsindeling (SBI 1993).

Tabel 2.4.3
Contractuele loonkosten per uur inclusief bijzondere beloningen

	Sbi-code ¹⁾	2001		2002*										
		nov.	dec.	jan.	febr.	maart	april	mei	juni	juli	aug.	sept.	okt.	nov.
<i>1990=100</i>														
Metaal- en elektrotechnische industrie	27-35	139,4	139,4	139,6	139,9	140,9	140,9	140,9	140,9	141,9	141,9	142,0	142,0	141,5
Verzekeringswezen en pensioenfondsen	66	139,8	141,7	141,9	141,9	141,9	142,4	142,5	142,5	145,5	145,3	145,3	145,4	145,4
Openbaar bestuur	75	139,0	139,0	140,2	141,9	141,9	142,4	142,5	142,5	142,8	142,8	142,8	143,2	144,1
Onderwijs	80	139,8	139,8	144,3	144,3	144,3	144,3	144,3	144,3	147,3	147,3	147,3	147,3	147,3
Gezondheids- en welzijnszorg	85	137,3	137,3	139,4	139,5	140,1	140,2	140,2	140,4	143,5	143,2	143,2	143,3	143,3

¹⁾ Indeling naar economische activiteit volgens de Standaard bedrijfsindeling (SBI 1993).

2.5 Verdiende lonen en loonkosten

Tabel 2.5.1
Loonkosten per arbeidsjaar naar bedrijfstak

	2000*			2001*			2002*		
	4e kwartaal	1e kwartaal	2e kwartaal	3e kwartaal	4e kwartaal	1e kwartaal	2e kwartaal	3e kwartaal	
<i>1 000 euro</i>									
Totaal	9,0	8,8	10,9	8,9	9,4	9,3	11,4	9,3	
Landbouw en visserij	6,7	6,8	7,7	6,9	7,1	7,0	8,1	7,2	
Delfstoffenwinning	15,9	16,7	17,1	15,3	17,1	17,4	18,0	16,3	
Industrie	9,4	9,1	11,3	9,1	9,9	9,5	11,9	9,6	
Energie en water	11,6	11,5	14,2	12,0	12,1	12,0	14,7	12,5	
Bouwnijverheid	8,4	8,6	10,9	9,0	8,9	9,1	11,5	9,5	
Handel, horeca en reparatie	7,5	7,3	8,9	7,4	7,9	7,7	9,4	7,7	
Vervoer en communicatie	9,8	9,5	11,6	9,5	10,4	9,9	12,2	9,9	
Financiële en zakelijke diensten	9,7	9,5	11,4	9,5	10,3	10,1	12,1	10,0	
Overheid	10,9	10,9	13,8	11,1	11,5	11,3	14,2	11,4	
Zorg en overige diensten	7,6	7,6	9,5	7,8	8,0	7,9	10,0	8,1	
<i>% verandering t.o.v. hetzelfde kwartaal van voorgaand jaar</i>									
Totaal	4,2	5,0	4,9	4,8	5,3	4,6	5,0	4,6	
Landbouw en visserij	6,0	8,7	1,9	6,0	5,8	3,4	5,8	5,1	
Delfstoffenwinning	-0,2	4,7	5,3	6,9	8,1	4,5	5,5	6,9	
Industrie	4,3	4,6	4,6	4,9	4,9	4,3	5,2	5,2	
Energie en water	3,9	5,4	5,4	5,0	4,8	4,5	3,7	3,8	
Bouwnijverheid	2,7	6,0	6,4	5,8	6,4	5,8	5,2	5,1	
Handel, horeca en reparatie	5,2	5,2	3,4	4,4	4,9	4,7	4,9	4,0	
Vervoer en communicatie	3,8	5,0	5,1	5,1	5,2	4,6	5,2	4,6	
Financiële en zakelijke diensten	4,5	5,0	6,5	5,4	6,4	6,0	6,5	5,6	
Overheid	4,5	5,8	5,6	5,3	5,4	3,2	3,0	3,1	
Zorg en overige diensten	3,0	4,0	3,6	3,3	4,3	3,8	4,8	4,6	

Bron: CBS, Arbeidsrekeningen.

Tabel 2.5.2
Loonkosten naar bedrijfstak

	2000*			2001*			2002*		
	4e kwartaal	1e kwartaal	2e kwartaal	3e kwartaal	4e kwartaal	1e kwartaal	2e kwartaal	3e kwartaal	
<i>mld euro</i>									
Totaal	51,0	50,7	63,1	51,9	54,8	53,8	66,7	54,4	
Landbouw en visserij	0,6	0,6	0,7	0,6	0,6	0,6	0,8	0,7	
Delfstoffenwinning	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	
Industrie	8,8	8,5	10,6	8,5	9,2	8,8	11,0	8,7	
Energie en water	0,4	0,4	0,5	0,4	0,4	0,4	0,5	0,4	
Bouwnijverheid	3,5	3,5	4,5	3,8	3,8	3,7	4,8	4,0	
Handel, horeca en reparatie	8,0	8,0	9,9	8,2	8,6	8,5	10,4	8,5	
Vervoer en communicatie	3,8	3,6	4,5	3,7	4,1	3,9	4,7	3,9	
Financiële en zakelijke diensten	11,4	11,3	13,7	11,4	12,3	12,0	14,5	11,9	
Overheid	8,0	8,2	10,4	8,3	8,7	8,7	11,0	8,9	
Zorg en overige diensten	6,4	6,5	8,3	6,8	7,0	7,1	9,0	7,4	
<i>% verandering t.o.v. hetzelfde kwartaal van voorgaand jaar</i>									
Totaal	6,1	7,2	7,3	7,1	7,5	6,0	5,8	4,9	
Landbouw en visserij	3,5	9,6	5,7	9,1	9,0	6,7	7,0	4,5	
Delfstoffenwinning	-1,3	1,2	-0,8	2,8	6,3	4,6	7,5	6,6	
Industrie	4,7	5,2	4,8	5,1	4,8	3,5	3,4	2,5	
Energie en water	-0,7	1,8	2,6	2,6	2,6	3,3	3,8	2,8	
Bouwnijverheid	4,9	8,4	8,5	7,7	8,2	7,1	5,6	4,5	
Handel, horeca en reparatie	7,1	7,5	6,1	6,8	7,1	6,2	5,7	4,4	
Vervoer en communicatie	8,4	9,0	8,0	7,7	7,5	5,9	5,2	3,6	
Financiële en zakelijke diensten	7,1	7,1	8,6	7,3	8,0	6,1	5,8	4,3	
Overheid	6,0	8,0	8,7	8,4	8,7	6,2	6,1	6,5	
Zorg en overige diensten	5,5	7,4	7,7	7,5	8,9	8,3	9,0	8,5	

Bron: CBS, Arbeidsrekeningen.

2.6 Consumentenprijzen

Tabel 2.6.1
Consumentenprijsindexcijfers (1995=100)

	Jan.	Febr.	Maart	April	Mei	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	Jaar
Alle huishoudens													
1996	100,6	101,0	102,0	102,3	102,0	101,6	101,9	101,7	102,7	102,9	102,8	102,7	102,0
1997	102,8	103,0	103,8	103,9	104,2	103,6	104,0	104,3	105,2	105,3	105,4	105,1	104,2
1998	104,7	105,3	106,2	106,4	106,3	105,9	106,1	106,1	107,0	107,3	107,2	106,9	106,3
1999	107,0	107,5	108,5	108,7	108,7	108,3	108,3	108,9	109,4	109,5	109,6	109,2	108,6
2000	109,1	109,6	110,6	111,0	111,3	111,2	111,3	111,6	112,6	112,9	112,9	112,4	111,4
2001	113,7	114,5	115,7	116,4	116,7	116,2	116,4	116,8	117,9	117,8	117,6	117,4	116,4
2002	118,3	118,8	119,9	120,6	120,6	120,2	120,5	120,7	121,9	121,8	121,4*		
Alle huishoudens, afgeleid													
1996	99,9	100,3	101,2	101,5	101,3	100,9	101,2	101,0	102,0	102,2	102,1	102,0	101,3
1997	101,9	102,1	102,8	102,9	103,1	102,6	103,0	103,3	104,3	104,4	104,4	104,1	103,3
1998	103,5	104,1	105,0	105,2	105,1	104,7	104,9	104,9	105,8	106,1	106,0	105,7	105,1
1999	105,3	105,8	106,7	107,0	107,0	106,6	106,5	107,1	107,6	107,7	107,8	107,5	106,9
2000	106,9	107,5	108,5	108,8	109,1	109,1	109,1	109,4	110,4	110,8	110,8	110,2	109,2
2001	110,4	111,1	112,3	113,0	113,4	112,9	113,1	113,4	114,5	114,5	114,2	114,0	113,1
2002	114,9	115,4	116,5	117,1	117,1	116,7	116,9	117,2	118,4	118,3	118,0*		
Werknemersgezinnen met laag inkomen													
1996	100,6	100,9	101,9	102,2	101,9	101,5	101,8	101,6	102,5	102,8	102,6	102,5	101,9
1997	102,7	102,9	103,7	103,8	104,0	103,5	103,9	104,1	105,0	105,1	105,2	104,9	104,1
1998	104,6	105,2	106,0	106,3	106,2	105,7	105,9	105,9	106,8	107,0	107,0	106,7	106,1
1999	106,8	107,4	108,3	108,5	108,5	108,1	108,0	108,6	109,1	109,2	109,4	109,0	108,4
2000	108,8	109,4	110,4	110,6	111,0	110,9	110,9	111,3	112,3	112,6	112,7	112,1	111,1
2001	113,4	114,3	115,4	116,1	116,5	116,0	116,2	116,5	117,6	117,6	117,4	117,1	116,2
2002	118,0	118,5	119,6	120,2	120,2	119,9	120,1	120,3	121,6	121,4	121,1*		
Werknemersgezinnen met laag inkomen, afgeleid													
1996	99,9	100,2	101,2	101,5	101,2	100,8	101,1	100,9	101,8	102,1	101,9	101,9	101,2
1997	101,8	102,0	102,7	102,8	103,0	102,5	102,9	103,2	104,1	104,2	104,3	104,0	103,1
1998	103,4	104,0	104,8	105,1	105,0	104,5	104,7	104,7	105,6	105,9	105,8	105,5	104,9
1999	105,1	105,6	106,5	106,8	106,8	106,4	106,3	106,9	107,3	107,4	107,6	107,2	106,7
2000	106,7	107,2	108,2	108,5	108,8	108,8	108,8	109,1	110,1	110,5	110,5	110,0	108,9
2001	110,1	110,9	112,1	112,8	113,1	112,6	112,8	113,2	114,2	114,2	114,0	113,8	112,8
2002	114,5	115,0	116,1	116,7	116,7	116,3	116,6	116,8	118,0	117,9	117,6*		
Werknemersgezinnen met hoog inkomen													
1996	100,3	100,8	101,8	102,1	101,9	101,4	101,3	101,2	102,3	102,5	102,4	102,3	101,7
1997	102,2	102,5	103,4	103,5	103,7	103,1	103,1	103,5	104,6	104,7	104,7	104,3	103,6
1998	103,8	104,5	105,5	105,7	105,6	105,1	105,1	105,1	106,1	106,4	106,3	106,0	105,4
1999	105,9	106,5	107,6	107,8	107,9	107,4	107,2	107,9	108,5	108,6	108,7	108,3	107,7
2000	108,0	108,7	109,9	110,2	110,6	110,5	110,2	110,6	111,8	112,1	112,1	111,5	110,5
2001	112,5	113,4	114,7	115,5	115,9	115,3	115,1	115,5	116,8	116,8	116,5	116,3	115,4
2002	117,0	117,6	118,9	119,6	119,5	119,1	119,1	119,4	120,8	120,6	120,2*		
Werknemersgezinnen met hoog inkomen, afgeleid													
1996	99,8	100,2	101,2	101,6	101,3	100,8	100,8	100,7	101,8	102,0	101,9	101,8	101,2
1997	101,5	101,7	102,6	102,7	102,9	102,3	102,4	102,7	103,8	103,9	104,0	103,6	102,8
1998	102,9	103,5	104,5	104,8	104,7	104,2	104,2	104,2	105,2	105,5	105,4	105,0	104,5
1999	104,5	105,1	106,2	106,5	106,5	106,1	105,9	106,5	107,1	107,2	107,4	107,0	106,3
2000	106,4	107,1	108,3	108,6	108,9	108,9	108,6	109,0	110,2	110,5	110,5	109,8	108,9
2001	109,8	110,7	112,0	112,8	113,1	112,6	112,4	112,8	114,1	114,0	113,8	113,6	112,6
2002	114,3	114,9	116,1	116,8	116,8	116,3	116,3	116,6	118,0	117,9	117,5*		

Bron: CBS, consumentenprijzen.

Tabel 2.6.2
Geharmoniseerde consumentenprijsindex (1996=100)

	1999	2000	2001	2001			2002									
				okt.	nov.	dec.	jan.	febr.	maart	april	mei	juni	juli	aug.	sept.	okt.*
België	103,6	106,4	109,0	109,8	109,8	109,7	108,7	110,5	110,7	110,8	111,0	110,7	109,6	111,2	111,3	111,2
Duitsland	102,8	104,9	107,4	107,5	107,3	107,4	108,5	108,7	109,0	109,0	109,0	108,9	109,2	109,0	109,0	108,9
Finland	103,9	107,0	109,8	110,8	110,4	110,4	110,9	111,2	111,8	112,3	112,5	112,3	111,9	111,9	112,4	112,7
Frankrijk	102,5	104,4	106,3	106,9	106,6	106,7	107,2	107,3	107,8	108,3	108,4	108,4	108,3	108,5	108,7	108,9
Griekenland	112,6	115,8	120,1	121,6	121,7	123,1	122,4	121,0	124,5	125,5	125,8	125,5	123,0	123,2	125,8	126,4
Ierland	106,0	111,5	116,0	117,7	117,5	118,5	118,3	119,0	120,1	121,0	121,7	121,9	121,3	122,0	122,4	122,9
Italië	105,7	108,4	110,9	111,8	112,0	112,1	112,1	111,8	112,8	113,6	113,9	114,0	113,9	113,7	114,3	114,9
Luxemburg	103,4	107,3	109,9	110,7	110,7	110,4	109,6	110,9	111,0	111,6	112,1	112,4	111,7	112,6	113,0	113,5
Nederland	105,8	108,2	113,8	115,3	115,0	114,8	116,1	116,7	117,9	118,7	118,5	118,2	118,0	118,3	119,5	119,4
Oostenrijk	102,5	104,5	106,9	107,4	107,4	107,7	107,9	108,0	108,2	108,7	108,9	108,8	108,7	109,0	108,9	109,3
Portugal	106,4	109,4	114,2	115,1	115,8	116,0	116,1	115,9	116,4	117,4	118,3	118,7	119,0	119,2	119,1	119,8
Spanje	106,0	109,7	112,8	113,8	114,1	114,4	114,2	114,3	115,3	116,9	117,3	117,3	116,5	116,9	117,3	118,4
EURO-12	103,8	106,3	108,9	109,5	109,5	109,6	110,1	110,2	110,8	111,4	111,5	111,5	111,3	111,4	111,7	112,0
Denemarken	105,4	108,3	110,7	111,4	111,2	111,4	111,6	112,1	113,0	113,4	113,5	113,6	113,2	113,4	114,1	114,4
Ver. Koninkrijk	104,8	105,6	106,9	107,4	107,2	107,5	107,1	107,3	107,7	108,1	108,4	108,4	108,1	108,4	108,7	108,9
Zweden	103,4	104,8	107,6	108,7	108,8	108,9	108,2	108,5	109,6	109,9	110,1	109,9	109,3	109,4	110,2	110,6
EURO-15	104,3	106,4	108,9	109,5	109,4	109,6	109,9	110,0	110,6	111,2	111,3	111,3	111,1	111,2	111,5	111,8
IJsland ¹⁾	105,4	110,0	117,3	120,8	121,3	121,8	122,9	122,6	123,1	123,0	123,0	123,7	123,9	123,3	123,9	124,4
Noorwegen ¹⁾	106,8	110,0	113,0	112,8	112,7	112,8	112,9	113,3	113,6	113,6	113,8	113,8	113,7	113,3	114,1	114,3

¹⁾ De landen IJsland en Noorwegen berekenen eveneens een geharmoniseerde index volgens de uitgangspunten van de Europese Unie (EU). Deze landen zijn echter geen lid van de EU.

2.7 Consumentenvertrouwen

Tabel 2.7.1
Consumentenvertrouwen, economisch klimaat en koopbereidheid (oorspronkelijke cijfers)

	2001		2002										
	dec.	jan.	febr.	maart	april	mei	juni	juli	aug.	sept.	okt.	nov.	dec.
Consumentenvertrouwen	-7	-1	-4	-9	-14	-17	-21	-24	-27	-31	-33	-32	-30
Mutatie t.o.v. voorgaande maand	4	6	-3	-4	-5	-3	-5	-3	-2	-4	-2	1	2
zelfde maand van het afgelopen jaar	-26	-17	-15	-14	-14	-19	-18	-22	-21	-31	-24	-21	-23
Economisch klimaat	-36	-18	-20	-24	-33	-31	-39	-44	-48	-52	-56	-54	-51
Mutatie t.o.v. voorgaande maand	9	17	-1	-5	-8	2	-8	-5	-4	-4	-4	2	3
zelfde maand van het afgelopen jaar	-50	-29	-19	-11	-6	-11	-10	-16	-13	-52	-15	-9	-15
Koopbereidheid	12	10	6	2	-1	-7	-9	-11	-12	-17	-18	-17	-17
Mutatie t.o.v. voorgaande maand	1	-2	-4	-4	-3	-6	-2	-2	-1	-4	-1	1	0
zelfde maand van het afgelopen jaar	-10	-8	-13	-16	-18	-24	-23	-26	-27	-17	-29	-28	-29

Bron: CBS, Consumenten conjunctuuronderzoek.

Tabel 2.7.2
Consumentenvertrouwen, economisch klimaat en koopbereidheid (na verwijdering van seizoeninvloeden)

	2001		2002										
	dec.	jan.	febr.	maart	april	mei	juni	juli	aug.	sept.	okt.	nov.	dec.
Consumentenvertrouwen	-2	-3	-3	-7	-12	-17	-22	-27	-29	-34	-34	-29	-26
Economisch klimaat	-33	-23	-18	-22	-28	-31	-38	-47	-50	-57	-59	-50	-48
Koopbereidheid	18	10	6	2	-2	-8	-11	-13	-15	-19	-17	-14	-11

Bron: CBS, Consumenten conjunctuuronderzoek.

Tabel 2.7.3
Houdingen en verwachtingen van consumenten t.a.v. de economische situatie in Nederland en de eigen financiële situatie

	2001		2002										
	dec.	jan.	febr.	maart	april	mei	juni	juli	aug.	sept.	okt.	nov.	dec.
Aantal respondenten	966	969	997	1 006	980	961	945	933	904	983	989	1 052	1 019
1. Economische situatie laatste 12 maanden													
- verbeterd	8	8	7	4	3	5	3	2	3	2	2	1	2
- verslechterd	46	40	43	51	56	57	62	67	70	74	81	78	75
Saldo	-38	-33	-36	-47	-52	-52	-59	-65	-67	-72	-79	-77	-73
2. Economische situatie komende 12 maanden													
- verbeteren	12	24	21	23	15	17	16	14	13	12	11	10	12
- verslechteren	46	28	25	24	28	26	35	36	41	44	44	41	41
Saldo	-34	-4	-4	-2	-13	-9	-19	-23	-29	-32	-33	-31	-28
3. Financiële situatie laatste 12 maanden													
- verbeterd	25	29	25	22	22	20	19	18	19	14	14	13	16
- verslechterd	13	13	15	21	24	27	29	30	28	31	30	31	32
Saldo	12	16	10	2	-2	-7	-10	-12	-10	-17	-16	-18	-16
4. Financiële situatie komende 12 maanden													
komende 12 maanden													
- verbeteren	24	24	21	20	21	19	18	18	18	16	14	17	16
- verslechteren	10	10	11	11	11	12	13	13	12	14	15	13	18
Saldo	14	14	9	9	10	6	5	5	6	2	-1	4	-2
5. Gunstige tijd voor aankoop duurzame artikelen													
- gunstige tijd	28	22	18	18	14	14	11	10	9	8	7	9	10
- ongunstige tijd	18	22	21	23	27	34	34	37	42	43	43	46	42
Saldo	10	0	-3	-5	-13	-21	-23	-27	-33	-35	-36	-37	-32

Bron: CBS, Consumenten conjunctuuronderzoek.

2.8 Sociale zekerheid

Tabel 2.8.1
Ziekteverzuim exclusief verzuim als gevolg van zwangerschaps- en bevallingsverlof (exclusief overheid)

	SBI- code	2000			2001				2002	
		2e kwartaal	3e kwartaal	4e kwartaal	1e kwartaal	2e kwartaal	3e kwartaal	4e kwartaal	1e kwartaal	2e kwartaal
		%								
Totaal		5,3	5,2	5,6	5,8	5,3	5,1	5,5	5,9	5,4
Bedrijfssector										
Landbouw en visserij	01-05	3,9	3,7	4,1	3,7	3,3	3,4	3,0	4,3	3,4
Industrie en bouwnijverheid	10-45	5,9	5,5	6,4	6,4	6,0	5,6	6,3	6,6	6,0
Commerciële dienstverlening	50-74	4,6	4,7	4,8	5,0	4,6	4,6	4,8	5,1	4,8
Niet-commerciële dienstverlening	75-93	6,8	6,5	7,3	7,3	6,8	6,2	6,9	7,4	6,4
Bedrijfstak										
Delfstoffenwinning	10-14	4,2	4,0	4,9	4,6	4,2	3,4	3,9	3,9	3,5
Industrie	15-37	6,3	5,9	6,8	6,9	6,4	6,0	6,8	7,1	6,3
Energie- en waterleidingbedrijven	40-41	6,0	6,0	7,0	7,1	5,8	5,4	5,5	6,7	5,8
Bouwnijverheid	45	5,0	4,8	5,4	5,2	5,1	4,8	5,2	5,5	5,2
Handel	50-52	4,3	4,1	4,3	4,5	4,3	4,2	4,3	4,8	4,6
Horeca	55	3,5	4,3	3,4	3,5	3,7	3,8	3,5	3,3	3,5
Vervoer en communicatie ¹⁾	60-64	4,9	5,3	5,7	5,7	5,2	5,1	5,8	6,1	5,6
Financiële instellingen	65-67	4,8	4,7	5,0	5,7	4,8	4,5	4,7	5,5	4,7
Zakelijke dienstverlening	70-74	5,1	5,1	5,4	5,6	5,0	5,0	5,4	5,5	5,1
Gezondheids- en welzijnszorg	85	7,5	7,2	8,0	8,2	7,6	6,8	7,5	8,0	6,9
Cultuur en overige dienstverlening	90-93	4,5	4,4	5,2	4,7	4,7	4,1	5,1	5,0	4,7
Bedrijfsklasse										
Voedings- en genotmiddelenindustrie	15-16	5,4	5,2	6,5	6,3	5,7	5,2	6,0	6,2	5,4
Grafische industrie	22	5,2	4,9	5,6	6,2	5,5	4,7	5,7	5,9	5,3
Aardolie- en chemische industrie	23-25	5,3	5,0	5,8	6,0	5,8	5,0	5,7	6,0	5,3
Metaal- en elektrotechnische industrie	27-35	5,7	5,2	5,9	6,1	5,5	5,2	5,9	6,1	5,3
Rest industrie ¹⁾		8,7	8,0	9,3	9,1	8,9	8,6	9,3	9,8	9,1
Autohandel en -reparatie	50	3,9	3,5	3,7	4,1	3,8	4,0	3,9	3,8	3,5
Groothandel	51	4,2	4,0	4,2	4,5	4,3	4,2	4,5	4,6	4,4
Detailhandel	52	4,4	4,4	4,5	4,6	4,4	4,3	4,2	5,1	5,0
Openbaar vervoer en wegvervoer	60	4,7	5,0	4,9	5,1	4,7	4,3	4,9	5,5	5,7
Rest vervoer en communicatie	61-64	5,2	5,4	6,4	6,2	5,6	5,8	6,5	6,7	5,5
Schoonmaakbedrijven	747	6,8	6,8	6,7	7,2	7,0	6,8	7,5	6,7	6,8
Rest zakelijke dienstverlening		4,8	4,8	5,2	5,3	4,6	4,7	5,0	5,3	4,8
Ziekenhuizen	8511	7,1	6,7	7,6	8,1	7,1	6,3	6,9	7,2	5,9
Verpleeg- en bejaardentehuizen	8531	8,4	7,7	8,9	8,9	8,3	7,4	8,1	8,6	7,5
Rest gezondheids- en welzijnszorg		7,0	7,0	7,5	7,6	7,1	6,7	7,2	7,9	7,0
Bedrijfsgrootte										
Bedrijven met 1- 9 werknemers		2,8	2,9	2,8	2,6	2,8	3,2	3,0	2,5	3,5
Bedrijven met 10-99 werknemers		4,5	4,3	4,8	5,0	4,7	4,4	4,8	4,9	4,4
Bedrijven met 100 werknemers en meer		6,9	6,6	7,6	7,8	7,1	6,6	7,1	7,5	6,5
Verzekeringsvorm										
Volledig eigen-risicodragers		6,3	6,1	6,8	6,9	6,4	5,9	6,5	6,8	6,0
Gedeeltelijk herverzekerd		5,0	4,8	5,0	5,3	4,8	4,6	4,8	5,0	4,6
Volledig herverzekerd		3,7	3,7	3,9	4,2	3,9	4,0	4,1	4,3	4,5

¹⁾ Inclusief sociale werkvoorziening.

Bron: CBS, Kwartaalonderzoek ziekteverzuim.

Tabel 2.8.2
Ziekteverzuim inclusief verzuim als gevolg van zwangerschaps- en bevallingsverlof (exclusief overheid)

	SBI-code	2000			2001				2002	
		2e kwartaal	3e kwartaal	4e kwartaal	1e kwartaal	2e kwartaal	3e kwartaal	4e kwartaal	1e kwartaal	2e kwartaal
		%								
Totaal		5,9	5,8	6,3	6,4	6,0	5,7	6,1	6,5	6,0
Bedrijfssector										
Landbouw en visserij	01-05	4,3	4,0	4,4	4,0	3,9	3,7	3,1	4,6	3,6
Industrie en bouwnijverheid	10-45	6,1	5,8	6,6	6,6	6,2	5,8	6,5	6,8	6,2
Commerciële dienstverlening	50-74	5,2	5,2	5,4	5,6	5,2	5,1	5,4	5,8	5,4
Niet-commerciële dienstverlening	75-93	8,0	7,6	8,4	8,5	8,0	7,3	8,0	8,5	7,5
Bedrijfstak										
Delfstoffenwinning	10-14	4,3	4,1	5,0	4,7	4,3	3,5	4,0	4,1	3,7
Industrie	15-37	6,6	6,2	7,1	7,2	6,7	6,3	7,1	7,4	6,6
Energie- en waterleidingbedrijven	40-41	6,3	6,3	7,3	7,3	6,0	5,6	5,6	7,0	6,0
Bouwnijverheid	45	5,0	4,9	5,5	5,4	5,2	4,9	5,3	5,6	5,3
Handel	50-52	4,8	4,7	4,8	5,0	4,8	4,7	4,8	5,3	5,1
Horeca	55	3,8	4,7	3,8	3,9	4,1	4,1	3,9	3,6	3,8
Vervoer en communicatie ¹⁾	60-64	5,3	5,5	6,0	6,1	5,6	5,4	6,2	6,5	6,0
Financiële instellingen	65-67	5,6	5,5	6,0	6,5	5,6	5,3	5,5	6,4	5,7
Zakelijke dienstverlening	70-74	5,9	5,8	6,1	6,3	5,6	5,6	6,0	6,3	5,7
Gezondheids- en welzijnszorg	85	9,0	8,6	9,5	9,6	9,1	8,2	8,8	9,4	8,3
Cultuur en overige dienstverlening	90-93	5,2	5,1	5,5	5,2	5,2	4,7	5,4	5,4	5,1
Bedrijfsklasse										
Voedings- en genotmiddelenindustrie	15-16	5,8	5,7	6,9	6,8	6,1	5,7	6,5	6,5	5,8
Grafische industrie	22	5,6	5,5	6,0	6,8	6,1	5,3	6,4	6,3	5,7
Aardolie- en chemische industrie	23-25	5,7	5,5	6,3	6,4	6,2	5,3	6,0	6,3	5,7
Metaal- en elektrotechnische industrie	27-35	5,8	5,4	6,1	6,3	5,7	5,4	6,1	6,3	5,5
Rest industrie ¹⁾		9,0	8,3	9,6	9,4	9,2	8,9	9,6	10,2	9,4
Autohandel en -reparatie	50	4,1	3,7	4,0	4,3	4,0	4,2	4,1	4,1	3,7
Groothandel	51	4,6	4,3	4,6	4,8	4,7	4,6	4,9	5,0	4,7
Detailhandel	52	5,1	5,1	5,1	5,3	5,1	4,9	4,9	5,8	5,7
Openbaar vervoer en wegvervoer	60	4,8	5,2	5,0	5,3	4,9	4,5	5,3	5,6	5,9
Rest vervoer en communicatie	61-64	5,8	5,8	7,0	6,8	6,2	6,4	7,1	7,3	6,0
Schoonmaakbedrijven	747	7,8	7,3	7,3	7,8	7,7	7,5	8,1	7,5	7,4
Rest zakelijke dienstverlening		5,6	5,6	5,9	6,0	5,3	5,3	5,6	6,1	5,5
Ziekenhuizen	8511	8,7	8,2	9,1	9,7	8,7	7,8	8,5	8,6	7,4
Verpleeg- en bejaardentehuizen	8531	10,0	9,3	10,5	10,4	10,0	8,9	9,5	10,1	9,1
Rest gezondheids- en welzijnszorg		8,3	8,1	8,8	8,9	8,5	7,8	8,3	9,1	8,1
Bedrijfs grootte										
Bedrijven met 1- 9 werknemers		3,2	3,2	3,2	3,0	3,3	3,5	3,3	2,6	3,6
Bedrijven met 10-99 werknemers		4,9	4,8	5,2	5,4	5,2	4,8	5,2	5,3	4,8
Bedrijven met 100 werknemers en meer		7,8	7,5	8,4	8,6	7,9	7,4	7,9	8,4	7,3
Verzekeringvorm										
Volledig eigen-risicodrager		7,1	6,8	7,6	7,6	7,1	6,6	7,3	7,6	6,7
Gedeeltelijk herverzekerd		5,5	5,3	5,5	5,8	5,3	5,1	5,2	5,4	5,0
Volledig herverzekerd		4,1	4,1	4,3	4,7	4,4	4,4	4,5	4,7	4,9

¹⁾ Inclusief sociale werkvoorziening.

Bron: CBS, Kwartaalonderzoek ziekteverzuim.

Tabel 2.8.3
Uitkeringen krachtens de Werkloosheidswet ¹⁾

	2001				2002			
	juni	juli	aug.	sept.	juni	juli	aug.	sept.
	<i>x 1 000</i>							
Totaal ²⁾	171,9	169,1	167,3	164,1	179,4	179,1	182,2	183,6
Geslacht								
Man	94,9	93,0	92,0	90,6	102,2	102,0	103,8	105,1
Vrouw	77,0	76,1	75,3	73,5	77,2	77,1	78,4	78,6
Leeftijd								
15-24 jaar	6,4	5,9	5,9	5,7	8,2	7,8	7,9	8,2
25-34 jaar	30,4	29,6	29,3	28,7	35,4	35,6	36,8	37,3
35-44 jaar	33,7	33,6	33,5	32,6	39,3	39,7	41,3	41,7
45-54 jaar	34,5	34,0	33,4	32,6	35,6	35,7	36,4	36,8
55-64 jaar	66,8	65,9	65,1	64,4	60,7	60,2	59,7	59,6
Provincie								
Groningen	8,0	7,7	7,6	7,4	8,1	8,0	8,0	7,9
Friesland	9,0	8,7	8,5	8,2	8,9	8,5	8,7	8,7
Drenthe	6,4	6,3	6,2	6,2	6,8	6,6	6,7	6,6
Overijssel	10,8	10,6	10,6	10,3	11,1	11,1	11,4	11,5
Flevoland	3,1	3,1	3,0	3,0	3,4	3,5	3,5	3,6
Gelderland	17,9	17,7	17,8	17,6	19,4	19,6	19,8	20,1
Utrecht	9,0	9,0	9,1	8,9	9,8	9,9	10,3	10,5
Noord-Holland	24,3	24,0	23,6	23,4	25,6	25,4	25,7	26,1
Zuid-Holland	35,4	34,8	34,2	33,5	35,9	36,1	36,8	37,0
Zeeland	4,4	4,3	4,1	4,0	4,3	4,1	4,1	3,9
Noord-Brabant	27,2	26,9	27,0	26,4	29,0	29,1	29,7	29,9
Limburg	15,3	15,0	14,8	14,6	16,1	16,2	16,5	16,8
Duur van de uitkering								
0 tot 6 maanden	49,5	45,5	46,3	45,1	64,1	58,7	61,7	62,4
6 maanden tot 1 jaar	27,5	29,2	28,6	28,5	32,7	37,5	38,1	38,8
1 jaar en langer	93,9	93,7	92,0	90,4	82,6	82,9	82,4	82,5

¹⁾ Niet-beëindigde WW-uitkeringen aan het eind van de verslagperiode.

²⁾ Inclusief onbekend.

Bron: CBS, Sociale zekerheidsstatistieken.

Tabel 2.8.4
Arbeidsongeschiktheidsuitkeringen ultimo de verslagperiode

	2001				2002			
	juni	juli	augustus	september	juni	juli	augustus	september
	<i>x 1 000</i>							
Totaal¹⁾	972,6	972,7	973,0	973,5	987,6	988,3	988,4	988,2
Geslacht								
Man	553,5	552,4	551,8	551,3	550,8	550,2	549,9	549,1
Vrouw	419,1	420,3	421,2	422,2	436,8	438,0	438,5	439,1
Leeftijd								
15-24 jaar	31,3	31,3	31,4	31,4	32,4	32,6	32,7	32,6
25-34 jaar	104,1	104,0	104,0	103,9	105,1	105,2	105,0	104,8
35-44 jaar	176,8	177,1	177,2	177,4	181,0	181,2	181,1	180,9
45-54 jaar	292,3	291,2	290,5	289,8	288,1	287,4	286,9	286,3
55-64 jaar	366,8	367,8	368,8	369,8	379,8	380,6	381,5	382,4
Regio								
Groningen	36,3	36,3	36,4	36,4	36,7	36,7	36,7	36,7
Friesland	37,2	37,1	37,1	37,0	37,1	37,0	37,0	36,9
Drenthe	32,2	32,2	32,2	32,2	32,4	32,5	32,4	32,3
Overijssel	68,4	68,6	68,7	68,7	69,7	69,7	69,8	69,8
Flevoland	19,7	19,7	19,8	19,8	20,6	20,7	20,7	20,7
Gelderland	112,8	112,7	113,9	113,9	115,4	115,5	115,5	115,5
Utrecht	64,9	65,0	65,1	65,3	66,6	66,7	66,7	66,6
Noord-Holland	168,5	168,6	168,5	168,5	170,7	170,7	170,6	170,6
Zuid-Holland	161,9	161,9	162,2	162,3	165,0	165,0	165,2	165,1
Zeeland	18,4	18,4	18,4	18,4	19,0	19,0	19,0	19,0
Noord-Brabant	139,7	139,6	139,8	139,9	142,1	142,2	142,3	142,1
Limburg	84,7	84,8	84,8	84,9	86,3	86,4	86,3	86,4
Buitenland	22,9	22,7	21,3	21,1	20,7	20,5	20,5	20,6
Mate van arbeidsongeschiktheid								
Gedeeltelijk (15%--<80%)	265,4	265,4	265,9	266,6	275,5	276,0	276,3	276,5
Volledig (80-100%)	698,9	696,0	695,5	695,1	697,4	697,2	696,7	696,1
Arbeidsongeschiktheidsregeling								
WAO	786,6	786,4	786,6	787,0	798,8	798,9	798,8	798,4
WAZ	57,2	57,3	57,1	56,9	56,8	56,9	56,8	56,7
Wajong	128,8	129,0	129,4	129,6	132,0	132,5	132,9	133,0

¹⁾ Inclusief onbekend.

Bron: CBS, Sociale zekerheidsstatistiek.

Tabel 2.8.5
Uitkeringen krachtens de Algemene bijstandswet ¹⁾

	2001				2002			
	maart	april	mei	juni	maart	april	mei	juni
	<i>x 1 000</i>							
Totaal ²⁾	330,9	329,5	328,1	326,2	320,5	319,8	319,2	318,3
Geslacht								
Man	138,5	137,7	136,9	135,7	134,1	133,6	133,2	132,7
Vrouw	192,3	191,7	191,2	190,5	186,4	186,2	186,0	185,6
Leeftijd								
15-24 jaar	26,5	26,2	25,9	25,6	26,6	26,6	26,4	26,2
25-34 jaar	76,6	75,9	75,2	74,4	71,4	71,0	70,8	70,5
35-44 jaar	90,3	74,5	89,6	89,1	86,4	86,1	85,9	85,7
45-54 jaar	74,9	74,6	74,2	73,7	71,6	71,4	71,3	71,0
55-64 jaar	62,7	63,0	63,2	63,4	64,5	64,7	64,8	64,9
Duur van de uitkering								
Korter dan 1 jaar	65,2	64,8	64,2	63,6	66,0	66,3	66,2	65,8
1 jaar en langer	265,7	264,7	263,9	262,6	254,6	253,5	253,0	252,5
Leefvorm								
Alleenstaand	180,5	179,6	178,7	177,4	175,9	175,6	175,2	174,5
Alleenstaande ouder	94,5	94,3	94,2	94,1	91,8	91,7	91,7	91,7
(Echt)paar	54,9	54,6	54,2	53,9	52,3	51,9	51,7	51,5
Anders	1,0	1,0	0,9	0,8	0,6	0,5	0,5	0,5

¹⁾ Niet-beëindigde Abw-uitkeringen aan het eind van de verslagmaand aan personen van jonger dan 65 jaar.

²⁾ Inclusief onbekend.

Bron: CBS, Bijstandskennmerkenstatistiek.

2.9 Vakverenigingen

Tabel 2.9
Leden van de vakcentrales

	2001		2002			
	1 juli	1 oktober	1 januari	1 april	1 juli	1 oktober
	<i>x 1 000</i>					
Totaal ¹⁾	1 804,0	1 800,5	1 781,3	1 785,7	1 787,3	1 777,5
Federatie Nederlandse Vakbeweging	1 229,4	1 226,0	1 230,0	1 231,4	1 233,4	1 226,0
Christelijk Nationaal Vakverbond	355,9	355,9	351,4	354,4	354,9	355,2
Unie mhp	218,7	218,7	199,9	199,9	199,0	196,3

¹⁾ Betreft ledentallen van vakverenigingen aangesloten bij de FNV, het CNV en de Unie mhp.

Bron: CBS, Statistiek van de Vakbeweging, Kwartaalenquête.

3. Technische toelichtingen

3. Technische toelichtingen

Arbeidsrekeningen

Banen en arbeidsvolume van werknemers, loonkosten (tabel 2.1.1, 2.1.2, 2.5.1, 2.5.2)

De Arbeidsrekeningen vormen een geïntegreerd stelsel van gegevens over de arbeidsmarkt. Gegevens uit allerlei bronnen worden in een statistisch integratieproces samengebracht om tot zo nauwkeurig mogelijke ramingen van arbeidsmarktgegevens te komen. Belangrijke bronnen voor de Arbeidsrekeningen zijn de jaar- en kwartaalcijfers uit de Enquête Werkgelegenheid en Lonen, de Enquête Beroepsbevolking en de Statistiek Verloonde dagen en Loonsommen van het CBS. Voor het samenstellen van de kwartaalgegevens over werkgelegenheid en lonen is vooral gebruik gemaakt van de uitkomsten uit de Enquête Werkgelegenheid en Lonen. Dit onderzoek meet elk kwartaal het aantal banen en de loonsommen van werknemers, op basis van een steekproef bij bedrijven en instellingen.

De hier gepubliceerde gegevens over banen, arbeidsvolume en loonkosten hebben uitsluitend betrekking op werknemers.

Werknemers zijn personen die arbeid verrichten in loondienst. Als werknemer worden alle ingezetenen en niet-ingezetenen beschouwd, die in dienstbetrekking werkzaam zijn (inbegrepen directeuren van NV's en BV's; hun salarissen zijn ook in de loonkosten begrepen).

Een *baan* is een arbeidsplaats die bezet wordt door een werknemer. Met het aantal banen wordt bedoeld het gemiddelde aantal banen in een kwartaal (of in een jaar). Omdat één persoon meerdere banen kan hebben is het aantal banen gelijk of groter dan het aantal werknemers.

Het opgetelde aantal arbeidsuren van alle werknemers (in een kwartaal) wordt het *arbeidsvolume* genoemd. Het arbeidsvolume wordt hier uitgedrukt in arbeidsjaren: dat wordt berekend door alle (voltijd-, deeltijd- en flexibele) banen in een jaar om te rekenen naar voltijdbanen of voltijdequivalenten. Het voltijdequivalent van een baan wordt bepaald door de overeengekomen jaarlijkse arbeidsduur, die bij die baan behoort, te delen door de overeengekomen jaarlijkse arbeidsduur die bij een voltijdbaan (in de bedrijfstak) behoort. Zo leveren twee halve banen samen één arbeidsjaar op.

De *loonkosten* geven de kosten van de werkgever weer die direct samenhangen met het inzetten van werknemers in het productieproces. Het begrip loonkosten bestaat uit de volgende elementen: lonen en salarissen (inclusief de ingehouden loonbelasting en sociale premies), bijzondere beloningen (zoals vakantietoeslag), loon in natura, onkostenvergoedingen in verband met de dienstbetrekking (zoals kosten woon-werkverkeer) en sociale premies ten laste van de werkgever (betalingen en afdrachten in het kader van de wettelijke en contractuele sociale zekerheid).

De gegevens worden niet voor seizoenen gecorrigeerd. Om deze reden worden alleen jaar-op-jaarmutaties van dezelfde kwartalen gepubliceerd.

Wat betreft de gegevens over arbeidsvolume en loonkosten sluiten de Arbeidsrekeningen en de Nationale rekeningen op elkaar aan. Het begrip 'loonkosten' in de Arbeidsrekeningen komt overeen met het begrip 'beloning van werknemers' in de Nationale rekeningen – 'beloning' heeft daar betrekking op de vergoeding voor geleverde arbeid.

Relatie tussen de P-serie bedrijfstakindeling van Nationale rekeningen en SBI 1993

Nationale rekeningen, P-serie	Sbi-code
Landbouw en visserij	01–05
Delfstoffenwinning	10–14
Industrie	15–37
Energie- en waterleidingbedrijven	40–41
Bouwnijverheid	45
Handel, horeca en reparatie	50–52, 55
Vervoer en communicatie	60–64
Financiële en zakelijke dienstverlening	65–74
Overheid (exclusief overig onderwijs)	75, 80 (exclusief sbi 804)
Zorg en dienstverlening (inclusief overig onderwijs)	85, 90–95 (inclusief sbi 804)

Cao-lonen

(tabel 2.4.1–2.4.3)

Uit de statistiek Indexcijfers van cao-lonen komen elke maand cijfers beschikbaar over de contractuele loon- en arbeidsduurontwikkeling. Deze cijfers hebben betrekking op de loon- en arbeidsduurgegevens zoals die staan vermeld in collectieve arbeidsovereenkomsten en andere collectieve loonregelingen (cao's). Bij dit onderzoek worden geen enquêteformulieren aan bedrijven en instellingen verstuurd, maar wordt gebruik gemaakt van de in cao's opgenomen gegevens.

Hieronder volgt een beknopte toelichting op deze cijfers. Een meer uitgebreide beschrijving kunt u vinden in het *Supplement bij de Sociaal-economische maandstatistiek 1993, no. 3* en in de publicatie *Arbeid en lonen van werknemers 1993 (CBS 1994)*. Praktische informatie over het gebruik van indexcijfers voor leveringscontracten met een lange doorlooptijd is opgenomen in de brochure *Prijnsindexering in leveringscontracten (CBS 1996)*.

Begrippen

De statistiek biedt indexcijfers over de ontwikkeling van:

- de cao-lonen;
- de contractuele loonkosten;
- de contractuele arbeidsduur.

Met de *indexcijfers van de cao-lonen* wordt de ontwikkeling van de bruto lonen weergegeven waarop werknemers bij een normale arbeidsduur onvoorwaardelijk recht hebben. Hierbij wordt een onderscheid gemaakt naar cao-lonen inclusief bijzondere beloningen en cao-lonen exclusief bijzondere beloningen, en tussen cao-lonen per uur en cao-lonen per maand. Het cao-loon inclusief bijzondere beloningen omvat de volgende elementen:

- het loon voor normale arbeidstijd;
- alle bindend voorgeschreven, regelmatig betaalde toeslagen;
- alle bindend voorgeschreven bijzondere (niet maandelijks) beloningen, zoals de vakantietoeslag of de eindejaarsuitkering.

Uitgesloten zijn dus toeslagen die in de cao's voorwaardelijk zijn gesteld, zoals een leeftijdstoeslag of een toeslag voor ploegen dienst, en individuele loonstijgingen.

De brutering van de overhevelingstoeslag (vanaf januari 2001) is zodanig in de indexcijfers verwerkt, dat de brutering niet leidt tot loonmutaties, voorzover niet van de wettelijke bruteringsregeling (verhoging van het loon met 1,9 procent met een maximum van 791,85 euro per jaar) is afgeweken.

De *indexcijfers van de contractuele loonkosten* geven de ontwikkeling weer van de loonkosten voor werkgevers. Hiertoe wordt het bovenvermelde cao-loon inclusief bijzondere beloningen uitgebreid met:

- alle wettelijk voorgeschreven sociale lasten (premies voor WAO, WW, wachtgeld en ZFW, uitgezonderd premie ZW) en (t/m 2000) de overhevelingstoelage,
- alle contractueel aangegane, bindend voorgeschreven sociale lasten (premies voor VUT, (pre)pensioens, bovenwettelijke verzekering voor arbeidsongeschiktheid e.d. en sociale en bedrijfstakfondsen).

De *indexcijfers van de contractuele arbeidsduur* geven de ontwikkeling weer van de in cao's overeengekomen jaarlijkse arbeidsduur van volwassen voltijdwerknemers. Deze contractuele arbeidsduur is te beschouwen als het maximaal aantal te werken uren per jaar. Dit wordt berekend door de normale arbeidsduur (zoals vermeld in de cao) te verminderen met het aantal officiële feestdagen (vastgesteld op zes dagen per jaar), het aantal onvoorwaardelijke vakantiedagen en eventuele arbeidsduurverkortingen. Met voorwaardelijke arbeidsduurverkortingen, bijvoorbeeld vanwege leeftijd of ploegendienst, wordt geen rekening gehouden.

Populatie

Het onderzoek omvat cao's van bedrijven en instellingen uit alle bedrijfstakken en grootteklassen, behalve:

- particuliere huishoudens met personeel in loondienst (Sbi-code 95);
- ambassades, consulaten en internationale gemeenschapsorganen (Sbi-code 99).

Buiten beschouwing blijft de loon- en arbeidsduurontwikkeling van:

- werknemers die geen voltijd baan hebben;
- werknemers die niet onder een cao vallen.

Per cao gemeten loon- en arbeidsduurontwikkelingen worden samengevoegd en gewogen met behulp van loonsommen waarin ook werknemers die geen voltijd baan hebben én werknemers die niet onder een cao vallen zijn meegenomen. Er wordt dus verondersteld dat de cao-loonmutaties ook betrekking hebben op werknemers die in deeltijd werken of die niet onder de werkings sfeer van een cao vallen. In 1990, het basisjaar van de huidige reeks indexcijfers, hadden twee van de drie werknemers een voltijd baan en viel ongeveer driekwart van alle werknemers onder de werkings sfeer van een cao.

Beschikbare cijfers

De indexcijfers zijn in een aantal varianten beschikbaar:

- cao-lonen per maand inclusief bijzondere beloningen;
- cao-lonen per maand exclusief bijzondere beloningen;
- cao-lonen per uur inclusief bijzondere beloningen;
- contractuele loonkosten per uur inclusief bijzondere beloningen;
- jaarlijkse contractuele arbeidsduur van volwassen voltijdwerknemers.

De indexcijfers van de cao-lonen per maand ontwikkelen zich onafhankelijk van wijzigingen in de arbeidsduur (normale arbeidsduur, verlofdagen en arbeidsduurverkortingen). Deze wijzigingen zijn wel van invloed op de indexcijfers van de cao-lonen per uur, de contractuele loonkosten per uur en natuurlijk de jaarlijkse contractuele arbeidsduur.

Een uitsplitsing van de indexcijfers van de cao-lonen is beschikbaar naar categorie werknemers (jeugd en volwassenen), cao-sector (particuliere bedrijven, overheid en gesubsidieerde sector) en economische activiteit (bedrijfssector, bedrijfstak en -klasse). De indexcijfers van de contractuele loonkosten zijn beschikbaar naar economische activiteit en die van de contractuele arbeidsduur naar cao-sector en economische activiteit.

In de indexcijfers zijn regelingen verwerkt die op het moment van samenstellen van de cijfers bekend waren. Daarna kunnen de gegevens nog wijzigen als cao's met terugwerkende kracht worden

afgesloten. De eerst gepubliceerde indexcijfers zijn daarom vaak lager dan de later gepubliceerde voorlopige en definitieve indexcijfers. De gegevens van een kalenderjaar worden definitief vastgesteld, als alle cao's zijn afgesloten, maar uiterlijk in de maand mei van het daarop volgende jaar.

Voor een correct gebruik dienen indexcijfers van eenzelfde status te worden gehanteerd. Dit betekent dus dat eerst gepubliceerde cijfers vergeleken moeten worden met eerst gepubliceerde, voorlopige met voorlopige en definitieve met definitieve cijfers.

Methode

Om een goed beeld van de contractuele loon- en arbeidsduurontwikkeling te krijgen, is het niet nodig alle cao's waar te nemen. Enkele uitzonderingen daargelaten worden alleen cao's waargenomen die voor minstens 500 werknemers gelden én loontabellen bevatten. Van deze cao's worden niet alle loon- en arbeidsduurgegevens verwerkt, maar enkele representatieve meetpunten (zwaartepunten): ruim 8 100 voor de reeks 1990=100. De veranderingen per meetpunt worden in een aantal stappen samengevoegd tot te publiceren uitkomsten.

Eenmaal per tien jaar wordt het aantal meetpunten vastgesteld. De keuze van de meetpunten is gebaseerd op de verdeling van de werknemers over de loonschalen in het basisjaar. Informatie over deze verdeling wordt via een eenmalig onderzoek verkregen. Daarbij wordt ook het gewicht (loonsommen) van de meetpunten per cao vastgesteld. Deze gewichten blijven constant totdat het basisjaar wordt aangepast. Door het constant houden van deze gewichten hebben veranderingen in de samenstelling van de werknemerspopulatie per cao (zoals de leeftijdsopbouw) geen invloed op de indexcijfers. De gewichten per bedrijfsklasse en cao-sector worden wel ieder jaar aangepast. Hierdoor zijn verschuivingen in de aantallen werknemers naar bedrijfsklasse en cao-sector wel van invloed op de indexcijfers.

Standaard bedrijfsindeling (SBI 1993)

Voor de indeling van bedrijven naar economische activiteit wordt de Standaard bedrijfsindeling van 1993 (SBI 1993) gebruikt. Dit is een CBS-indeling waarbij de economische activiteit van een bedrijf of instelling gekenmerkt wordt door het voortgebrachte product, de in het productieproces gebruikte grondstoffen en hulpdiensten, en de aard van het productieproces. De SBI heeft een hiërarchische opbouw. Het hoogste niveau is een indeling in vier bedrijfssectoren. Deze bedrijfssectoren zijn onderverdeeld in zestien bedrijfstakken, die op hun beurt weer gesplitst zijn in bedrijfsklassen en bedrijfsgroepen. De cijfercodes die voor de indeling worden gebruikt vormen niet altijd een aaneensluitende reeks. Het ontbreken van bepaalde codes betekent dus niet automatisch dat deze groepen in de statistiek ontbreken. In de tabellen worden de uitkomsten gedetailleerd naar de vier bedrijfssectoren, alle waargenomen bedrijfstakken met uitzondering van de bedrijfstak delfstoffenwinning, en een selectie van de belangrijkste bedrijfsklassen.

Consumentenprijsindex

(tabel 2.6.1–2.6.2)

De consumentenprijsindex (CPI) meet de gemiddelde prijsverandering van de aankopen die huishoudens doen om in hun levensonderhoud te voorzien. Naast de dagelijkse boodschappen gaat het om zaken als woninghuur, energie en duurzame goederen (auto's e.d.). De CPI houdt ook rekening met de prijs van overheidsdiensten en met consumptiegebonden belastingen, zoals onroerende-zaakbelasting en motorrijtuigenbelasting. Daarentegen blijven verzekerde ziektekosten buiten beschouwing.

De prijzen worden verspreid over het hele land gemeten. Dat gebeurt voor een deel door enquêtrices, die de winkels bezoeken.

Daarnaast vindt er schriftelijke en telefonische enquêtering plaats. In de meeste gevallen wordt de prijs eens per maand waargenomen. Producten die in een maand sterk fluctueren, zoals verse groenten en vers fruit, vereisen een meer frequente meting. Bij andere onderdelen van de CPI, bijvoorbeeld bij woninghuur, kan juist worden volstaan met een lagere frequentie.

Voor drie bevolkingsgroepen wordt maandelijks een consumentenprijsindex berekend:

- alle particuliere huishoudens in Nederland;
- werknemers met een laag inkomen, d.w.z. in het basisjaar 1995 een bruto gezinsinkomen van minder dan 40 477 euro (mediaan van de inkomensverdeling);
- werknemers met een hoog inkomen, d.w.z. in 1995 een bruto gezinsinkomen van meer dan 40 477 euro.

Voor deze groepen wordt bovendien een afgeleide CPI samengesteld. Deze is berekend als de gewone CPI exclusief het effect van tariefsveranderingen van de indirecte belastingen (BTW en accijnzen) en de consumptiegebonden belastingen.

Geharmoniseerde Consumentenprijsindex

Het CBS stelt sinds maart 1997, naast de nationale consumentenprijsindex, ten behoeve van de Europese Unie (EU) ook de geharmoniseerde consumentenprijsindex van Nederland samen. De geharmoniseerde index dient voor vergelijkingen binnen de Europese Unie, maar is minder geschikt om de nationale inflatie weer te geven.

De consumentenprijsindex voor de monetaire unie (EURO-12, CPIMU) geeft de gemiddelde prijsontwikkeling weer in de landen die deelnemen aan de Economische en Monetaire Unie, ofwel de Eurozone. Tot december 2000 waren dat 11 lidstaten. Vanaf januari 2001 heeft de CPIMU betrekking op de Eurozone inclusief het nieuw toegetreden Griekenland.

De EU-15 geeft de gemiddelde prijsontwikkeling weer van de 15 lidstaten van de Europese Unie.

Geharmoniseerde index versus nationale consumentenprijsindex

Het belangrijkste verschil tussen de geharmoniseerde index en de nationale consumentenprijsindex betreft de consumptiepakketten waarop zij betrekking hebben. Wonen in een eigen huis (huurwaarde), consumptiegebonden belastingen (onroerendezaakbelasting, motorrijtuigenbelasting e.d.) en contributies aan sportverenigingen, maatschappelijke organisaties e.d. worden bijvoorbeeld wel meegenomen in de nationale index, maar niet in de geharmoniseerde. Anderzijds is bij de geharmoniseerde index een groter deel van de kosten van de gezondheidszorg inbegrepen dan in de nationale index.

Een ander verschil tussen beide indices is dat in de nationale index de prijsstijgingen van de particuliere consumptie van Nederlanders in het buitenland wordt meegenomen. Daarentegen weegt in de geharmoniseerde index de particuliere consumptie van buitenlanders in Nederland mee.

Wijzigingen in de geharmoniseerde index vanaf januari 2000

Met ingang van januari 2000 is de dekking van de geharmoniseerde index uitgebreid. Daarbij is zowel het inbegrepen pakket goederen en diensten uitgebreid als de bevolking waarop de index betrekking heeft.

De volgende artikelen zijn toegevoegd:

- Afvalstoffenheffing en rioolrecht;
- Een deel van de gezondheidszorg. Inbegrepen waren al een aantal niet onder een verzekering vallende uitgaven. Daaraan zijn toegevoegd medische artikelen en diensten, welke zijn geconsumeerd door particulier verzekerden, ook als deze door de particuliere verzekeraar zijn vergoed. Niet inbegrepen zijn echter ziekenhuisdiensten. Ook is niet inbegrepen de medische

consumptie van personen welke onder de Ziekenfondswet verzekerd zijn, en welke door het ziekenfonds wordt betaald;

- Collegegelden en les gelden;
- Eigen bijdragen aan de kinderopvang in crèches en dergelijke;
- Diensten van de ziektekostenverzekeraars;
- Schadeverzekeringen, maar geen levensverzekeringen.

De geharmoniseerde consumentenprijsindex heeft tot december betrekking gehad op de consumptie van Nederlandse ingezetenen binnen Nederland. Uitgesloten was de consumptie van bewoners van institutionele huishoudens. Ook consumptie in het buitenland is in de berekening uitgesloten. De dekking van de geharmoniseerde index is op twee punten uitgebreid:

- De consumptieve uitgaven van niet-ingezetenen, welke binnen Nederland worden gedaan, worden meegenomen. Bijvoorbeeld uitgaven van buitenlandse toeristen in Nederlandse hotels.
- De consumptieve uitgaven van bewoners van instellingen en tehuizen. Het gaat hierbij niet om de kosten van bijvoorbeeld de zorg die een bejaardentehuis aan de bewoners biedt, maar om de persoonlijke uitgaven voor goederen en diensten die niet door het tehuis worden verstrekt.

Wijzigingen in de geharmoniseerde index vanaf januari 2001

Per januari 2001 wordt de dekking van de geharmoniseerde index weer verder uitgebreid. De volgende artikelen zijn toegevoegd:

- Een deel van de gezondheidszorg, namelijk ziekenhuisdiensten. Een aantal niet onder een verzekering vallende uitgaven in verband met ziekte was al vanaf de start van de geharmoniseerde index daarbij inbegrepen. In januari 2000 zijn daar aan toegevoegd medische artikelen en diensten, welke zijn geconsumeerd door particulier verzekerden, ook als deze door de particuliere verzekeraar worden vergoed. Niet inbegrepen waren echter ziekenhuisdiensten. Deze zijn nu toegevoegd. De medische consumptie van mensen die onder de Ziekenfondswet verzekerd zijn en welke door het ziekenfonds wordt betaald, is niet inbegrepen in de geharmoniseerde index.
- Sociale bescherming. Hieronder worden verstaan allerlei soorten zorg voor ouderen, gehandicapten, kinderen en andere groepen. Meer concreet omvat het de eigen bijdragen die deze groepen betalen voor het verkrijgen van deze zorg, zoals ouderbijdragen voor kinderopvang, eigen bijdragen in de thuiszorg, en ook de eigen bijdragen die worden betaald door bewoners van verzorgingshuizen, verpleeghuizen en andere intramurale zorg.

Consumentenvertrouwen

Toelichting tabel 2.7.1–2.7.3

Consumenten Conjunctuur Onderzoek (CCO), december 2002

In opdracht van de Europese Commissie houdt het Centraal Bureau voor de Statistiek sinds 1972 regelmatig conjunctuurenquêtes onder consumenten. Hoofddoel van deze enquêtes is het verschaffen van actuele informatie over consumentenvertrouwen en consumentenverwachtingen met betrekking tot de algemene economische ontwikkeling en de financiële situatie van het eigen huishouden. Vanaf april 1986 vinden deze conjunctuurenquêtes maandelijks plaats.

De steekproef in december 2002 omvatte 1 486 telefoonnummers, waarbij 1 019 maal respons is verkregen. De totale non-respons bedroeg in december 31 procent.

De indicator van het *consumentenvertrouwen* geeft aan in hoeverre dat consumenten vinden dat het economisch gezien beter of slechter gaat en wordt bepaald op basis van de mening van de consument over het algemene economische klimaat en over de eigen financiële situatie. Maandelijks worden hierover in het CCO

vijf vragen gesteld aan ongeveer duizend personen. Daarnaast bevat het CCO onder andere vragen over de verwachtingen voor de werkloosheid, de inflatie en over het spaargedrag en aankoopplannen van huishoudens.

De ondervraagden kunnen vinden dat het beter gaat (de 'optimisten'), dat het slechter gaat (de 'pessimisten') of dat de situatie gelijk blijft. Als er evenveel optimistische als pessimistische consumenten zijn, heeft het consumentenvertrouwen de waarde nul. Een waarde van tien betekent dat de optimisten een meerderheid van tien procent hebben ten opzichte van de pessimisten.

Twee van de vragen gaan over de economische situatie in het algemeen. Het CBS berekent uit de antwoorden hierop de indicator van het economisch klimaat. De overige drie vragen gaan over de financiële situatie van het eigen huishouden. Daaronder is ook de vraag of de tijd gunstig is voor aankopen van duurzame goederen. De antwoorden op deze drie vragen worden samengevat in de indicator van de koopbereidheid.

Het CBS berekent ook tijdreeksen van het consumentenvertrouwen, economisch klimaat en koopbereidheid na verwijdering van seizoeninvloeden. De berekening van de seizoeninvloeden wordt eenmaal per jaar geactualiseerd. Dat is in januari 2002 gebeurd op basis van de cijfers tot en met december 2001. Daardoor zijn de seizoengecorrigeerde cijfers vanaf 1996 tot en met 2001 bijgesteld, en zijn geringe afwijkingen met eerder gepubliceerde uitkomsten mogelijk.

Economische activiteit

De verzameling van werkzaamheden, gericht op de productie van goederen en diensten. Het gaat hierbij niet alleen om activiteiten van het bedrijfsleven, maar ook om activiteiten van niet op winst gerichte instellingen en de overheid.

Zie ook *Standaard bedrijfsindeling*.

Geregistreeerde werkloosheid

(tabel 2.3.1–2.3.4)

Het CBS stelt sinds 1988 gegevens samen over de geregistreeerde werkloosheid. De toegepaste methode staat beschreven in het artikel 'Hoe telt het CBS het aantal geregistreeerde werklozen'. Dit artikel is opgenomen in de CBS-publicatie *Enquête beroepsbevolking 1994*. In dezelfde publicatie is ook het artikel 'Tijdreeksen geregistreeerde werkloosheid en beroepsbevolking' opgenomen. Voor de jaren 1970–1994 vindt men hierin tijdreeksen van de werkzame en werkloze beroepsbevolking en van de geregistreeerde werkloosheid.

Geregistreeerde werklozen zijn mensen die bij 'Centra voor werk en inkomen (CWI)'; staan ingeschreven, direct beschikbaar zijn voor een baan van minstens twaalf uur per week en geen werk hebben of werk van minder dan twaalf uur per week. De cijfers over de geregistreeerde werkloosheid zijn gebaseerd op de registratie van de CWI en de *Enquête beroepsbevolking (EBB)* van het CBS. Voor de EBB wordt jaarlijks één op de honderd inwoners van Nederland geïnterviewd. De geregistreeerde werkloosheidscijfers hebben een onnauwkeurigheidsmarge omdat ze gebaseerd zijn op een steekproefonderzoek. Alleen uit grote veranderingen of uit veranderingen die zich gedurende een langere periode aftekenen mogen conclusies worden getrokken over de tendens van de werkloosheid.

Standaard bedrijfsindeling (SBI)

De indeling van bedrijven en instellingen naar hun economische activiteit. De indeling is overeenkomstig de *Standaard bedrijfsindeling 1993*. De SBI 1993 kent bedrijfstakken, die zijn onderverdeeld in bedrijfsklassen.

Zie ook *economische activiteit*.

Uitkeringen krachtens de Werkloosheidswet (WW)

(tabel 2.8.3)

In tabel 2.8.3 wordt informatie gegeven over het aantal uitkeringen krachtens de Werkloosheidswet. Het betreft de uitkeringen die aan het eind van de desbetreffende maanden niet waren beëindigd, de zogeheten lopende uitkeringen.

Populatie

Afhankelijk van de arbeidsmarktsituatie van een persoon voor de intreding van de volledige of gedeeltelijke werkloosheid kan aanspraak bestaan op meer dan een uitkering. Er is dan sprake van samenloop van uitkeringen. Het gaat hierbij om enkele duizendtallen. Bij een dergelijke samenloop zijn van elke uitkering de gegevens opgenomen. De tabel geeft dus geen informatie over het aantal mensen dat een of meer uitkeringen ontvangt, maar wel over het aantal werkloosheidsuitkeringen en de bijbehorende kenmerken van de uitkering of uitkeringontvanger.

Achtergrondvariabelen

De *leeftijd* in de tabel is de leeftijd aan het eind van het desbetreffende maand.

De *duur van de uitkering* geeft het aantal maanden of het aantal jaren weer dat is verstreken tussen de datum waarop het recht op een uitkering is aangevangen en de laatste dag van de maand.

Uitkeringen krachtens de Arbeidsongeschiktheidsregelingen

(tabel 2.8.4)

In tabel 2.8.4 wordt informatie gegeven over het aantal arbeidsongeschiktheidsuitkeringen krachtens de Wet op de arbeidsongeschiktheidsverzekering (WAO), de Wet arbeidsongeschiktheidsverzekering zelfstandigen (WAZ) en de Wet arbeidsongeschiktheidsvoorziening jonggehandicapten (Wajong).

Deze regelingen zijn van kracht sedert de invoering op 1 januari 1998 van de Wet premiedifferentiatie en marktwerking bij arbeidsongeschiktheidsverzekeringen (PEMBA). Met de invoering van de Wet PEMBA is de Algemene Arbeidsongeschiktheidswet (AAW) ingetrokken. Personen die een AAW-uitkering ontvingen, hebben vanaf 1 januari 1998 recht op een uitkering krachtens de WAZ of Wajong. De WAO is van toepassing geworden op het overheidspersoneel. Tot 1998 had het overheidspersoneel recht op een aan de AAW gerelateerde uitkering. Bovendien kon men onder bepaalde voorwaarde aanspraak maken op een bovenwettelijke (aanvullende) uitkering.

Populatie

Afhankelijk van de arbeidsmarktsituatie voor de intreding van de volledige of gedeeltelijke arbeidsongeschiktheid kan aanspraak bestaan op meer dan een uitkering. Er is dan sprake van samenloop van uitkeringen. Het gaat hierbij om meer dan tienduizend uitkeringen. Bij een dergelijke samenloop zijn van elke uitkering de gegevens opgenomen. De tabellen geven dus geen informatie over het aantal mensen dat een of meer uitkeringen ontvangt, maar wel over het aantal arbeidsongeschiktheidsuitkeringen en de bijbehorende kenmerken van de uitkering of uitkeringontvanger.

Nuluitkeringen

De gepubliceerde aantallen zijn inclusief nuluitkeringen. Nuluitkeringen zijn uitkeringen die niet tot uitbetaling komen door korting op de uitkering, sanctie of schorsing.

Korting op de uitkering leidend tot een nuluitkering wordt veroorzaakt doordat men voldoende inkomsten uit arbeid of een andere sociale zekerheidsuitkering heeft. Een sanctie kan worden opgelegd omdat men niet voldoet aan de voorschriften op grond waarvan voortzetting van de uitkering afhankelijk is. Een dergelijke sanctie wordt opgelegd in het kader van de Wet Boeten, Maatregelen en Terug- en invordering sociale zekerheid (wet BMT). Een uitkering kan worden geschorst of opgeschort als de uitvoering-instelling sociale zekerheid aanwijzingen heeft dat aan het recht op een uitkering kan worden getwijfeld.

Uitkeringen krachtens de Algemene bijstandswet (ABW)

(tabel 2.8.5)

In tabel 2.8.5 wordt informatie gegeven over het aantal huishoudens met een uitkering krachtens de Algemene bijstandswet (ABW). De uitkomsten over de ABW hebben betrekking op thuiswonenden jonger dan 65 jaar met een periodieke algemene bijstandsuitkering. Dit is een uitkering om in de noodzakelijke kosten van het bestaan te kunnen voorzien.

De resultaten van de ABW worden samengesteld op basis van waarneming van gegevens bij alle gemeenten. Deze gegevens worden vanaf 1996 maandelijks aan het CBS verstrekt.

De in deze tabellen gepubliceerde cijfers bevatten een correctie voor administratieve vertraging van drie maanden. Dat is nodig omdat uit onderzoek is gebleken dat een aanzienlijk deel van de instroom in de bijstand pas na enige tijd in de bijstandsadministratie wordt opgenomen. Het gevolg is dat pas na enkele maanden met voldoende volledigheid over een bepaalde verslagmaand gepubliceerd kan worden.

Uitkeringen worden toegekend aan huishoudens, waarbij één persoon als aanvrager wordt aangemerkt. Bij (echt)paren is dat in veel gevallen een man. Dit betekent dat de persoonskenmerken zoals in de tabel opgenomen, in de meeste gevallen betrekking hebben op mannelijke aanvragers. Gegevens over de overige leden van het huishouden, meestal dus vrouwen en jongeren (kinderen) komen niet tot uitdrukking in de tabellen.

Vacatures

(tabel 2.2.1–2.2.3)

De tabellen 2.2.1–2.2.3 hebben zowel betrekking op vacatures bij particuliere bedrijven, als bij de overheid. De vacatures van de volgende groepen ontbreken:

- personeel in dienst van huishoudens;
- internationale gemeenschapsorganen;
- beroepsmilitairen;
- WSW-werknemers;
- bedrijven en instellingen die volgens het Algemeen bedrijfsregister van het CBS geen werknemers in dienst hebben.

Onder een vacature wordt verstaan een arbeidsplaats waarvoor, binnen of buiten een onderneming of instelling, personeel wordt gezocht dat onmiddellijk of zo spoedig mogelijk geplaatst kan worden. Tot de vacatures worden ook gerekend:

- vacatures waarvoor zich reeds sollicitanten hebben gemeld (ook wanneer al gesprekken worden gevoerd met deze sollicitanten);
- vacatures waarvoor de sollicitatieprocedure zoveel tijd zal kosten dat de feitelijke indiensttreding niet op korte termijn valt te verwachten;
- vacatures waarvoor uitzendkrachten of ander tijdelijk personeel wordt gezocht;

- open plaatsen voor leerlingen en personen in opleiding, mits het daarbij gaat om een arbeidsovereenkomst (dus geen onbetaalde stageplaatsen).

Bij de ontstane en vervulde vacatures worden ook gerekend de vacatures die in het verslagkwartaal zowel ontstaan als inmiddels weer vervuld zijn.

Als bij reorganisaties of afslankingen een open plaats alleen mag worden bezet door medewerkers waarvan de arbeidsplaats verdwijnt, mag de open plaats niet als vacature meegeteld worden.

De detaillering van de uitkomsten naar economische activiteit is gebaseerd op de Standaard bedrijfsindeling 1993 (SBI 1993) van het CBS.

Vakverenigingen

(tabel 2.9)

De gegevens in tabel 2.9 zijn afkomstig van de vakcentrales FNV, CNV en Vakcentrale MHP. Deze gegevens worden éénmaal per kwartaal door het CBS gepubliceerd. Gegevens betreffende de ledentallen van vakverenigingen en overkoepelende organisaties die aangesloten zijn bij één van de drie vakcentrales zijn in StatLine te vinden.

Daarnaast beschikt het CBS over gegevens over alle vakverenigingen, met een detaillering naar kenmerken van het ledenbestand, en over de organisatiegraad in Nederland. Deze gegevens zijn gebaseerd op de tweejaarlijkse structurenquête van de Statistiek van de vakbeweging en op gegevens uit de Enquête beroepsbevolking. Over de structuurgegevens van het verslagjaar 2001 is een artikel gepubliceerd in de Sociaal-economische maandstatistiek van december 2001.

Gedetailleerde informatie over deze structuurgegevens is in StatLine te vinden. De gegevens over vakbondsleden afkomstig uit de Enquête beroepsbevolking zijn voor de jaren 1992–1999 gepubliceerd in de Sociaal-economische maandstatistiek van oktober 2000.

Ziekteverzuim

(tabel 2.8.1–2.8.2)

De tabellen 2.8.1 en 2.8.2 hebben betrekking op het ziekteverzuim bij particuliere bedrijven. Het CBS publiceert ook gegevens over het ziekteverzuim bij de overheid in de publicatie 'Ziekteverzuim binnen de overheid'.

Met ingang van het vierde kwartaal van 1995 verricht het CBS ieder kwartaal onderzoek naar het ziekteverzuim bij particuliere bedrijven. Het onderzoek wordt gehouden in de vorm van een enquête bij bijna 17 duizend bedrijven en instellingen. Het kwartaalonderzoek is in de plaats gekomen van de jaaronderzoeken naar ziekteverzuim die het CBS over de jaren 1993 tot en met 1995 heeft gehouden.

Het onderzoek heeft betrekking op alle bedrijven en instellingen in Nederland met uitzondering van:

- overheidsinstellingen;
- personeel in dienst van huishoudens;
- internationale gemeenschapsorganen;
- bedrijven en instellingen die volgens het Algemeen bedrijfsregister van het CBS geen werknemers in dienst hebben.

Op het enquête-formulier worden vier vragen gesteld. Er wordt gevraagd naar de ziekteverzuimpercentages in- en exclusief zwangerschaps- en bevallingsverlof in het kwartaal, naar de volledigheid van de registratie en, vanaf het vierde kwartaal van 1996, de verzekeringsvorm.

Met de vraag naar de volledigheid van de registratie wordt getracht vast te stellen of opgegeven verzuimpercentages berekend

zijn op basis van alle verzuimgevallen. Geeft een bedrijf aan dat niet al het verzuim geregistreerd wordt, dan wordt de opgave van dit bedrijf bij het samenstellen van de uitkomsten buiten beschouwing gelaten. Bij de vraag naar de verzekeringsvorm moet worden aangegeven hoe het bedrijf het recht op loondoorbetaling bij ziekte heeft geregeld:

- volledig eigen-risicodragers;
- loondoorbetaling gedeeltelijk herverzekerd (zogenaamde 'stop-lossverzekering');
- loondoorbetaling volledig herverzekerd (eventueel met een eigen risico in wachtdagen/ weken/ maanden).

Het percentage ziekteverzuim is in de toelichting bij het enquête-formulier als volgt omschreven:

'Het ziekteverzuimpercentage is het aantal door ziekte verzuimde dagen, in procenten van het totaal aantal beschikbare dagen van de werknemers in het kwartaal. Niet meegeteld moet worden het verzuim na een jaar ziekte.'

Bedrijven mogen het percentage ziekteverzuim zowel berekenen op basis van kalenderdagen als op basis van werkdagen.

Waarnemingsfouten zijn zo goed mogelijk gecorrigeerd in het controle-correctie proces. Het risico van waarnemingsfouten is het grootst bij bedrijven met 1 tot 10 werknemers. Het effect van waarnemingsfouten op het verzuimpercentage voor het totaal is overigens betrekkelijk gering omdat relatief weinig mensen werkzaam zijn bij deze kleine bedrijven.

Meer informatie over het Kwartaalonderzoek ziekteverzuim is opgenomen in het artikel 'Kwartaalonderzoek ziekteverzuim; methode en eerste uitkomsten'. Dit artikel is verschenen in de Sociaal-economische maandstatistiek van december 1996.

De detaillering van de uitkomsten naar economische activiteit is gebaseerd op de Standaard bedrijfsindeling 1993 van het CBS.

Nu en eerder verschenen

Trefwoord	Bron	Artikel/ tabellen	Uitgave	Pag.
Actieven <i>Zie: inkomen</i>				
Allochtonen <i>Zie: etniciteit</i>				
Arbeidsdeelname				
Arbeidsmarkt het gunstigt in Utrecht	EBB	webmag	2003/1	11
Niet-westerse allochtonen verkleinen achterstand op arbeidsmarkt	EBB	webmag	2003/1	13
Arbeidspositie en opleidingsniveau van personen met een uitkering, 1998	SSB	artikel	2002/12	82
Vertraagde banengroei in 2001 in alle provincies	EWL	artikel	2002/11	9
Meer mensen aan het werk	OESO	webmag	2002/10	11
Werkgelegenheid en arbeidsmarkt 1987-2001	EWL	artikel	2002/9	13
Arbeidsmarkt	EBB	berichten	2002/3	7
Ruim half miljoen 55-plussers heeft baan	EWL	webmag	2002/3	12
<i>Zie ook: beroepsbevolking</i>				
Arbeidsduur				
Ouderschapsverlof	EBB	artikel	2002/11	23
Ruim half miljoen 55-plussers heeft baan	EWL	webmag	2002/3	12
De arbeidsmarkt in de vier grote steden	EWL	artikel	2002/1	23-25
Arbeidsjaren				
Werkgelegenheid groeit in de zorg en daalt in het bedrijfsleven	AR	persber	2003/1	7
Arbeidsvolume van werknemers naar geslacht en bedrijfstak	AR	tabel	2003/1	72
Kwartaaloverzicht arbeidsmarkt 2002/4	DIV	artikel	2002/12	9
Werkgelegenheid commerciële sector daalt	AR	berichten	2002/10	7
Werkgelegenheid lonen en koopkracht in 2002 en 2003	CPB	artikel	2002/10	24
Kwartaaloverzicht arbeidsmarkt 2002/3	DIV	artikel	2002/9	11
Banengroei valt terug in het eerste kw.	AR	berichten	2002/7	7
Kwartaaloverzicht arbeidsmarkt 2002/2	DIV	artikel	2002/6	12-13
Kwartaaloverzicht arbeidsmarkt 2002/1	DIV	artikel	2002/3	18-20
<i>Zie ook: werkgelegenheid</i>				
Arbeidskosten				
Werkgelegenheid groeit in de zorg en daalt in het bedrijfsleven	AR	persber	2003/1	7
Arbeidskosten in 2000	AKO	artikel	2003/1	20
Cao-lonen per uur/mnd, contract. loonkosten	CAO	tabel	2003/1	78
Loonkosten per arbeidsjaar/loonkosten naar bedrijfstak	AR	tabel	2003/1	80
Cao-lonen 2001, de definitieve gegevens	CAO	artikel	2002/4	12-19
Arbeidsomstandigheden				
Arbeidsomstandigheden in kleine, middelgrote en grote bedrijven	EBB	artikel	2003/1	15
Arbeidsongeschiktheid				
Aantal WW-uitkeringen blijft stijgen	SOZ	persber	2003/1	8
Wie komen in de WAO?	SOZ	artikel	2003/1	38
Uitkeringen WW, AO en Abw	SZ	tabel	2003/1	87
Aantal WW-uitkeringen stijgt	SZ	berichten	2002/11	7
Arbeidsongeschiktheid groeit in 2001 naar 981 duizend uitkeringen	SZ	webmag	2002/7	16
Chemische en biologische belasting	EBB	artikel	2002/3	13-17
Bedrijfsongevallen	EBB	artikel	2002/2	15-19
<i>Zie ook: inkomen sociale zekerheid</i>				
Arbeidsproductiviteit				
Arbeidsproductiviteit gedaald in 2001	NR	webmag	2002/10	9
Arbeidsvolumina <i>Zie: arbeidsjaren</i>				
Banen				
Werkgelegenheid groeit in de zorg en daalt in het bedrijfsleven	AR	persber	2003/1	7
Banen van werknemers naar geslacht en bedrijfstak	AR	tabel	2003/1	71
Kwartaaloverzicht arbeidsmarkt 2002/4	DIV	artikel	2002/12	9
Banen van werknemers naar geslacht en bedrijfstak	AR	tabel	2002/12	99
Samenloop van banen en uitkeringen	SBB	artikel	2002/12	22
Loon naar opleidings- en beroepsniveau: het Loonstructuuronderzoek 1998	LSO	artikel	2002/12	72
Banen van studenten in het hoger onderwijs	SSB	artikel	2002/12	59
Vertraagde banengroei in 2001 in alle provincies	EWL	artikel	2002/11	9

Trefwoord	Bron	Artikel/ tabellen	Uitgave	Pag.
Werkgelegenheid commerciële sector daalt	AR	berichten	2002/10	7
Kwartaaloverzicht arbeidsmarkt 2002/3	DIV	artikel	2002/9	11
Banengroei valt terug in het eerste kwartaal	AR	berichten	2002/7	7
Kwartaaloverzicht arbeidsmarkt 2002/2	DIV	artikel	2002/6	12-13
Banenmarkt vlak verder af in vierde kwartaal	AR	berichten	2002/4	7
Arbeidsmarkt	EBB	berichten	2002/3	7
Ruim half miljoen 55-plussers heeft baan	EWL	webmag.	2002/3	12
Kwartaaloverzicht arbeidsmarkt 2002/1	DIV	artikel	2002/3	18-20
<i>Zie ook: werkgelegenheid werknemers</i>				
Bedrijfsopleidingen				
Steeds meer bedrijven leiden hun werknemers op	Bopl	artikel	2001/12	21-29
Bedrijfstak en -klasse <i>Zie: economische activiteit</i>				
Beroep				
Chemische en biologische belasting	EBB	artikel	2002/3	13-17
Arbeidspositie en opleidingsniveau van personen met een werkloosheids-uitkering, 1999	EBB	artikel	2002/3	21-30
Beroepsbevolking				
Vertekening door non-respons	EBB	artikel	2002/4	20-25
Bij CWI ingeschrevenen, 16-64 jaar	EBB	tabel	2002/4	41
Arbeidsmarkt	EBB	berichten	2002/3	7
Chemische en biologische belasting	EBB	artikel	2002/3	13-17
Arbeidspositie en opleidingsniveau van personen met een werkloosheids-uitkering, 1999	EBB	artikel	2002/3	21-30
Bedrijfsongevallen	EBB	artikel	2002/2	15-19
Bestedingen				
Uitgaven aan elektra fors hoger	BO	wegmag	2002/10	15
<i>Zie ook: consumptie</i>				
Bevolking				
Vertekening door non-respons	EBB	artikel	2002/4	20-25
Bijstand				
Aantal WW-uitkeringen blijft stijgen	SOZ	persber	2003/1	8
Uitkeringen WW, AO en Abw	SZ	tabel	2003/1	88
Aantal WW-uitkeringen stijgt	SZ	berichten	2002/11	7
Daling bijstand komt tot stilstand	SZ	berichten	2002/8	8
Daling bijstand en WW neemt af	SZ	berichten	2002/5	7
Beweging in de bijstand vooral bij jongeren	SZ	webmag	2002/5	10
Daling bijstand en WW houdt aan	SZ	berichten	2002/2	9
<i>Zie ook: inkomen sociale zekerheid</i>				
CAO-lonen				
Cao-lonen per uur/mnd, contract. loonkosten	CAO	tabel	2003/1	78
CAO-lonen 2001, de definitieve gegevens	CAO	artikel	2002/4	12-19
Spaarloon voor bijna de helft van de werknemers	EWL	webmag	2002/3	10-11
Incidentele loonontwikkeling in componenten, 1999/2000	EWL	artikel	2002/3	31-37
Conjunctuuronderzoek <i>Zie: consumentenvertrouwen</i>				
Consumentenprijsindex				
Inflatie	CPI	persber	2003/1	9
Consumentenprijsindexcijfers	CPI	tabel	2003/1	81
Inflatie in november gedaald	CPI	berichten	2002/12	7
Inflatie in september vrijwel onveranderd	CPI	berichten	2002/11	8
Inflatie loopt in augustus iets terug	CPI	berichten	2002/10	8
Prijskaartjes sinds de komst van de euro	CPI	webmag	2002/10	14
Inflatie in juni iets toegenomen	CPI	berichten	2002/9	7
Inflatie in mei gedaald tot 3,3 procent	CPI	berichten	2002/7	8
Waarom voelt de inflatie zo hoog?	CPI	webmag	2002/7	13
Inflatie in april gelijk gebleven	CPI	berichten	2002/6	7-8
Inflatie voelt hoger	CPI	webmag	2002/6	11
Inflatie in maart verder gedaald	CPI	berichten	2002/5	7-8
Inflatie in februari verder gedaald	CPI	berichten	2002/4	8-9
Inflatie daalt in januari tot 4,0 procent	CPI	berichten	2002/3	8
Inflatie in 2001 hoogste sinds 1982	CPI	berichten	2002/2	7-8
Heeft de euro in 2001 invloed op de inflatie?	CPI	webmag	2002/2	10-11
Europrijskaartjes in 2001	CPI	webmag	2002/2	12
Consumentenvertrouwen				
Consument opnieuw iets positiever	CCO	persber	2003/1	9

Trefwoord	Bron	Artikel/ tabellen	Uitgave	Pag.
Consumentenvertrouwen niet verder gedaald	CCO	tabel	2003/1	83
Consumentenvertrouwen gestegen	CCO	berichten	2002/12	7
Consumentenvertrouwen, econ. klimaat	CCO	tabel	2002/11	45
Consumentenvertrouwen daalt verder	CCO	berichten	2002/10	8
Consumentenvertrouwen verder gedaald	CCO	berichten	2002/9	43
Koopbereidheid jongeren en lage inkomens sterkst gedaald	CCO	webmag	2002/9	43
Consumentenvertrouwen weer gedaald	CCO	berichten	2002/7	8
Consumentenvertrouwen verder gedaald	CCO	berichten	2002/6	8
Consumentenvertrouwen lager	CCO	berichten	2002/5	8–9
Consumentenvertrouwen lager	CCO	berichten	2002/4	9
Consumentenvertrouwen stabiel	CCO	berichten	2002/3	8–9
Consumentenvertrouwen vrijwel gelijk	CCO	berichten	2002/2	8
Consumptie				
Uitgaven aan elektra fors hoger <i>Zie ook: bestedingen</i>	BO	webmag	2002/10	15
Economische activiteit				
Allochtonen op de arbeidsmarkt	EBB	artikel	2000/12	21–24
Etniciteit				
Niet-westerse allochtonen verkleinen achterstand op arbeidsmarkt	EBB	webmag	2003/1	13
Onderwijsachterstand van niet-westerse allochtonen		artikel	2003/1	53
Hoeveel allochtonen ontvangen een uitkering	SSB	artikel	2002/12	35
Hoeveel allochtonen zijn werknemers	SSB	artikel	2002/12	29
Niet-westerse allochtonen profiteerden van gunstige arbeidsmarkt	EBB	webmag	2002/7	10
Gesubsidieerde sector				
Cao-lonen per uur/mnd, contract. loonkosten	CAO	tabel	2002/5	28–29
Snelle stijging cao-lonen	CAO	webmag	2002/1	12–13
Geregistreerde werkloosheid				
Werkloosheid stijgt	GW	persber	2003/1	7
Geregistreerde werklozen	GW	tabel	2003/1	76
Bij CWI ingeschrevenen	EBB	tabel	2003/1	77
Kwartaaloverzicht arbeidsmarkt 2002/4	DIV	artikel	2002/12	9
Stijging werkloosheid vlak af	GW	berichten	2002/12	7
Werkloosheid stijgt minder snel	GW	berichten	2002/12	7
Werkloosheid vooral onder mannen toegenomen	GW	bericht	2002/10	7
Werkloosheid gestegen	GW	bericht	2002/6	7
Werkloosheid eerste kwartaal	GW	bericht	2002/5	7
Werkloosheid stabiel	GW	bericht	2002/4	7
Werkloosheid stabiel	GW	bericht	2002/3	7
Kwartaaloverzicht arbeidsmarkt 2002/1	DIV	artikel	2002/3	18–20
Arbeidspositie en opleidingsniveau van personen met een werkloosheids-uitkering, 1999	EBB	artikel	2002/3	21–30
Werkloosheid stabiel op laag niveau <i>Zie ook: werkloosheid</i>	GW	bericht	2002/2	8
Grensarbeid				
Grensarbeidersverkeer tussen Nederland, België en Duitsland	SGA	tabellen	2002/4	26–28
Huisvesting				
<i>Zie: woningbehoefte</i>				
Industrie				
<i>Zie: economische activiteit</i>				
Inflatie				
<i>Zie: consumentenprijsindex</i>				
Inkomens				
Bronnen van inkomen in de regio	SSB	artikel	2002/12	42
Drie keer zo vaak laag inkomen in niet-westerse huishoudens	RIO	wegmag	2002/10	13
Koopbereidheid jongeren en lage inkomens sterkst gedaald	CCO	webmag	2002/8	10
Minder huishoudens met een laag inkomen	IPO	artikel	2002/7	19
Inkomensdynamiek in de jaren 1995–2000	IPO	artikel	2002/6	14–18
Aantal tweeverdieners blijft stijgen	IPO	artikel	2002/6	19–22
Ruime stijging koopkracht werknemers in 2000	RIO	webmag	2002/5	11
Minimuminkomens vooral in grote steden/noorden <i>Zie ook: koopkracht</i>	RIO	webmag	2002/4	10–11
Internationaal				
Werkzoekenden zonder baan	Eurostat	tabel	2002/6	43
Geharmoniseerde consumenten-prijsindex	Eurostat	tabel	2002/6	48
Koopkracht				
Werkgelegenheid, lonen en koopkracht in 2002 en 2003	CPB	artikel	2002/10	24

Trefwoord	Bron	Artikel/ tabellen	Uitgave	Pag.
<i>Zie ook: inkomen vermogen</i>				
Lonen				
Loon naar opleidings- en beroepsniveau: het Loonstructuuronderzoek 1998	LSO	artikel	2002/12	72
Loonkosten				
<i>Zie: arbeidskosten</i>				
Meewerkende gezinsleden				
<i>Zie: positie in de werkkring</i>				
Minimum(loon)				
Minimumloners: vooral vrouwen en jongeren	EWL	webmag	2002/1	14
Onderwijs(niveau)				
Onderwijsachterstand van niet-westerse allochtonen		artikel	2003/1	53
Loon naar opleidings- en beroepsniveau: het Loonstructuuronderzoek 1998	LSO	artikel	2002/12	72
Banen van studenten in het hoger onderwijs	SSB	artikel	2002/12	59
Arbeidsmarktpositie en opleidingsniveau van personen met een werkloosheids-uitkering, 1999	EBB	artikel	2002/3	21–30
<i>Zie ook: economische activiteit schoolverlaters</i>				
Ontslag				
Ontslagaanvragen	SOZ	tabel	2000/7	27–28
Organisatiegraad				
<i>Zie: vakverenigingen</i>				
Overheid				
Cao-lonen per uur/mnd, contract. loonkosten	CAO	tabel	2002/9	39
Cao-lonen 2001, de definitieve gegevens	CAO	artikel	2002/4	12–19
Pendel				
Inkomende en uitgaande pendel, 1998	SSB	artikel	2002/12	53
Pensioen				
Minder VUT-uitkeringen, meer prépensioenen	SOZ	artikel	2002/2	22–24
<i>Zie ook: inkomen sociale zekerheid</i>				
Prijzen				
<i>Zie: consumentenprijsindex</i>				
Regelingslonen				
Regionaal				
Minimuminkomens vooral in grote steden/noorden	RIO	webmag	2002/4	10–11
Schoolverlaters				
Schoolverlaters snel aan de slag	EBB	artikel	2002/10	16
Sociaal Statistisch Bestand				
Het Sociaal Statistisch Bestand 1998 en 1999	SSB	artikel	2002/12	13
Sociale zekerheid				
Aantal WW-uitkeringen blijft stijgen	SOZ	persber	2003/1	8
Gemiddelde looptijd werkloosheids-uitkeringen nog geen jaar	SOZ	artikel	2003/1	30
Wie komen in de WAO?	SOZ	artikel	2003/1	38
Uitkeringen WW, AO en Abw	SZ	tabel	2003/1	86
Samenloop van banen en uitkeringen	SSB	artikel	2002/12	22
Hoeveel allochtonen ontvangen een uitkering	SSB	artikel	2002/12	35
Arbeidspositie en opleidingsniveau van personen met een uitkering, 1998	SSB	artikel	2002/12	82
Aantal WW-uitkeringen stijgt	SZ	berichten	2002/11	7
Werkgelegenheid, lonen en koopkracht in 2002 en 2003	CPB	artikel	2002/10	24
Daling bijstand komt tot stilstand	SZ	berichten	2002/8	8
Arbeidsongeschiktheid groeit in 2001 naar 981 duizend uitkeringen	SZ	webmag	2002/7	16
Laagste aantal WW-uitkeringen sinds tien jaar	SZ	artikel	2002/7	26
Deelname van allochtonen aan de WSW, 1e halfjaar 2001	SZ	tabel	2002/6	23–27
Daling bijstand en WW neemt af	SZ	berichten	2002/5	7
Beweging in de bijstand vooral bij jongeren	SZ	berichten	2002/5	10
Uitkeringen WW, AO en Abw december 2001	SZ	tabel	2002/4	50–52
Arbeidspositie en opleidingsniveau van personen met een werkloosheids-uitkering, 1999	EBB	artikel	2002/3	21–30
Daling bijstand en WW houdt aan	SZ	berichten	2002/2	9

Trefwoord	Bron	Artikel/ tabellen	Uitgave	Pag.
Aantal werkloosheidsuitkeringen in zes jaar ruim gehalveerd	WW	webmag	2002/2	13–14
Minder VUT-uitkeringen, meer prépensioenen	SZ	artikel	2002/2	22–24
<i>Zie ook: arbeidsongeschiktheid bijstand pensioen werkloosheid</i>				
Stakingen				
<i>Zie: werkstakingen</i>				
Standaard bedrijfsindeling				
<i>Zie: economische activiteit</i>				
Uitgaven				
<i>Zie: bestedingen</i>				
Uitkeringen				
<i>Zie: sociale zekerheid</i>				
Vacatures				
Constante afname aantal vacatures	VAC	artikel	2003/1	18
Vacatures naar econ. activiteit en bedrijfsgrootte	VAC	tabel	2003/1	73
Ontstane en vervulde vacatures	VAC	tabel	2003/1	74
Kwartaaloverzicht arbeidsmarkt 2002/4	DIV	artikel	2002/12	9
Spanning op de arbeidsmarkt nader bekeken	VAC	artikel	2002/11	18
Daling vacatures zet krachtig door	VAC	artikel	2002/10	22
Meeste vacatures voor schoonmaakmedewerkers	VAC	artikel	2002/8	12
Daling vacatures zet door	VAC	artikel	2002/7	24
Kwartaaloverzicht arbeidsmarkt 2002/2	DIV	artikel	2002/6	12–13
Sterke daling aantal vacatures	VAC	artikel	2002/5	12–13
Kwartaaloverzicht arbeidsmarkt 2001/2	DIV	artikel	2002/3	18–20
Aantal vacatures gedaald	VAC	artikel	2002/2	20–21
Vakverenigingen				
Leden van vakcentrales, 1 okt. 2002	VB	tabel	2003/1	89
Ledental vakcentrales stabiel	VB	webmag	2002/6	10
Leden van vakcentrales, 1 januari 2002	VB	tabel	2002/6	55
Verbruik				
<i>Zie: bestedingen</i>				
Verdiende lonen				
Loonkosten per fte/beloning werknemer naar bedrijfstak	AR	tabel	2002/10	44
Spaarloun voor bijna de helft van de werknemers	EWL	webmag	2002/3	10–11
Incidentele loonontwikkeling in componenten, 1999/2000	EWL	artikel	2002/3	31–37
Vermogen				
Hypotheekschuld ruim 40 procent van woningwaarde	VRM	webmag	2002/7	18
Welvaart				
<i>Zie: inkomen koopkracht</i>				
Werkgelegenheid				
Werkgelegenheid groeit in de zorg en daalt in het bedrijfsleven	AR	persber	2003/1	7
Banen van werknemers naar geslacht en bedrijfstak	AR	tabel	2003/1	71
Arbeidsvolume van werknemers naar geslacht en bedrijfstak	AR	tabel	2003/1	72
Vertraagde banengroei in 2001 in alle provincies	EWL	artikel	2002/11	9
Spanning op de arbeidsmarkt nader bekeken	VAC	artikel	2002/11	18
Werkgelegenheid commerciële sector daalt	AR	bericht	2002/10	7
Werkgelegenheid, lonen en koopkracht in 2002 en 2003	CPB	artikel	2002/10	24
Banengroei valt terug in het eerste kwartaal	AR	berichten	2002/7	7
Grensarbeidersverkeer tussen Nederland en België of Duitsland	SGA	artikel	2002/4	26–28
Banenmarkt vlak verder af in vierde kwartaal	EWL	berichten	2002/4	7
Ruim half miljoen 55-plussers heeft baan	EWL	webmag	2002/3	12
Arbeidsmarkt	EBB	berichten	2002/3	7
<i>Zie ook: arbeidsjaren arbeidsvolumina banen</i>				
Werkloosheid				
Werkloosheid stijgt	GW	persber	2003/1	7
Aantal WW-uitkeringen blijft stijgen	SOZ	persber	2003/1	8
Arbeidsmarkt het gunstigst in Utrecht	EBB	webmag	2003/1	11

Trefwoord	Bron	Artikel/ tabellen	Uitgave	Pag.
Gemiddelde looptijd werkloosheids-uitkeringen nog geen jaar	SOZ	artikel	2003/1	30
Geregistreerde werklozen	GW	tabel	2003/1	76
Bij CWI ingeschrevenen, 16–64 jaar	EBB	tabel	2003/1	77
Uitkeringen WW, AO en Abw	SZ	tabel	2003/1	86
Kwartaaloverzicht arbeidsmarkt 2002/4	DIV	artikel	2002/12	9
Stijging werkloosheid vlak af	GW	berichten	2002/12	7
Werkloosheid stijgt minder snel	GW	berichten	2002/11	7
Werkloosheid stijgt minder	GW	berichten	2002/11	7
Aantal WW-uitkeringen stijgt	SZ	berichten	2002/11	7
Werkloosheid vooral onder mannen toegenomen	GW	berichten	2002/10	7
Werkgelegenheid, lonen en koopkracht in 2002 en 2003	CPB	artikel	2002/10	24
Werkloosheid in tweede kwartaal verder omhoog	GW	persbericht	2002/8	7
Stijgende werkloosheid	GW	berichten	2002/7	7
Werkloosheid daalde snel onder laagopgeleiden	EBB	webmag	2002/7	12
Laagste aantal WW-uitkeringen sinds tien jaar	SZ	artikel	2002/7	6
Werkloosheid gestegen	GW	berichten	2002/6	7
Werkloosheid eerste kwartaal	GW	berichten	2002/5	7
Daling bijstand en WW neemt af	SZ	berichten	2002/5	7
Werkloosheid stabiel	GW	berichten	2002/3	7
Werkloosheid stabiel	GW	berichten	2002/4	7
Werkloosheid stabiel	GW	berichten	2002/3	7
Arbeidspositie en opleidingsniveau van personen met een werkloosheids-uitkering, 1999	EBB	artikel	2002/3	21–30
Werkloosheid stabiel op laag niveau	GW	berichten	2002/2	8
Daling bijstand en WW houdt aan	SZ	berichten	2002/2	9
Aantal werkloosheidsuitkeringen in zes jaar ruim gehalveerd	WW	webmag	2002/2	13–14
<i>Zie ook: geregistreeerde werkloosheid inkomen sociale zekerheid</i>				
Werkloze beroepsbevolking				
<i>Zie: beroepsbevolking</i>				
Werknemers				
Banen van werknemers naar geslacht en bedrijfstak	AR	tabel	2003/1	71
Arbeidsvolume van werknemers naar geslacht en bedrijfstak	AR	tabel	2003/1	72
Inkomende en uitgaande pendel, 1998	SSB	artikel	2002/12	53
Hoewel alloctonen ontvangen een uitkering	SSB	artikel	2002/12	35
Samenloop van banen en uitkeringen	SSB	artikel	2002/12	22
Stromen op de arbeidsmarkt, april–oktober 1999	SSB	artikel	2002/12	66
Vertraagde banengroei in 2001 in alle provincies	EWL	artikel	2002/11	9
Ouderschapsverlof	EBB	artikel	2002/11	23
Werkgelegenheid commerciële sector daalt	ARAR	berichten	2002/10	7
Banenmarkt vlak verder af in vierde kwartaal	EWL	berichten	2002/4	7
Loonkosten per fte/beloning werknemer naar bedrijfstak	AR	tabel	2002/4	44
Arbeidsmarkt	EBB	berichten	2002/3	7
Ruim half miljoen 55-plussers heeft baan	EWL	webmag	2002/3	12
<i>Zie ook: banen</i>				
Werkstakingen				
Vorig jaar 45 duizend verloren arbeidsdagen door werkstakingen	STA	artikel	2002/6	28–30
Werkzame beroepsbevolking				
Werkdruk terug op niveau 1996	EBB	persbericht	2002/8	7
Grensarbeidersverkeer tussen Nederland en België of Duitsland	SGA	artikel	2002/4	26–28
Arbeidsmarkt	EBB	berichten	2002/3	7
Ruim half miljoen 55-plussers heeft baan	EWL	webmag	2002/3	12
Chemische en biologische belasting	EBB	artikel	2002/3	13–17
<i>Zie ook: beroepsbevolking</i>				
Werkzame personen				
<i>Zie: beroepsbevolking werkgelegenheid</i>				
Zelfstandigen				
<i>Zie: inkomen positie in de werkkring</i>				
Ziekteverzuim				
Ziekteverzuim excl./incl. zwangerschapsverlof, 2e kwartaal 2002	ZVZ	tabel	2003/1	84
Ziekteverzuim bedrijfsleven stabiliseert	SZ	webmag	2002/6	9
Chemische en biologische belasting	EBB	artikel	2002/3	13–17

Andere CBS-publicaties

Statistisch Jaarboek

Dit boek bevat cijfers over alle aspecten van de Nederlandse samenleving: bevolking, inkomen, economie, prijzen, financiële markten, milieu en vele andere onderwerpen. Het verschijnt jaarlijks in januari.

Jaarlijks, 569 blz., € 25,-, incl. StatLine cd-rom.
ISSN 0924-2686. Kengetal A-26.

Statistisch bulletin

Het Statistisch bulletin verschijnt wekelijks met de meest recente uitkomsten van alle statistische onderzoeken van het CBS. Het abonnement omvat tevens het maandelijks Conjunctuurbericht. Hierin wordt de actuele stand van zaken in de Nederlandse economie met behulp van korte en krachtige analyses en grafische presentaties getoond.

Wekelijks, ca. 10 blz., € 72,25 per jaar.
ISSN 0166-9680.

Jaarboek onderwijs in cijfers 2001

Deze publicatie geeft een overzicht van de stand van zaken in het onderwijs, w.o. aantal studenten en leerlingen, slagingspercentages voortgezet onderwijs en de kwaliteit van het werk in het onderwijs. Tevens zijn bijdragen opgenomen van het ministerie van OC&W, het researchcentrum voor Onderwijs en Arbeidsmarkt en het Nationaal Instituut voor Budgetvoorlichting. Het Jaarboek onderwijs is in samenwerking met Kluwer uitgegeven. Het boek is te bestellen bij de Kluwer klantenservice (tel. 0172 466 833).

Jaarlijks, 270 blz., € 30,40.
ISBN 9014080697.

Allochtonen in Nederland, 2001

De publicatie Allochtonen richt zich op de leefsituatie van de (niet westerse) allochtonen in Nederland en vergelijkt deze met de autochtone bevolking. Onderwerpen die aan bod komen zijn onder meer bevolkingsopbouw, ruimtelijke spreiding, arbeid, inkomen en onderwijs. Bijzondere aandacht wordt geschonken aan de doelgroepen van het integratiebeleid etnische minderheden van de Nederlandse overheid.

Jaarlijks, 130 blz., € 13,39. Kengetal: B-52
ISSN: 1383-7311.

De Nederlandse Economie

Met deze publicatie beoogt het CBS op prettig leesbare wijze een breed en samenhangend overzicht te geven van de economie in Nederland. Behalve financieel-economische ontwikkelingen komen ook de arbeidsmarkt, bevolking, welzijn, milieu en regionale onderwerpen aan de orde.

Door Nederland te spiegelen aan het buitenland, wordt bovendien de internationale positie van ons land belicht.

Jaarlijks, 236 blz., € 13,90.
ISSN 1386-1042. Kengetal P-19.

Nationale Rekeningen

Deze publicatie geeft een compleet overzicht van de stand en de ontwikkeling van onze economie. Bevat gedetailleerde gegevens over de bedrijfstakken, over groepen producten en over ondernemingen, huishoudens en de overheid.

Jaarlijks, 291 blz., € 41,50.
ISSN 0168-3489. Kengetal P-2.

De Nederlandse conjunctuur

Met de in 2000 opgestarte publicatie De Nederlandse conjunctuur wordt de basis van de vele CBS-conjunctuurgegevens een gedetailleerd, samenhangend overzicht gegeven van de recente ontwikkelingen in de Nederlandse economie. De samenhang wordt onder andere bereikt door het gebruik van de uitkomsten van de Kwartaalrekeningen, die een systematische beschrijving van de economie geven.

Kwartaal, € 34,- per jaar.
ISSN 1566-3191. Kengetal P-104.

Maandstatistieken

Het CBS publiceert nog een aantal andere maandelijks periodieken. Enkele zijn:

Sociaal-Economische Maandstatistiek
Maandelijks, ca. 80 blz., € 112,25 per jaar.
ISSN 0168-549X. Kengetal V-4.

Maandstatistiek van de Prijzen
Maandelijks, ca. 115 blz., € 112,25 per jaar.
ISSN 0166-9486. Kengetal U-2.

Financiële Maandstatistiek
Maandelijks, ca. 50 blz., € 94,80 per jaar.
ISSN 1381-6780. Kengetal O-1.

Teletekst

Conjunctuurinformatie en de meest recente CBS-persberichten staan op pagina 506 en 507 van NOS-Teletekst.

Internet

De CBS-website is te bereiken via <http://www.cbs.nl>. De site bevat statistische kerncijfers over de Nederlandse samenleving. Actuele statistische uitkomsten staan in persberichten die kunnen worden gedownload.

StatLine

StatLine is de gratis elektronische centrale databank van het CBS. In StatLine vindt u statistische informatie in de vorm van tabellen, teksten en grafieken. Alle resultaten kunt u bekijken, printen of exporteren. StatLine bevat tevens tijdreeksen over vele maatschappelijke en economische onderwerpen, over de regio en de conjunctuur. U kunt StatLine vinden op onze website: <http://www.cbs.nl/> of direct via: <http://statline.cbs.nl/>.

StatLine op cd-rom

StatLine is tegen geringe kosten ook op cd-rom te bestellen. U kunt dan StatLine dan op een intranetomgeving plaatsen of gebruiken op een computer zonder internetverbinding.
10 keer per jaar, € 87,65 per jaar, € 10,75 per exemplaar.
Kengetal: A-159cd.

Tenzij anders vermeld kunnen de publicaties van het CBS besteld worden bij de bestelservice van het CBS te Heerlen, tel. (045) 570 70 70, fax (045) 570 62 68 of e-mail verkoop@cbs.nl of via de boekhandel.

Alle publicaties zijn ter inzage of kunnen in bruikleen worden verkregen bij de bibliotheek van ons Bureau in beide vestigingen. Tevens is in beide vestigingen een boekwinkel waar alle publicaties tegen contante betaling kunnen worden gekocht.